

cupore

Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäitiö
CUPOREN VERKKOJULKAISUJA 35

Festivaalien ja tapahtumien edistäminen valtion kulttuuripolitiikassa

KATSAUS TIETOPOHJAAN, VALTIONAVUSTUKSIIN JA
VAIKUTTAVUUTEEN

KAISA HERRANEN & SARI KARTTUNEN

Cuporen verkkojulkaisuja 35

Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäitiö

© Tekijät ja Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäitiö Cupore

Ulkoasu ja taitto: Lagarto

ISBN 978-952-5573-66-4

ISSN 1796-9263

Helmikuu 2016

Julkaisun värillisiä esitetyt linkit on tarkistettu ja todettu toimiviksi 6.2.2016.

Festivaalien ja tapahtumien edistäminen valtion kulttuuripolitiikassa

KATSAUS TIETOPOHJAAN, VALTIONAVUSTUKSIIN JA
VAIKUTTAVUUTEEN

KAISA HERRANEN & SARI KARTTUNEN

SISÄLLYS

TAULUKOT, KARTAT JA KUVIOT	6
1 SELVITYKSEN TAUSTA, TAVOITTEET JA TOTEUTUS	7
1.1 Kulttuurielämän ja kulttuuripolitiikan festivalisaatio	7
1.2 Kulttuuritapahtumatutkimushanke	9
1.3 Selvityksen tavoitteet ja kysymykset: tietopohjan ja vaikuttavuuden arviointia	10
1.4 Aineistot ja menetelmät	12
1.5 Kulttuuritapahtuman ja -festivaalin käsitteet.....	13
1.6 Raportin kulku	14
2 SUOMALAISTEN KULTTUURITAPAHTUMIEN JA FESTIVAALIEN TIETOPOHJA	15
2.1 Kulttuuritapahtuma- ja festivaalilastointi.....	15
2.2 Kulttuuritapahtuma- ja festivaalitutkimus.....	21
3 SUOMALAINEN KULTTUURITAPAHTUMAKENTTÄ	28
3.1 Kulttuuritapahtumakentän historiaa ja piirteitä	28
3.2 Kotimaisia ja kansainvälisiä tapahtumaverkostoja	29
3.3 Kulttuuritapahtumien talous ja työllistävyys.....	33
4 KULTTUURITAPAHTUMIEN KÄVIJÄT	38
4.1 Tapahtumiin osallistuminen väestötasolla	38
4.2 Kulttuuritapahtumien yleisöt.....	40
5 KULTTUURITAPAHTUMIEN VAIKUTUKSIA	44
5.1 Aluetaloudelliset vaikutukset.....	44
5.2 Sosiokulttuuriset vaikutukset	51
6 TAPAHTUMAT VALTION KULTTUURIPOLITIIKASSA	55
6.1 Tavoitteet kulttuuritapahtumien ohjauksessa ja rahoituksessa.....	55
6.2 Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustukset	58
6.3 Kulttuuritapahtuma-avustuksen tavoitteet	60
7 VALTIONAVUSTUKSET VALTAKUNNALLISILLE KULTTUURITAPAHTUMILLE 2000-2014	63
7.1 Avustumäärärahojen kehitys.....	63
7.2 Avustushakemukset ja -myönnot	64
7.3 Avustusta saaneet tapahtumat.....	66
7.4 Avustukset ja avustuksensaajat taiteenaloittain	67
7.5 Avustukset ja avustuksensaajat maakunnittain	71

8	VALTIONAVUSTUKSET VALTAKUNNALLISILLE KULTTUURITAPAHTUMILLE 2014	75
8.1	Avustushakemukset ja -myönnot	75
8.2	Avustukset taiteenaloittain	76
8.3	Avustukset maakunnittain ja alueittain	77
8.4	Muita avustuksensaajien piirteitä.....	79
8.5	Avustuksensaajien arvioidut budjetit.....	81
9	SELVITYKSEN YHTEENVETO JA POHDINTAA TAPAHTUMIEN JA VALTIONAVUSTUSTEN VAIKUTTAVUUDESTA	83
9.1	Kulttuuritapahtumia ja festivaaleja koskeva tietopohja ja sen antama kuva tapahtumista.....	83
9.2	Harkinnanvaraiset valtionavustukset kulttuuritapahtumille ja valtionavustuspolitiikka.....	86
9.3	Festivaalien ja tapahtumien kulttuuripoliittinen merkitys sekä valtionavustustoiminnan vaikuttavuus.....	87
	LÄHDEKIRJALLISUUS.....	93
	LIITETAULUKOT	123
	LIITEKARTAT	140

TAULUKOT, KARTAT JA KUVIOT

TAULUKOT JA KARTAT

Taulukko 1. Käyntimäärältään ja lipunmyyntiltään suurimmat FF:n jäsentapahtumat vuonna 2014.	29
Taulukko 2. Valtakunnallisille kulttuuritapahtumille myönnettyjen valtionavustusten jakauma vuonna 2014 (OKM & SES).	75
Taulukko 3. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten saajat arvioidun budjetin mukaan vuonna 2014 (OKM & SES).	81
Taulukko 4. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten osuus avustuksensaajien arvioidusta budjetista vuonna 2014 (OKM & SES).	82
Liitetaulukko 1. Opetus- ja kulttuuriministeriön avustukset valtakunnallisille kulttuuritapahtumille 2000–2014.	123
Liitetaulukko 2. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustukset vuosina 2000–2014 taiteenaloittain: avustusten lukumäärä ja summa sekä avustusta saaneiden tapahtumien lukumäärä (OKM & SES).	137
Liitetaulukko 3. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustukset vuosina 2000–2014 maakunnittain: avustusten lukumäärä ja summa, avustussumma asukasta kohti sekä avustusta saaneiden tapahtumien lukumäärä (OKM & SES).	137
Liitetaulukko 4. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustukset vuonna 2014 taiteenaloittain: avustuksen saajien lukumäärä ja avustussummat (OKM & SES).	138
Liitetaulukko 5. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustukset vuonna 2014 maakunnittain: avustuksen saajien lukumäärä, avustussumma ja avustussumma asukasta kohti (OKM & SES).	138
Liitetaulukko 6. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustuksen saajat vuonna 2014 taiteenaloittain: tapahtumien arvioidut budjetit ja valtionavustuksen osuus arvioidusta budjetista (OKM & SES).	139
Liitekartta. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustukset vuonna 2014 maakunnittain (1 000 euroa, euroa/asukas) (OKM & SES).	140

KUVIOT

Kuvio 1. Festivaalien tulojen jakautuminen (%) vuonna 2014 (Finland Festivals).	34
Kuvio 2. Festivaalien menojen jakautuminen (%) vuonna 2014 (Finland Festivals).	34
Kuvio 3. Festivaalien työntekijät vuonna 2014 (Finland Festivals).	37
Kuvio 4. Kulttuuritapahtumissa (musiikki-, tanssi-, teatteri-, elokuva- tms. tapahtumissa tai festivaaleilla) edellisen 12 kuukauden aikana käyminen ikäryhmittäin 1981–2009 (Tilastokeskus, Ajankäyttötutkimus 2009).	38
Kuvio 5. Kulttuuritapahtumatuotannon toimijaverkosto (Halonen 2010).	45
Kuvio 6. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustukset (1 000 eur) vuosina 2000–2014 (OKM & SES).	63
Kuvio 7. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustukset (lkm) vuosina 2000–2014 (OKM & SES).	64
Kuvio 8. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustushakemukset ja myönnot (lkm) vuosina 2000–2014 (OKM).	65
Kuvio 9. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten keskiarvon ja mediaanin (1 000 euroa) kehitys vuosina 2000–2014 (OKM & SES).	66
Kuvio 10. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (euroa) jakautuminen taiteenaloittain (%) vuosina 2000–2014 (OKM & SES).	68
Kuvio 11. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (myöntöjen lkm) jakautuminen taiteenaloittain (%) vuosina 2000–2014 (OKM & SES).	68
Kuvio 12. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (1 000 euroa) kehitys vuosina 2000–2014 taiteenaloittain (pl. musiikki) (OKM & SES).	69
Kuvio 13. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusta saaneiden tapahtumien jakautuminen taiteenaloittain (%) vuosina 2000–2014 (OKM & SES).	70
Kuvio 14. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (euroa) jakautuminen maakunnittain (%) vuosina 2000–2014 (OKM & SES).	71
Kuvio 15. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (myöntöjen lkm) jakautuminen maakunnittain (%) vuosina 2000–2014 (OKM & SES).	72
Kuvio 16. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (1 000 euroa) kehitys vuosina 2000–2014 maakunnittain (OKM & SES).	73
Kuvio 17. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusta saaneet tapahtumat vuosina 2000–2014 maakunnittain (%) (OKM & SES).	74
Kuvio 18. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (lkm, euroa) jakautuminen taiteenaloittain (%) vuonna 2014 (OKM & SES).	76
Kuvio 19. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (lkm, euroa) jakautuminen maakunnittain (%) vuonna 2014 (OKM & SES).	77
Kuvio 20. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (lkm, euroa) jakautuminen aluehallintovirastojen (AVI) toimialueittain (%) vuonna 2014 (OKM & SES).	78
Kuvio 21. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (lkm, euroa) jakautuminen tapahtumien perustamisvuosien mukaan (%) vuonna 2014 (OKM & SES).	80
Kuvio 22. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (lkm, euroa) jakautuminen tapahtumien järjestämisvuodenajan mukaan (%) vuonna 2014 (OKM & SES).	80

1 SELVITYKSEN TAUSTA, TAVOITTEET JA TOTEUTUS

Tulkinnallisina ja sosiaalisina prosesseina tapahtumia voidaan – tiivistetysti luonnehtia paikkaan sidotuiksi, kulttuurisesti määritellyiksi ja sosiaalisesti konstruoiduiksi yleisötilaisuuksiksi, joilla on samanaikaisesti yhteys taiteen tuottamiseen, talouteen, politiikkaan, symbolimaailmaan, imagoon, esteettisyyteen ja alueiden identiteetin rakentumiseen.

(Kimmo Kainulainen 2005, 64)

1.1 Kulttuurielämän ja kulttuuripolitiikan festivalisaatio

Kulttuuritapahtumista ja festivaaleista on tullut kulttuuripoliittisesti yhä keskeisempi ilmiö niin kansainvälisesti kuin Suomessakin. Tapahtumat vastaavat entistä suuremmasta osasta kulttuurituotantoa, tarjontaa ja -osallistumista. Suomessa kulttuuritapahtumiin osallistuu suuri osa väestöstä, etenkin nuorista ja nuorista aikuisista. *Taiteen ja kulttuurin kentät* -teoksen vastikään ilmestyneessä uudistetussa laitoksessa Kangas ja Pirnes (2015, 54) puhuvatkin ”kulttuuritapahtumien ja festivaalien maasta”.

Julkisen vallan kiinnostus festivaaleja ja tapahtumia kohtaan on vuosien varrella kasvanut. Niiden tukemisesta odotetaan vastineeksi monenlaisia hyötyjä kansalaisten hyvinvoinnista paikkakuntien elävöittämiseen ja aluetalouden vilkastumiseen matkailun kautta. Tapahtumia myös hyödynnetään paikkojen ja alueiden markkinoinnissa ja brändäyksessä. Usein tapahtumat järjestetään toistuvasti samalla paikkakunnalla, johon ne kiinnittyvät olennaisesti identiteetiltään ja imagoltaan. Tapahtumatuotanto nousi vahvasti esiin jo 1980-luvun keskusteluissa kulttuurintaloudesta ja kulttuurivetoisesta kaupunki- ja aluekehittämisestä, ja sittemmin se on ollut keskeisesti mukana elämysteollisuuden ja viimeisimpänä luovan talouden diskursseissa. Monet Suomenkin kaupungit ovat nostaneet tapahtumat elinkeino- ja matkailupoliittiseksi painopisteekseen. Helsinki on pyrkinyt profiloitumaan kansainvälisestikin urbaanin tapahtumakulttuurin kehtona. Monissa maakuntastrategioissakin festivaalit nähdään aluekehittämisen välineenä.¹ Viime vuosina myös valtio on osoittanut entistä suurempaa kiinnostusta kulttuuritapahtumien ja festivaalien moninaisia käyttömahdollisuuksia kohtaan.

Tutkimuksen piirissä puhutaan kulttuurielämän ja -politiikan ”festivalisaatiosta” (engl. *festivalization*, ks. esim. Richards 2007; Hitters 2007; Négrier 2015; Bennett ym. 2014)². Puhutaan myös

1 Ilmosen (2010, 18) mukaan suuret kulttuuritapahtumat esiintyvät alueellisissa ja kunnallisissa strategiateksteissä, mutta pienemmät harvemmin.

2 ”Festivalisoitumisella” voidaan viitata myös julkisen tilan uudelleenmäärittämiseen festivaalin seurauksena (ks. esim. van Elderen 1997; Heinonen 2012). Tämä on yksi festivaalien mielenkiintoisista sosiokulttuurisista vaikutuksista (ks. myöhemmin s. 51).

tapahtumaistumisesta (engl. *eventification*) tarkoittaen esimerkiksi sitä, että laitosten ohjelmistoa paketoidaan festivaalien kaltaisiksi temaattisiksi sarjoiksi. Kehityksen seurauksena tarve festivaaleja ja tapahtumia koskevaan tietoon on kasvanut niin päätöksenteon ja hallinnon piirissä kuin itse tapahtumakentälläkin.

Eurooppalaisessa kulttuuripoliittisessa kirjallisuudessa festivaaleja on luonnehdittu Sveitsin armeijan linkkuveitsekseksi. Ne nähdään monitoimityökaluna monenlaisten yhteiskuntapoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen ja ongelmien ratkaisuun. (Bonet 2014; Négrier ym. 2013, 293.) Tutkijat suhtautuvat kuitenkin kriittisesti laajalle levinneeseen festivaaliuskoon. Vaikka festivaalit ovat monipuolinen väline, ne eivät ole kaikkivoipaisia ja niiden käytettävyydellä on rajansa. Tapahtumien etuihin kuuluu, että ne ovat joustava ja kustannustehokas tapa organisoida kulttuuritarjontaa. Joustavuutta on muun muassa se, että tapahtumia on helppo sekä luoda että lakkauttaa, kustannustehokkuutta taas, että työvoima on suurelta osin vapaaehtoista eikä suurta henkilökuntaa tai tiloja tarvitse pitää yllä kokovuotisesti. Tähän liittyen nousee usein esiin sisällön ja seinien vastakkainasettelu. Tapahtumatkin ovat kuitenkin usein sidoksissa johonkin tiettyyn fyysiseen tilaan tai paikkaan (Heinonen 2012; Ilmonen ym. 2010, 21). Usein niitä myös toteutetaan tavalla tai toisella kytköksissä taide- ja kulttuurilaitoksiin. Keveän rakenteensa vuoksi tapahtumat voivat toisaalta tuoda kulttuuritarjontaa sellaisillekin paikkakunnille, joilta varsinaiset taide- ja kulttuurilaitokset puuttuvat.

Festivaalien rahoitukseen, tuotantoon ja hallintointiin on myös kehitetty julkisen vallan näkökulmasta suotuisia ratkaisuja. Kansainvälisissä kirjoituksissa puhutaan ”festivaalimuodosta” (*festival form*) tai ”festivaalikehyksestä” (*festival framework*) viittaamaan festivaaleihin hybridinä entiteettinä, joka toimii julkisen ja yksityisen välimaastossa (ks. esim. Négrier ym. 2013). Tapahtumat ovat usein kolmannen sektorin järjestämiä (etenkin yhdistysten), ja nojaavat keskeisesti vapaaehtoistyöhön. Toisaalta kaupallisten (ja myös ulkomaisten) toimijoiden määrä tapahtumatuotannossa on ollut nousussa. Lisäksi kolmannen sektorin toiminta on nykyään muuttanut luonnettaan aiemmasta vapaaehtois- ja harrastajapohjalta tehdystä toiminnasta ammattimaisempaan suuntaan. Monet festivaalit saavat julkista tukea. Suomessakin jotkin kunnat, kuten Oulu, ovat tehneet yhdistysmuotoisten tapahtumanjärjestäjien kanssa palvelusopimuksia kulttuuripalveluiden tuotannosta.

Kulttuuripoliittisesti tapahtumien ja festivaalien etuna pidetään sitä, että osallistumisen kynnys on niissä monesti matalampi kuin perinteisissä taide- ja kulttuurilaitoksissa. Tapahtumien kirjo on lisäksi laaja kattaen lukuisia eri taiteen ja kulttuurin osa-alueita ja palvelen monenlaisia makuja: on nykytaide-, rock-, perinne-, lasten- ja monikulttuurisuustapahtumia ja niin edelleen. Tapahtumat siis edistävät ja ilmentävät kulttuurista diversiteettiä. Monet festivaalit ovat myös itsensä alan harrastajien liikkeelle panemia. Tapahtumilla on monilla taiteen- ja kulttuurin-aloilla rooli uusien alueiden ja kokeilujen esille tuojana. Ne kokoavat saman alan ammattilaisia ja harrastajia laajalti yhteen. Tapahtumiin liittyy usein ilmaisesityksiä, mikä edistää kulttuurin

saavutettavuutta ja demokratisoimista. Osallistuminen tapahtumissa on kokonaiselämyksellistä, ja osallistujan rooli voi ulottua passiivisesta vastaanotosta puoliammattilaiseen tapahtumanjärjestämiseen, jopa esiintymiseen. Tapahtumien yhteisöllisyyttä pidetään merkittävänä valttina sosiaalisen koheesion ja sosiaalisen pääoman rakentamisen kannalta. Joillakin festivaaleilla järjestetään mestarikursseja ja kilpailuja. Festivaalit voivat myös tilata uusia teoksia.

1.2 Kulttuuritapahtumatutkimushanke

Käsillä olevassa selvityksessä kulttuuritapahtumia ja festivaaleja tarkastellaan sekä kulttuuripoliitikan välineinä että sen kohteina. Selvitys on osa Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämistätiössä (Cupore) vuosina 2014–2016 toteutettavaa *Kulttuuritapahtumien kulttuuripoliittiset ja aluetaloudelliset vaikutukset* -tutkimushanketta. Hankkeen tavoitteena on tuottaa tietoa ja analyysia suomalaisesta kulttuuritapahtuma- ja festivaalikentästä erityisesti kulttuuripoliitikan tarpeisiin. Hanke lähti liikkeelle opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) toimeksiannosta, jossa selvityksen kohteeksi määriteltiin kulttuuritapahtumien vaikutukset ja valtion tapahtuma-avustustoiminnan vaikuttavuus. Taustalla oli ministeriön suunnitelma uudistaa kulttuuritapahtumien tukijärjestelmää. Pääministeri Kataisen hallitusohjelman (2011) strategiseen toimeenpanosuunnitelmaan sisältyi myös tavoite vahvistaa etenkin suur tapahtumien vaikutusta alueiden kilpailukykyyn ja elinvoimaisuuteen. Cuporessa festivaalit ja tapahtumat katsottiin hyvin ajankohtaiseksi aiheeksi, joka ansaitsee lisää tutkimusta juuri kulttuuripoliittisesta näkökulmasta. Hanke on myöhemmin kytkeytynyt OKM:n syksyllä 2015 asettaman kansallista taide- ja kulttuuritapahtumaohjelmaa laativan työryhmän³ työskentelyyn. Työryhmän tulee jättää raporttinsa vuoden 2016 loppuun mennessä.

Hankkeen pääjulkaisuja ovat 1) käsillä oleva *Festivaalit ja tapahtumat valtion kulttuuripoliitikassa* raportti ja 2) loppuvuodesta 2016 julkaistava suomalaista festivaalikenttää eri näkökulmista valottava artikkelikokoelma (päätoimittajana Satu Silvanto). Hankkeessa on aiemmin julkaistu artikkeli Tilastokeskuksen *Tieto & trendit* -lehdessä (Herranen & Karttunen 2014) sekä laadittu kansallista taide- ja kulttuuritapahtumapoliittista ohjelmaa laativan työryhmän kanssa kartoitus kulttuuritapahtumien järjestämiseen liittyvän sääntelyn ja byrokratian purkamisen tarpeista (OKM 2015).

Tutkimushankkeen projektiryhmän Cuporessa ovat muodostaneet tutkimusjohtaja Ritva Mitchell (kesäkuuhun 2015 saakka), erikoistutkija Sari Karttunen, tutkija Anu Oinaala (tammihuhtikuu 2014), tutkija Kaisa Herranen (huhtikuusta 2014 lähtien) ja erityisasiantuntija Satu Silvanto (lokakuusta 2015 lähtien). Erikoistutkija Pauli Rautiainen vastasi edellä mainitusta sääntelyn purkamista koskevasta kartoituksesta. Tutkimushankkeen ohjausryhmään ovat kuu-

---

3 Ks. <http://valtioneuvosto.fi/hanke?selectedProjectId=16004>.

luneet OKM:stä neuvotteleva virkamies Anne Mattero ja kulttuuriasiainneuvos Esa Pirnes. Taiteen edistämiskeskusta (Taike) siinä ovat edustaneet kehittämispäällikkö Eva-Maria Hakola ja erityisasiantuntija Viivi Seirala. Suomen elokuvasäätien näkökulman on tuonut tuotanto- ja festivaalitukikoordinaattori Pirjo Koskelo. Finland Festivalin edustajana on ollut toiminnanjohtaja Kai Amberla. Lisäksi ohjausryhmään ovat kuuluneet johtaja Timo Cantell (Helsingin kaupungin tietokeskus), luova johtaja Samu Forsblom (SuperPark Areena, Oulu), tutkuspäällikkö Mirja Liikkanen (Tilastokeskus), tutkija Mervi Luonila (Taideyliopisto) sekä neuvotteleva virkamies Petra Tarjanne (työ- ja elinkeinoministeriö). Lisäksi ohjausryhmään kuului ennen projektiryhmään liittymistään Satu Silvanto Helsingin kulttuurikeskuksen kulttuurisuunnittelijan roolissa.

Hankkeen aikana projektiryhmä on pitänyt tiiviisti yhteyttä OKM:öön, etenkin valtakunnallisten kulttuuritapahtumien avustuksista siellä vastaavaan Anne Matteroon. Ministeriössä myös järjestettiin 14.1.2015 keskustelu valtakunnallisten kulttuuritapahtumien avustustoiminnasta. Lisäksi projektiryhmä esitteli hanketta ja sen alustavia tuloksia eduskunnassa 12.3.2015 järjestetyssä tapaamisessa silloiselle kulttuuri- ja asuntoministeri Piia Viitaselle.

1.3 Selvityksen tavoitteet ja kysymykset: tietopohjan ja vaikuttavuuden arviointia

Selvityksessä kootaan ja arvioidaan suomalaisten kulttuuritapahtumien ja festivaalien tietopohjaa (tilastoja ja tutkimuksia) kulttuuripoliittisesta näkökulmasta. Lähdeaineiston avulla hahmotellaan yleiskuvaa suomalaisesta kulttuuritapahtumakentästä, festivaalien ja tapahtumien yleisöistä sekä sosiaalisista, kulttuurisista ja taloudellisista vaikutuksista. Niin ikään selvityksessä tarkastellaan festivaalien ja tapahtumien roolia kulttuuripolitiikassa. Empiirisesti päähuomio kohdistuu tällöin valtion kulttuuripolitiikkaan, etenkin OKM:n valtionavustustoimintaan. Tarkastelussa on mukana myös Suomen elokuvasäätölle (SES) delegoitu elokuvafestivaalirahoitus. Kulttuuripoliittisessa osiossa käsitellään valtion tavoitteita tapahtumien suhteen sekä pohditaan sitä, missä määrin näitä tavoitteita saavutetaan tai edistetään valtionavustusten kautta. Näiden kahden asian suhde ymmärretään selvityksessä vaikuttavuudeksi.

Selvitys vastaa sekä kulttuuripolitiikan hallinnon että laajemmin tapahtumakentän tietotarpeisiin. Tietoa tapahtumista ja niiden vaikutuksista tarvitaan päätöksenteon, kehittämistyön ja arvioinnin tueksi. Selvityksen tarkoituksena on toimia lisäksi tausta-aineistona ja tieto- ja lähdekokoelmana myöhemmin tapahtumatutkimushankkeessa julkaistavan artikkelikokoelman kirjoittajille sekä muille aiheesta kiinnostuneille tutkijoille. Selvitys palvelee myös itse festivaali- ja tapahtumakentän toimijoita, jotka voivat hyödyntää tietoa omassa toiminnassaan.

Kulttuuripolitiikassa ja hallinnossa yleensä niin valtion kuin alueellisellakin tasolla on kasvava kiinnostus ja paine politiikkavälineiden ja -toimien vaikuttavuuden arviointiin. Etenkin heiken-

tyvässä taloudellisessa tilanteessa halutaan ja tarvitaan päätöksenteon tueksi enemmän tietoa ja todisteita siitä, kuinka toimenpiteet toteuttavat tai edistävät tavoiteltuja vaikutuksia. Vaikutusten ja vaikuttavuuden todentamisella haetaan myös julkisen rahoituksen oikeutusta ja perusteluja (ks. esim. Kangas 2005; OKM 2009b; 2014a; Jansson 2014).

Selvityksessä on haettu vastauksia seuraaviin aiheisiin ja kysymyksiin:

- 1) *Kulttuuritapahtumien ja festivaalien tietopohja ja tietopohjan antama kuva tapahtumista:*
  - Mitä tutkimus- ja tilastotietoa on saatavilla suomalaisista kulttuuritapahtumista ja esimerkiksi niiden vaikutuksista? Onko tietopohjassa selkeitä aukkoja tai puutteita?
  - Millainen yleiskuva suomalaisista kulttuuritapahtumista ja festivaaleista syntyy olemassa olevan tiedon perusteella?
  - Mitä kulttuuritapahtumien yleisöstä tiedetään? Mitkä taustamuuttajat selittävät tapahtumissa käymistä?
  - Millaisia aluetaloudellisia ja sosiokulttuurisia vaikutuksia kulttuuritapahtumilla on? Kuinka asiaa on tutkittu ja ovatko tulokset keskenään vertailukelpoisia ja yleistettäviä?

- 2) *Harkinnanvaraiset valtionavustukset kulttuuritapahtumille ja valtionavustuspolitiikka:*
  - Mitkä ovat valtion tavoitteet kulttuuritapahtumien valtionavustustoiminnassa avustuksenhakuohjeiden ja eri kulttuuripoliittisten asiakirjojen mukaan?
  - Kuinka valtionavustukset valtakunnallisille kulttuuritapahtumille ovat kehittyneet 2000-luvulla ja kuinka määrärahaa on kohdistettu taiteenaloittain ja maantieteellisesti?
  - Millaiset tapahtumat saivat valtakunnallisille tapahtumille tarkoitettua avustusta vuonna 2014?

- 3) *Festivaalien kulttuuripoliittinen merkitys ja valtionavustustoiminnan vaikuttavuus:*
  - Millaista kulttuuripoliittista merkitystä festivaaleilla ja tapahtumilla on? Kuinka valtion avustamat tapahtumat vertautuvat esimerkiksi valtionosuutta saaviin taide- ja kulttuurilaitoksiin eri puolilla maata?
  - Mikä on avustusmuodon ja avustettujen tapahtumien suhde OKM:n *Kulttuuripoliittikan strategia 2020* -asiakirjan (2009) neljään vaikuttavuustavoitealueeseen: 1) kulttuurisen perustan vahvistaminen, 2) luovan työn tekijät, 3) kulttuuri ja kansalaiset ja 4) kulttuuri ja talous? Mitä kulttuuritapahtumille myönnettävien valtionavustusten vaikuttavuudesta voidaan sanoa olemassa olevan tietopohjan perusteella?

1.4 Aineistot ja menetelmät

Selvityksessä on hyödynnetty useita eri aineistoja ja menetelmiä. Aineisto on peräisin pääosin sekundäärilähteistä: aikaisemmista tutkimuksista ja olemassa olevasta tilastoaineistosta sekä kulttuurihallinnon rekistereistä. Keskeisellä sijalla ovat olleet kulttuuritapahtumia koskevat tutkimukset, selvitykset ja tilastot, kulttuuripoliittiset asiakirjat sekä OKM:n valtakunnallisten taide- ja kulttuuritapahtumien avustuksia koskevat päätökset ja tiedot. Pääasiallisina menetelminä on käytetty kirjallisuuskatsausta (aiemmat tutkimukset ja selvitykset) sekä kvantitatiivista analyysia (valtionavustukset). Festivaalijärjestäjille ei ole tehty kyselyitä tai haastatteluita, mutta hankkeen varhaisessa vaiheessa vuonna 2014 käytiin muutamissa kulttuuritapahtumissa tekemässä havaintoja tietoisena selvityskysymyksistä ja viitekehystä. Aineistoa on myös täydennetty tapahtumien ja tapahtumajärjestöjen verkkosivuilta löytyvillä tiedoilla sekä asiantuntijoiden kanssa käydyillä keskusteluilla. Joitakin tietoja on pyydetty tai tarkistettu sähköpostitse tai puhelimitse festivaalijärjestäjiltä itseltään.

Selvityksen aineisto voidaan jakaa seuraaviin kokonaisuuksiin:

- Tutkimukset ja selvitykset:
  - Aiemmat selvitykset harkinnanvaraisista valtionavustuksista kulttuuritapahtumille sekä avustuksensaajista.
  - Tutkimukset ja selvitykset kulttuuritapahtumista ja festivaaleista, erityisesti niiden vaikutuksista sekä niihin osallistumisesta (pääasiassa suomalaista tutkimusta, jota on täydennetty kansainvälisellä tutkimuksella).
- Tilastoaineistot:
  - Tilastokeskuksen kulttuuritapahtumiin liittyvät tilastot ja tutkimukset.
  - Suomalaisten festivaalien kattojärjestön Finland Festivalin tilastot.
  - Muita tapahtumiin liittyviä tilastoja (mm. Teoston tilastot).
- OKM:n ja SES:n valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusaineistot ja -rekisterit:
  - Verkkosivujen kuvaukset avustuksista ja avustusten hakuohjeet.
  - Avustuspäätökset vuosina 2000–2014.
  - OKM:n avustushakemukset vuodelle 2014 liitteineen sekä Taiken lausunto ja esitys määrärahan jakamiseksi vuonna 2014.
- Valtion kulttuuripoliittiset strategiat ja ohjelmat.

Kirjallisuuskatsaus osoitti, että festivaaleja koskevaa tutkimus- ja selvitystyötä on tehty Suomessa viime vuosina melko runsaasti. Kattavia koonteja tai yhteenvetoja tutkimuksista tai niiden tuloksista ei kuitenkaan ole laadittu. Kansainvälisestä tapahtuma- ja festivaalitutkimuksesta sen sijaan löytyy useitakin metatason katsausartikkeleita (esim. Langen & Garcia 2008; Getz 2011; Mair & Whitford 2013). Suomalaisista kulttuuritapahtumista löytyy akateemista tut-

kimusta, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja erilaisten tutkimuslaitosten ja konsulttien tekemiä selvityksiä sekä lukuisia opinnäytetöitä. Varsinaiset tutkimukset ja selvitykset on pyritty kirjallisuuskatsauksessa huomioimaan suhteellisen kattavasti (etenkin 2000-luvulta lähtien), mutta opinnäytetöitä on otettu mukaan vain valikoidusti. Lähteitä on kartoitettu useista tietokannoista ja hakukoneilla, kuten Google, Google Scholar, Arto, Juuli, Melinda, Finna, Theseus, Doria, Academe.edu, ResearchGate, Scopus ja ISI Web of Science. Löytyneiden julkaisujen lähdeluetteloja on vielä käyty läpi siten, että aineisto on näyttänyt saturoituvan. Myös hankkeen ohjausryhmä on täydentänyt viitteitä. Suomalaisia kulttuuritapahtumia koskevan tutkimuksen lisäksi on tutustuttu myös kansainväliseen tutkimukseen ja keskusteluun.

OKM:n ja SES:n valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten osalta käsillä oleva selvitys jatkaa kahden Taiteen keskustoimikunnassa (nykyisin Taite) laaditun kartoituksen aloittamaa aikasarjaa. Tiina Kukkonen (2000) selvitys kattoi vuodet 1996–2000 ja Pauli Rautiaisen (2010) vuodet 2000–2008⁴. Rautiaisen selvityksessä mukana olivat myös SES:lle delegoitu valtakunnallinen elokuvafestivaalituki sekä Taiteen keskustoimikunnan ja alueellisten taidetoimikuntien tapahtuma-avustukset. Kartoituksissa tarkasteltiin muun muassa avustusten jakautumista ja muutosta maakunnittain ja taiteenaloittain. Käsillä olevassa selvityksessä avustuksia ja avustuksensaajia on tarkasteltu Kukkonen ja Rautiaisen selvityksiä seuraten mutta myös uusien muuttujien kautta toisenlaisesta kysymyksenasettelusta johtuen.

1.5 Kulttuuritapahtuman ja -festivaalin käsitteet

Kulttuuritapahtuman ja festivaalin käsitteet on syytä määritellä heti raportin alussa, sillä niitä käytetään vaihtelevasti kulttuuripolitiikassa ja sitä koskevassa keskustelussa samoin kuin tutkimuksessa ja tilastoinnissa. Tässä selvityksessä festivaalilla ja kulttuuritapahtumalla tarkoitetaan sisällöltään taiteeseen tai kulttuuriin perustuvaa tilaisuuksien tai esitysten sarjaa tai kokonaisuutta. Yksittäinen tilaisuus, vaikkapa yksittäinen oopperaesitys tai kirjastossa järjestetty satutunti, ei ole tässä tarkoitettu kulttuuritapahtuma. Mukaan ei haluta myöskään joskus kulttuuritapahtuma-käsitteen alle sisällytettyjä käyntejä esimerkiksi museoissa tai muissa kulttuurikohteissa. Festivaali kestää tavallisesti pidempään kuin yhden päivän, tyypillisesti muutamasta päivästä yhteen viikkoon, mutta etenkin visuaalisella alalla näyttelytapahtumat voivat jatkua useita kuukausiakin. Festivaali toistuu usein joka vuosi tai joka toinen vuosi, ja se järjestetään yleensä (mutta ei aina) toistuvasti samassa paikassa.

Käsitteet on selvityksessä ymmärretty samansuuntaisesti kuin valtion avustustoiminnassa. OKM puhuu avustustoimintansa yhteydessä taide- ja kulttuuritapahtumista, SES elokuvafes-

---

4 Jo tätä aiemmin Heikkinen (1996) tarkasteli Taiteen keskustoimikunnan selvityksessä kulttuuritapahtumia koskevaa tilastotietoa vuosilta 1991, 1993 ja 1994. Kukkonen (2002) käsitteli OKM:n kulttuuritapahtuma-avustuksia myös kansantaloustieteen pro graduissaan sekä laati Taiteen keskustoimikunnalle selvityksen Finland Festivalsin jäsentapahtumien taloudesta vuosilta 1993, 1994, 1996 ja 1999 (Kukkonen 2001).

tivaaleista. Vaikka kulttuuritapahtuman ja -festivaalin käsitteillä on oma historiansa ja osin toisistaan poikkeavat määrittelynsä, tässä selvityksessä kontekstista johtuen niitä käytetään rinnakkain, miltei synonyymeinä⁵. OKM ei kuitenkaan ole missään suoranaisesti määritellyt käsitteitä, vaan merkitystä on jouduttu päättelemään valtionavustuksen hakuilmoituksista, ohjeistuksesta ja päätöksistä sekä muista dokumenteista. Yllä esitetty yleinen määritelmä pätee kohtalaisen hyvin koko siihen joukkoon kulttuuritapahtumia, joita valtio vuosittain tukee siitä huolimatta, että kirjo ulottuu Savonlinnan Oopperajuhlilta pienimuotoisiin tapahtumiin. Tutkimuskirjallisuudesta löytyy käsitteille lukuisia määrittelyjä ja luokitteluja, joita on hyödynnetty tässä selvityksessä (esim. Falassi 1987, 2; Ilmonen ym. 2010, 20–22; Kainulainen 2005, 62–71; Heinonen 2012, 102).

Kulttuuritapahtuman käsite on selvitystavoitteiden näkökulmasta ongelmallinen. Kuten edellä ilmeni, sitä voidaan käyttää sekä suppeammin (yksittäinen tilaisuus) että laajemmin (katokäsitteenä kulttuuritilaisuuksissa ja laitoksissa käymiselle) kuin tässä on tarkoitettu. Tämä sekavuus nousee esiin monessa yhteydessä käsillä olevassa raportissa, kuten arvioitaessa eri lähteissä tarjolla olevia tietoja tapahtumien kokonaismäärästä tai tapahtumissa käymisestä. Festivaali-käsite samastetaan joskus kulttuuritapahtumaan, toisinaan se käsitetään yhdeksi kulttuuritapahtuman erityistyyppiksi. Kulttuurielämän yleinen tapahtumaistuminen hämärtää osaltaan käsitteiden merkityksiä.

1.6 Raportin kulku

Seuraavassa luvussa käsitellään suomalaisten kulttuuritapahtumien ja festivaalien tietopohjaa ja arvioidaan sen käytettävyyttä kulttuuripolitiikan kannalta. Tietopohjan perusteella kuvataan suomalaista kulttuuritapahtumakenttää (luku 3), kulttuuritapahtumien yleisöjä (luku 4) sekä tapahtumien taloudellisia ja sosiokulttuurisia vaikutuksia (luku 5). Valtion kulttuuritapahtumalinjauksia ja -politiikkaa kuvataan luvussa 6. Seuraavat kaksi päälukua (luvut 7 ja 8) keskittyvät valtion jakamien valtakunnallisten kulttuuritapahtumien avustusten kehitykseen ja jakautumiseen. Viimeisessä luvussa kootaan tuloksia ja pohditaan tietopohjan ja avustustarkastelun perusteella tapahtumien kulttuuripoliittista merkitystä sekä valtion tapahtuma-avustustoiminnan vaikuttavuutta ja kehittämistä.

---

5 Samoin on toimittu esim. Pasasen ja Hakolan (2009) tutkimuksessa.

2 SUOMALAISTEN KULTTUURITAPAHTUMIEN JA FESTIVAALIEN TIETOPOHJA

Tässä luvussa käsitellään suomalaisia kulttuuritapahtumia ja festivaaleja koskevia tietolähteitä ja tietopohjaa, joilla on käytettävyyttä kulttuuripoliittisessa päätöksenteossa ja keskustelussa. Huomiota on kiinnitetty paitsi tiedontuotannon laatuun myös sen toistuvuuteen ja säännöllisyyteen. Keskiössä on ollut myös tietolähteissä käytetty käsitteistö. Seuraavassa raportoidaan ensisijaisesti sellaiset tietolähteet, joissa kulttuuritapahtuma on määritelty käsillä olevan selviytyksen tavoitteiden mukaisesti. Tietolähteiden antamaa kuvaa Suomen kulttuuritapahtumista, suomalaisten kulttuuritapahtumissa käymisestä ja kulttuuritapahtumien vaikutuksista esitellään luvuissa 3–5.

2.1 Kulttuuritapahtuma- ja festivaalitulostointi

Finland Festivalsin jäsentilastot

Kulttuuritapahtumiin ja festivaaleihin liittyvää tietoa seuraa ja tilastoi Suomessa useampi taho, joista tärkeimpiä ovat Finland Festivals ry (FF) ja Tilastokeskus. FF kokoaa jäsenfestivaalien käyntitilastoja (ajankohta, esitysten lukumäärä, myydyt liput ja kokonaiskäyntimäärä) sekä taloudellisia avainlukuja (tulot, menot, työntekijät)⁶. Lisäksi FF:n tapahtumia voi tarkastella kartalla. Käyntitilastoissa ongelmana on ollut vertailukelpoisuus eri festivaalien ja eri vuosien välillä (ks. esim. Mattila 2011). Vuoden 2014 lukuja laskettaessa on käytetty toista kertaa uutta ohjeistusta, joka pyrkii aiempaa parempaan vertailtavuuteen sekä laskennan selkeyteen ja johdonmukaisuuteen. Esitysten tilastoinnille ei ole laadittu yhtä tarkkaa ohjeistusta, joten ne eivät ainakaan toistaiseksi ole täysin vertailukelpoisia. FF ei myöskään raportoi niitä kuin tapahtumakohtaisesti. Vuonna 2008 FF aloitti tilastointiprojektin tavoitteena tehdä taloustilastoinnista säännöllistä ja kattavaa. Talouslukuja kerätään joka toinen vuosi toteutettavan verkkokyselyn avulla. Talousluvut sisältävät myös tietoja tapahtumien saamasta julkisesta tuesta.

Finland Festivalsiin kuuluu suuri osa merkittävimmistä festivaaleista, mutta lukuisia erilaisia pieniä ja muutamia suuriakin festivaaleja on sen ulkopuolella. Myös monet FF:n ulkopuoliset tapahtumajärjestäjät kokoavat tilastotietoa tapahtumistaan, etenkin kävijämääriä. Nämä luvut eivät kuitenkaan ole aivan vertailukelpoisia, sillä laskutavat voivat vaihdella suurestikin.

---

6 <http://www.festivals.fi/tilastot/>.

Tilastokeskuksen tutkimukset ja tilastot

Tilastokeskuksella on useita tapahtumiin liittyviä tutkimuksia ja tilastoja. Vapaa-aikatutkimuksessa (kyselyt vuosina 1981, 1991, 2002)⁷ ja Ajankäyttötutkimuksessa (kysely vuonna 2009)⁸ on selvitetty väestöpohjaisesti (yli 10-vuotiaat) kulttuuritapahtumissa ja -festivaaleilla käymistä (”Musiikki-, tanssi-, teatteri-, elokuva- tms. tapahtumissa käyminen”). Myös vuoden 2006 Aikuis-koulutustutkimukseen (Tilastokeskus 2010) sisältyi kysymyksiä kulttuuritapahtumiin osallistumisesta, mutta käsitteen määrittely poikkeaa edellisestä niin, että mukana on myös yksittäisiä tilaisuuksia, kuten teatterissa tai konsertissa käymisiä, ja jopa museot ja elokuvat kuuluvat joukkoon.

Tilastokeskuksen kulttuuritilastoihin⁹ on koottu eri tahojen tuottamia tietoja tapahtumista, kuten tapahtumien kävijämääriä ja valtion tuki. Mukana ovat FF:n jäsentapahtumat sekä OKM:n tai SES:n avustusta saaneet tapahtumat. (Ks. esim. *Kulttuuritilasto 2013*.) Kulttuuritilastoja voidaan muutoinkin hyödyntää tapahtumatutkimuksessa, sillä ne antavat tietoa kulttuuritoiminnasta myös laajemmin (esimerkiksi alueellisten kulttuuritilastojen tietokantataulukot). Tapahtumatutkimuksessa hyödynnetään olennaisesti myös Tilastokeskuksen yrityksiin ja matkailuun liittyviä taloustilastoja (ks. esim. Karppinen & Luonila 2014) sekä paikkatietoja.

Tilastokeskuksessa laadittavaan kulttuurin kansantaloudellisia vaikutuksia mittaavaan kulttuurin satelliittitilinpitoon¹⁰ sisältyy luokka ”Kulttuuritapahtumien järjestäminen ja siihen liittyvä toiminta”, mutta se ei anna tietoa tämän selvityksen mukaan määritellyistä kulttuuritapahtumista. Kyseinen luokka sisältää toimialoista ohjelmatoimistot ja manageripalvelut, messujen ja kongressien järjestämisen sekä taidelaitosten toiminnan¹¹. Luokka ei sisällä esimerkiksi esittäviä taiteita palvelevaa toimintaa, johon kuuluu muun muassa musiikki-, tanssi- ja teatterifestivaalien järjestäminen sekä kulttuuri- ja taidetapahtumien tuottajien ja tapahtumajärjestäjien toiminta.

Muut säännöllisesti toteutettavat kyselytutkimukset

Kulttuuritapahtumiin osallistumista on kartoitettu myös muutamissa muissa säännöllisesti toteutetuissa tutkimuksissa. Akavan erityisalojen TNS Gallupilla (2008; 2011; 2012) teettämässä selvityksissä kansalaisten käsityksistä kulttuuripalveluista ja hallinnosta on kysytty ”musiikitapahtumissa ja festivaaleilla”, ”lastentapahtumissa” ja ”nuorisotapahtumissa” käymisestä. Suomen elokuvatuottajien keskusliiton tilaamissa *Kotimaisen elokuvan yleisöt* -tutkimuksissa

7 Tilastot – Vapaa-aikatutkimus: <http://www.stat.fi/til/vpa/>; Liikkanen ym. 2005; Liikkanen 2009.

8 Tilastot – Ajankäyttötutkimus: <http://www.stat.fi/til/akay/>; Pääkkönen & Hanifi 2011.

9 <http://tilastokeskus.fi/til/klts/index.html>.

10 Tilastot – Kulttuurin satelliittitilinpito: <http://tilastokeskus.fi/til/klts/index.html>.

11 Toimialaluokitus TOL2008: 74901 Ohjelmatoimistot ja manageripalvelut, 82300 Messujen ja kongressien järjestäminen sekä 90040 Taidelaitosten toiminta.

(Parametra 2008; 2010; 2013; 2015) on selvitetty elokuvafestivaaleilla käymistä. Viime vuosina on myös laadittu muutamia yksittäisiä väestötasolla kulttuuriin osallistumista selvittäviä tutkimuksia, joihin on sisältynyt kysymyksiä kulttuuritapahtumista (esim. Sokka ym. 2013; Suomen Kulttuurirahasto 2013; Purhonen ym. 2014).

Muutamien säännöllisesti toteutettavien kulttuuriin osallistumista tarkastelevien tutkimusten tapahtumamäärittelyt jäävät epäselviksi tai eivät vastaa tämän tutkimuksen tavoitteita. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen koordinoimassa *Alueellisessa terveys- ja hyvinvointitutkimuksessa*¹² on kysytty useana vuonna kulttuuritapahtumissa käymisestä (kulttuuritapahtumassa katsojana käyminen 12 edellisen kuukauden aikana), mutta tapahtuman määrittely jää vastaajan varaan eikä tuloksia ole raportoitu erikseen. Myös Nuorisotutkimusverkoston vuosittain toteutettavassa *Nuorisobarometrissä* on ollut joitakin kulttuuritapahtumiin liittyviä kysymyksiä. Vuoden 2009 (Myllyniemi 2009) barometrin teemana oli taide ja kulttuuri. Kyselyssä tiedusteltiin kulttuuritapahtumiin osallistumista järjestämisen näkökulmasta: ”Olen mukana järjestämässä kulttuuritapahtumia”. Käsitettä ei kuitenkaan tarkennettu. Vuoden 2012 barometrissä (Myllyniemi 2012) kysyttiin ”kulttuuritapahtumissa, kuten elokuvissa tai teatterissa” käymisestä, jolloin määrittely ei siten vastaa tämän selvityksen käsitystä.

Suomessa matkailuvieraiden osallistumista kulttuuritapahtumiin on tilastoitu jonkin verran, mutta etenkin viime vuosilta tietoa ei ole saatavilla. Tilastokeskus ja Matkailun edistämiskeskus¹³ toteuttivat vuosittain vuoteen 2012 saakka *Rajahaastattelututkimuksen*, johon sisältyi joinakin vuosina myös kulttuuritapahtumia koskevia tietoja. *Rajahaastattelututkimuksessa 2007* (MEK 2008) kysyttiin Suomessa matkailijoilta ulkomaalaisilta mm. eniten vaikuttanutta asiaa tulla Suomeen. Yhtenä vaihtoehtona oli ”tapahtumat, esim. festivaalit, juhlapyhät, urheilu”. Vuosien 2008 (MEK 2009) ja 2010 (MEK 2011) tutkimuksissa tiedusteltiin Suomessa käyneiden ulkomaalaisten matkustajien käyntejä kulttuurikohteissa, kuten rocktapahtumissa ja ”muissa konserteissa tai festivaaleilla, oopperassa tai baletissa”. Tapahtumakäsite on siten näissäkin tutkimuksissa ollut hyvin laava. Tiedontuotanto on jatkunut myöhemmin Tutkimus- ja analysointikeskus TAK Oy:n toteuttaman *TAK Rajatutkimuksen*¹⁴ yhteydessä toteutetulla *Visit Finland Matkailijatutkimuksella*. Ainoaan tähän mennessä ilmestyneeseen *Matkailijatutkimukseen* (TAK Oy 2015) ei kuitenkaan sisältynyt kulttuuritapahtumia koskevia tietoja.

---

12 Ks. <https://www.thl.fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/hankkeet/21845>.

13 Vuoteen 2007 Matkailun edistämiskeskus toteutti myös matkailukohteiden kävijämäärätutkimuksia, joissa mukana oli lukuisia festivaaleja ja kulttuuritapahtumia (vuoden 2007 tutkimuksessa tiedot saatiin 68 tapahtumalta).

14 TAK Rajatutkimusta on toteutettu vuodesta 1997 saakka, mutta aiemmin siinä keskityttiin Suomesta Venäjälle palaaviin matkailijoihin. Vuoden 2012 tutkimuksessa heiltä on tiedusteltu ”kevyen musiikin konsertissa tai festivaalilla” käymistä (TAK Oy 2013).

Julkista tukea ja julkisesti tuettua tarjontaa koskevat tietolähteet

OKM¹⁵ ja SES¹⁶ julkaisevat vuosittain myöntämiinsä valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustuksiin liittyviä tietoja (avustuksensaajat sekä avustussummat). SES julkaisee lisäksi tietoja festivaalien kävijöistä ja lipunmyynnistä vuosittaisissa julkaisuissa toiminnastaan (ks. esim. SES 2015). Myös OKM kerää avustustoimintansa tueksi lisätietoa tapahtumista, mutta niitä ei julkaista tai koota tilastoiksi. Vuodesta 2015 lähtien OKM on tiedustellut valtionavustushakemuksen osana erilaisia tapahtumien tunnuslukuja, kuten käyntimääriä¹⁷. OKM:n vuonna 2014 käynnistyneen *Kulttuurimatkailun vaikuttavuusindikaattorit* -hankkeen tavoitteena on kulttuurimatkailua koskevan tieto- ja tilastopohjan vahvistaminen ja erityyppisten kohteiden keskinäinen vertailtavuus. Hankkeessa on laadittu pilottiselvitys koskien museoita (Mikkonen ym. 2015) ja myöhemmin tarkoituksena on tarkastella kulttuuritapahtumia.

Jotkin kunnat tilastoivat kulttuuritapahtumiin ja festivaaleihin liittyviä tietoja, mutta yhdenmu- kaista, koko maata (tai edes alueellisesti) kattavaa tietoa ei ole saatavilla. Cuporessa on yhteis- työssä Suomen Kuntaliiton kanssa tarkasteltu useana vuotena suurten kaupunkien kulttuurira- hoitusta ja kulttuuripolitiikan arvioinnin ja seurannan välineitä. Tässä yhteydessä on määritelty myös muutamia kulttuuritapahtumia koskevia indikaattoreita, kuten ”Kulttuuritapahtumien lukumäärä” ja ”Käynnit kulttuuritapahtumissa asukasta kohti”, joita kunnat voisivat käyttää ar- vioinnissaan (ks. Ruusuvirta ym. 2013; myös Karttunen 2011). Kulttuuritapahtuma määritellään tässä yhteydessä yleisötapahtumaksi tai tilaisuudeksi, jonka sisältö perustuu pääosin taitee- seen tai kulttuuriin (esimerkkinä mainitaan festivaalit, kaupunkitapahtumat ja kulttuurijuhlat). Määrittelyn todetaan kuitenkin olevan haastavaa ja kuntien johdonmukaisuutta indikaattori- työssä korostetaan.

Kulttuuritapahtuma- ja festivaalitiedon edelläkävijänä voidaan pitää Helsingin kaupunkia, joka sekä tilastoi että avaa tapahtumia koskevia tietoja¹⁸. Avointa dataa on saatavilla Helsinki Re- gion Infoshare -palvelusta Helsingin kaupungin kulttuurikeskuksen avustuksista (muuttujat fes- tivaaleille, ”kaupunkikulttuuritapahtumille” ja ”kaupunginosatapahtumille”)¹⁹ sekä Helsingin kaupungin kulttuurikeskuksen, Helsingin markkinointi Oy:n ja Helmet-kirjastopalvelun tapah- tumista ja -paikoista (Linked Events -tapahtumarajapinta)²⁰. Viimeksi mainitussa mukana on myös yksittäisiä tilaisuuksia. Lisäksi Helsingin tilastollisen vuosikirjan kulttuurin ja vapaa-ajan osion matkailukohteiden kävijämäärien osana seurataan Helsingin juhla viikkoja.²¹

15 Ks. http://okm.fi/OPM/Kulttuuri/kulttuuripolitiikka/avustukset/Avustus_taide_ ja_kulttuuritapahtumille?lang=fi.

16 Ks. http://ses.fi/tilastot- ja_tutkimukset/vuositilastot/.

17 Ks. www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Kulttuuri/kulttuuripolitiikka/avustukset/kulttuuritapahtumat/Tunnusluvut2016syyskuuFl.doc.

18 Kaupunki on myös laatinut kulttuuritapahtumia koskevia tietoja sisältäviä selvityksiä ja tutkimuksia (esim. Arts and Culture... 2014; Keskinen & Kotro 2014).

19 Ks. <http://www.hri.fi/fi/dataset/helsingin-kulttuurikeskuksen-avustukset>.

20 Ks. <http://www.hri.fi/fi/dataset/linked-events-tapahtumarajapinta>.

Linked Events on osa 6aika-strategian avoimen datan ja rajapintojen kärkihanketta. Strategiaa toteuttavat Suomen suurimmat kaupungit. Ks. <http://6aika.fi/avoim-data- ja-rajapinnat-karkihanke/>.

21 Ks. <http://www.hri.fi/fi/dataset/helsinki-kulttuuri- ja-vapaa-aika>.

Aluehallintovirastot arvioivat joka toinen vuosi opetus- ja sivistystoimen peruspalvelujen toteutumista hyödyntäen uusinta tilastotietoa ja kuntakyselyjä. Vuoden 2013 arvioinnissa (Aluehallintovirastojen keskeiset... 2014) yhtenä tarkastelukohteena oli kuntien kulttuuripalvelujen (ml. kulttuuritapahtumat) järjestämisen resurssit ja alueellinen saatavuus. Kulttuuritapahtuma määriteltiin arvioinnissa samoin kuin Ruusuvirran ym. (2013) raportissa: ”yleisötapahtuma tai tilaisuus, jonka sisältö perustuu pääosin taiteeseen tai kulttuuriin”. Käsillä olevan selvityksen kriteerit täyttäviä kulttuuritapahtumia ei siten voida erottaa yksittäisistä tilaisuuksista.

Kulttuuritapahtumien sijoittumista ja saavutettavuutta selvitettiin myös Jyväskylän yliopiston KUULTO-hankkeen ja OKM:n kuntien kulttuuritoiminnan kehittämistyön osana toteutetussa *Kulttuuria kartalla* -selvityksessä (OKM 2012), jossa tarkasteltiin valtion osarahoittamia kulttuuripalveluja (ml. valtakunnalliset kulttuuritapahtumat) maakunnittain. Jatkossa pyrkimyksenä on tiedontuotannon kehittäminen ja materiaalin päivittäminen. Osana *Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus* -toimenpideohjelman (ks. OKM 2006a) toteuttamista on selvitetty OKM:n avustamien valtakunnallisten kulttuuritapahtumien sekä FF:n jäsenfestivaalien saavutettavuutta²² kulttuuristen oikeuksien toteutumisen näkökulmasta (Kulttuuria kaikille 2011). Selvityksen mukaan saavutettavuuden tilanteen kehittymistä kannattaa selvittää muutaman vuoden kuluttua uudestaan.²³

Muita tietolähteitä

Musiikintekijöiden valtakunnallisilla järjestöillä on tapahtumiin ja festivaaleihin liittyvää tiedontuotantoa. Tekijänoikeusjärjestö Teosto tilastoi ja visualisoi elävän musiikin keikkojen ja tapahtumien määriä ja sijaintia kunnittain ja maakunnittain (Keikkakartta²⁴) sekä kehittää ja avaa niihin liittyvää dataa (Teosto Open API²⁵). Aineistonkeruu liittyy siihen, että Teosto huolehtii asiakkaidensa musiikin käyttöön liittyvistä taloudellisista oikeuksista. Tilastointi perustuu haettavaan tapahtumalupiin. Lupa on tarkoitettu järjestäjälle, joka järjestää ”konsertin, festivaalin, näytöksen, näyttelyn, messut tai muun tapahtuman, joka on yleisölle avoin ja jossa soi musiikki”. Määrittely on siis laava suhteessa käsillä olevan selvityksen tavoitteisiin.

Suomalaista musiikkia edistävä musiikintekijöiden kattojärjestö Music Finland laatii vuosittain *Musiikkialan talous Suomessa* -selvityksen, jossa arvioidaan elävän musiikin rahallista arvoa muun muassa jäsenjärjestönsä Teoston tietojen pohjalta. Vuoden 2014 osalta (Koivisto &

---

22 Saavutettavuuden tarkasteltuja osa-alueita olivat viestinnän saavutettavuus, hinnoittelun saavutettavuus, fyysinen saavutettavuus, saavutettavuus eri aistien avulla, tiedollinen saavutettavuus, sosiaalinen ja kulttuurinen saavutettavuus sekä päätöksenteko ja strateginen työ (Kulttuuria kaikille 2011, 38–39).

23 Valtionosuuslaitosten osalta ministeriö on taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden toimenpideohjelmassa sitoutunut selvittämään saavutettavuuden toteutumista säännöllisin väliajoin.

24 Keikkatilastoissa ovat mukana kaikki Teostolle raportoidut elävän musiikin esityskerrat. Tiedot saadaan tapahtumanjärjestäjiltä, esittäjiltä sekä tapahtumatietoja tarjoavilta palveluilta, ja niitä kerätään musiikintekijöiden esityskorvausten maksamista varten. Keikkakartasta voi tarkastella elävän musiikin lukuja eri paikkakunnilla ja alueittain tapahtumien tai keikkojen määrän mukaan ja suhteuttaa niitä asukaslukuun. <http://www.teosto.fi/teosto/tutkimus/keikkakartta>.

25 <http://www.teosto.fi/teosto/tutkimus/teosto-open-api>.

Luonila 2015) on ensimmäistä kertaa huomioitu OKM:n valtakunnallisille musiikkialan kulttuuritapahtumille myöntämät valtionavustukset osana musiikkialan tulonmuodostusta. Taustatietona hyödynnettiin Cuporen tapahtumahankkeen tuottamia tietoja musiikkifestivaalijaottelun osalta. Vuoden 2011 selvityksessä (Tolppanen & Tuomainen 2012) on tehty FF:n tietojen perusteella arviota myös musiikkifestivaalien työllistävytydestä.

Myös jotkut kaupalliset toimijat toteuttavat tai teettävät säännöllisesti selvityksiä, joissa on festivaaleja ja tapahtumia koskevia tietoja. Ticketmaster Suomi (ent. Lippupalvelu) teettää vuosittain Brand Tracker -tutkimuksen, jossa selvitetään yleisöhaastatteluin eri lipunvälitystoimijoiden toimintaa sekä tapahtumissa käyntiä. Taloustutkimuksen vuosittain toteuttamassa Kesätapahtumat-tutkimuksessa kartoitetaan valikoitujen festivaalien tunnettuutta, kävijäprofiileja ja suomalaisten mielikuvia tapahtumista. Sponsor Insightin vuosittaisessa Sponsor Navigator -tutkimuksessa tarkastellaan muun muassa kiinnostusta kulttuuriin ja kulttuurin seuraamista (mm. festivaalit, tapahtumat, museot). Mainostajien liitto toteuttaa vuosittain Sponsorointibarometrin, jossa tiedustellaan yritysten kiinnostusta muun muassa kulttuuritapahtumien tukemiseen. Kaikkia yksityisten toimijoiden teettämiä kulttuuritapahtumiin liittyviä selvityksiä ei tuoda lainkaan julkisuuteen, sillä ne tehdään yritysten omiin tarkoituksiin.

Säännöllisen tilastoinnin ja tutkimuksen aukot ja ongelmat

Yhteenvedona kulttuuritapahtumia koskevasta tilastoinnista ja säännöllisestä tutkimuksesta voidaan todeta, että tietoa tapahtumista löytyy paljon, mutta tarkemmin katsottuna nousee esiin aukkokohtia sekä menetelmällisiä ja määritelmällisiä ongelmia. Tieto on hajallaan eri lähteissä ja kokonaisuutta on vaikea hallita. Edes tapahtumien ja festivaalien kokonaismäärää tässä selvityksessä käytetyn määritelmän mukaisesti ei voida ilmaista. Määritelmien kirjavuuden lisäksi vaihtelevuutta on esimerkiksi kävijämäärien laskennassa; vaikeutta lisää se, että osa tapahtumista on ilmaisia ja toteutetaan avoimessa ulkotilassa. Myös muutama vuosi sitten laaditussa musiikkialan tilastoinnin selvityksessä kiinnitetään huomiota festivaalitoiminnan seurannan ja tunnuslukujen vajavaisuuteen (Tolvanen 2011). Tilanne on samankaltainen useassa muussakin maassa, eikä esimerkiksi Euroopan unionin tasolla tuoteta aiheesta säännöllisiä tilastoja. Kansainvälisistä toimijoista UNESCO (2015) on herännyt haasteeseen ja julkaissut vuonna 2015 festivaalitalastoinnin käsikirjan.

2.2 Kulttuuritapahtuma- ja festivaalitutkimus

Festivaalialueiden tutkimuksen kontekstit ja suuntaukset

Tapahtumia ja festivaaleja on tutkittu runsaasti niin kansainvälisesti kuin Suomessakin useilla eri tieteenaloilla, kuten taloustieteen, sosiologian, antropologian, musiikkitieteen, matkailututkimuksen sekä alue- ja maantieteen piirissä. Myös kulttuuripolitiikan tutkimuksessa niitä on käsitelty, etenkin julkisen rahoituksen näkökulmasta. Kainulaisen (2005, 24) mukaan festivaalitutkimuksen jakautuminen usean tieteenalan kiinnostuksen kohteeksi selittyy tapahtumien sisällöllisestä moniaineksisuudesta. Tutkimuksen kirjo vastaa siis itse ilmiön moniulotteisuutta. Akateemisen tutkimuksen lisäksi tapahtumia koskevaa tutkimusta ja selvityksiä on tehty erilaisissa tutkimuslaitoksissa ja konsulttiyrityksissä. Myös opinnäytetöiden aiheena tapahtumat ja festivaalit ovat olleet suosittuja.

Kansainvälisesti empiiristä tutkimusta kulttuuritapahtumista on tehty laajemmin vasta 1990-luvulta lähtien, jolloin myös tapahtumien määrä alkoi kasvaa merkittävästi. Tutkimuksen haasteena on ollut kentän suuri kirjo, mikä on vaikeuttanut festivaalien määrittelyä yhtenäiseksi alaksi ja tutkimuskohteeksi. Festivaalikenttä on järjestäytynyt ammatillisesti vasta viime aikoina. Kulttuuripolitiikassa ja tutkimuksessa festivaalit olivat pitkään satunnainen ja vakiintumaton osa-alue, mutta 2000-luvun puolestavälistä lähtien on julkaistu suuria määriä festivaaleja koskevaa tutkimusta. (Négrier ym. 2013, 28–29.) Pohjoismaiden festivaali- ja tapahtumatutkimuksen kenttä on nykyään jo suhteellisen laaja. Vuonna 2014 julkaistussa pohjoismaista tutkimusta kokoavassa artikkelikokoelmassa puhutaan jopa tapahtumatutkimuksen ”pohjoismaisesta koulukunnasta” (Andersson ym. 2014).

Matkailu- ja tapahtumatutkija Donald Getz (2011; ks. myös 2012, 15–20) erottaa kansainvälisestä tutkimuksesta kolme selkeää diskurssia, joita voidaan käyttää apuna hahmoteltaessa myös suomalaisen kulttuuritapahtuma- ja festivaalitutkimuksen kokonaisuutta: 1) festivaalimatkailu ja taloudelliset vaikutukset, 2) tapahtumatuottaminen ja -johtaminen sekä 3) festivaalien rooli, merkitykset ja vaikutukset yhteiskunnassa ja kulttuurissa²⁶. Festivaalien ympäristövaikutuksia ei ole vielä tutkittu kovinkaan paljoa, mutta muutamissa suomalaisissa tutkimuksissa aihepiiri on huomioitu (esim. Mikkonen ym. 2008; Levula 2009; Auvinen 2014).

Suomessa on tutkittu suuria, tunnettuja ja valtakunnallisesti merkittävinä pidettyjä festivaaleja (kuten Pori Jazz, Tampereen Teatterikesä, Ilosaarirock) huomattavasti enemmän kuin pieniä kulttuuritapahtumia. Etenkin musiikkitapahtumista on tehty lukuisia tutkimuksia ja selvityksiä. Myös kertaluonteiset kulttuurin suur tapahtumat, etenkin Helsingin ja Turun kulttuuripää-

26 Tutkimusten jaottelu eri diskursseihin on osin tulkinnanvaraista. Perustellusti jonkin tutkimuksen voisi sijoittaa myös johonkin toiseen diskurssiin. Kaikki tässä mainitut tutkimukset eivät myöskään välttämättä asemoi itseään nimenomaan festivaalitutkimuksen kenttään.

kaupunkivuodet sekä Euroviisut, ovat olleet kiinnostuksen kohteena (esim. Cantell & Schulman 2001; Laakso & Kilpeläinen 2008; Keskinen 2008; Oikarinen 2012; Koponen & Lehtonen 2012; Andersson 2013).

Matkailun ja aluetalousvaikutusten tutkimus

Festivaalitutkimuksen keskeisimpänä diskurssina voidaan pitää festivaalimatkailua, joka on keskittynyt ennen kaikkea tapahtumien mitattaviin aluetaloudellisiin vaikutuksiin (Getz 2011, 4–5, ks. myös Getz 2008; Langen & Garcia 2008). Tapahtumien taloudellisista vaikutuksista kiinnostuttiin 1980–90-luvuilla kulttuurin talouteen kohdistuneen laajemman kiinnostuksen myötä. Matkailututkimuksessa aluetaloudellisten vaikutusten tutkimus sen sijaan alkoi jo 1960–1970-luvuilla.

Suomessa ensimmäiset tutkimukset kulttuuritapahtumien taloudellisista vaikutuksista laadittiin 1980-luvun puolella, mutta runsaammin niitä syntyi vasta 1990-luvulla (esim. Sairanen 1988; Karjalainen 1991; 1992; Jalava 1992; Ilmonen ym. 1995; Tyni & Aho 1999; Cantell 1993; 1996; 1998; 1999; 2003). Viimeisten kymmenen vuoden aikana talousvaikutustutkimuksia ja -selvityksiä on jälleen laadittu lukuisia (esim. Soininen & Leskinen 2004; Kainulainen 2004; 2005; Tohmo 2002; 2005; 2007; Haverinen & Oksman 2008; Mikkonen ym. 2008; Haaga-Perho 2009; Koljonen 2009; Synergos 2009; Koponen & Lehtonen 2012; Tuuri ym. 2012; Pirkanmaan festivaalien... 2014; Satokangas 2015). Tapahtumien aluetaloudellisia vaikutuksia on tutkittu pääasiassa keskittyen yksittäisiin tapahtumiin tai tapahtumien joukkoihin, mutta tällä vuosikymmenellä on laadittu myös tapahtumaklusteritarkasteluja (Kilpeläinen ym. 2012; Törmä ym. 2012; Karppinen & Luonila 2014; Hahtola & Äijälä 2015). Matkailudiskurssiin voidaan lukea myös esimerkiksi festivaaleja matkailun edistämisessä tarkastelevat tutkimukset (esim. Pasanen & Hakola 2009; 2012; Mikkonen & Lahovuori 2015).

Tapahtumatuotannon tutkimus

Tapahtumatuottaminen ja -johtaminen kuuluu tapahtumatutkimuksen uusimpiin paradigmoihin (Getz 2011, 5–6, ks. myös Getz 2008). Sillä on myös kiinteät yhteydet matkailudiskurssiin. Suomessa Katri Halonen (2005; 2007a; 2007b; 2010a; 2010b; 2011) on tarkastellut kulttuurituottajien roolia tapahtumatuotannon kentällä. Tapahtumatuotantoa on tarkasteltu runsaasti sosiaalisen pääoman tai verkostojen näkökulmasta (Tiainen 2003; Luonila 2013; *tulossa*; Kuusi 2007; Heino 2010; Halonen 2010; Jialin 2011; Henttonen 2012; Arola 2014; Immonen 2015; Rinta-Kauhajärvi 2015). Keskeinen teema on myös kolmannen sektorin toimijat ja vapaaehtoisuus (Tahvanainen 2002; 2005; Iso-Pietilä 2008; Finni 2008; Haatainen 2011; Ruokolainen 2007; 2011; Iso-Aho 2011; Koski 2012; Kivenmaa 2013). Lisäksi löytyy tutkimuksia koskien esimerkiksi

tapahtumien markkinointia ja markkinaorientaatiota (Sorjonen 2004; Ikonen 2006; Peltomäki 2008), yritysysteistyötä ja sponsorointia (Valkama 2003; Luonila *tulossa*), järjestämisen resursseja (Johansson 2008), organisaation ohjausta ja oppimista (Taskinen 2008; Parvinen 2014; Ylikauma 2012) sekä toimijoiden ammattikuvaa (Hartikainen 2008). Erityisesti kulttuurituotannon koulutusohjelmien ansiosta tähän kategoriaan sisältyy lukuisia ammattikorkeakoulujen opinnäytetöitä (esim. Van Aerschot 2013; Hulkkonen 2012; Nikander 2013; Tiits 2013; Laasonen 2013; Poikkimäki 2013).

Politiikan ja hallinnon tutkimuksen näkökulma

Getzin (2009, 62; vrt. Dredge & Whitford 2010, 6–7; Mair & Whitford 2013, 11 sekä Foley ym. 2009) mukaan tapahtumakenttää koskeva politiikan ja hallinnon tutkimus on kansainvälisesti heikosti kehittyntä. Markkinakeskeinen näkökulma on ollut siinä hallitseva, eli se on ollut pikemmin manageroinnin tutkimusta. Suomalaisessa kulttuuripolitiikan tutkimuksessa on kuitenkin kiinnitetty huomiota kulttuuritapahtumiin ja festivaaleihin. Erityisesti on tutkittu valtion tukea kulttuuritapahtumille (Kukkonen 2000; 2001; 2002; Huttunen 2001; Rautiainen 2010) sekä valtion tukemien tapahtumien saavutettavuutta ja esteettömyyttä (Kulttuuria kaikille 2011; OKM 2012a). Myös esimerkiksi edellä mainitut Halosen (tapahtumatuotanto) ja Kainulaisen (alueta- loudelliset vaikutukset) tutkimukset kiinnittyvät myös olennaisesti kulttuuripolitiikkaan. Kiinnostus paikallisten tapahtumapolitiikkojen tutkimukseen on kasvanut Suomessa viime vuosina. On tarkasteltu festivaaleja ja kulttuuritapahtumia kaupunkien kulttuuripolitiikassa tai laajemmin kaupunkien strategisessa kehittämisessä tai markkinoinnissa (esim. Terho 1999; Mäenpää 2007; Linko & Silvanto 2011; Johansson & Kociatkiewicz 2011; Lemmetyinen, Go & Luonila 2013; Luonila & Johansson 2014; 2015; Luonila ym. 2015; Mattila 2014; Kainulainen 2014).

Suomen festivaalikenttää ja festivaalipolitiikkaa on tarkasteltu myös kahdessa kansainvälisessä tutkimuksessa (Ilkczuk & Kulikowska 2007; Négrier ym. 2013). Cultural Information and Research Centres Liaison in Europe (CIRCLE), European Festivals Research Project (EFRP)²⁷ ja Interarts toteuttivat vuonna 2007 tutkimuksen, joka keskittyi festivaaleja koskevaan julkiseen politiikkaan ja rahoitukseen 20:ssä Euroopan maassa (Ilkczuk & Kulikowska 2007). Tutkimus pohjautui eri maiden asiantuntijoille tehtyyn kyselyyn (Suomessa Satu Silvanto). Vuonna 2013 julkaistiin FeStudy-hankkeen²⁸ vertaileva tutkimus musiikkifestivaaleista Euroopassa (Négrier ym. 2013). Tutkimuksessa oli mukana 15 maasta 390 festivaalia, joita tarkasteltiin kvantitatiivisesti muun muassa rahoituksen, ohjelmistojen ja yleisöjen osalta. Lisäksi tutkimusraportissa kuvataan laadullisesti 10 maan festivaalikenttää ja politiikkaa paikallisten edustajien laatimina (Suomessa Kai Amberla; myös Heidi Pussila oli mukana hankkeessa). Valtiollisesta festivaali-

27 EFRP:n toteutti European Festival Association, ks. Klaic 2014; Newbold ym. 2015. <http://www.efa-aef.eu/en/activities/efrp/>.

28 <http://www.festudy.com/en/>. Suomalaisista festivaaleista mukana olivat Helsingin juhlaviikot, Suvisoitto, Kuhmon Kamarimusiikki, Meidän festivaali, Turun musiikkijuhlat, Korsholman musiikkijuhlat, Naantalın musiikkijuhlat, Savonlinnan Oopperajuhlat, Flow Festival, Musiikin aika, Ilmajoen Musiikkijuhlat, Pori Jazz Festival, Provinssi, Sata-Häme Soi, Ilosaarirock, Seinäjoen Tango-markkinat, Tuska Open Air Metal Festival, Luosto Classic, Vantaan musiikkijuhlat ja Tampere Jazz Happening.

politiikasta on tehty tutkimusta tai selvityksiä myös ainakin Norjassa (Rykkja & Vaagland 2014), Irlannissa (Quinn 2009) ja Unkarissa (Hunyadi ym. 2007).

Eurooppalaisen festivaalitutkimuksen uranuurtaja Dragan Klaić (2007, 204) on korostanut sitä, että kaupunkitilassa järjestetyt festivaalit vahvistavat julkista kansalaisulottuvuutta. Samantapaisia painotuksia löytyy ranskalaisesta kulttuuripoliittisesti suuntautuneesta tutkimuksesta, jossa festivaalit kytketään kulttuurin demokratisoimiseen, mikä puolestaan liitetään kansalaisuuden kasvattamiseen ja vahvistamiseen (ks. esim. Fabiani 2013). Festivaaleilla on siis poliittinen ulottuvuus, joka taloudellisen panoksen ja sosiaalisen koheesion ohella selittää Euroopan unionin kiinnostusta niihin. Taidefestivaalien suhdetta julkiseen sfääriin (kansalaisuuteen, politiikkaan, identiteettiin) on tarkasteltu EU-rahoitteisessa *Arts Festivals and the European Public Culture* -hankkeessa²⁹ (ks. Sassatelli 2008; Segal & Giorgi 2009; Final Report... 2011; European Arts... 2011; Giorgi ym. 2013).

Sosiaalisten ja kulttuuristen vaikutusten ja ilmiöiden tutkimus

Sosiaalisten ja kulttuuristen vaikutusten tarkastelu on ollut festivaalitutkimuksessa taloudellisia ja tuotannollisia näkökulmia vähäisempää, joskin kiinnostus sitä kohtaan on viime vuosina kasvanut. Toisaalta sosiologian ja kulttuuriantropologian piirissä on tehty festivaaleihin, tapahtumiin ja juhliin kohdistuvaa tutkimusta jo pitkään, mutta tämä diskurssi ei ole juuri kohdannut festivaalitutkimuksen paradigmat. Tutkimuksen teemoja ovat olleet esimerkiksi myytit, rituaalit ja symbolismi, aitous, tuotteistaminen sekä liminaalisuus. Viime aikoina festivaalitutkimuksenkin kohteet ovat monipuolistuneet ja tutkimukset ovat käsitelleet myös sen tyyppisiä aiheita kuin festivaalien rooli paikka- ja ryhmäidentiteetin muodostumisessa, sosiaalisen pääoman muodostuminen, taiteen edistäminen ja perinteiden säilyttäminen sekä erilaiset yksilökohtaiset seuraukset, kuten terveys ja hyvinvointi. (Getz 2011, 4–5; ks. myös Langen & Garcia 2008.)

Monissa lähtökohdiltaan taloudellisia vaikutuksia tarkastelevissa suomalaisissa tutkimuksissa ja selvityksissä on viime vuosina vähintään sivuttu tapahtumien sosiaalista ja kulttuurista ulottuvuutta (esim. Kainulainen 2004; 2005; Mikkonen ym. 2008; Kilpeläinen ym. 2012). Kainulainen (2005) tuo esiin perinteisten kvantitatiivisten talousvaikutustarkastelujen rajallisuuden. Hän painottaa tapahtumien tulkinnallisia ja mittaamisen ulottumattomissa olevia aluetaloudellisia merkityksiä, jotka olisi mahdollista määritellä myös sosiaalisiksi ja kulttuurisiksi vaikutuksiksi. Suomessa kiinnostuksen kohteena on ollut etenkin yhteisöllisyys ja sosiaalinen tai kulttuurinen pääoma (Salokangas 1996; Hakala 2006; Taylor 2008; Ojalehto 2010; Kumpulainen 2012; Lassila ym. 2013; Uimaniemi 2013; Koivunen 2013; Schauman 2014; Kojo 2015; Karjalainen 2015). Lisäksi tutkimuksissa on tarkasteltu kaupunkitilan käyttöä ja muutosta (Van Elderen 1997; Terho 1999; 2002; 2004; Mäenpää 2005; Neulaniemi 2010; Heinonen 2012; Lundman 2012; 2013), pai-

---

29 http://cordis.europa.eu/project/rcn/88564_en.html.

kan merkityksiä ja roolia (Äikäs ym. 2011; Kunnas ym. 2011; Karppinen & Laaksonen 2013) sekä mediarepresentaatiota ja median välittämää kuvaa festivaaleista (Horsti 2000; Kyheröinen 2007; Iso-Aho 2014; Karjalainen 2008; Nemeth 2010; Pöyry 2015; Pola 2015). Festivaaleja on tarkasteltu myös esimerkiksi estetiikan ja taiteen sekä kansatieteen näkökulmista (esim. Saarisalo 2000; Hirvonen 2002; Hottinen 2003; Niemi 2003; Hellman 2007; Sailavuo 2007; Koivaara 2011). Tutkimuksesta löytyy lisäksi syväluotauksia tietäntyyppiin festivaaleihin, kuten suomenruotsalaiseen (Svenska Kulturfondenin tukemiin) (Johansson 2010) ja maaseutumaisiin (Ilmonen ym. 2010).

Yleisön ja kävijäkokemusten tutkimus

Useissa festivaalialueissa tutkimuksissa on tarkasteltu yleisöjä. Kävijäkyselyt ja yleisötutkimukset kuvaavat perinteisesti tapahtuman yleisörakennetta ja kävijäprofiilia erilaisten taustatekijöiden mukaan, minkä lisäksi on voitu selvittää esimerkiksi kävijätyytyväisyyttä, kävijöiden osallistumismotiiveja tai muita näkemyksiä sekä rahankäyttöä tapahtumassa ja alueella (esim. Cantell 1993; 1996; 1998; 2003, 2007; Mikkonen ym. 2008; Linko & Silvanto 2007; 2011; Luoma 2011; Viero 2012; Nikula 2012; Saahkari 2013; Kinnunen & Luonila 2015; Kinnunen ym. 2015). Jonkin verran on tutkittu myös tapahtumajärjestäjien käsityksiä ja näkemyksiä tapahtumansa kävijöistä (esim. Grönroos 2011). Vaikka moni tutkimus on tehty matkailun tarpeisiin, ulkomalaisia kävijöitä on tarkasteltu erikseen vain vähän (Eronen & Ruoppila 2008). Myös ei-kävijöitä ja osallistumattomuuden syitä on tutkittu jonkin verran (Oksanen 2013). Usein etenkin perinteiset kävijätutkimukset ovat tapahtumien teettämiä, ja monesti ne on laadittu opinnäytteinä (esim. Hopper 2006; Hämäläinen & Kemppe 2008; Mielonen 2010) tai konsulttitöinä (esim. Taloustutkimus 2013). Kävijöiden tapahtumakokemusta ja tapahtumissa käymisen elämyksellisyyttä on tarkasteltu etenkin viime vuosina laadituissa tutkimuksissa (Hujanen 2006; Karppinen 2012; Härkönen 2013; Karppinen & Laaksonen 2013; Kinnunen 2013; Kinnunen & Haahti 2013; 2014; Tuukkanen 2013; 2015; Pärjälä 2015). Osallistumisen ja festivaalielämyksen jakamisesta sosiaalisen median kautta on tehty jonkin verran tutkimusta myös Suomessa (esim. Haverinen 2010).

Tapahtumatutkimus- ja kehittämishankkeet

Viime vuosina on Suomessa ollut käynnissä useita kulttuuritapahtumia koskevia tutkimus- ja kehittämishankkeita. Pääasiassa ne ovat keskittyneet tapahtumatuottamiseen, mutta niihin on sisältynyt myös vaikutusten arviointia. Vastikään päättyneisiin hankkeisiin kuuluvat Taideyliopiston Sibelius-Akatemian, Turun yliopiston kauppakorkeakoulun ja Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun yhteistyössä toteuttamat *JOHDE – Luovien alojen tapahtumatuotannon johtajaosaamisen kehittäminen* ja *JOHDE II – Tapahtumatuotannon muutosjohtaminen* (ks. Luonila 2014; Karppinen & Luonila 2014; Luonila & Koivisto 2015). Sibelius-Akatemian käynnissä ole-

vassa *Liveology – Practices and Ideologies of Live Music in Finland* -hankkeessa³⁰ (ks. Luonila & Johansson 2014) tarkastellaan suomalaisen elävän musiikin muutosta 1970-luvulta 2010-luvulle erityisesti festivaaleihin keskittyen.

Itä-Suomen yliopistossa on niin ikään tehty useita tapahtumiin liittyviä tutkimuksia, tuoreimpana *Tapahtumat matkailualueen imagon rakentajina*³¹ (ks. Mikkonen & Lahovuori 2015). Aiemmin siellä on toteutettu tapahtumien vaikutuksiin keskittyneet *East Side Story* -hankkeet³² (ks. Laitinen 2007; Honkanen 2009; Mikkonen ym. 2008; 2009; Pasanen ym. 2008; 2009; 2014; Mikkonen & Pasanen 2010). Muista viimeaikaisista hankkeista voidaan mainita mm. Metropolia Ammattikorkeakoulun *Tuottaja2020*-hanke (ks. Halonen 2012), Seinäjoen ammattikorkeakoulun *Tapahtumatuottamisen tutkimushanke TATU*³³ (ks. Tuuri ym. 2012; Rumpunen 2014) sekä Imatran seudun kehittämissyhtiön ja Humanistisen ammattikorkeakoulun Etelä-Karjalassa toteuttamat *Tapahtumatuotannon toimenpideohjelma*, *Tapahtumatuotannon tulevaisuus*, *ASTU I ja II* kulttuuritapahtumien ja alueellisen tapahtumatuotannon kehittämiseksi (ks. Iso-Aho & Kinnunen 2011) sekä *Tapahtumamaakunta* -hankkeet (ks. Iso-Aho 2014).³⁴

Vertailevien menetelmien kehittäminen

Ongelmana yleisö- ja vaikutustutkimuksissa on ollut muun muassa tutkimusten kertaluonteisuus ja heikko vertailukelpoisuus. Iso osa kulttuuritapahtumia koskevasta tiedosta on hajallaan yksittäisissä tutkimuksissa ja selvityksissä, jotka eivät aina ole julkisia. Haasteena on tarkastelujen epäyhtenäisyys sekä määritelmien, menetelmien ja aineistojen kirjavuus. Muutamissa tutkimuksissa onkin pyritty kehittämään vertailun ja toistettavuuden mahdollistavia arviointimenetelmiä yleiseen käyttöön. Itä-Suomen yliopiston *East Side Story* -hankkeessa kehitettiin FEET-menetelmä tapahtumien aluetaloudellisten, sosiaalisten ja kulttuuristen vaikutusten arviointiin (ks. Mikkonen ym. 2008; 2009). Menetelmää on toteutettu useiden tapahtumien tutkimuksessa. *JOHDE*-hankkeessa laadittiin Turun yliopistossa laskennallinen aluevaikutusmalli CREME, joka mittaa tapahtumaklusterien aluetaloudellisia vaikutuksia (Karppinen & Luonila 2014). Joensuun yliopiston Matkailun edistämiskeskuksesta toteutetussa tutkimuksessa (Pasanen & Hakola 2009) kehitettiin kriteerit, joiden mukaan kulttuuritapahtumat profiloitiin niiden matkailullisen merkittävyyden ja kansainvälisen potentiaalin mukaan. Lisäksi on laadittu laajempia ja vertailevia yleisötutkimuksia, kuten Svenska Kulturfondenille laadittu 14 suo-

---

30 <http://sites.siba.fi/fi/web/lme>.

31 <http://www2.uef.fi/fi/mot/tapahtumat>.

32 <http://www2.uef.fi/mot/ess-vaikuttaa>; <http://www2.uef.fi/mot/east-side-story>.

33 <http://tatu-hanke.blogspot.fi/>.

34 Vaikka tutkimusta ei ympäristövaikutuksista ole juuri ollut, on aihepiiri ollut esillä muutoin. Esimerkiksi Ekokompassi on Helsingin, Espoon ja Vantaan yhteisessä EAKR-rahoitteisessa Greening Events (2012–2014) -hankkeessa kehitetty ympäristöjärjestelmä. Ekokompassi tapahtuma -hankkeessa (2015–2017) luodaan ympäristöjärjestelmästä valtakunnallinen työkalu, jonka avulla pyritään vähentämään tapahtumien ympäristövaikutuksia ja edistämään vastuullisuutta. Hankkeen toteuttajia ovat Suomen Olympiakomitea ja Valon tapahtumayksikkö. Ekokompassi-sertifikaatti kertoo tapahtuman sitoutuneisuudesta ympäristökriteerien noudattamiseen ja jatkuvaan parantamiseen. Hankkeessa on mukana musiikki-, kulttuuri- ja urheilutapahtumia.

menruotsalaisen tapahtuman³⁵ yleisötutkimus (Johansson 2014) sekä JOHDE II -hankkeen rytmimusiikkifestivaalien yleisöjä tarkasteleva *Festivaalibarometri* 2014 (Luonila & Koivisto 2015), jota on tarkoitus myös toistaa muutaman vuoden välein. Kansainvälisesti on kehitetty esimerkiksi tapahtumien Triple Bottom Line -mallia, joka ottaa huomioon niin taloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset kuin ympäristövaikutuksetkin (ks. esim. Sherwood 2007; Getz 2009, 71–72).

---

35 Baltic Jazz, Bokkalaset, Faces Etnofestival, Hangö Teaterträff, Jakobs Dagar Kimitoöns Musikfestspel, Korpo Sea Jazz, Kulturen vid ån, Mariehamns Litteraturdag, Monäsrodden, Musik vid havet, Musikfestspelen Korsholm, Sibeliusdagarna i Lovisa, Tomatkarnevalen.

3 SUOMALAINEN KULTTUURITAPAHTUMAKENTTÄ

3.1 Kulttuuritapahtumakentän historiaa ja piirteitä

Ensimmäisenä suomalaisena festivaalina pidetään vuonna 1881 järjestettyjä Jyväskylän laulujuhlia. 1900-luvun alkupuolella Suomessa oli jo useita festivaaleja. Savonlinnan Oopperajuhlat pidettiin aluksi muutamia kertoja 1900-luvun alussa (1912–1916, 1930), kunnes sitä vuosikymmenten tauon jälkeen alettiin järjestää säännöllisesti vuodesta 1967 lähtien. 1960-luvulla festivaalien määrä kasvoi nopeasti, ja vuonna 1968 perustettiin tiedottamisen ja markkinoinnin välineeksi kulttuuritapahtumien kattojärjestö Finland Festivals ry. Alkuvuosina yhdistykseen kuului kymmenisen tapahtumaa mutta 1970-luvulla jäseniksi hyväksyttiin useita uusia tapahtumia. Vuosikymmenen puolessavälissä Suomessa arvioitiin olevan jo yli tuhat kesätapahtumaa. 1990-luvulla yleisömäärät kasvoivat ja ennätyksiä rikottiin useilla festivaaleilla. (Valkonen & Valkonen 1994.)

Moni nykyisin vakiintunut ja suuri toimija on syntynyt festivaalikentän nopean kasvun aikana 1960-luvulla. Tällaisia tapahtumia ovat esimerkiksi Pori Jazz (1966), Kaustinen Folk Music Festival (1968), sekä Tampereen Teatterikesä (1968). Kenttä kuitenkin elää koko ajan: uusia tapahtumia syntyy ja vanhoja häviää. Koska tietopohjassa on puutteita, kuten edellä todettiin, tapahtumien määrästä ja sen kehityksestä on vaikea esittää täsmällisiä lukuja. Joidenkin arvioiden mukaan kulttuuritapahtumia olisi jopa kymmeniä tuhansia niin, että niitä olisi kuntaa kohti keskimäärin lähes 90 (ks. Peruspalvelujen jne. 2014, 142)³⁶. Ilman yksittäisiä tilaisuuksia suuruusluokka koko maassa lienee sadoissa, kenties tuhansissa, jos pienetkin tapahtumat lasketaan mukaan. Saatavilla olevien tietojen perusteella festivaalien määrä Suomessa on joka tapauksessa kasvussa. FF:n jäsenmäärä on noussut vuosien 1998 ja 2014 välillä 57:stä 84:ään (+47 %). OKM:n tapahtuma-avustuksen hakijamäärä on kasvanut vuosien 2000 ja 2014 välillä 157:stä 259:ään (+65 %).³⁷

Festivaalien ja tapahtumien kirjo Suomessa on laaja. Tapahtumat keskittyvät Etelä-Suomeen ja pääkaupunkiseudulle. Pääosa tapahtumista järjestetään kesäaikaan, ja merkittävä, jopa suurin, osa kaikista tapahtumista on musiikkitapahtumia. Monialaisuus ja ohjelmiston monipuolisuus on kasvava trendi. Myös lastenkulttuuri sekä monikulttuurisuus ja etnisyys näyttävät olevan nousussa. Valtaosa tapahtumanjärjestäjistä on yhdistyksiä tai muita kolmannen sektorin toimijoita, mutta kaupallisten toimijoiden määrä on kasvamassa ja mukaan on tullut myös kansainvälisiä toimijoita. Osalla yhdistyksistä tapahtuma on toiminnan päätarkoitus, osalla

36 Peruspalvelujen arvioinnin osana lähetettiin Manner-Suomen kunnille kysely (vastausprosentti 70). Kuntien arvion mukaan vuonna 2013 järjestettiin yhteensä 18 000 kulttuuritapahtumaa. Näistä vajaat 8 000 sai avustusta kunnalta. Arviot kunnassa järjestettyjen kulttuuritapahtumien määrästä vaihtelivat muutamista kappaleista satoihin, ja keskimäärin kunnissa oli 86 tapahtumaa.

37 Teoston mukaan elävän musiikin tapahtumat ovat lisääntyneet vuoteen 2014 saakka, jolloin ensimmäistä kertaa määrä kääntyi laskuun (52 559 tapahtumaa vuonna 2014, laskua edellisestä vuodesta 6,7 %). Teoston lukujen taustalla ovat haetut tapahtumaluvat, joten mukana on myös yksittäisiä tilaisuuksia.

vain osa toimintaa. Jotkin kunnat järjestävät itse tapahtumia, osa tekee palvelusopimuksia festivaalijärjestöjen kanssa. Tapahtumatuotanto on ylipäätään ammattimaistunut voimakkaasti. Tapahtumat työllistävät pääosin sesonkiluonteisesti, mutta joillakin suurimmilla alan toimijoilla on henkilökuntaa ympäri vuoden. Vapaaehtoistyön määrä ja osuus on usein suuri, ja osalla festivaaleista on erityinen ohjelma talkootyöläisiä varten. Luvussa 7 tarkastellaan lähemmin valtionavustuksia vuosina 2000–2014 saaneiden noin 280 tapahtuman joukkoa: järjestävän organisaation tyyppiä, taiteenalajakaumaa, sijaintia, perustamisajankohtaa ja järjestämisen vuodenaikaa.

Tapahtumien kävijämäärät vaihtelevat sadoista jopa useisiin satoihin tuhansiin. FF:n jäsenfestivaaleissa (84 kpl) kirjattiin käyntejä (mukaan lukien ilmaistilaisuudet) vuonna 2014 yhteensä lähes 2,2 miljoonaa (kasvua 9 % edellisestä vuodesta). Myytyjä lippuja oli liki 725 000 kappaletta. Kokonaiskäyntimäärältään suurin FF:n tapahtumista oli Pori Jazz, jonka käyntimäärä nousi yli 305 000:een (taulukko 1). Lippuja Poriin myytiin vajaat 62 000. FF:n ulkopuolisissa suurissa tapahtumissa oli myös runsaasti kävijöitä (esim. Ruisrock, runsaat 90 000 käyntiä kolmena päivänä, tai Flow Festival, arviolta lähes 60 000 kävijää kolmena päivänä tapahtumien omien ilmoitusten mukaan).

Taulukko 1. Käyntimäärältään ja lipunmyynniltään suurimmat FF:n jäsentapahtumat vuonna 2014.

Kokonaiskäyntimäärän mukaan suurimmat tapahtumat	Käyntejä*	Myytyjen lippujen mukaan suurimmat tapahtumat	Lippuja
Pori Jazz	305 264	Helsingin juhlat	85 667
Helsingin juhlat	271 858	Pori Jazz	61 774
Kotkan Meripäivät	238 593	Savonlinnan Oopperajuhlat	53 007
Seinäjoen Tangomarkkinat	116 000	Seinäjoen Tangomarkkinat	43 874
Down By The Laituri, Turku	112 240	Kuhmon Kamarimusiikki	32 197
Puistoblues, Järvenpää	105 000	Oriveden Suvi	29 827
Maailma kylässä, Helsinki	80 370	Tampereen Teatterikesä	29 172
Tampereen Teatterikesä	74 256	Taidekeskus Salmela, Mäntyharju	28 000
Savonlinnan Oopperajuhlat	71 973	Down By The Laituri, Turku	21 703
Mäntän kuvataideviikot	57 795	Sodankylän elokuvajuhlat	21 631

* Tapahtumien FF:n tilastointiohjeistuksen mukaan tekemä arvio.
Lähde: Finland Festivals.

3.2 Kotimaisia ja kansainvälisiä tapahtumaverkostoja

Kulttuuritapahtuma- ja festivaalientällä toimii lukuisia erilaisia yhteistyöjärjestöjä, joiden tavoitteena on parantaa jäsentapahtumiensa toimintaedellytyksiä. Suomessa suurin toimija on valtakunnallinen ja useita taiteenaloja käsittävä Finland Festivals. Lisäksi on erilaisia taide- tai

kulttuurialakohtaisia tai alueellisia järjestöjä, kuten Pirkanmaan Festivaalit tai Oulun kulttuuri-tapahtumayhdistys. Suomalaiset tapahtumajärjestäjät ovat lisäksi mukana useiden eurooppalaisten festivaalijärjestöjen toiminnassa.

Finland Festivals ry

Finland Festivals ry on kulttuuritapahtumien toimialajärjestö, joka on perustettu vuonna 1968. Järjestö on ollut European Festivals Associationin jäsen vuodesta 1997 ja The NordicBaltic Festival Platformin työryhmän jäsen vuodesta 2010. Finland Festivalsilla on yli 80 jäsentapahtumaa useilta taiteenaloilta (ennen kaikkea musiikki) ja eri puolilta Suomea sisältäen suuren osan merkittävimmistä ja isoimmista festivaaleista. Tapahtumien taiteenaloja musiikin ohella ovat muun muassa ooppera ja kuoro, tanssi, teatteri sekä kirjallisuus. Suomen rockfestivaalien liitto SURF ry liittyi vuonna 2015 FF:iin, jolloin sen jäseniksi tulivat Ilosaarirock, Ruisrock ja Tuska Open Air Metal Festival. Huomattavalle osalle FF:n jäsenfestivaaleista on myönnetty toistuvasti harkinnanvaraista valtionavustusta suoraan OKM:stä tai SES:n kautta. Vuonna 2014 avustusta sai 69 järjestön jäsentä³⁸.

FF:n tärkeimmiksi tehtäviksi määritellään ”festivaalien edunvalvonta, markkinointi, tiedotus, tiedonkeruu ja tutkimus sekä koulutus”. Tavoitteena on tukea festivaalien toimintaedellytyksiä ja vaikuttaa lainsäädäntöön. Järjestö onkin keskeinen neuvotteluosapuoli tapahtumia ja festivaaleja koskevassa päätöksenteossa ja politiikassa. Vuonna 2015 se laati hallitusohjelmatavoitteet ”Taide ja kulttuuri ovat hyvinvoinnin perusta” yhdessä museo-, teatteri- ja orkesterijärjestöjen kanssa.

Järjestö on myös merkittävä toimija kulttuurimatkailun kentällä. Matkailun edistämiskeskus (vuodesta 2015 lähtien VisitFinland) käynnisti vuonna 2011 yhdessä FF:n kanssa kansallisen kulttuurimatkailun katto-ohjelman Culture Finland (CF)³⁹. Ohjelmaa rahoittavat OKM ja VisitFinland, ja sitä hallinnoi FF. Tavoitteena on kulttuurin arvostuksen ja ymmärryksen lisääminen matkailutoiminnassa, verkostoituminen matkailu- ja kulttuuritoimijoiden välillä sekä hanke-toiminnan aktivointi. CF koordinoi kehittämistoimia ja on teettänyt useita selvityksiä kulttuurimatkailun kehittämiseen. FF tekee myös yhteistyötä Matkailu- ja ravintolapalvelut (MaRa) ry:n kanssa.

Kuten edellä todettiin, FF tuottaa tilastotietoa jäsenfestivaaliensa käyntimääristä vuosittain sekä niiden talouden avainlukuista joka toinen vuosi. Yhdistys ja sen jäsentapahtumat ovat myös olleet mukana useissa selvityksissä ja tutkimuksissa (esim. Kukkonen 2001; Kulttuuria

---

38 Lukuun sisältyy yhtenä jäsenenä Oriveden Suvi, jonka alle kuuluville tapahtumille Purnu ja Uuden kirjan päivät on myönnetty erilliset avustukset.

39 Ks. www.kulmat.fi/hankkeet/culture-finland-katto-ohjelma.

kaikille 2011; Lehto 2014). FF oli mukana myös edellä mainitussa eurooppalaisessa FeStudy-tutkimuksessa.

Muita kotimaisia tapahtumaverkostoja

Alueellisista tai taide- ja kulttuurialakohtaisista tapahtuma- ja festivaaliyhdistyksistä tai yhteisliittymistä voidaan ottaa esimerkiksi Pirkanmaan festivaalit (Pirfest ry), Oulun kulttuuritapahtumayhdistys ry, Kuopio Festivals ry sekä kansanmusiikitapahtumien Folk-Suomi. Esimerkiksi Saimaa Festivals -verkoston perustamisesta on keskusteltu (Mikkonen & Lahovuori 2015, 22–23). Käynnissä on ollut lisäksi jo päättyneitä sateenvarjohankkeita, kuten Etelä-Savon maakuntaliiton Etelä-Savon kärkitapahtumien kehittämishanke Kärjet (2008–2011) tai Lapland Festivals 2000-luvun alkupuolella.

Pirkanmaan festivaalit – Pirfest ry⁴⁰ on perustettu vuonna 2009. Siihen kuuluu 36 pirkanmaalais- ta eri taide- ja kulttuurialojen festivaalia. Tavoitteena yhdistyksellä on koordinoita festivaalien yhteistyötä, kehittää ja tehdä niiden toimintaa tunnetummaksi ja lisätä jäsentensä näkyvyyttä. Jäsenfestivaaleista useat ovat saaneet toistuvasti valtion tapahtuma-avustusta. Yhdistyksen toteuttamia hankkeita ovat muun muassa *Voimaa verkostoista* 2009–2012, *Culture Tampere Region – Pirkanmaan kulttuurimatkailun kehittäminen* 2012–2014, *Festivaalien saavutettavuus* 2015–2016 sekä Lähi(ö)artisti 2015 (ks. esim. Kävijäkyselytutkimus 2011; Voimaa verkostoista -loppuraportti 2012; Pirkanmaan festivaalien... 2014; Culture Tampere Region -loppuraportti 2014). *Voimaa verkostoista* -hankkeessa laadittiin jäsenfestivaalien kävijäkyselyt 2010 ja 2011 sekä luotiin festivaalityön tietopankki tapahtumajärjestäjille. *Culture Tampere Region* -hankkeessa toteutettiin edellisiä kävijäkyselyitä laajempi Pirkanmaan festivaalien aluetaloudellisten vaikutusten selvitys. Nämä hankkeet saivat myös EU:n alueellisen kehittämisrakennerahaston (EAKR) rahoitusta⁴¹.

Oulun kulttuuritapahtumayhdistys ry koordinoi Oulun juhlatapahtumajärjestäjä⁴², joka on elokuisin järjestettävä usean festivaalin ja tapahtumasarjan kokonaisuus⁴³. Erona Pirfestiin yhdistys myös järjestää itse tapahtumia. Finland Festivalsiin kuuluva tapahtuma on perustettu vuonna 2010, ja se on saanut European Festivals Associationin EFFE Label 2015–2016 -tunnustuksen. Yhdistyksen tavoitteena on toimia ”seudullisen tapahtumaverkoston kehittäjänä ja tapahtuma-tuotannon sateenvarjona” elokuun kulttuuritapahtumille, edistää kulttuurin ja taiteen saavutettavuutta sekä vahvistaa toimijoiden toimintaedellytyksiä. Yhdistys on myös Oulun Matkailu Oy:n osakas.

---

40 www.pirfest.fi.

41 Pirfestin toteuttamien EAKR-rahoitettujen hankkeiden tavoitteista, toteutumisesta ja vaikutuksista ks. Jakonen & Mitchell 2014, 121–130.

42 www.oulunjuhlatapahtumat.fi.

43 Juhlaviikkojen osatapahtumia ovat Elojazz, Oulunsalo Soi, Oulun Muusajuhlat, Koiteli Elää, Oulun Taiteiden Yö, Oulun Musiikki-videofestivaalit, Ilmakitaransoiton MM-kisat ja Time Tunnel, minkä lisäksi yhdistyksen omia ohjelmakokonaisuuksia ovat Ekstrat, Makrot ja Oulun juhlatapahtumat esittää.

Sekä juhla viikkoyhdistys että pari sen osatapahtumaa ovat toistuvasti saaneet OKM:n kulttuuri-tapahtuma-avustusta; myös Suomen Kulttuurirahaston Pohjois-Pohjanmaan rahasto ja Koneen säätiö ovat tukeneet yhdistystä. Yhdistys teki palvelukumppanuussopimuksen Oulun kaupungin kanssa vuoden 2012 alussa ja sopimus uusittiin vuonna 2015. Oulun kaupungin kulttuuri- ja tapahtumayksikkö on tehnyt kumppanuussopimukset kaikkiaan 11 eri kulttuurialan organisaation kanssa. Oulun kulttuuritapahtumayhdistys toteutti vuonna 2014 KUVÉ-esiselvityksen (kulttuurin verkostoituminen), jonka tavoitteena oli koota taustatietoa oululaisen tapahtuma-alan verkoston ja luovan keskuksen kehittämiseksi. KUVÉ-hanke sai Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoitusta.⁴⁴ Vuonna 2016 on käynnistynyt Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelujen tapahtumatiimin pääasiallisesti toteuttama Tapahtumien hubi -kehittämishanke, jossa yhdistys toimii osatoteuttajana. Hankkeen tarkoituksena on koota Pohjois-Pohjanmaan tapahtumatuottajat vuorovaikutteiseksi tapahtumaverkostoksi. Tavoitteita ovat muun muassa Pohjois-Pohjanmaan imagon parantaminen ja alueelle suuntautuvan matkailun lisääminen. Hanke on saanut EAKR-rahoitusta.

Eurooppalaisia tapahtumaverkostoja

Euroopan tasolla toimii useita festivaaliyhdistyksiä, joista merkittävimpänä voidaan pitää EFA – European Festivals Associationia. Muita yhdistyksiä ovat esimerkiksi YOUROPE – The European Festival Association sekä CIOFF – International Council of Organizations of Folklore Festivals and Folk Arts. EFA⁴⁵ on eurooppalaisten festivaalien kattojärjestö, joka on perustettu vuonna 1952. Sen jäsenenä on 100 festivaalia ja 14 kansallista tai alueellista tapahtumajärjestöä, jotka edustavat yhteensä yli 2000 tapahtumaa. Finland Festivals on ollut jäsenenä vuodesta 1997. EFA:n alaisuudessa toimii merkittäviä festivaaliprojekteja: EFFE – Europe for Festivals, Festivals for Europe sekä European Festivals Research Project, jotka mainittiin edellä tutkimuskatsauksessa luvussa 2.2.

EFFE – Europe for Festivals, Festivals for Europe -pilottiprojekti⁴⁶ lähti liikkeelle vuonna 2014 Euroopan komission ja Euroopan parlamentin kanssa tehdyn yhteistyön tuloksena. EFFE myöntää festivaaleille laatutunnustuksia ja palkintoja. Vuonna 2015 jaettiin ensimmäiset EFFE Award -palkinnot 12 eurooppalaiselle festivaalille, joista yksi oli Sodankylän elokuvajuhlat. Palkinto myönnetään ”seikkailullisille ja jännittäville” festivaaleille. EFFE Label -tunnustus sen sijaan perustuu tapahtuman taiteelliseen sitoutumiseen, osallistumiseen paikallisyhteisöön ja eurooppalaiseen ja globaaliin näkökulmaan. Jopa 30 suomalaista festivaalia⁴⁷ sai EFFE Label

44 Hankkeen työtä jatkoi Jenny Kilponen (2015) ammattikorkeakoulun opinnäytetyössään, jossa tarkasteltiin verkostotoiminnan kehittämistä Oulun juhla viikoilla.

45 <http://www.efa-aeef.eu/en/festivals/>.

46 <http://www.effe.eu/>.

47 April Jazz, Baltic Circle International Theatre Festival, BRQ Vantaa Festival, Haapavesi Folk Music Festival, Helsingin juhla viikot, Ilosaarirock, Jyväskylän Kesä, Kaustinen Folk Music Festival, Korsholmin musiikkijuhlat, Kuhmon Kamarimusiikki, Kuopio Tanssii ja Soi, Lahti Sibelius Festival, Liikkeellä marraskuussa, Mäntän musiikkijuhlat, Sodankylän elokuvajuhlat, Työväen näyttämöpäivät, Musiikin aika, Naantalın musiikkijuhlat, Oulun juhla viikot, Meidän Festivaali, Puistoblues, Ruisrock, Sastamala Grego-

2015–2016 -tunnustuksen. Syyskuussa 2015 avattiin projektin omat nettisivut (EFFE.eu), joilla esitellään itse projektin lisäksi 760 eurooppalaista EFFE Label -tunnustuksen saanutta festivaalia. Sivustolla voi tehdä festivaalihakuja eri kriteereillä, kuten sijainti ja taiteenala. Festivaaleja voi tarkastella myös kartalla.

YOUROPE – The European Festival Association⁴⁸ on perustettu vuonna 1998. Yhdistys edustaa yli 80 festivaalia ja muuta jäsentä yli 26 maasta. Sen jäsenet ovat pääasiassa pop/rock-festivaaleja. Suomalaisia jäseniä ovat Ilosaarirock, Provinssi, Ruisrock ja Tuska. Yhdistyksen tavoitteita ovat muun muassa työskentelyolosuhteiden ja ympäristötietoisuuden parantaminen, tiedon ja osaamisen vaihto ja kansainvälinen yhteistyö.

3.3 Kulttuuritapahtumien talous ja työllistävyys

Tapahntumien budjetit

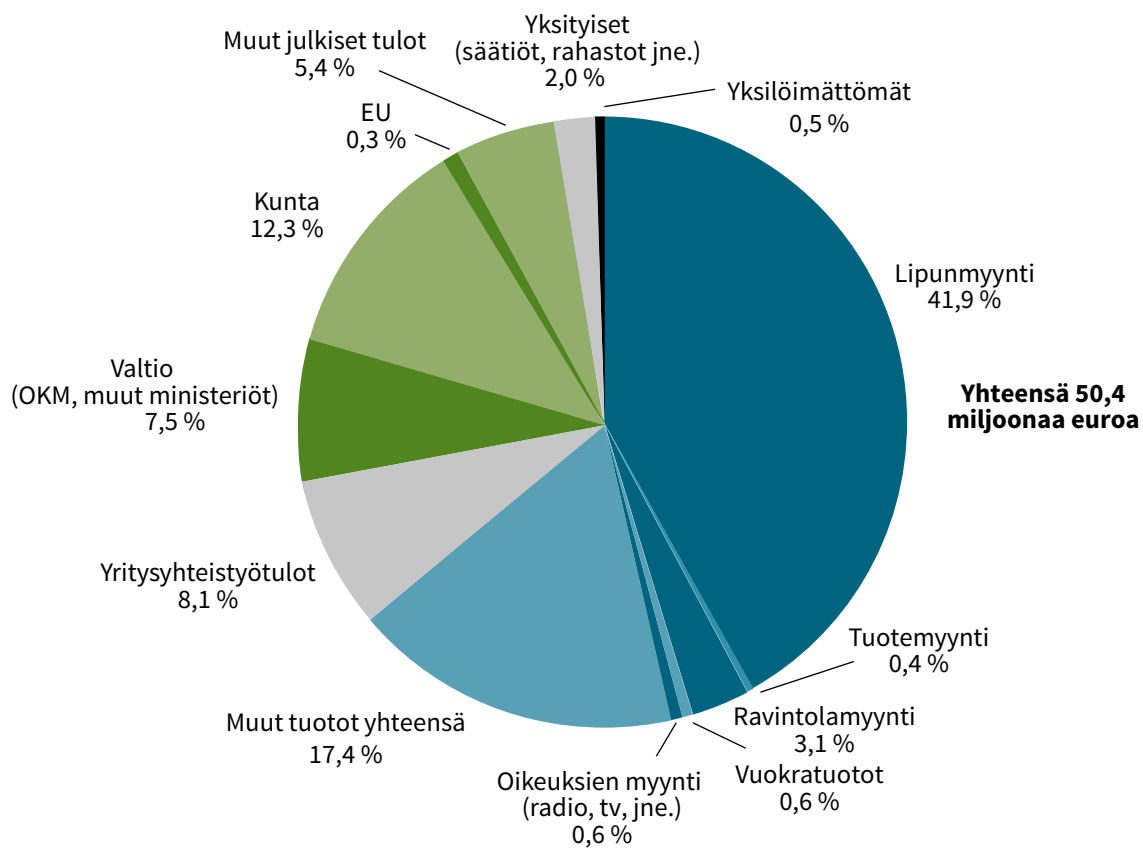
Kulttuuritapahtumat ja festivaalit vaihtelevat laajuudeltaan suuresti ja sama pätee niiden budjetteihin. Festivaalien välillä on myös merkittäviä eroja siinä, muodostuvatko niiden tulot pääasiassa omasta toiminnasta vai ovatko ne hyvin riippuvaisia julkisesta tai muusta ulkopuolisesta rahoituksesta. Julkisen tuen merkitys tapahtumille siis vaihtelee, samoin niiden suhde julkiseen kulttuuri-, elinkeino-, kaupunki-, aluekehittämis- tms. politiikkaan. Toisilla tapahtumilla omien tulojen (mm. lipunmyynti) ja yksityisen rahoituksen (yritystulot ja sponsorointi) osuus on suuri ja turvaa tapahtuman järjestämisen, toisille julkinen rahoitus (valtio, kunnat, EU) on elintärkeää.

FF:n jäsenfestivaalien tulot olivat vuonna 2014 keskimäärin runsaat 640 000 euroa (79 festivaalia, yhteensä yli 50 miljoonaa, ks. kuvio 1). Tuloista 63,9 prosenttia muodostui lipunmyynnistä ja muusta omasta toiminnasta. Julkinen tuki muodosti tuloista noin neljäsosan (25,6 %), josta kuntien avustukset kattoivat lähes puolet ja valtion noin kolmasosan. Festivaalien menoista (yhteensä 48,1 miljoonaa euroa) reilun viidesosan veivät taiteilijakiinnitykset (ks. kuvio 2). Henkilökunnan palkat muodostivat menoista noin kymmenesosan. Tuotantokulut (kuten käyttökustannukset ja tekijänoikeuskulut) ja kiinteät kustannukset (kuten vuokrat) olivat kuluista yhteensä noin neljäsosa. (Festivaalien taloudellisia jne. 2014).

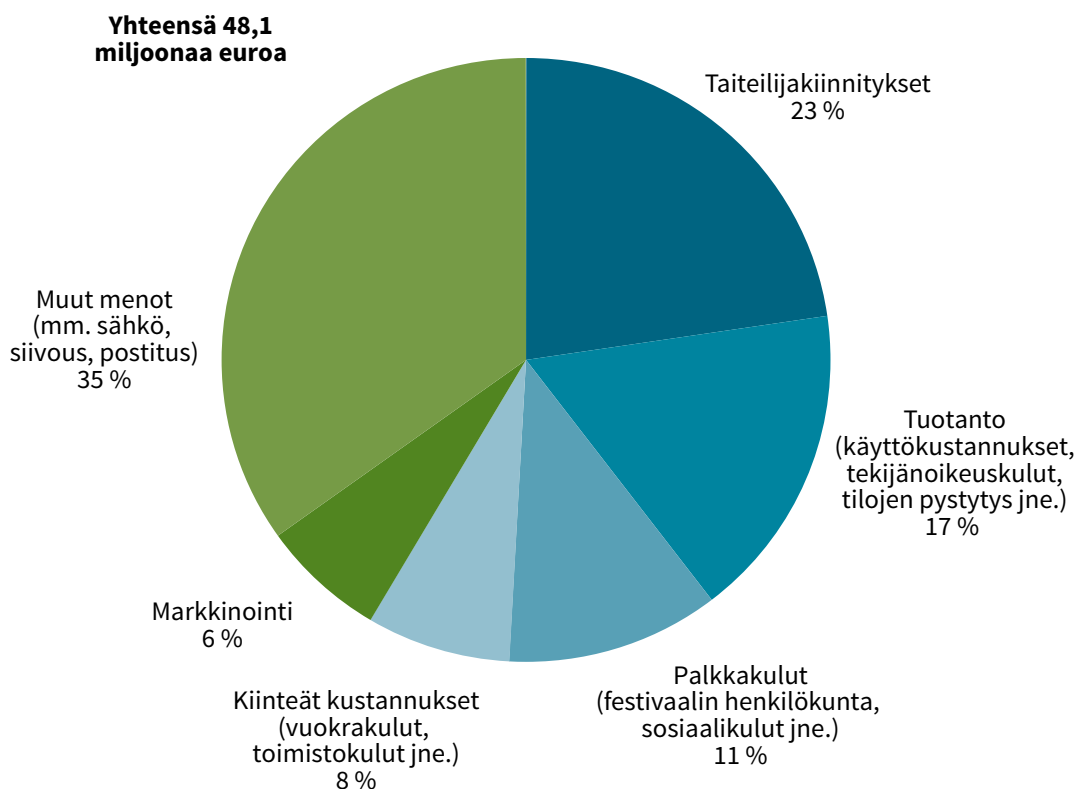
---

riana, Savonlinnan Oopperajuhlat, Seinäjoen Tangomarkkinat, Tampere Biennale, Tampereen elokuvajuhlat, Tampere Jazz Happening, Tampereen Teatterikesä, Tampereen Sävel, Maailma kylässä – World Village Festival.

48 www.youroe.org.

Kuvio 1. Festivaalien tulojen jakautuminen (%) vuonna 2014 (Finland Festivals).

Kuvio 2. Festivaalien menojen jakautuminen (%) vuonna 2014 (Finland Festivals).

Muut menot: mm. sähkö, siivous, postitus.

Julkinen tuki

Valtio tukee kulttuuritapahtumia vuosittain useilla miljoonilla euroilla. OKM ja SES myönsivät valtakunnallisten kulttuuritapahtumien harkinnanvaraisia avustuksia vuonna 2014 noin 5,5 miljoonaa euroa (näistä lisää luvussa 8). Tapahtumat voivat saada lisäksi muita valtionavustuksia, kuten Taiken erityisavustuksia tai vaikkapa OKM:n kulttuuriviennin tukea. Työ- ja elinkeinoministeriö on myöntänyt kansainvälistä markkinointitukea tapahtumanjärjestäjille. FF:n jäsentapahtumat saivat valtiolta vuonna 2014 yhteensä noin 3,8 miljoonaa euroa. Se oli 11,6 prosenttia niiden tuloista.

Kunnilla on tapahtumien tukemisessa valtiotakin merkittävämpi rooli. Esimerkiksi Helsingin kaupungin kulttuurikeskus myönsi vuonna 2014 festivaaleille yli 2 miljoonaa ja kaupunkikulttuuri- sekä kaupunginosatapahtumille noin 224 000 euroa.⁴⁹ Toisaalta Ilmosen (2010, 17) mukaan maaseutumaisten tapahtumien kohdalla kunnallinen resursointi on suhteellisen vaatimattonta. FF:n jäsentapahtumia kunnat rahoittivat vuonna 2014 noin 6,2 miljoonalla eurolla, eli selvästi runsaammin kuin valtio. Kuntien osuus festivaalien tuloista oli 17,6 prosenttia. Kunnat voivat tukea tapahtumia suoran rahallisen tuen lisäksi esimerkiksi tarjoamalla tiloja tai auttamalla muulla tavoin, kuten neuvonnalla. Kuntien antamasta in kind -tuesta ei ole tehty rahallista arviota.

Tapahtumille on tarjolla rahoitusta myös Euroopan unionilta. EU:n roolia tapahtumapolitiikassa ei kuitenkaan pidetä taloudellisesti merkittävänä (Négrier ym. 2013, 68). EU:n ohjelmatyö on silti etenkin maaseudun kannalta ollut merkittävä kulttuuripoliittinen instrumentti, sillä esimerkiksi maaseudun tapahtumatuotannosta vain osa on OKM:n tukemaa (Ilmonen 2010, 17). Vuonna 2014 FF:n jäsentapahtumat saivat EU:lta noin 170 000 euroa. EU:n osuus festivaalien tuloista jäi 0,5 prosenttiin.

Luova Eurooppa -ohjelmasta, joka sisältää Kulttuuri- ja Media-ohjelmat, voidaan myöntää rahoitusta kulttuuritapahtumille. Median alaohjelma sisältää erillisen festivaalitukimuodon, josta myönnettiin vuonna 2014 festivaalitukea suomalaisille tapahtumille 192 000 euroa⁵⁰. EU:n rakennerahastoista (ESR, EAKR) ja maaseudun kehittämisrahastosta (Leader) voidaan myöntää rahoitusta tapahtumahankkeille, joiden katsotaan toteuttavan rahastojen tavoitteita, kuten edistävän elinkeinoelämää. EAKR:sta on 2007–2013 ohjelmakaudella rahoitettu suomalaisia kulttuuritapahtumia ja festivaaleja toteuttavia taide- ja kulttuuriyhdistyksiä yli 600 000 eurolla. ESR:n ja maaseutuohjelman vastaava rahoitus jää muutamiin kymmeneen tuhansiin euroihin. (Jakonen & Mitchell 2015, 84–85.) Kaiken kaikkiaan vuosina 2010–2013 (kun mukana ovat muutkin kuin yhdistykset) maaseudun kehittämisohjelmasta on suunnattu rahoitusta suomalaisille

49 <http://www.hri.fi/fi/dataset/helsingin-kulttuurikeskuksen-avustukset>.

50 Ks. <http://www.mediadesk.fi/results/fin2014.shtml>.

kulttuuritapahtumille ja festivaaleille yli kaksi miljoonaa euroa (Jakonen 2015, 17, 19). ESR:n ja EAKR:n rahoituksen kokonaismäärä kulttuuritapahtumille ja festivaaleille ei ole tiedossa.

Säätiöiden tuki

Myös säätiöt ja rahastot, joiden merkitys taiteen ja kulttuurin rahoittajana on kasvussa, tukevat kulttuuritapahtumia ja festivaaleja. FF:n jäsentapahtumat saivat vuonna 2014 säätiöiltä yhteensä lähes 985 000 euroa, mikä vastasi 2,4 prosentin osuutta festivaalien yhteenlasketuista tuloista. Viime vuosina kaikki suuret suomalaiset kulttuurisäätiöt ovat verkkosivujensa mukaan rahoittaneet tapahtumia: Svenska Kulturfonden, Suomen Kulttuurirahasto, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Föreningen Konstsamfundet, Alfred Kordelinin yleinen edistys- ja sivistysrahasto sekä Koneen säätiö. Pohjoismainen kulttuurirahasto myöntää avustuksia taiteen ja kulttuurin hankkeille, joissa on mukana vähintään kolme Pohjoismaata; esimerkiksi Intercultural Encounters – Nordic Festival of Performing Arts sai siltä 286 000 euroa vuonna 2014.⁵¹

Sponsorointi ja yritys yhteistyö

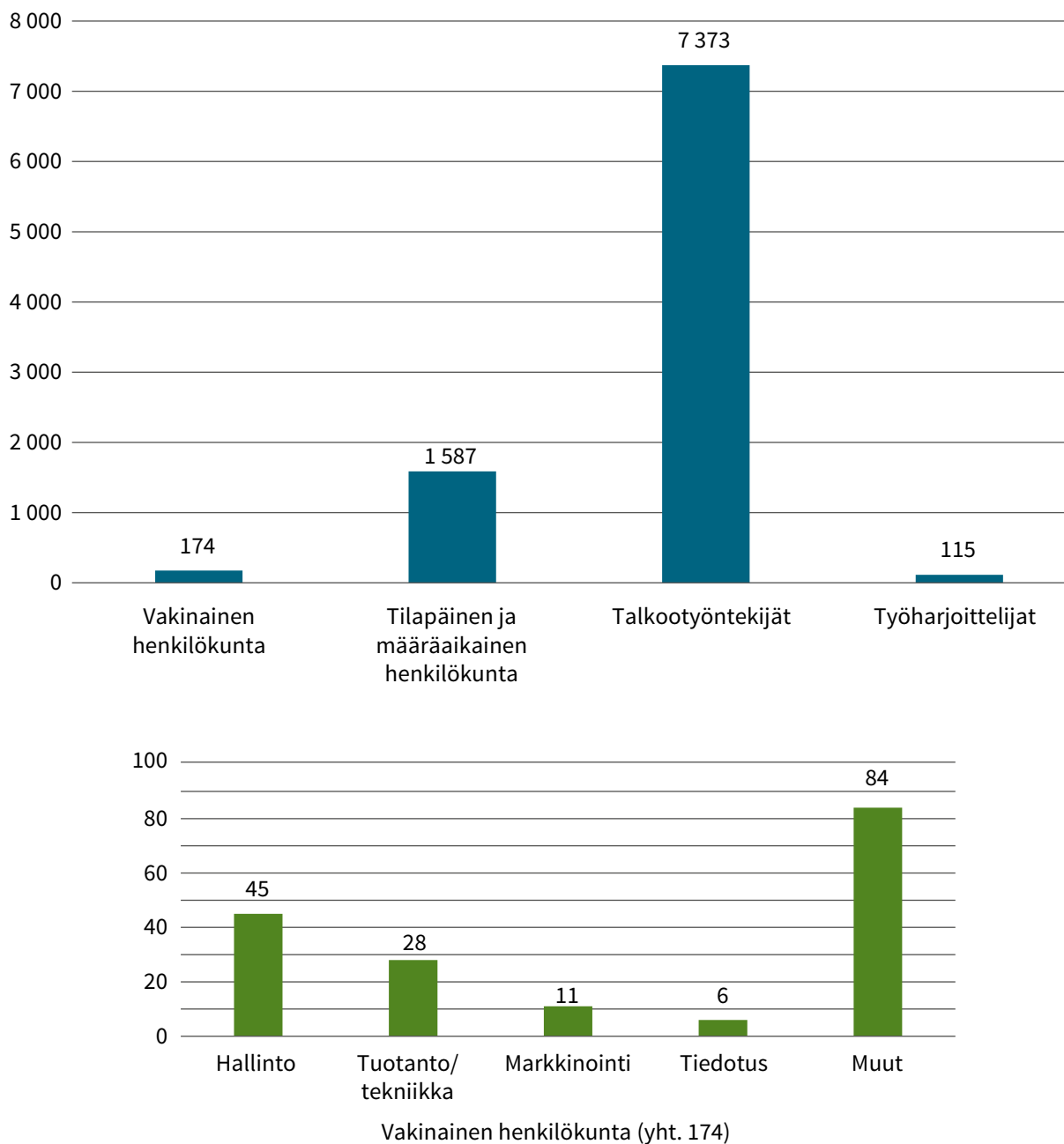
Tapahtumat saavat myös sponsori- ja yritys yhteistyötuloja. FF:n jäsentapahtumat saivat vuonna 2014 tuloa yritys yhteistyöstä lähes 4,1 miljoonaa euroa. Yritys yhteistyön osuus tuloista nousi 11,6 prosenttiin eli hieman korkeammaksi kuin valtion rahoitusosuus. Sponsorointibarometrin 2012 mukaan erityisesti Pori Jazz kiinnostaa yrityksiä. Tulevaisuudessa joukkorahoituksen merkitys tulee kasvamaan, mutta sen lainsäädännöllinen asema ei ole vielä täysin selkiytynyt (ks. esim. Räisänen 2015).

Henkilöstö

Kulttuuritapahtumat ovat merkittäviä työllistäjiä, joskin lähinnä kausiluontoisesti. Finland Festivalin jäsenfestivaaleilla oli työntekijöitä vuonna 2014 yhteensä runsaat 9 200, joista kuitenkin valtaosa oli talkoolaisia (ks. kuvio 3). Vakinaisen henkilökunnan määrä jäi 174:een. Tilapäisiä ja määräaikaista työntekijöitä oli liki 1 600. Music Finlandin vuoden 2011 musiikkialan talousraportin (Tolppanen & Tuomainen 2012, 28) mukaan festivaaleilla työskentelee 10 000 vapaaehtoista vuosittain. Festivaalit nojaavat olennaisesti vapaaehtoisten työpanokseen.

---

51 Muista festivaalien rahoittajista voidaan mainita mm. Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK, joka toimii tekijänoikeusjärjestö Kopioston yhteydessä ja tukee tekijänoikeusvaroilla audiovisuaalista kulttuuria. AVEK myönsi audiovisuaalisen kulttuurin tukea (festivaalituki) kaudella 2014/2015 yhteensä 72 300 euroa (AVEK toimintakertomus 1.7.2014–30.6.2015). Tuen piirissä ovat AVEKin toiminnan kannalta merkittävät Suomessa järjestettävät audiovisuaalisen alan festivaalit ja tapahtumat sekä muut tärkeinä pidettävät audiovisuaalisen kulttuurin muodot.

Kuvio 3. Festivaalien työntekijät vuonna 2014 (Finland Festivals).

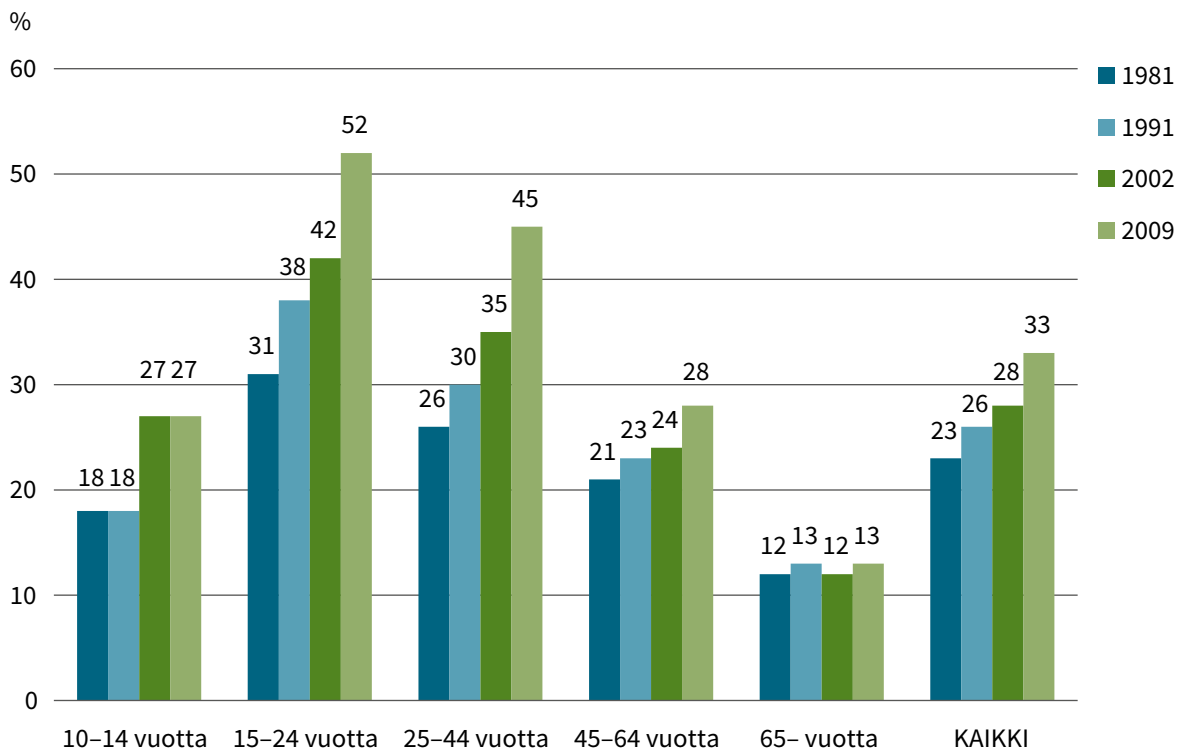
On huomattava, että festivaalien henkilöstölukeihin ei sisälly taiteilijakiinnityksiä. FF:n tilastoissa ei ole tietoja festivaaleilla esiintyvien taiteilijoiden lukumäärästä tai kansallisuudesta tai heille maksetuista palkkioista lukuun ottamatta kokonaissummaa, joka oli 10,9 miljoonaa euroa vuonna 2014. Taiteilijakiinnitysten osuus FF-festivaalien yhteenlasketuista menoista oli 25 prosenttia.

4 KULTTUURITAPAHTUMIEN KÄVIJÄT

4.1 Tapahtumiin osallistuminen väestötasolla

Tapahtumien kävijämäärät ovat suuria, ja tapahtumiin osallistuminen on tutkimusten mukaan väestötasolla lisääntynyt selvästi viime vuosikymmeninä. Eri lähteiden mukaan nykyään noin joka kolmas suomalainen osallistuu vuosittain kulttuuritapahtumiin ja festivaaleille. Kuten muuhunkin kulttuuriin, myös festivaaliosallistumiseen vaikuttavat tutkimusten mukaan useat taustatekijät, kuten sukupuoli, ikä, asuinpaikka, koulutus ja tulot. Naiset ja nuoret osallistuvat tapahtumiin keskimäärin muuta väestöä enemmän ja myös koulutus lisää osallistumista.

Tilastokeskuksen vapaa-aika- ja ajankäyttötutkimusten mukaan kulttuuritapahtumissa ja festivaaleilla käyminen, kuten ylipäätään kaikissa kulttuuritilaisuuksissa käyminen, on lisääntynyt 1980-luvulta lähtien kaikissa ikäryhmissä (kuvio 4). Vuonna 2009 kaikista suomalaisista 33 prosenttia oli käynyt tapahtumissa tai festivaaleilla edellisen vuoden aikana. Vuonna 1981 luku oli 10 prosenttiyksikköä matalampi. Merkittävintä nousu on ollut nuorten ja nuorten aikuisten kohdalla. Vuonna 2009 nuorista (15–24-vuotiaista) yli puolet oli käynyt jossain kulttuuritapahtumassa.

Kuvio 4. Kulttuuritapahtumissa (musiikki-, tanssi-, teatteri-, elokuva- tms. tapahtumissa tai festivaaleilla) edellisen 12 kuukauden aikana käyminen ikäryhmittäin 1981–2009 (Tilastokeskus, Ajankäyttötutkimus 2009).

Kuntien kulttuuri- ja liikuntapalveluita ja kuntalaisten osallistumista koskevan tutkimuksen (Sokka ym. 2013) mukaan jopa 64 prosenttia kuntalaisista oli käynyt vähintään yhdellä kulttuurifestivaalilla edellisten 12 kuukauden aikana. Kyselyä levitettiin sosiaalisen median kautta, jolloin vastaajien joukko on jossain määrin vinoutunut. Vastaajat olivat kulttuuritapahtumiin osallistujina väestön keskiarvoja selvästi aktiivisempia (vrt. TK:n tilastot edellä). Myös Suomen Kulttuurirahaston *Suomalaisten näkemykset kulttuurista 2013* -tutkimuksen mukaan tapahtumiin osallistuu suurin osa väestöstä. Populaarimusiikin tapahtumissa oli käynyt vastaajista viimeisten kahden vuoden aikana lähes puolet, kansanmusiikin tapahtumissa reilu kymmenesosa. Naiset kävivät näissä tapahtumissa ahkerammin kuin miehet. Kulttuurirahastonkin kyselyssä vastaajan oli mahdollista ymmärtää tapahtuma-käsite yksittäiseksi tilaisuudeksi.

Musiikkitapahtumia on Suomessa lukumääräisesti eniten ja myös niiden osuus kävijöistä on suuri. TNS-Gallupin vuonna 2012 tekemän selvityksen mukaan 29 prosenttia väestöstä oli käynyt ”musiikkitapahtumissa ja festivaaleilla” edellisten 12 kuukauden aikana. Kävijäosuus oli suurin alle 25-vuotiaiden keskuudessa (42 %) ja laski tasaisesti yli 60-vuotiaisiin (17 %). Naisista kävijöitä oli joka kolmas, miehistä joka neljäs. Sosioekonomisista ryhmistä ahkerimpia olivat opiskelijat (47 %), mutta eläkeläisetkin harrastivat musiikkitapahtumia (16 %). (TNS-Gallup 2012.) Kotimaisen elokuvan yleisöt 2015 -tutkimuksen mukaan elokuvafestivaaleilla on edellisten 12 kuukauden aikana käynyt 7,5 prosenttia suomalaisista. Osuus on hieman kasvanut aiemmasta.

Suomalainen maku -tutkimuksen (Purhonen ym. 2014) mukaan rockfestarit ovat ”nuoren ikäluokan valtavirtakulttuuria”: yli puolet 18–34-vuotiaista on osallistunut festivaaleille viimeisten viiden vuoden aikana. Rockfestivaaleilla, Pori Jazzissa ja etenkin Savonlinnan Oopperajuhlilla käyminen on tutkimuksen mukaan selvässä yhteydessä koulutukseen. Koulutus ylipäättään liittyy festivaaleilla käymiseen niin, että vähiten koulutetut harrastavat niitä selvästi muita harvemmin. Tutkimus perustuu Tilastokeskuksen vuonna 2007 keräämään aineistoon sekä haastatteluihin. Edellisten viiden vuoden aikana jollakin rockfestivaalilla oli käynyt 25 prosenttia, Pori Jazzissa 13 prosenttia, Savonlinnan Oopperajuhlilla samoin kuin Tangomarkkinoilla 8 prosenttia, Kaustisen kansanmusiikkijuhlilla 7 prosenttia ja Kuhmon Kamarimusiikissa 2 prosenttia suomalaisista. (Mts. 268.)

Suomalainen maku -raportissa kiinnitettiin huomiota Savonlinnan Oopperajuhlilla erityiseen asemaan suomalaisessa kulttuurissa. Purhosen (ym. 2014, 269–270) mukaan Oopperajuhlat on ”eräänlainen suomalaisen korkeakulttuurin kulmakivi tai tiivistymä, joka usein mielletään malliesimerkiksi eliitin näyttäytymispaikasta ja juhlimisesta kulttuurin varjolla”. Oopperajuhlien symbolisesti latautunut merkitys tunnistetaan tutkimuksen mukaan kaikissa ikäluokissa mutta sen erotteleva voima on vahvin vanhemmissa ikäluokissa. Oopperajuhlilla käyminen on noin viisi kertaa yleisempää eniten koulutettujen keskuudessa suhteessa vähiten koulutettuihin.

Myös muutamia alueellisia tarkasteluja on tehty tapahtumiin osallistumisesta. *Festivaalien Helsinki* -teoksen osana toteutettiin vuonna 2006 kysely pääkaupunkiseudun asukkaille (yli

15-vuotiaille). Kyselyyn vastanneista 37 prosenttia oli käynyt vähintään yhdellä festivaalilla edeltäneiden 12 kuukauden aikana ja 74 prosenttia oli käynyt joskus festivaalilla. (Linko & Silvanto 2007, 152–154; ks. myös Linko & Silvanto 2011). Vuonna 2014 toteutetussa helsinkiläisten kulttuurikyselyssä vastaajista yli 60 prosenttia oli käynyt vuoden 2013 aikana jossain isossa ilmaistapahtumassa ja yli puolet kaupunginosatapahtumassa tai -juhlassa (Keskinen & Kotro 2014).

Muutamissa eri ikäryhmiä koskevissa tutkimuksissa on tarkasteltu myös osallistumista tai kiinnostusta kulttuuritapahtumiin, joskin niiden määrittelyt jäävät tämän selvityksen näkökulmasta epäselviksi. *Nuorisobarometrin 2009* (Myllyniemi 2009) mukaan nuorista viisi prosenttia on mukana kulttuuritapahtumien järjestämisessä. *Ikääntyvien kulttuuritoiminta maaseutukuntien voimavarana* selvityksen (Järvelä & Rosenqvist 2007) mukaan 46 prosenttia kyselyyn vastanneista 60–75-vuotiaista on vähintään jossain määrin kiinnostunut osallistumaan jonkin paikallisen kulttuuritapahtumaan järjestämiseen. *Ikääntyvät ja ikääntyneet taiteen ja kulttuurin kentillä* -tutkimuksessa (Pynnönen & Mitchell 2012) 64 prosenttia tutkituista yli 50-vuotiaista piti ulkoilmatapahtumia/-esityksiä henkilökohtaisesti tärkeinä.

Vähemmistö- ja erityisryhmien osallistumisesta kulttuuritapahtumiin ja festivaaleille on myös jonkin verran tietoa. Romanien osallisuutta ja osallistumista kulttuuritoimintaan Suomessa tarkastelleen selvityksen (Toivanen 2012) mukaan romanit käyvät festivaaleilla harvoin ja kokevat niillä käymisen romanina epämukavaksi. Vironkielisistä maahanmuuttajista 34 prosenttia oli edellisten 12 kuukauden aikana käynyt suomalaisilla festivaaleilla vähintään kerran (Lagerspetz 2011). *Suomen venäjänkieliset kulttuuripalveluiden käyttäjinä ja tuottajina* -selvityksessä (Lammi & Protassova 2011) 48 prosenttia oli kiinnostunut festivaaleista kulttuurinalana.

Ulkomaalaisten matkailijoiden osallistumisesta suomalaisiin kulttuuritapahtumiin ei juuri löydy uutta tietoa muutoin kuin yksittäisten festivaalien osalta. MEK:n ja TK:n *Rajahaastattelututkimuksen* mukaan tapahtumat (”esim. festivaalit, juhlapyhät, urheilu”) olivat vuonna 2007 noin 8 prosentille haastatelluista pääsyy tulla vapaa-ajan matkalle Suomeen (MEK 2008). Venäläisten matkustuskäyttäytymistä selvittäneen *TAK Rajatutkimuksen 2012* (2013) mukaan 25 prosenttia kyselyyn vastanneista venäläisistä haluaisi käydä matkakohteessaan kevyen musiikin konsertissa tai festivaalilla.

4.2 Kulttuuritapahtumien yleisöt

Kuten edellä on todettu, tapahtumien kävijäkyselyt tarkastelevat tavallisesti tapahtuman yleisörakennetta erilaisten taustatekijöiden mukaan. Näitä voivat olla ikä, sukupuoli, asuinpaikka, kansallisuus, koulutustaso, arvot ja asenteet. Lisäksi voidaan selvittää esimerkiksi kävijöiden näkemyksiä tapahtumasta sekä tapahtumakäymisen elämyksellisyyttä. Menetelmänä yleisö-

tutkimuksissa käytetään useimmiten lomakekyselyä (yleisön rakenne ja profiili), mutta myös haastattelupohjaisia tutkimuksia (tyytyväisyyttä, motiiveja yms. tutkittaessa) on tehty.

Useiden tutkimusten mukaan naiset ovat miehiä selvästi ahkerampia festivaalikävijöitä. Mikosen (ym. 2008, 58–59) mukaan enemmän eroja löytyy kuitenkin tapahtumien kävijöiden ikäjakaumasta, koulutustasosta, ammattiasemasta sekä perhetyypistä. Kävijäprofiilit voivat vaihdella paljonkin erityyppisten tapahtumien välillä. Perinteisen (korkea)kulttuuritapahtuman tyypillinen kävijä on keski-ikäinen tai vanhempi korkeasti koulutettu kulttuuriharrastaja, joka työskentelee toimihenkilönä tai on eläkkeellä. *Festivaalibarometrin 2014* (Kinnunen ym. 2015, 13) mukaan rytmimusiikkifestivaalien kävijä on sen sijaan tyypillisesti alle 30-vuotias keskiluokainen kaupunkilainen nainen, joka on opiskelija tai jolla on yliopisto- tai AMK-koulutus. Tuska Open Air Metal Festivalin tyypillinen kävijä on yli 30-vuotias mies.

Timo Cantellin mukaan pääkaupunkiseudun kaupunkifestivaaleilla ovat yliedustettuina naiset, korkeasti koulutetut ja korkeassa sosioekonomisessa asemassa olevat. Naisia käy tapahtumissa usein kaksi yhtä miestä kohti. (Cantell 1996, 13–15.) Tätä näkemystä on kuitenkin myöhemmin kyseenalaistettu. Pääkaupunkiseudun asukkaiden osallistumista festivaaleille tutkineiden Lingon ja Silvannon (2007, 164) mukaan festivaaleilla käy sekä miehiä että naisia ja kävijöiden koulutustaso vaihtelee.

Suurten kulttuuritapahtumien yleisö voidaan Cantellin mukaan jakaa asuinpaikan mukaan kolmeen ryhmään: järjestelypaikkakunnalta tuleviin, Helsingistä tuleviin ja muista yliopisto-kaupungeista tuleviin. Muualta tulevia kävijöitä on vain pieni määrä. Erityisesti pienillä paikkakunnilla järjestetyissä tapahtumissa helsinkiläisten osuus voi olla suuri, vaikka sijainti olisi kaukana Helsingistä. Turussa ja Tampereella selvä enemmistö tapahtumien kävijöistä tulee omalta paikkakunnalta. (Cantell 1993, 16; Cantell 1996, 13–15.) Itäsuomalaisia tapahtumia tarkastellen tutkimuksen mukaan tapahtumien matkailullinen vetovoima vaihtelee suuresti, sillä joissakin tapahtumissa kävijät ovat pääasiassa paikallisia, kun taas joissakin tapahtumissa kävijät tulevat ulkopuolelta. Suurten tapahtumien lisäksi myös jotkut pienemmät ja pienempien paikkakuntien tapahtumat pystyvät houkuttelemaan kävijöitä omaa lähialuettaan kauempaa. (Mikkonen ym. 2008, 67.) Pasanen ja Hakolan (2009) mukaan suuri osa kulttuuritapahtumien kävijöistä tulee kuitenkin samalta paikkakunnalta tai lähialueilta.

Erosen ja Ruoppilan (2008, 29; myös Pasanen & Hakola 2009, 37) mukaan suomalaisiin kulttuuritapahtumiin osallistuu huomattavan vähän ulkomaalaisia matkailijoita. Ulkomaalaiset kävijät eivät useinkaan hakeudu tapahtumiin tarkoituksellisesti vaan saattavat päätyä niihin tultuaan muusta syystä paikkakunnalle. Tapahtumat ovat kansainvälisille matkailijoille perinteisiä kulttuurikohteita tuntemattomampia. Toisaalta tietyt esiintyjät saattavat houkutella merkittävästi ulkomaalaisia fanejaan suomalaisiin tapahtumiin. (Eronen & Ruoppila 2008, 28–30.) Joillakin tapahtumilla tilanne on kuitenkin tällä vuosikymmenellä muuttunut ja ulkomaalaisia kävijöitä

löytyy festivaaleilta aiempaa enemmän. Esimerkiksi Flow Festivalilla ulkomaalaisia kävijöitä on nykyään noin kymmenesosa⁵².

Käymisen motiivit voivat vaihdella eri tapahtumissa. Usein ensisijaisena syynä osallistua tapahtumaan on sen ohjelma tai sisältö, mutta vaikuttimena voi olla myös ihmisten tapaaminen ja yhteisöllisyys tai tapahtuman ilmapiiri ja halu kokeilla jotakin uutta ja innostavaa (esim. Mielonen 2011, 89; Hako 2007; Cummings 2007; Mikkonen ym. 2008, 66, Kinnunen ym. 2015, 19). Joidenkin tutkimusten mukaan osallistumattomuuden syynä ei niinkään ole rahapula vaan kiinnostuksen puute. Henri Terho on määritellyt festivaaliyleisön koostuvan ohjelmasideonnisista sekä tunnelma- tai kontekstisidonnaisista. Ohjelmasideonnisia kävijöitä kiinnostavat erityisesti tietyt esiintyjät ja jälkimmäisiä hyvä tunnelma, muut ihmiset ja alkoholi. (Terho 1999, 74 sit. Äikäs ym. 2011, 66.) Äikäs ym. (2011) tutkivat Provinssirockin festivaalialuetta paikan muutuvien merkitysten näkökulmasta. He jakoivat haastateltujen ihmisten muistot tapahtumasta seitsemään ryhmään: musiikki, ihmiset, rakkaus/seksi, työ, alkoholi, sattumukset ja telttailu (mts. 66.) Tutkimuksen mukaan Provinssirockin alue on ”merkitysten ja muistojen kyllästävä paikka” (mts. 76). Muistot Provinssirockista liittyivät useimmiten musiikkiin, eli ohjelmasideonnisaisen kävijäryhmän osuus oli korostunut.

Festivaalien elämyksellisyyttä tarkastelleen Kinnusen (2013) mukaan kesäisen kulttuuritapahtuman kokonaiselämykseen vaikuttavat useat tekijät. Niihin kuuluvat ohjelma, ihmiset, ympäristö, palvelut ja tuotteet, kesä ja sää, strategiset linjaukset sekä tunnelma. Tekijät painottuvat erityyppisissä tapahtumissa eri tavoin. Esimerkiksi rocktapahtumissa tärkeimpiä ovat tunnelma, ihmiset sekä ohjelma, kun taas klassisen musiikin tapahtumissa korostuvat ohjelma ja ympäristö. Myös Koli Jazz -festivaalia tarkastelleen Pärjälän (2015) mukaan festivaalikokemuksiin vaikuttivat erityisesti tapahtuman sisältö, tapahtumapaikka ja -tila, muut ihmiset sekä tunnelma. Kävijöille festivaali merkitsee arjesta irtaantumista, lomailua, rentoutumista ja nautiskelua. Karppisen ja Laaksosen (2013) mukaan paikalla on merkitystä sille, miten kokonaisvaltaisesti kuluttajat festivaalin kokevat, ja niin festivaalimatkatilijat kuin paikalliset festivaalikävijät hakevat aktiivisesti myös paikkakokemuksia. Heidän mukaansa tapahtumakontekstin elämyksellisyyttä määrittää lopulta tapahtuman ja kaupunkitilan välinen vuorovaikutus.

Tuoreissa festivaalitutkimuksissa on määritelty erilaisia festivaalien kävijäryhmiä tai -segmenttejä. Kinnunen ja Haahti (2014) muodostivat 17 festivaalia käsittävässä tutkimuksessaan⁵³ kävijöistä neljä ryhmää. Tutkitut tapahtumat sisälsivät rockfestivaaleja, klassisen musiikin festivaaleja, kuvataidetapahtumia sekä muita kulttuuritapahtumia, kuten tanssi- ja elokuvatapahtumia. Oletuksena oli, että kävijöiden arvot vaikuttavat siihen, millaisiin kulttuuritapahtumiin he osallistuvat. Tutkittuja arvoja olivat suhtautuminen tapahtuman ekologisuuteen, yleisömäärään, sponsoreihin sekä paikallisten tuotteiden käyttöön. Myös kävijän sosiaalisen median käyttöön

---

52 <http://www.flowfestival.com/wp-content/uploads/2015/10/Flow-Festival-mukaan-Kalasataman-suunnitteluun.pdf>.

53 Laajan kyselytutkimuksen tuloksista ks. myös Kinnunen & Haahti 2013; 2015.

kiinnitettiin huomiota. Kävijöistä muodostettiin neljä ryhmää: hedonistit, aktivistit, kaikkiruokaiset ja universalistit. Hedonistit ovat keskimäärin kolmekymppisiä hauskanpittäjiä, jotka nauttivat väkijoukoista ja käyvät mielellään rockfestivaaleilla. Aktivistit ovat valtaosin nuoria naisia, joille kaikki arvotekijät ovat tärkeitä. Kaikkiruokaiset käyvät monipuolisimmin erilaisissa kulttuuritapahtumissa. He ovat keskimäärin 40-vuotiaita ja muita ryhmiä useammin miehiä (miesten osuus 53 %). Universalistit ovat koulutetuimpia, ja heille tärkeitä arvoja ovat esimerkiksi ekologisuus ja paikallisten tuotteiden ja palvelujen suosiminen. Kaikissa muissa paitsi kuvataidetahtumissa yli puolet yleisöstä oli aktivisteja ja universalisteja. Kuvataidetahtumissa suurin ryhmä oli kaikkiruokaiset, isoilla ja pienillä rockfestivaaleilla hedonistit ja klassisen musiikin ja muissa tapahtumissa universalistit.

Festivaalibarometrin 2014 kohteena oli kymmenen rytmimusiikkifestivaalia, joiden kävijät segmentoitiin eri ryhmiin (Kinnunen & Luonila 2015). Ryhmittelyn pohjana käytettiin festivaalielämyksen osa-alueita, festivaaliosallistumista mahdollistavia tekijöitä sekä henkilökohtaista musiikkimakua. Kävijät luokiteltiin viiteen ryhmään: uskollinen heavy-heimo, aikuistuva dance-kansa, sisältöorientoituneet rokkidiggarit, hintatietoiset popparit sekä kouluttautuneet kaikkiruokaiset. Tärkeimmäksi tekijäksi ryhmittelyssä osoittautui musiikkimaku. Heavy-heimolaisissa on ryhmistä ainoana miesenemmistö (56 %). He ovat myös vanhimpia, keskimäärin 32-vuotiaita ja parempituloisia kuin muut ryhmät. Musiikkityyleistä heitä kiinnostavat heavy metal, rock ja punk. Tärkeää tälle ryhmälle ovat mm. monipuoliset anniskelupalvelut, festivaalin kohtuulliset hinnat ja ohjelmisto. Aikuistuvan dance-kansan edustajat taas ovat kaikkein nuorimpia, keskimäärin 20-vuotiaita. Heitä kiinnostaa elektroninen musiikki sekä pop, rap ja hip-hop. Ystävien osallistuminen, samoin kuin ulkomaalaiset esiintyjät ovat tälle ryhmälle tärkeitä. Festivaalin ympäristöystävällisyydellä ja vastuullisuudella ei ole näille ryhmille merkitystä. Sisältöorientoituneille rokkidiggareille tärkeimpiä seikkoja ovat monipuolinen esiintyjäkokonaisuus sekä festivaalin tunnelma, hintataso ja siisteys. He ovat keskimäärin 29-vuotiaita työntekijöitä tai opiskelijoita. Tälle ryhmälle festivaalin ekologisuus ja vastuullisuus on ryhmistä tärkeintä, joskaan ei osallistumisen kannalta olennaista. Hintatietoiset popparit ovat erittäin naisvaltainen ryhmä (91 %), iältään he ovat keskimäärin 25-vuotiaita. Heille tärkeimpiä asioita festivaaleilla ovat siisteys ja hintataso. Ulkomaalaisilla esiintyjillä ei ole tälle ryhmälle suurta merkitystä. Kouluttautuneiden kaikkiruokaisten musiikkimaku on ryhmistä kaikkein laajinta mutta tärkeimpiä genrejä ryhmälle ovat indie ja alternative. 62 prosenttia tästä ryhmästä on naisia ja keskimäärin he ovat 26-vuotiaita. Festivaaleilla tärkeintä kaikkiruokaisille ovat tunnelma ja ohjelma.

5 KULTTUURITAPAHTUMIEN VAIKUTUKSIA

5.1 Aluetaloudelliset vaikutukset

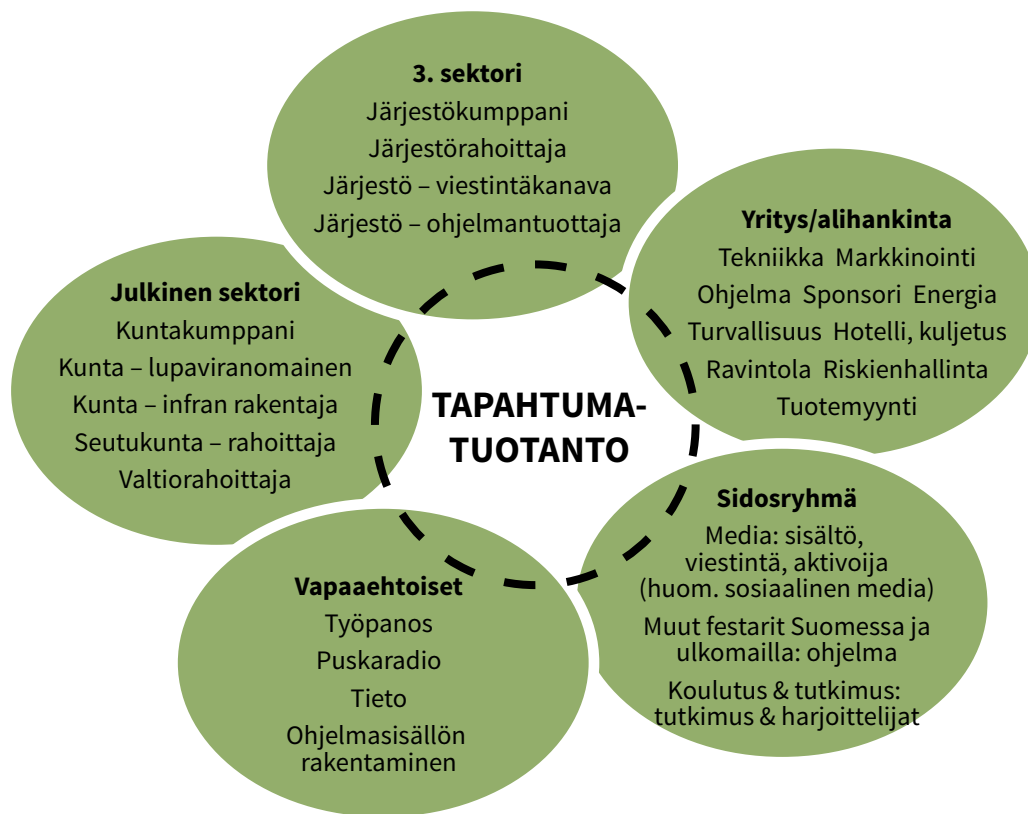
Matkailukulutuksesta tuotantoklustereihin

Kiinnostus kulttuurin taloudellisiin vaikutuksiin kasvoi 1980-luvulla, ja alan tutkimusta on tehty sittemmin laajalti myös Suomessa. Kun puhutaan kulttuurin aluetaloudellisista vaikutuksista, tarkoitetaan usein kulttuurimatkailun mitattavia talousvaikutuksia. Kulttuuritapahtumien ohella on tarkasteltu esimerkiksi museoiden taloudellisia vaikutuksia (Piekkola ym. 2013). Kulttuuritapahtumat ja festivaalit toimivat matkailun vetovoimatekijöinä. Ne houkuttelevat alueelle ja paikkakunnalle kävijöitä, jotka käyttävät rahaa tapahtumassa ja alueella. Suurten festivaalien yleisöistä merkittävä osa voi tulla järjestämispaikkakunnan ulkopuolelta. Tapahtumamatkailijat käyttävät tapahtuman lisäksi rahaa alueen muihin palveluihin, kuten majoitukseen. Tapahtuman järjestäminen vaatii siten alueelta matkailuinfrastruktuuria, joko olemassa olevaa tai hetkelliseksi rakennettua. Myös tapahtumajärjestäjät ostavat alueelta palveluita ja hyödykkeitä.

Tapahtumien mitattavat aluetaloudelliset vaikutukset on tapana jakaa primäärisin (suoriin) ja sekundäärisiin (epäsuoriin) (ks. esim. Kainulainen 2005, 95–97). Primääriset talousvaikutukset johtuvat tapahtuman järjestämisestä aiheutuvasta toiminnasta ja kulutuksesta sekä esimerkiksi järjestäjän ja paikallisen elinkeinoelämän välisestä vuorovaikutuksesta, kuten henkilökunnan palkkauksesta ja erilaisista paikallisista hankinnoista ja ostoista. Sekundääriset vaikutukset seuraavat tapahtuman kävijöiden kulutuksesta tapahtumassa ja tapahtumapaikkakunnalla. Kainulainen (2005) korostaa lisäksi niin sanottuja tertiäärisiä aluetaloudellisia merkityksiä. Näitä tulkinnallisia ja mittaamisen ulottumattomissa olevia vaikutuksia ovat esimerkiksi imagojen rakentuminen ja luovan toimintaympäristön kehittyminen, joita on usein tarkasteltu osana sosiokulttuurisia vaikutuksia (ks. s. 51). Kainulaisen mukaan kulutuskeskeiset talousvaikutustutkimukset ovat monella tapaa riittämättömiä.

Tapahtuman aluetaloudelliset vaikutukset (erityisesti primääriset ja sekundääriset) riippuvat muun muassa tapahtuman kestosta, kävijämäärästä, kävijöiden viipymästä ja alueen ulkopuolelta tulevien kävijöiden osuudesta. Joskus pienelläkin tapahtumalla voi olla merkittäviä aluetalousvaikutuksia, jos yleisö tulee pääasiassa paikkakunnan ulkopuolelta ja tapahtuma kestää useita päiviä. Paikallisten tapahtumakävijöiden kulutus aiheuttaa positiivisia aluetalousvaikutuksia vain siltä osin kuin se korvaa ”tuontia”⁵⁴ (Kilpeläinen ym. 2012, 22). Tutkimusten mukaan kulttuuritapahtumien ja festivaalien aluetaloudelliset vaikutukset voivat olla hyvinkin merkittäviä. Tapahtumien tukeminen on kunnille ja alueille usein kannattava investointi, kun raha

54 ”Tuonnilla” tarkoitetaan tässä sitä, että oman paikkakunnan tai alueen tapahtuman ja siihen liittyvien palvelujen sijaan paikalliset käyttäisivätkin saman rahamäärän alueen ulkopuolella. Ilmiötä on kuitenkin vaikea tutkia täsmällisesti.

Kuvio 5. Kulttuuritapahtumatuotannon toimijaverkosto (Halonen 2010).

palautuu moninkertaisena alueen elinkeinotoimintaan (esim. Tohmo 2007; Pirkanmaan festivaalien... 2014). On huomattava, että tapahtuman aluetaloudellinen vaikutus tai vaikuttavuus on eri asia kuin tapahtuman taloudellinen menestys. Vaikka tapahtuma onnistuisi taloudellisesti hyvin, sen aluetaloudellinen kokonaisvaikutus ei välttämättä ole merkittävä. Vastaavasti myönteiset aluetaloudelliset vaikutukset eivät takaa sitä, etteikö tapahtuma voisi olla tappiollinen. (Kilpeläinen ym. 2012, 19.)

Aluetaloudellisia vaikutuksia on tutkittu niin suur tapahtumien kuin kansallisten ja paikallistenkin festivaalien yhteydessä. Aiemmin vaikutustutkimuksissa on tarkasteltu lähinnä yksittäisiä tapahtumia tai tapahtumien joukkoja, mutta viime vuosina on laadittu myös useita klusterinäkökulmaa hyödyntäviä tutkimuksia (esim. Kilpeläinen ym. 2012; Törmä ym. 2012; Karppinen & Luonila 2014). Klusteri viittaa siihen, että tapahtumatuotanto nojaa useita toimialoja yhdistävään vakiintuneeseen ja tiiviiseen, usein symbioottiseen suhdeverkkoon (Halonen 2010, 7, ks. kuvio 5). Festivaali- ja tapahtumatuotannot eivät siis muodostu yhdestä selkeästä toimialasta vaan joukosta toisistaan riippuvaisia toimijoita (Karppinen & Luonila 2014, 4). Taidealojen lisäksi klusteriin kuuluu esimerkiksi sellaisia toimialoja kuin siivous- ja jätehuolto sekä majoitus- ja ravitsemuspalvelut. Klusterin rinnalle on nostettu myös ekosysteemin termi. Se viittaa laajaan toimijaverkkoon, jossa kaikki jäsenet eivät välttämättä ole suorassa suhteessa toisiinsa (Halonen 2010, 7, ks. myös Luonila & Johansson 2013). Erilaisilla verkostoilla on taloudelli-

sen merkityksen lisäksi vaikutuksia myös esimerkiksi sosiaalisen pääoman muodostumiselle (ks. s. 51).

Tutkimusmenetelmät

Aluetaloudellisten vaikutusten tutkimuksessa voidaan käyttää useita eri menetelmiä, joilla voidaan saada hyvin erilaisia tuloksia. Suomalaisissa tapahtumien aluetalousvaikutustutkimuksissa on käytetty ainakin pohjoismaista mallia (erityisesti menomenetelmää), panos-tuotosmallia, laskennallista tasapainomallia sekä uusimpana tapahtumien laskennallista aluevaikutusmallia. Kullakin menetelmällä on omat vahvuutensa ja heikkoutensa, esimerkiksi työmäärältään ne vaihtelevat suuresti. Toiset menetelmät perustuvat tilastoihin, toiset kyselyihin. Klusteritarkastelussa haasteena on relevanttien toimialojen valinta: mitkä toimialat ovat todellisuudessa mukana tapahtumatuotannossa ja kuinka laajasti?

Taloudellisten vaikutusten tutkimuksia on kritisoitu tarkoitushakuisuudesta, talousvaikutusten yliarvioinnista ja menetelmien epäjohdonmukaisuudesta (ks. esim. Kainulainen 2005, 105–121). Tarkoitushakuisten tutkimusten tulokset ovat todellisuutta parempia ja tutkimuksen tilaajan/rahoittajan (kuten tapahtumajärjestäjä tai kaupunki) odottamia. Harhaanjohtavia menettelytapoja ovat muun muassa paikallisten asukkaiden kulutuksen mukaanotto, kertoimien väärinkäyttö, kustannusten ja kulujen huomiotta jättäminen sekä kävijämäärien liioittelu (Crompton 2006, 67). Taloudelliset nettovaikutukset voivat joskus todellisuudessa olla jopa negatiivisia, sillä tapahtumat voivat esimerkiksi syrjäyttää muuta turismia. Tutkimuksissa ei myöskään aina ole eroteltu paikallisia ja muualta tulleita kävijöitä. Tapahtumasta johtuvien talousvaikutusten erottaminen muiden tekijöiden vaikutuksista on ylipäätään vaikeaa, jopa mahdotonta.

Usein käytetty pohjoismainen malli koostuu tulo- ja menomenetelmästä. Mallissa kerätään laaja empiirinen aineisto, jota täydennetään tilastoilla. Menomenetelmällä selvitetään matkailijoiden käyttämä rahamäärä (matkailija/kävijäkyselyt), ja tulomenetelmällä kartoitetaan toimialoittain tulo- ja työllisyysvaikutukset yrityksille (yrityskyselyt). Menomenetelmässä kysytään tapahtumassa kävijöiltä heidän rahankäytöstään tapahtumassa sekä tapahtuman aikana. Kävijöiden keskimäärin käyttämä rahamäärä kerrotaan kaikkien tapahtumakävijöiden määrällä. Useiden kyselyjen vuoksi menetelmä on suhteellisen vaativa toteuttaa. Lisäksi matkailijäkäsittelyn määrittelyssä on ongelmia. Ihmisten itse ilmoittamat summat eivät myöskään ole täysin luotettavia. Usein tutkimuksissa on käytetty vain menomenetelmää, sillä kävijöiden käyttämää rahamäärää voi selvittää kävijäkyselyiden osana.

Panos-tuotosmalli (input-output model) pyrkii selvittämään tapahtumasta aiheutuvan kulutuksen kiertoa paikallistaloudessa. Käyttämällä suhdelukua tai kertoimia, jotka perustuvat arvioon tapahtuman tuomasta rahamäärästä, yritetään tilastollisin menetelmin määrittää alueelle syn-

tyviä taloudellisia vaikutuksia kullakin ”kulutuskierröksellä”. Mallin käyttöä on perusteltu kustannusten säästöllä sekä määrällisen aineiston nopealla keräämisellä. (Kainulainen 2005, 103.) Tulokset kuitenkin liioittelevat positiivisia vaikutuksia, sillä mahdolliset negatiiviset talousvaikutukset jäävät huomiotta. Laskennallinen tasapainomalli (CGE, Computable General Equilibrium) pohjautuu panos-tuotosmalliin, mutta siinä pyritään ottamaan taloudelliset vaikutukset huomioon laajemmin, kuten tapahtuman vaikutukset työvoimaan. Malli huomioi myös negatiiviset talousvaikutukset. Kritiikkiä malli on saanut muun muassa monimutkaisuudestaan ja kalleudestaan. (Ks. lisää esim. Dwyer ym. 2005; 2006.)

Finnish Event Evaluation Tool (FEET) on Joensuun yliopiston East Side Story -hankkeissa⁵⁵ vuosina 2007–2009 kehitetty menetelmä tapahtumien alueellisen vaikuttavuuden arviointiin (Mikkonen ym. 2009). Menetelmä huomioi tapahtumien kävijäprofiiliin ja aluetaloudellisten vaikutusten lisäksi sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset. Vaikutuksia tarkastellaan viiden kohde/sidosryhmän näkemysten avulla. Ryhmiä ovat tapahtumakävijät, tapahtumajärjestäjä, paikalliset asukkaat, paikalliset yrittäjät sekä päättäjät. Menetelmään sisältyy tapahtumajärjestäjän haastattelut ja kaikkien kohderyhmien lomakekyselyt. Yleisökyselyä lukuun ottamatta kyselyt toteutetaan sähköisesti. Kävijäprofiilien selvittämisessä FEET-menetelmässä hyödynnetään yleisökyselyä (kävijän taustatiedot, tapahtumaan osallistumisen tiedot sekä ulkopaikkakuntalaisten matkustamisen tiedot). Tapahtuman taloudellisia vaikutuksia tarkastellaan usean osa-alueen avulla hyödyntämällä yleisökyselyä (pohjoismaisen mallin menomenetelmä), tapahtumajärjestäjän haastattelua ja kyselyä sekä muiden sidosryhmien kyselyjä. Osa-alueet ovat ulkopaikkakuntalaisten kävijöiden rahankäyttö tapahtumassa ja paikkakunnalla, tapahtuman tekemät ostot paikkakunnalla ja tapahtuman työllistävyys, paikallisten yrittäjien näkemykset tapahtuman vaikutuksista yrityksen liiketoimintaan ja muiden sidosryhmien näkemykset tapahtuman vaikutuksista paikkakunnan elinkeinoelämään (muut kohderyhmäkyselyt). Sosio-kulttuuristen vaikutusten tarkastelussa huomioidaan paikallisten asukkaiden, tapahtumajärjestäjän, yritysten ja päättäjien näkemyksiä. Teemoja ovat vaikutus paikalliseen infrastruktuuriin ja palveluihin, paikkakunnan imagoon, asukkaiden viihtyvyyteen ja harrastusmahdollisuuksiin sekä paikallisten yhteenkuuluvuuteen ja identiteettiin sekä tapahtuman ympäristövaikutukset ja muut sosiaaliset vaikutukset.

FEETin vahvuutena on mahdollisuus kerätä monipuolista tietoa tapahtumista ja niiden vaikutuksista, mutta menetelmän käyttöön liittyy myös haasteita. Merkittävimmät ongelmat ovat toteutuksissa liittyneet kohderyhmäaineistojen keruuseen. Erityisesti paikallisväestön ja yrittäjien saavuttaminen on ollut haastavaa. Yleisökyselyissä on käytetty paperilomakkeita ja saatu riittävästi vastauksia, mutta niiden käyttö muissa kyselyissä vie huomattavasti aikaa. Myös sosiokulttuuristen vaikutusten analysointi on koettu ongelmaksi, sillä niitä on hankala mitata

---

55 *ESS vaikuttaa – Tapahtumien vaikutusten arviointihanke (2007), East Side Story – Puhtia itäsuomalaiseen tapahtumamatkailuun -hanke (2008–2009).*

ja verrata. FEET-menetelmää on käytetty vuosien 2007–2009 aikana yhteensä 17 tapahtuman taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten tutkimiseen.

Uusin menetelmä tapahtumien aluetaloudellisten vaikutusten tutkimiseksi on Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksikössä osana *JOHDE*-hanketta kehitetty tapahtumaklusterin laskennallinen aluevaikutusmalli (CREME, Computational Regional Economic Model of Events) (Karppinen & Luonila 2014). Malli arvioi tapahtumatuotannon työllisyys- ja tulovaikutukset sekä tapahtumien merkityksen matkailulle ja alueen vetovoimalle. Tavoitteena on ollut luoda laskennallinen, helposti päivitettävä sekä alueellista ja ajallista vertailua mahdollistava aluevaikutusmalli tapahtumaklusterille. Klusterin toimialat määritellään Tilastokeskuksen toimialaperusteisista yritysrekisteriaineistoista hyödyntäen alueellista panos-tuotosmallia, haastatteluja sekä aiempia määritelmiä ja tutkimuksia. Keskeisinä muuttujina vaikutusten tarkastelussa ovat olleet klusterin tulovaikutus (liikevaihto) sekä henkilöstövaikutus (henkilötyövuodet). Tapahtumaklusterin vaikuttavuusalue on oletettu maakunnalliseksi. Mallin perusteella on määritelty laskennallinen aluevaikutus tapahtumaklusterille.

Viimeaikaisia tutkimustuloksia

Pirkanmaan festivaalit (Pirfest ry) ja Innolink Research Oy toteuttivat vuonna 2013 selvityksen pirkanmaalaisten festivaalien ja kulttuurikohteiden taloudellisesta vaikuttavuudesta pohjautuen kyselyyn kävijöiden rahankäytöstä (Pirkanmaan festivaalien... 2014). Selvitykseen osallistui Pirfest ry:n 37 jäsenfestivaalia (sekä 34 kulttuurikohdetta ja 13 hotellia). Selvitys toteutettiin kävijäkyselynä, johon vastasi yli 13 000 henkilöä. Lisäksi hyödynnettiin tapahtumilta ja kohteilta saatuja kävijätietoja. Festivaaleilla kävi vuoden 2013 aikana yhteensä lähes 550 000 kävijää, jotka käyttivät rahaa tapahtuman aikana 143 euroa henkilöä kohti. Yhteensä festivaalikävijät käyttivät siis arviolta 79 miljoonaa euroa. Pirkanmaan ulkopuolisia kävijöitä oli festivaaleilla ja kulttuurikohteissa 38 prosenttia (pelkästään festivaaleja koskeva osuus ei käy ilmi selvityksestä). Festivaalien tukeminen on selvityksen mukaan kunnalle kannattava investointi. Tutkimuksessa mukana olleet festivaalit saivat alueellisia tai paikallisia avustuksia tutkimusvuonna yhteensä 632 000 euroa, mistä on johdettu päätelmä, että kuntien panostus palautui alueen elinkeinotoiminnan hyväksi 126-kertaisena. Luvussa on mukana myös paikallisten asukkaiden kulutus, joten festivaalien todelliset aluetaloudelliset vaikutukset ovat tätä pienempiä.

Etelä-Pohjanmaan kesätapahtumista tehdyn selvityksen (Tuuri ym. 2012) mukaan yksittäiset tapahtumakävijät käyttivät Seinäjoen Tangomarkkinoiden aikana alueella rahaa keskimäärin 339 euroa henkilöä kohti, Provinssirockin aikana 200 euroa ja Ilmajoen Musiikkijuhlien aikana 106 euroa. Kävijöistä tapahtumapaikkakunnalla tai sen lähiseudulla (muualla kuin kotonaan tai vapaa-ajan asunnollaan) yöpyvät käyttivät tapahtuman aikana kaksin- tai kolminkertaisen rahamäärän muihin kävijöihin verrattuna. Provinssirockin tapauksessa yöpyvät kävijät kuitenkin

käyttivät rahaa vain noin kolmanneksen enemmän. Tapahtumakävijöiden tuoma kokonaistulo laskettiin selvityksessä kertomalla kävijöiden koko tapahtuman aikana kuluttama rahamäärä kävijöiden määrällä. Kävijöiden määrän arvio tapahtumissa perustui tapahtumajärjestäjien antamaan tietoon, myytyjen lippujen lukumäärään sekä kyselyaineistoon perustuvaan tietoon siitä, kuinka monta lippua kukin kävijä oli keskimäärin ostanut ja monenako päivänä tapahtumaan osallistunut. Seinäjoen Tangomarkkinoiden kävijöiden arvioitiin käyttäneen tapahtuman aikana paikkakunnalla yhteensä noin 8,6 miljoonaa euroa, Provinssirockin aikana noin 5,3 miljoonaa euroa ja Ilmajoen Musiikkijuhlien aikana noin 640 000 euroa. Varsinaisella tapahtuma-alueella (sisältäen liput) kävijät käyttivät Ilmajoen Musiikkijuhlilla ja Provinssirockissa noin kaksi kolmasosaa koko tapahtuman aikana käyttämästään rahamäärästä ja Tangomarkkinoilla noin puolet. Tapahtuman ulkopuolella käytettiin siten kokonaisrahankäytöstä Tangomarkkinoiden aikana 4,1 miljoonaa, Provinssirockin aikana 1,6 miljoonaa ja Ilmajoen Musiikkijuhlien aikana noin 200 000 euroa. Selvityksessä ei eroteltu paikallisten ja muualta tulleiden kävijöiden määrää tai rahankäyttöä.

Panos-tuotosmallia on hyödynnetty Kaupunkitutkimus TA Oy:n selvityksessä tapahtumaklusterista ja tapahtumien vaikutuksista Helsingissä (Kilpeläinen ym. 2012). Tapahtumaklusterin määritellään koostuvan tapahtumajärjestäjistä (ohjelmatoimistot ja manageriyrietykset, messujen ja kongressien järjestäjäyrietykset sekä taiteiden, viihteen, virkistykseen ja urheilun yritystoiminta), majoitustoiminnasta, ravintola- ja kahvilapalveluista, matkailua palvelevista muista toiminnoista sekä muista tapahtumien palvelutuottajista (mainonta ja markkinointi, tavaroiden vuokraustoiminta, taksiliikenne, siivous- ja turvallisuuspalvelut). Helsingin osuus tapahtumaklusterin koko Suomen henkilöstömäärästä on lähes neljäsosa ja liikevaihdosta lähes kolmasosa (väestön osuus vain 11 %), eli klusteri on maassamme vahvasti keskittynyt pääkaupunkiin. Varsinaisten tapahtumajärjestäjien yrityksiä on 1 350 toimipaikkaa, joiden henkilöstö on 2 700 henkeä ja liikevaihto 340 miljoonaa euroa. (Kokonaisuudessaan tapahtumaklusterin toimipaikkoja on yli 6 000, henkilöstö 27 200 ja liikevaihto 4 100 miljoonaa euroa.) Tietojen lähteenä on käytetty yritysrekisteriä 2009. Raportin mukaan Helsingin tapahtumajärjestäjäyrietyksen kokonaisarvonlisäys Helsingin seudun tasolla on noin 320 miljoonaa euroa ja sitä vastaava työllisyysvaikutus noin 4 800 henkilötyövuotta. Klusterin liiketoiminnan ja työllisyyden katsotaan kasvaneen selvästi nopeammin kuin muiden toimialojen Helsingin seudulla. Selvityksen mukaan 10 miljoonan euron alueen ulkopuolelta tulevaan rahoitukseen perustuva tapahtumatoiminnan kasvu saa aikaan noin 24 miljoonan euron kasvun seudun yritysten liikevaihtoon, 11 miljoonan euron arvonlisäyksen tuotantoon sekä 200 henkilötyövuoden lisäyksen. Nämä kerrannaisvaikutukset ovat samaa suuruusluokkaa välittömien kysyntävaikutusten kanssa. Verotulojen seudulla arvioidaan kasvavan 800 000 euroa.

Etelä-Pohjanmaan rytmimusiikkiklusterin aluetaloudellista vaikuttavuutta ja merkitystä (Törmä ym. 2013) tarkastelevassa tutkimuksessa on hyödynnetty aineistona muun muassa edellä esitellyn Etelä-Pohjanmaan kesätapahtumat 2012 -selvityksen (Tuuri ym. 2012) tulok-

sia. Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa rytmimusiikkiklusteri määriteltiin haastatteluiden, asiantuntijatyöpajojen sekä toimialaluokitusten avulla. Toisessa vaiheessa tutkimuksessa laskettiin CGERegFin-mallin avulla kulttuurin primääriset ja sekundääriset vaikutukset. Käytetty laskentamalli huomioi kerrannaisvaikutukset sekä myös alueelta poistuvat rahavirrat. Tarkastelun painopisteeksi otettiin elävän musiikin arvoketju eli suurimpien rytmimusiikkitapahtumien sekä ravintola- ja klubitoinnin talousvaikutukset. Klusteriin määriteltiin kuuluvaksi alueen suurimmat festivaalit (Provinssirock, Tangomarkkinat, Vauhtiajot), ravintola- ja klubi-iltojen elävän musiikin tapahtumat, Teoston keräämät maksut sekä tekijänoikeuskorvaukset. Tulosten mukaan tapahtumien vaikutus maakunnan talouteen vuonna 2013 on selvästi suurempi kuin itse tapahtumien liikevaihto. Tapahtumien vaikutus Etelä-Pohjanmaan talouteen on tulosten mukaan lähes 19 miljoonaa euroa. Merkittävin vaikutus on Tangomarkkinoilla, jonka kohdalla yhden euron panostus tuottaa 6,1 euroa aluetalouteen. Suuri kerroinvaikutus selittyy sillä, että Tangomarkkinoiden kävijät kuluttavat tapahtumapaikkakunnan alueella enemmän rahaa kuin muiden tapahtumien kävijät. Provinssirockin huomattavasti alhaisempi kerroinvaikutus selittyy sen kävijöiden pienemmällä kulutuksella sekä vuodoilla alueen ulkopuolelle. Rytmimusiikkiklusterilla on myös selvää vaikutusta maakunnan työllisyyteen. Provinssi, Tangomarkkinat ja Vauhtiajot työllistävät yhteensä 161 henkilötyövuoden edestä.

FEET-menetelmää hyödyntävään Mikkosen (ym. 2008) laatimaan 12 itäsuomalaista⁵⁶ tapahtumaa koskevan tutkimuksen mukaan aluetaloudelliset vaikutukset vaihtelevat festivaalin kokuokan, sisällön ja iän mukaan (mts. 71–78). Suurten tapahtumien näkyvyys ja kävijämäärät ovat suurempia, ja tapahtuman järjestämiseksi tehdään enemmän ostoja paikkakunnalta. Paikallisten yritysten kokemuksen mukaan tapahtumien tekemiä ostoja huomattavasti suurempi vaikutus on tapahtumakävijöiden kulutuksella. Eniten tapahtumista arvioivat hyötyvänsä majoitus- ja ravitsemusalan sekä vähittäiskaupan yritykset. Tutkituista tapahtumista eniten matkailutuloa (sisältäen matkailijan kaiken rahankäytön eli lippumenot sekä rahankäytön tapahtumassa ja paikkakunnalla) toi kävijämäärältään suurin tapahtuma, Ilosaarirock (n. 3,8 miljoonaa euroa). Pienimmillä kulttuuritapahtumilla on sitä vastoin enemmän sosiokulttuurisia kuin taloudellisia vaikutuksia.

Karppisen ja Luonilan (2014) CREME-mallin pilottitutkimuksessa on tarkasteltu kolmen tapaus esimerkin avulla seudullisten tapahtumaklusterien vaikutuksia sijaintimaakuntaansa vuonna 2012: Oulun kaupunkiseutu/Pohjois-Pohjanmaa, Seinäjoen kaupunkiseutu/Etelä-Pohjanmaa ja Porin kaupunkiseutu/Satakunta. Työntuottavuus on tapahtumaklustereissa heikkoa, mutta maakuntien klusterit ovat tulosten mukaan työllistävyyden kannalta merkittäviä, jopa tärkeämpiä kuin keskeiset teollisuustoimialat. Työllistyminen on myös suhteellisen pysyvää, sillä tapahtumaklusterien työpaikat eivät siirry monien muiden alojen tapaan globaalisti. Tapahtu-

---

56 Ballet Mikkeli, Sylvi Symposiumi (Pieksämäki), Kangasniemen musiikkiviikot, Joroisten musiikkipäivät, Old Timer 's Basketball Tournament (Savonlinna), Panimoravintola Huvilan Panimoklubi, Vekara-Varkaus, ANTI – Contemporary Art Festival, Kirjakantti, Lieksan Vaskiviikko, Ilosaarirock, Kajaanin Runoviikko – Sana ja Sävel.

matuotantoklusteri⁵⁷ työllisti Pohjois-Pohjanmaalla noin 5 500 henkilötyövuoden edestä, Satakunnassa 2 700 ja Etelä-Pohjanmaalla 2 950. Liikevaihtoa syntyi maksimiarvioiden mukaan klusterissa Pohjois-Pohjanmaalla 660 miljoonaa euroa, Satakunnassa noin 279 miljoonaa euroa ja Etelä-Pohjanmaalla 256 miljoonaa euroa. Tuotto on tutkimuksen mukaan myös riskitöntä verrattuna teollisuuteen, sillä tulonmuodostus jakautuu verkostomaisesti useamman toimijan vastuulle. Aluekehittämisen panostukset leviävät siten laaja-alaisesti aluetalouteen. Arvioitaessa tapahtumaklusterien vaikutuksia suhteessa alueiden teolliseen elinkeinorakenteeseen, klusterien työllisyysvaikutukset olivat suhteellisia tulovaikutuksia merkittävämpiä.

5.2 Sosiokulttuuriset vaikutukset

Kulttuuritapahtumien ja festivaalien sosiaaliset ja kulttuuriset sekä (kulttuuri)poliittiset vaikutukset ovat jääneet tutkimuksessa vähemmälle huomiolle kuin talousvaikutukset. Ne eivät ole samalla tavoin mitattavia, eivätkä tapahtumanjärjestäjät, rahoittajat tai päättäjät ole olleet niistä yhtä kiinnostuneita. Festivaalitutkijat ovat tarkastelleet sosiokulttuurisia vaikutuksia eri näkökulmista, niin alueen ja paikkakunnan, yhteisön ja paikallisväestön kuin yksilöiden kannalta (esim. Mikkonen ym. 2008; Robertson ym. 2009; Packer & Ballantyne 2010; Wilks 2011). Vaikutuksia tutkitaan tavallisesti sidosryhmille (kuten alueen asukkaat, päättäjät tai muut alueelliset toimijat) tehdyillä kyselyillä tai haastatteluilla tai media-analyysin. Vaikutusten arviointiin on kehitetty lisäksi erilaisia välineitä ja malleja, kuten SCIE (socio-cultural impact evaluation model, ks. esim. Brown & Trimboll 2011), SIP (social impact perception, ks. esim. Small ym. 2005) tai edellä esitelty suomalainen FEET (Mikkonen ym. 2009; ks. s. 47).

Tapahtumien sosiaalisista ja kulttuurisista sekä kulttuuripoliittisista vaikutuksista voi toisaalta saada tietoa myös tutkimuksista, joiden avainsanoihin eivät kuulu vaikutukset tai vaikuttavuus ja jotka eivät välttämättä kuulu varsinaisen festivaalitutkimuksen piiriin. Tällaisia on tehty esimerkiksi kulttuuriantropologian ja -sosiologian piirissä (esim. Purhonen ym. 2014). Myös tapahtumien yleisötutkimukset etenkin elämyksellisyyden ja kokemuksellisuuden näkökulmasta (ks. s. 25) sekä tapahtumatuotantoa ja -politiikkaa (esim. Foley ym. 2009; Quinn 2010) käsittelevät tutkimukset voivat antaa tietoa näistä vaikutuksista.

Festivaalien sosiokulttuuristen vaikutusten ja ulottuvuuksien tarkastelussa korostetaan usein sosiaalista pääomaa, yhteisöllisyyttä sekä alueellista ja paikallista identiteettiä ja imagoa. Näistä etenkin paikan imago limittyy vahvasti myös taloudellisiin vaikutuksiin mutta muillakin voidaan nähdä välillisiä kytkentöjä. Kainulaisen (2005, 441) mukaan kulttuuri-imagolla on yhteyttä sekä alueiden tunnettuuteen että niiden vetovoimaan. Työvoiman ja yritysten houkuttelulla alueelle on keskeinen merkitys niiden kilpailukyvyille. Alueen vetovoimaa täydentää perinteisten materiaalien vetovoimatekijöiden ohella erityisesti elämänlaatu ja sitä tuottava kulttuu-

---

57 Julkaisussa käytetään käsitettä ”suunnitellut tapahtumat”.

ripääoma, jonka merkitys on kasvamassa. (Mts, 441–443.) Tämä näkemys kulttuurin ja luovan toimintaympäristön yhteydestä aluekehitykseen ja -kehittämiseen on keskeinen etenkin viime vuosikymmeneltä liikkeelle lähteneessä keskustelussa luovasta taloudesta ja luovasta luokasta (ks. esim. Florida 2002; Wilenius 2004).

Myös itäsuomalaisia tapahtumia tutkineen Mikkosen ym. (2008) sekä helsinkiläisiä tapahtumia tarkastelleen Kilpeläisen ym. (2012, 46–47) mukaan tapahtumilla on merkittäviä vaikutuksia paikkakuntansa imagoon sekä tunnettuuteen ja näkyvyyteen. Itäsuomalaisilla tapahtumilla oli merkitystä paikallisten mielestä myös paikkakunnan elämän vilkastuttajana ja uusien aktiiviteettien ja harrastusmahdollisuuksien luojana. Tapahtumien paikallisyhteisöllinen merkitys on siten vahva, vaikka joidenkin tapahtumien katsotaan olevan vain pienen väestönosan kiinnostuksen kohteena. Kilpeläinen (2012, 48) lisää listaan muun muassa arjesta poikkeamisen, ilmaiset elämykset, ”taiteen henkisen virtauksen” sekä suvaitsevaisuuden, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden. Mikkonen ym. (2008) huomioi myös sen, että tapahtumilla voi olla merkitystä valtakunnallisestikin omalla taiteen- tai kulttuurinalallaan.

Kainulaisen (2005, 414–415, 443) tutkimat maaseutu- ja kaupunkifestivaalit loivat sijaintipaikkakunnilleen kulttuurista osaamista, joiden seurauksena kuntiin syntyi uusia kulttuurialan organisoitumisen muotoja (erityisesti erilaisia välittäjäorganisaatioita, kuten kulttuurihanke- ja yhdistystoimintaa) ja osaamisen keskittymiä. Taloudellisten vaikutusten lisäksi niillä on yhteys myös asukkaiden hyvinvointiin. Kulttuuriosaamisen ohella tapahtumat loivat paikkakunnille uudenlaista ja kulttuurimyönteistä ilmapiiriä ja vahvistivat alueiden identiteettiä. Kainulainen (2005, 414–415) yhdistää ilmiön myös tilan käsitteeseen; festivaalit ovat luoneet alueille ”relaationaalisen mahdollisuuksien tilan uusien kulttuuristen aktiviteettien kehittymiselle”. Festivaalit siis muovaavat alueen toimintaympäristöä ja sosiaalisia rakenteita.

Arcodia ja Whitford (2006) ovat kuvanneet eri tapoja, joilla festivaaleilla ja festivaalien myötä voi muodostua sosiaalista pääomaa. Sitä kertyy yhteisöjen voimavarojen kehittymisen myötä, kun tapahtumajärjestäjät, paikalliset toimijat ja koko yhteisö toimivat yhteistyössä, muodostavat uusia verkostoja ja jakavat yhteisiä kokemuksia. Nämä sosiaaliset verkostot voivat säilyä pitkäänkin festivaalin päättymisen tai lakkauttamisen jälkeen. Sosiaalinen koheesio, eli yhteisön yhteisen maailmankuvan ja näkemysten kehittyminen ja jakaminen on sosiaalisen pääoman muodostumisessa myös keskeistä. Myös mahdollisuus yhteiseen, julkiseen juhlintaan (*public celebration*) ja yhdessä luomiseen vahvistaa sosiaalista pääomaa. (Mts, 11–13.) Picard ja Robertson (2006, 1–3) korostavatkin, että tapahtumien ydin ovat ihmiset ja heidän tarpeensa tehdä asioita yhdessä. Tapahtumat rakentuvat siis nimenomaan ihmisistä ja heidän verkostoitantaan, eli yleisöstä, vapaaehtoisista sekä muista tapahtuman sidosryhmistä, ja vaikuttavat siten myös tapahtumapaikkakuntien strategiaan kehityssuuntiin (Luonila & Johansson 2015). Tapahtumissa ihmiset voivat jakaa kokemuksia ja muodostaa yhteisöjä. Toisaalta tapahtumissa eri ihmisryhmät voivat sekoittumisen lisäksi myös pysyä erillään (Heinonen 2012, 212; Wilks 2011).

Yhteisöllisyyden ja sosiaalisen pääoman on katsottu olevan keskeisiä vapaaehtoistyön vaikutuksia. Ilosaarirockia tarkastelleen Tahvanaisen (2005, 33–34) mukaan talkoolaiset näkivät toimintansa merkitykselliseksi ja kokivat olevansa osa yhteisöä. Tärkeää oli talkoohenki ja luottamus kanssatoimijoihin. Festivaalin ammattimaistuesssa ja kasvaessa kokemukset yhteisöllisyydestä ovat jossain määrin muuttuneet, mutta sitoutuminen toimintaan on edelleen keskeistä. Vapaaehtoistyöhön osallistumisella on erilaisia vaikutuksia talkoolaisille. Musiikin ja viihteen sekä talous- ja markkinointialan ammattilaisille ja asiantuntijoille vapaaehtoistyöskentely festivaalilla on sekä osaamisen että verkostojen ylläpitämistä ja kehittämistä. Työttömälle vapaaehtoistyö voi olla eräänlainen henkireikä, joka pakottaa liikkeelle. Siellä voi syntyä uusia yritysideoita. Toisaalta vapaaehtoistyö voidaan joskus kokea liian sitovaksikin, jopa ”orjatyöksi”. (Tahvanainen 2005, 33–38.) Vapaaehtoistyön merkitystä on tarkasteltu myös niin sanotun yhdessäluomisen (*co-creation*) kannalta (esim. Valtonen ja Haanpää 2013).

Muutamissa tutkimuksissa on keskitytty tarkastelemaan festivaalien ja tapahtumakokemuksen suhdetta kaupunkitilaan ja sen muutokseen. Esimerkiksi Heinonen (2012) puhuu julkisen tilan väliaikaisesta uudelleenmäärittymisestä festivaalin seurauksena ja kuvaa, kuinka ”normaalisti erilliset alueet ja paikat lähestyvät Tangomarkkinoilla funktionaalisesti toisiaan ja kytkeytyvät toisiinsa tangon ja markkinatunnelman kautta. Tapahtumapaikat muodostavat verkoston, jossa festivaaliyleisö etsii reittinsä käytettävissä olevan ajan, rahan ja intressiensä mukaisesti.” Tätä kaupunkitilan ”festivalisoitumisen” ilmiötä kuvaa myös Down by the Laituria tutkinut Terho (2004, 81) tarkastellessaan 1980-luvulla perustetun festivaalin historiaa ja kehitystä uudenlaisena kaupunkikulttuuritapahtumana. Aitaamaton festivaali mahdollisti kaupungin kokemisen pysähtymisen ja joutilaisuuden sekä ”kulttuurin näyteikkunashoppailun” tilana, jossa ei ollut ostamisen pakkoa. Tapahtuman kehittyessä se kuitenkin muuttui ja alkoi rakentaa omaa kaupunkitilaansa rajaten ”meidät ja muut” (Terho 2004, 91).

Festivaalien sosiokulttuurisia vaikutuksia tarkasteltaessa painopiste on ollut laajasti määritellyssä kulttuurissa. Vain harvoin kulttuurisista vaikutuksista puhuttaessa on otettu huomioon kulttuurin kapeampi määritelmä ja etenkin taide. Kulttuuripoliittisessa katsannossa festivaalit ovat kuitenkin väline taide- ja kulttuuritarjonnan sekä osallistumisen täydentämiseen ja monipuolistamiseen. Ne voivat työllistää, verkottaa, kansainvälistää ja kouluttaa taiteilijoita sekä vaikuttaa olennaisesti taiteenalojen kehitykseen – monella alalla innovaatioita ja uutta keskustelua tuodaan Suomeen nimenomaan festivaalien kautta.

Tutkimusten ja selvitysten mukaan tapahtumien potentiaalisia sosiokulttuurisia, usein myönteisiksi katsottuja vaikutuksia voivat kootusti olla ainakin:

- alueen imago ja tunnettuus (moni paikkakunta tunnetaan juuri tapahtumastaan)
- yhteisön sosiaalinen ja kulttuurinen pääoma, sosiaalinen koheesio, sosiaaliset resurssit, kulttuurinen kompetenssi, kulttuuriset voimavarat

- yhteisöllisyys, yhteenkuuluvuus, paikallinen ja alueellinen identiteetti, lisääntynyt ylpeys omasta asuinpaikasta, paikkakunnan perinteiden vahvistuminen, kulttuuriperinnön säilyttäminen
- viihtyvyys, elämyksellisyys, katkos arjessa, paikkakunnan elävöittäminen, luovat keskkukset, harrastusmahdollisuudet, lisääntynyt yhdessäolo ja yhdessä tekeminen
- taide- ja kulttuuritarjonnan täydentäminen, taiteilijoiden verkottuminen ja osaaminen, taiteenalojen kehitys ja innovaatiot
- henkilökohtaiset vaikutukset: osaamisen kehittyminen ja oppiminen, sosiaalinen ja kulttuurinen pääoma, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi ja terveys, elämän laadun parantuminen

Kaikkia näitä vaikutuksia ei kuitenkaan voida nykytietämyksen perusteella täysin todentaa suomalaisten festivaalien osalta. Tarvitaan kriittistä lisätutkimusta ja menetelmien soveltamista ja kehittämistä. On myös huomioitava, että joka tapauksessa erityyppisten festivaalien vaikutukset ja niiden painotukset voivat vaihdella paljonkin, jolloin kokonaisarvioita tapahtumien sosio-kulttuurisista ja (kulttuuri)poliittisista vaikutuksista on haastavaa tehdä.

Edellä on lueteltu festivaalien mahdollisia myönteisiä vaikutuksia. Lopuksi on myös todettava, että tapahtumilla voi olla useita negatiivisiksikin katsottavia vaikutuksia. Niitä voivat olla esimerkiksi liikenne- ja ympäristöhaitat, melu, tungos, rikollisuus ja perinteisen elämäntavan ja yksityisyyden häiriytyminen (Dwyer ym. 2000). Se, mikä toiselle on kiehtovaa ”julkisen ja yksityisen tilan uudelleenmäärittelyä” (Heinonen 2012, 211), voi toiselle näyttäytyä holtittomana möykkäämisenä, roskaamisena ja virtsaamisena (ks. esim. Terho 2004, 84–85). Festivaalien kaupallistaminen voi myös tuhota perinteitä (Arcodia & Whitford 2006, 14). Nämä kielteiseksi koetut vaikutukset voivat aiheuttaa voimakastakin vastakkainasettelua tapahtumajärjestäjien ja -kävijöiden sekä paikallisen näkökulman ja asukkaiden välillä. Eräät festivaalit on myös nähty niin sanotun eliitin pyrkimyksinä vahvistaa eri ryhmien sosiaalisia eroja ja korostaa erottelua ”korkean” ja ”matalan” kulttuurin välillä (Waterman 1998, 57). Kaikkien festivaalien kynnyks ei välttämättä ole matala, eivätkä festivaalit aina demokratisoi kulttuuria.

6 TAPAHTUMAT VALTION KULTTUURIPOLITIIKASSA

6.1 Tavoitteet kulttuuritapahtumien ohjauksessa ja rahoituksessa

Kulttuuripolitiikan vaikuttavuustavoitteet

OKM vastaa osana valtioneuvostoa kulttuuripolitiikan kehittämisestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Taide- ja kulttuuripolitiikan alueella ministeriön tavoitteena on edistää ”taidetta ja kulttuuria, luovaa toimintaa ja taloutta, kulttuurista moninaisuutta, kulttuurin ja tiedon saataavuutta ja saavutettavuutta sekä vaalia kulttuuriperintöä”. Tavoitteita toteutetaan ohjauksella, rahoituksella sekä erilaisilla hankkeilla ja ohjelmilla.⁵⁸ OKM on määritellyt kulttuuripolitiikan tahtotilan ja tavoitteet vuonna 2009 laaditussa *Kulttuuripolitiikan strategiassa 2020* (OKM 2009a). Kulttuuripolitiikan vaikuttavuustavoitteiksi muotoillaan siinä yhteiskunnan kulttuurisen perustan vahvistaminen, luovan työn tekijöiden ja kulttuuripalveluiden tuottajien toimintaedellytysten parantaminen, kansalaisten kulttuuriin osallistumisen ja hyvinvoinnin edistäminen sekä kulttuurin taloudellisten vaikutusten vahvistaminen (OKM 2009a, 23). Vaikuttavuustavoitteet jaetaan asiakirjassa neljään pääkoriin alla olevan asetelman mukaisesti. OKM määritteli samana vuonna myös kulttuuripolitiikan vaikuttavuusindikaattorit, joiden avulla näiden tavoitteiden toteutumista voidaan arvioida (OKM 2009b). Kulttuuripolitiikan strategia uudistetaan vuoden 2016 aikana.

Kulttuuripolitiikan vaikuttavuustavoitteet OKM:n Kulttuuripolitiikan strategia 2020 asiakirjassa (2009a, 23–24)

1) *Kulttuurisen perustan vahvistaminen*

Kulttuurilla ja luovuudella, kulttuuriperinnöllä ja -ympäristöillä on vahva asema yhteiskunnassa. Kulttuurin arvon, merkityksen ja vaikutusten ymmärtäminen on parantunut. Kulttuuria koskevat asiat ovat tulleet osaksi alueellista ja muuta yhteiskunnan kehittämistä. Taide-, kulttuuriperintö- ja mediakasvatuksen asema on vahvistunut. Kulttuurin toimialoilla on omaksuttu kestävän kehityksen mukaiset toimintakäytännöt, ja kulttuuripolitiikka toteuttaa omalta osaltaan kestävän kehityksen politiikkaa.

2) *Luovan työn tekijät*

Taiteen ja kulttuurin toimijoiden toimintaedellytykset, työpaikat ja toimeentulo aineettomaan tuotantoon painottuvassa kansantaloudessa ovat vahvistuneet. Taiteen ja kulttuurin rahoitusperusta on vahva. Taiteen tukimuodot ovat jous-

tavat, ja ne ulottuvat uutta luovaan poikkitaiteelliseen ja -menetelmälliseen toimintaan sekä tieteen ja taiteen yhteistyöhön. Taidelaitosten kehittämistoiminta on aktiivista. Henkisen omaisuuden suoja turvaa luovan työn tekijöiden oikeuden teoksiinsa ja toimintaedellytykset.

3) *Kulttuuri ja kansalaiset*

Kansalaiset osallistuvat aktiivisesti kulttuurielämään monikulttuurisessa Suomessa. Kulttuuri- ja kirjastopalvelut ovat tasa-arvoisesti kaikkien saatavissa ja saavutettavissa, ja eri väestöryhmien osallisuus ja harrastusmahdollisuudet suomalaisessa kulttuurissa toteutuvat. Saamelaiskulttuurin asema alkuperäiskulttuurina on vahvistunut. Kielivähemmistöjen kulttuuriset oikeudet on turvattu. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään tehokkaasti palveluiden tarjonnassa. Keskeisten kulttuuriperintöaineistojen pitkäaikaissäilytys on turvattu, ja ne ovat saatavilla digitaalisesti. Taiteen ja kulttuurin hyödyntäminen ja sovellukset eri aloilla parantavat yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointia ja elämänhallintaa.

4) *Kulttuuri ja talous*

Kulttuurin kansantaloudellinen merkitys on entisestään vahvistunut. Kulttuurin tuotannon, jakelun, markkinoinnin ja myynnin rahoitusmuodot ovat moninaistuneet, ja toimialan yritysten ja muiden toimijoiden kyky hyödyntää niitä on parantunut. Ammatillisesti vahvat ja monipuoliset kulttuurin alat toimivat taloudellisesti vakaalla pohjalla ja osaltaan lujittavat luovaa taloutta. Tekijänoikeuden merkitys kansantaloudessa on vahva ja lisäarvoa tuottava. Tekijänoikeus hyödyttää koko kulttuurin tuotannon arvoketjua tuottaen tekijöille, taiteilijoille, tuottajille, kustantajille, muille oikeudenhaltijoille ja jakelijoille taloudellista hyötyä. Kulttuuriyrittäjyys ja -vienti ovat vakiintuneet osaksi kulttuurin tuotantoa ja taloutta. Suomi on kiinnostava toimintaympäristö myös ulkomaisille kulttuurialan toimijoille.

Valtion kulttuuritapahtumalinjaukset

Kulttuuritapahtumien ja festivaalien tukeminen ja kehittäminen kuuluu ensi sijassa OKM:n hallinnonalaan. Aihepiirillä on kuitenkin liittymäkohtia usean muunkin ministeriön toimialaan, mainittakoon vaikkapa aluekehittämisestä ja matkailusta vastaava työ- ja elinkeinoministeriö. OKM:llä ei ole erillistä kulttuuritapahtumapoliittista ohjelmaa, vaan tavoitteet tapahtumien tukemisen ja kehittämisen suhteen on johdettu kulttuuripolitiikan yleisistä tavoitteista. Itse *Kulttuuripolitiikan strategia 2020* asiakirjassa (OKM 2009a) festivaaleihin ja tapahtumiin viitataan suoraan ainoastaan toteamalla, että ”[l]aaditaan kulttuurin suur tapahtumia koskeva toimintaohjelma” (s. 32). Lausuma viittaa OKM:ssä vuonna 2006 laadittuun kansalliseen suurta-

pahtumaohjelmaan (OKM 2006b). Suur tapahtumilla tarkoitetaan siinä lähinnä MM-kisojen tai kulttuuripääkaupunkivuoden tyyppisiä ”megatapahtumia”. Ohjelmassa puhutaan kulttuuritapahtumista ja -festivaaleista, mutta niiden suhteen ei esitetä linjauksia. Menettelytavat ministeriön varautumiseksi kulttuurin kansainvälisten suur tapahtumien tukemiseen hyväksyttiin vuonna 2010.

OKM asetti syksyllä 2015 työryhmän valmistelemaan kansallista taide- ja kulttuuritapahtumaohjelmaa. Työryhmän tehtävänä on 1) arvioida tapahtumien hyödyntämistä voimavarana ja 2) uuden toiminnan mahdollistajina sekä 3) muodostaa näkemyksiä mahdollisuuksista ja kehittämistarpeista. Ohjelma valmistuu vuoden 2016 loppuun mennessä. Vaikka erillistä tapahtumapoliittista ohjelmaa ei vielä ole, festivaaleja ja tapahtumia koskevia mainintoja ja linjauksia on löydettävissä useista eri kulttuuripoliittisista strategioista ja toimenpideohjelmista. Esimerkiksi kulttuurin tulevaisuudesta annetussa valtioneuvoston selonteossa (OKM 2011) kulttuuritapahtumien nähdään luovan ”mielikuvia paikan hengestä, autenttisuudesta, kulttuuriperinnöstä, elämäntavasta ja toimintaympäristöstä” (s. 19).

Kulttuuritapahtumat nousevat tyypillisesti esiin poikkialueellisissa luovan talouden, matkailun ja viennin kehittämissuunnitelmissa. Getz (2009, 62) on tehnyt samansuuntaisen huomion kansainvälisesti: tapahtumat kytketään julkisessa politiikassa ensisijaisesti turismiin, paikkamarkkinointiin ja taloudelliseen kehitykseen. Esimerkiksi *Kulttuurin matkailullinen tuoteistaminen* loppuraportissa (OKM 2013) tavoitteeksi on asetettu kulttuuritapahtumien kansainvälisen näkyvyyden ja vetovoimaisuuden vahvistaminen. Matkailun edistämiskeskuksen (nykyisin Visit Finland) vuonna 2014 laatimassa *Kulttuurimatkailun kehittämissuunnitelmassa 2014–2020* tapahtumat on nostettu yhdeksi kulttuurimatkailun kehittämisen teemaksi (MEK 2014)⁵⁹. Tavoitteena on esimerkiksi FF:n tapahtumien kävijämäärän nostaminen viidellä prosentilla. Lisäksi mainitaan kulttuurin suur tapahtumat. *Valtioneuvoston periaatepäätös aineettoman arvonluonnin kehittämissuunnitelmasta* (TEM 2014) on OKM:n ja TEM:in yhdessä laatima ohjelma, jossa kootaan yhteen luovien alojen liiketoiminnan ja yrittäjyyden edistämiseen tähtääviä toimenpiteitä vuosille 2014–2020. Festivaalit ja tapahtumat nähdään siinä liiketoimintana, jolla on ensisijaisesti aluetaloudellinen merkitys (mts. 9).

Silloin kun eri taiteenaloilla tehdyissä ohjelmissa mainitaan festivaalit ja tapahtumat, kyse on usein kansainvälisen viennin ja näkyvyyden edistämisestä. Esimerkiksi *Visuaalisten alojen taidepoliittisessa ohjelmassa* (OKM 2009c) todetaan, että suurten taidetapahtumien vanavedessä taiteilijat voivat solmia kansainvälisiä yhteyksiä kuraattoreihin. Ohjelmassa kiinnitetään huomiota kuitenkin myös tapahtumien merkitykseen kotimaiselle yleisölle: kansainvälisen nykytaiteen näyttelyt tuovat yleisön arvioitavaksi viimeisimpiä taidevirtauksia. (Mts. 35–36.) Etenkin audiovisuaalisella alalla festivaalit nähdään keinona lisätä tarjonnan diversiteettiä. *Audiovisuaalinen kulttuuri digitaalisessa ympäristössä* asiakirjassa (OKM 2012b) festivaalien todetaan

---

59 Ks. myös Matkailun tiekartta 2015–2025 (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015) ja Suomen Matkailustrategia 2020 (Visit Finland 2013).

monipuolistavan tarjontaa ja korvaavan Suomesta jo lähes kadonnutta elokuvakerhotoimintaa. (Mts. 41.)

Suomalaisessa kulttuuripolitiikassa festivaalit ja tapahtumat ovat olleet keskeisen huomion kohteena, kun puhutaan kulttuurin saavutettavuudesta. *Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus* toimenpideohjelmassa vuosille 2006–2010 (OKM 2006a) esitettiin, että OKM:n kulttuuritapahtuma-avustuksen hakuun liitettäisiin suositus tai maininta vähemmistö- tai erityisryhmien myönnteisestä erityiskohtelusta. Samaten kehoitettiin tarjoamaan hakuohjeissa linkki *Kulttuuria kaikille* -palveluun ja sen esteettömyyden tarkistuslistaan. (Mts. 23.) Näin on myös sittemmin tehty. *Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus* loppuraportissa (OKM 2014b) esitetään, että ” festivaaleja ja tapahtumia kannustettaisiin tekemään laajaa yhteistyötä toimintansa suunnittelussa ja toteutuksessa erityis- ja vähemmistöryhmien kanssa (s. 31).

6.2 Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustukset

Valtion taiteen ja kulttuurin toimialan budjetti oli vuonna 2014 kokonaisuudessaan runsaat 458 miljoonaa euroa, josta 237 miljoonaa euroa oli peräisin veikkausvoittovaroista. Merkittävä osa rahoituksesta kanavoidaan valtionosuuksina taide- ja kulttuurilaitoksille. Kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä harkinnanvaraisia avustuksia OKM jakoi vuonna 2014 yhteensä noin 220 miljoonaa euroa. Valtionavustukset rahoitetaan pääosin veikkausvoittovaroista. Valtakunnallisten taide- ja kulttuuritapahtumien valtionavustus kuuluu suurimpiin yksittäisiin avustusmuotoihin taiteen ja kulttuurin alueella. Vuonna 2014 siihen oli varattu 5,5 miljoonaa euroa ja sitä myönnettiin yli 170 tapahtumalle. Kulttuuritapahtumien painoarvosta kertoo se, että vuosien 2000 ja 2014 välillä niille varatun määrärahan osuus veikkausvoittovaroista on noussut 1,3 prosentista 2,1 prosenttiin.

Elokuvatapahtumien tuki delegoitiin SES:ille 1990-luvun lopulla. Elokuvasäätiön myöntämään festivaalitukeen sovelletaan valtionavustuslakia. Vuonna 2014 elokuvafestivaalituki oli yhteensä noin 546 000 euroa ja sitä myönnettiin seitsemälle valtakunnallisesti merkittävälle tapahtumalle⁶⁰. Tapahtumien on mahdollista saada SES:iltä tukea myös muista kategorioista, kuten kulttuurivientitukea.

Muut kuin valtakunnalliseksi katsottavat tapahtumat voivat hakea valtionavustusta Taikelta. OKM:n ja SES:n tukien rinnalla Taiken tuki on rahamäärässä mitattuna vähäistä – avustuksia on kyllä lukumääräisesti runsaasti, mutta ne ovat kooltaan pieniä. Koska elokuvataiteessa SES:n

---

60 SES myönsi tukea seitsemälle tapahtumalle, jotka on arvioitu valtakunnallisesti merkittäviksi. Säätiön tuen piirissä on ollut lähes koko 2000-luvun samat tapahtumat: Tampereen kansainväliset elokuvajuhlat, Sodankylän elokuvajuhlat, Helsinki International Film Festival, Oulun kansainvälinen lasten ja nuorten elokuvien festivaali, Doc Point ja Espoo Ciné. Night visions tuli tuen piiriin vuonna 2013. Tukea on saanut 2000-luvulla neljä muutakin tapahtumaa mutta vain muutamana vuotena.

rahoituksen piiriin otetaan vain pieni, valikoitu joukko, Taiken rahoituksella on laajempi merkitys. Taike myönsi vuonna 2014 elokuvataiteen erityisavustuksia yhteensä 212 000 euroa (35 kpl). Niistä suurin osa meni erilaisille elokuvatapahtumille ja -festivaaleille. Muilla taiteenaloilla Taiken tukea tapahtumille kanavoituu vähemmän. Myös Taiken yhteydessä toimivat alueelliset toimikunnat myöntävät erityisavustuksia, joista osa kohdentuu tapahtumille. Rautiainen (2010, 33) laski selvityksessään yhteen ministeriön ja elokuvasäätiön tapahtumatuet sekä taiteenalakohtaisten ja alueellisten taidetoimikuntien tuet. Vuosina 2000–2008 taidetoimikuntien kautta myönnettiin kokonaistuesta vuosittain 6–9 prosentin osuus. Ennen Taiken perustamista erityisavustuksia myönsivät eri alojen taidetoimikunnat. Tarkkaa tietoa Taiken nykyisin jakaman tuen kokonaismäärästä ei ole saatavilla. Virasto ei erittele tilastoissaan tapahtumien ja festivaalien saamia avustuksia.

Kulttuuritapahtumien avustusjärjestelmän kehittämistä on pohdittu taidehallinnon piirissä jo 1990-luvulta lähtien. Keskustelua on herättänyt OKM:n tapahtuma-avustuksen osittainen delegointi ensin taidetoimikuntalaitokselle ja nyttemmin Taikelle, millä karsittaisiin ministeriön operatiivisia tehtäviä ja voitaisiin terävöittää ministeriölle jäävää osuutta strategisesti. OKM:n, SES:n ja Taiken (aiemmin taidetoimikuntalaitoksen) toimintojen päällekkäisyyttä avustuksen myöntämisessä on myös haluttu poistaa; näihin päiviin saakka on ollut mahdollista, että sama tapahtuma on hakenut ja myös saanut tukea useammalta taholta. Valtionavustuksen hallinnointi ministeriössä on lisäksi koettu tarkistuksineen ja lausuntomenettelyineen työlääksi ja hitaaksi.

OKM:n tuorein selvitys avustusmuodon uudistamisesta on vuodelta 2011 (OKM 2011). Ministeriön asettama työryhmä teki tuolloin kehittämisehdotuksia, mutta niiden toteuttaminen jätettiin odottamaan Taiteen edistämislaitoksen suunniteltua perustamista, sillä niihin sisältyi uutta virastoa koskevia ehdotuksia. Työryhmä esitti kulttuuritapahtumien valtionavustusjärjestelmän muuttamista siten, että päätöksenteko delegoitaisiin osittain Taiken yhteydessä toimiville alueellisille taidetoimikunnille. OKM myöntäisi valtionavustukset edelleen tapahtumille, jotka ovat kansallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä ja rinnastuvat taideinstituutioihin. Työryhmä katsoi seitsemän tapahtuman täyttävän pysyvän, kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävän kulttuuritapahtuman kriteerit: Savonlinnan Oopperajuhlat, Pori Jazz Festival, Helsingin juhla- viikot, Kuhmon Kamarimusiikki, Kuopio Tanssii ja Soi, Kaustinen Folk Music Festival sekä Tampereen Teatterikesä (mts. 35). Taike aloitti toimintansa suunnitelmien mukaisesti vuoden 2013 alussa, mutta työryhmän esityksiä ei ole näiltä osin ryhdytty toteuttamaan. Avustusmuodon uudistamistyö on ministeriössä kuitenkin jo meneillään.

6.3 Kulttuuritapahtuma-avustuksen tavoitteet

OKM:n kulttuuritapahtumille asettamien tavoitteiden selvittämiseksi olennainen lähde on taide- ja kulttuuritapahtumille tarkoitettun valtionavustuksen hakuohjeistus. Vuonna 2012 ministeriö uudisti avustuskriteereitä siten, että valtionavustusta saavien tapahtumien tulisi aiempaa selkeämmin toteuttaa *Kulttuuripolitiikan strategiassa 2020* määritellyjä tavoitteita. Ministeriö laati laajan hakuoppaan, jossa hakijoita ohjeistetaan tarkoin. Opas on ollut käytössä vuodesta 2013 lähtien. Ministeriössä on tarkoitus jatkaa avustuskäytänteiden uudistamista. Tällöin otetaan huomioon sekä koko ministeriössä että kulttuuri- ja taidepolitiikan osastossa käynnissä oleva valtionavustuskäytänteiden ja -politiikan kehittämistyö (ks. OKM 2014). Samoin siihen heijastuu meneillään oleva kulttuuripolitiikan strategian uudistaminen. Käsillä oleva raportti ja aiemmat selvitykset antavat taustaa uudistamistyölle. Lasten taide- ja kulttuuritapahtumat on jo vuonna 2016 siirretty osaksi muuta lastenkulttuurin edistämistä (kuitenkin omaksi avustusmuodokseen). Toinen muutos on tapahtunut niiden tapahtumanjärjestäjien tapauksessa, jotka saavat yleisesti toimintaansa valtionavustusta. Niiden toiminta- ja tapahtuma-avustukset käsitellään nykyisin samassa yhteydessä.⁶¹

Taide- ja kulttuuritapahtuma-avustuksen hakuun vuonna 2012 laaditussa oppaassa todetaan, että OKM:n ”tavoite taide- ja kulttuuritapahtumien tukemisessa on turvata taiteellisesti ja kulttuuripoliittisesti merkittävien tapahtumien järjestäminen kaikkialla Suomessa”. Kun avustuksen myöntämistä harkitaan, tapahtuman merkitystä arvioidaan suhteessa määrärahalle asetettuun tavoitteeseen. Avustuksen sanotaan olevan tarkoitettu pääasiassa vakiintuneille ja jatkuville tapahtumille, joiden ohjelmisto on taiteellisesti ja kulttuuripoliittisesti mielenkiintoista ja ihmisiä aktivoivaa. Vakiintuneeksi katsotaan tässä yhteydessä, että tapahtuma on toiminut vähintään kolme vuotta ja että tapahtuman järjestäjällä on halua, kykyä ja edellytyksiä kehittää sitä jatkossakin.

Kulttuuritapahtumien tukemisella OKM pyrkii osaltaan toteuttamaan *Kulttuuripolitiikan strategiaan 2020* kirjattuja tavoitteita. Oppaan mukaan taide- ja kulttuuritapahtuman toiminnan merkittävyyttä ja laatua arvioidaan avustuksen myöntämistä harkittaessa kulttuuripolitiikan vaikuttavuustavoitteiden kannalta. Kulttuuritapahtumat kytketään *Kulttuuripolitiikan strategian* neljään vaikuttavuustavoitekoriin seuraavalla tavalla:

1. Kulttuurisen perustan vahvistuminen

Taide- ja kulttuuritapahtumat ovat osa kulttuurin perustaa. Ne täydentävät ja monipuolistavat suomalaista ja kansainvälistä taiteen ja kulttuurin tarjontaa, tuottavat uusia sisältöjä

61 Valtionavustus valtakunnallisille taide- ja kulttuuritapahtumille on harkinnanvarainen yleisavustus, johon sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001). Laissa erotetaan yleisavustukset (eli toiminta-avustukset) ja erityisavustukset (kohde-avustukset). Tapahtuma-avustus on tarkoitettu puhtaasti tapahtumanjärjestämiseen eikä sitä voi käyttää järjestävän organisaation muuhun toimintaan.

ja toimintaa sekä kehittävät kulttuurin organisaatioita ja tapoja toimia. Tapahtumat edistävät osaltaan kestävästä kulttuurista ja kulttuurista moniarvoisuutta.

2. *Luovan työn tekijöiden toimintaedellytysten parantuminen*

Taide- ja kulttuuritapahtumat monipuolistavat taiteilijoiden ja luovan työn tekijöiden toimeentuloa, vahvistavat heidän työllisyyttään, kulttuuriyrittäjyyttä, osaamista ja kansainvälistä vuorovaikutusta.

3. *Kulttuuri ja kansalaiset*

Kaikkien kansalaisten mahdollisuudet osallistua kulttuurin kokemiseen ja tekemiseen lisääntyvät. Taide- ja kulttuuritapahtumat edistävät eri väestö- ja kansalaisryhmien mahdollisuuksia osallistua kulttuuriin. Tapahtumien järjestäminen ja kehittäminen parantavat taide- ja kulttuuripalvelujen tasa-arvoista ja yhdenvertaista saatavuutta. Ne ovat myös tärkeä sosiaalinen toimintamuoto ja osa kansalaisyhteiskunnan toimintaa. Tapahtumat parantavat kansalaisten hyvinvointia.

4. *Kulttuuri ja talous*

Kulttuurin taloudelliset vaikutukset lisääntyvät. Taide- ja kulttuuritapahtumat tukevat kulttuurin talouden vahvistumista. Niihin sisältyy lisäksi laajempia voimavaroja kokonaan, alueen ja paikkakunnan elinkeinorakenteen monipuolistamiseksi.

Hakuohjeistuksessa korostetaan kulttuurin saatavuutta, saavutettavuutta ja kestävästä kehitystä. Tapahtumien kohdalla kiinnitetään huomiota siihen, edistävätkö ne tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja kestävästä kulttuurista. Taide- ja kulttuuritapahtumissa arvokkaaksi nähdään lisäksi se, miten ne löytävät osallistujia myös sellaisista ihmisistä, jotka eivät muuten hakeudu kulttuurin pariin. Avustusta arvioitaessa tarkastellaan lisäksi sitä, voiko avustuksella vaikuttaa tapahtuman hintatasoon ja mahdollisuuteen järjestää myös maksuttomia tapahtumia.

Opas on laaja ja yksityiskohtainen, liki 10-sivuinen. Hakijaa ohjeistetaan liittämään hakemuksensa muun muassa hankesuunnitelma, tapahtuman kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma, yhteisön hyväksytty toimintasuunnitelma ja talousarvio, yhteisön toimintakertomus tai muu vastaava selvitys edelliseltä tilikaudelta. Vuoden 2015 hakuun laadittiin lisäksi tunnusluku- ja hankesuunnitelmalomakkeet. Hankesuunnitelmasta tulee ohjeen mukaan käydä ilmi muun muassa seuraavat seikat:

- tapahtuman tarvekuvaus
- tapahtuman tavoitteet
- tapahtuman toteutus
- tulokset ja tuotokset
- vaikutukset (eli kytkentä kulttuuripolitiikan tavoitteisiin)

- selvitys siitä, kuinka tapahtuma edistää kulttuuripolitiikan tavoitteita (edellä mainittuja vaikuttavuustavoitealueita)
- muut vaikutukset, esimerkiksi matkailullinen merkitys paikkakunnalle ja alueelle.

Valtionavustuksen haku tapahtuu vuosittain lokakuun loppuun mennessä avustettavaa vuotta edeltävänä vuonna. Taide- ja kulttuuritapahtumiin liittyvissä kysymyksissä OKM:n asiantuntijaelimenä toimii Taike. Ministeriö pyytää Taiketa kiinnittämään erityistä huomiota tapahtuman ja suunnitellun ohjelmiston taiteelliseen ja kulttuuripoliittiseen merkittävyyteen ja suunnitelman realistisuuteen. Avustuksen myöntämistä harkitessaan OKM ottaa huomioon Taiken lausunnon. Kaiken kaikkiaan käsittelyprosessi on monivaiheinen ja pitkäkestoinen. Puutteelliset, täydentämistä edellyttävät hakemukset osaltaan hidastavat käsittelyä⁶². Viime vuosina hakemusten käsittely on kestänyt 4–5 kuukautta.

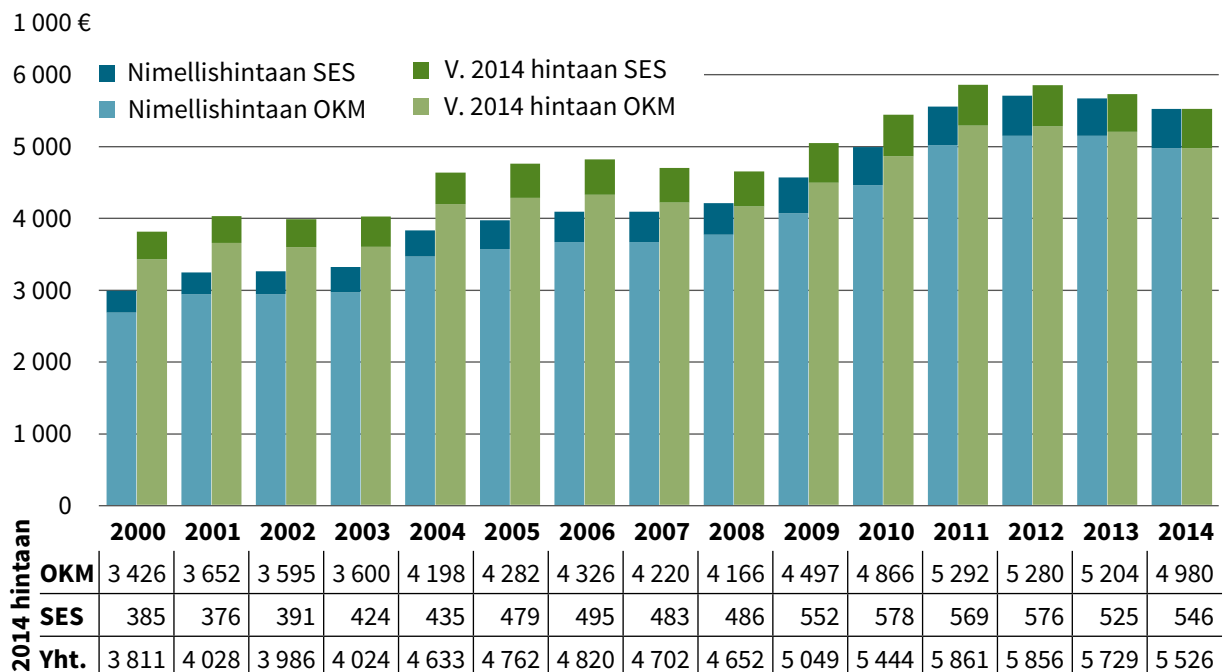
---

62 Hallintolain (434/2003) mukaan viranomaisen on kehotettava määrääjassa täydentämään puutteellista asiakirjaa.

7 VALTIONAVUSTUKSET VALTAKUNNALLISILLE KULTTUURITAPAHTUMILLE 2000-2014

7.1 Avustusmäärärahojen kehitys

OKM ja SES myönsivät vuosina 2000–2014 kulttuuritapahtumille valtionavustuksia yhteensä runsaat 72 miljoonaa euroa (vuoden 2014 hintaan⁶³) (kuvio 6; liitetaulukko 1). Jakson alussa vuotuinen avustussumma oli 3,8 miljoonaa euroa, jakson lopussa 5,5 miljoonaa euroa. Reaalilaiselta arvoltaan avustussumma pysyi peräkkäisten vuosien välillä likimain samana tai kasvoi vuoteen 2011 saakka. Vuosina 2004 ja 2009–2011 määrärahoissa oli selkeä nousu. Vuonna 2011 avustussumma kasvoi jo lähes 6 miljoonaan euroon, mutta vuosien 2011–2012 huipuista palttiin pian takaisin. Nimellisarvoltaan tapahtumamäärärahat alkoivat laskea kuitenkin vasta vuonna 2013. Määrärahan supistuksiin viime vuosina ovat vaikuttaneet yleiset valtiontalouden leikkaukset, jotka ovat heijastuneet myös veikkausvoittovarojen käyttöön. Huomattakoon, että kulttuuritapahtumien valtionavustuksen kokonaismäärärahan vaihtelusta suurin osa johdetaan OKM:n määrärahan muutoksista. SES:n elokuvafestivaalituki on siihen verrattuna pieni, ja

Kuvio 6. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustukset (1 000 eur) vuosina 2000-2014 (OKM & SES).

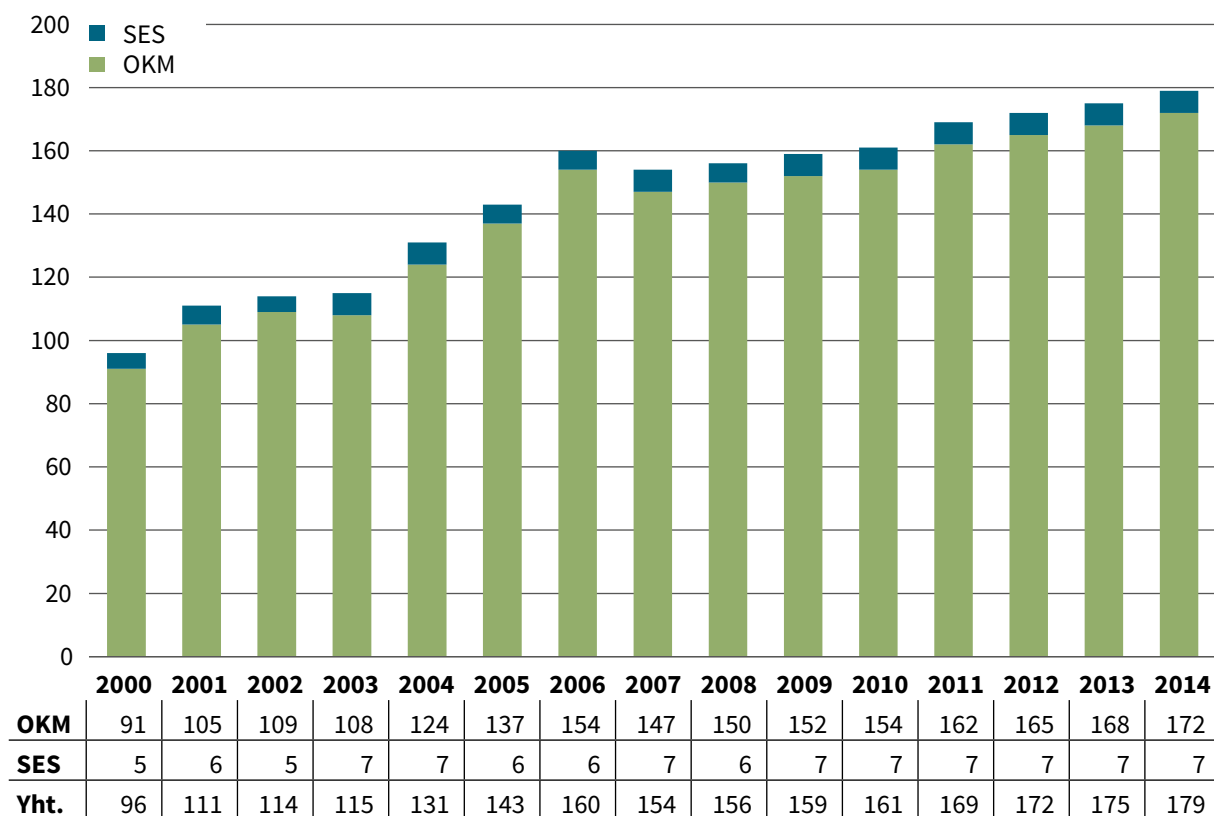
63 Muunnokset on tehty Tilastokeskuksen elinkustannusindeksin avulla. Rahamäärät on tästä eteenpäin ilmoitettu vuoden 2014 arvossa, ellei muuta mainittu.

sen kehitys on ollut tasaisemmin noususuhdanteista. SES:n festivaaliavustus on vaihdellut jakson aikana 376 000 eurosta 578 000 euroon. Myös sen arvo nousi selkeästi vuosina 2009–2010. Vuosien 2010–2012 huipputasosta on myös elokuvafestivaalien tapauksessa tultu alaspäin.⁶⁴

7.2 Avustushakemukset ja -myönnöt

OKM:n ja SES:n valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusmyöntöjen lukumäärä on kasvanut jaettua summaa voimakkaammin ja lähes kaksinkertaistunut tarkastelujakson aikana: vuonna 2000 avustuksia myönnettiin 96 (OKM: 91, SES: 5), vuonna 2014 jo 179 (OKM: 172, SES: 7 kpl) (ks. kuvio 7). Myöntöjen määrää on kasvanut kokonaismäärärahan kasvun myötä. Tapahtuma-avustuksia on myönnetty vuosina 2000–2014 yhteensä 2 195 kappaletta.

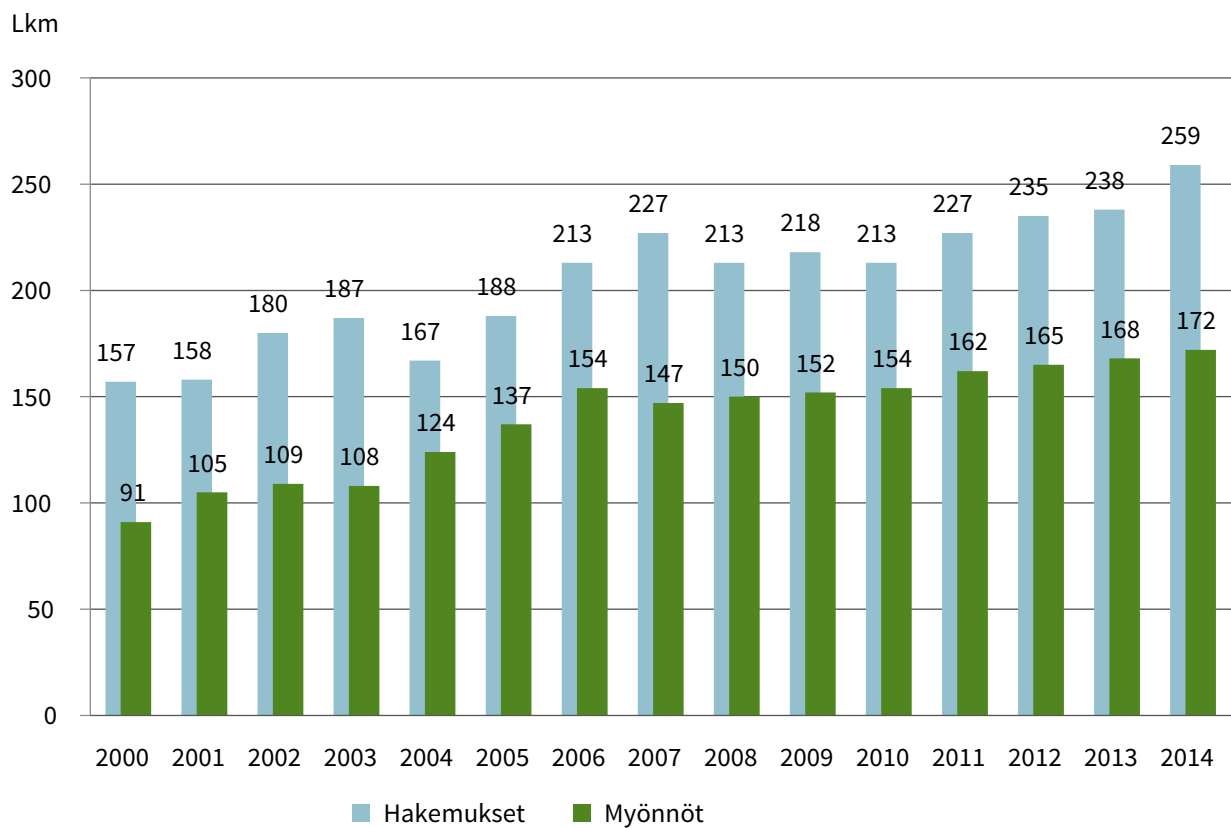
Myönnöt

Kuvio 7. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustukset (lkm) vuosina 2000–2014 (OKM & SES).

64 OKM myöntää SES:ille vuosittain erillismäärärahan elokuvafestivaalien tukemiseen. SES voi kuitenkin täydentää tätä määrärahaa muista tukivaroista. Vuonna 2014 se allokoi 42 500 euroa lasten ja nuorten elokuvan esitys- ja levitystoimintaan tarkoitettuista tukivaroista.

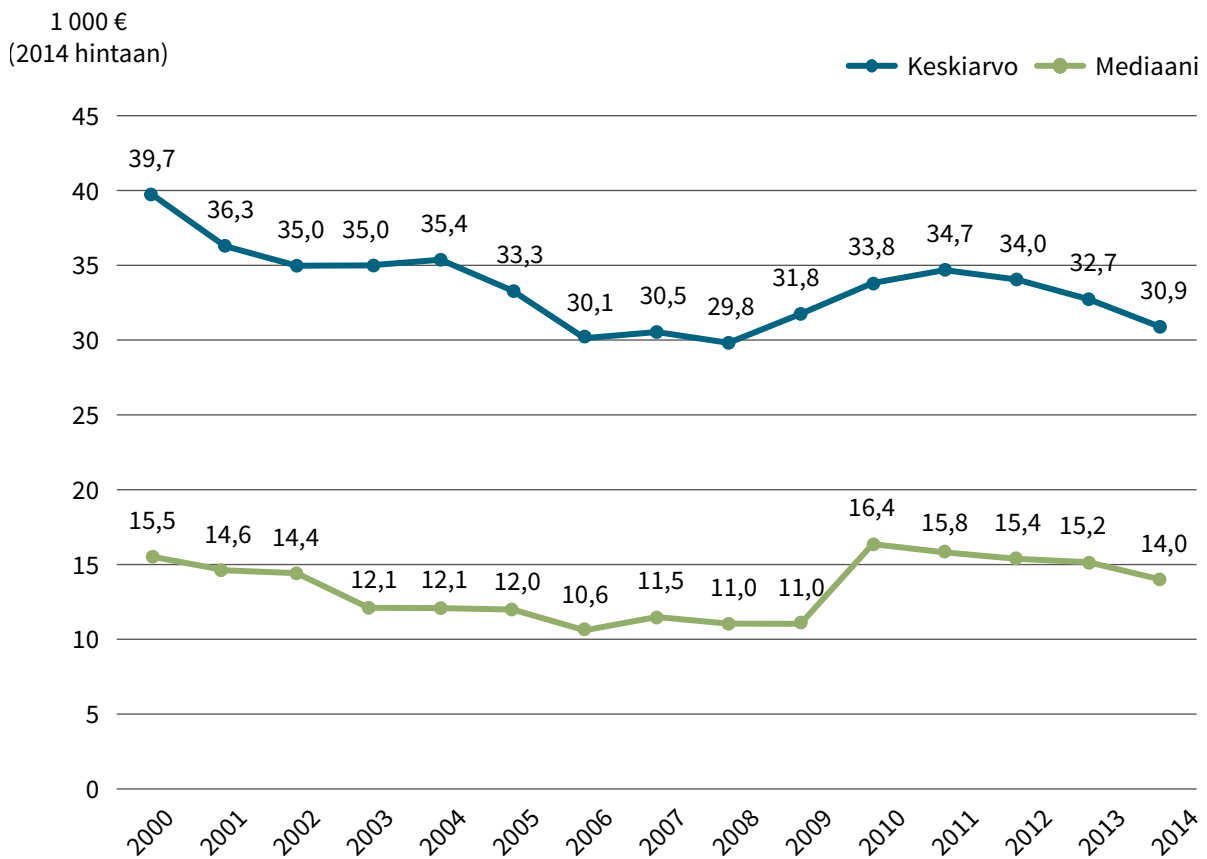

Kuvio 8. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustushakemukset ja myönnöt (lkm) vuosina 2000-2014 (OKM).

Hakemusten ja myöntöjen lukumäärät ovat kasvaneet lähes samaan tahtiin muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Vuonna 2004 hakijoita oli jostain syystä selvästi edellistä ja seuraavaa vuotta vähemmän. OKM:n tapahtuma-avustuksen hakemusmäärä on tarkasteluajanjaksolla kasvanut alle 160:sta noin 260 hakemukseen (ks. kuvio 8). Avustusta on saanut vuosittain 60–70 prosenttia hakijoista. SES:n festivaaliavustusta on sen luonteen vuoksi hakenut tyypillisesti vain muutama sellainen tapahtuma, jolle avustusta ei ole myönnetty⁶⁵.

OKM:n ja SES:n myöntämien avustusten keskiarvo on vaihdellut noin 30 000:sta lähes 40 000 euroon ja mediaani noin 11 000:sta noin 16 000 euroon (ks. kuvio 9). Keskiarvon ja mediaanin ero heijastaa sitä, että joukossa on muutamia isoja avustuksia saavia tapahtumia (etenkin Savonlinnan Oopperajuhlat). Keskiarvo on tarkasteluajanjaksolla laskenut, sillä suurimmat avustussummat ovat pienentyneet. Vuonna 2014 keskiarvo oli enää noin 31 000 euroa. Mediaanin sijaan on yhä lähes samalla tasolla kuin 2000-luvun alkuvuosina. Vuoden 2004 merkittävä määrärahan korotus ei vaikuttanut lainkaan myöntöjen mediaaniin. Samaan aikaan avustusten lukumäärää lisättiin selvästi. Vuosien 2009 ja 2010 nostoissa avustettujen tapahtumien lukumäärä sen sijaan nousi vain muutamilla. Niinpä vuonna 2010 avustusten mediaanissa näkyi selkeä nousu johtuen siitä, että osa määrärahan kasvusta ohjattiin avustussummien kasvattamiseen. Rautiainen (2010, 40) onkin kritisoinut aiempaa vuonna 2004 tapahtunutta tasokorotusta ”niukkuuden jakamisesta”.

65 SES tilastoi avustushakemukset niiden saapumisvuoden mukaan (ei sen vuoden, jolle hakemus on osoitettu), joten tiedot eivät ole tässä vertailukelpoisia.

Kuvio 9. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten keskiarvon ja mediaanin (1 000 euroa) kehitys vuosina 2000–2014 (OKM & SES).

7.3 Avustusta saaneet tapahtumat

Valtionavustusta saaneiden tapahtumien joukko on ytimeltään hyvin vakiintunut. OKM ja SES ovat myöntäneet harkinnanvaraisia valtionavustuksia vuosina 2000–2014 kaikkiaan yli 270:lle eri kulttuuritapahtumalle (ks. liitetaulukko 1). Reilua viidesosaa niistä on avustettu jokaisena vuotena. Niihin kuuluvat kaikki suurimpien avustusten saajat. Vähintään kymmenen kertaa tarkasteluajanjaksolla avustusta saaneita tapahtumia on yli 40 prosenttia kaikista avustuksen saajista. Lisäksi on joukko avustuksensaajia, jotka eivät järjestä tapahtumaansa joka vuosi, kuten kuvataiteen ja valokuvan alojen biennaalit ja triennaalit. Yhtenä tai kahtena vuonna avustusta saaneita on noin neljäsosa. Niiden saamat avustussummat ovat myös kaikkein pienimpiä, muutamien tuhannen euron suuruisia.

Jaksolla 2000–2014 joka vuosi avustetut tapahtumat ovat saaneet avustummäärärahasta lähes 80 prosenttia. Kun mukaan otetaan ajanjaksolla vähintään 10 kertaa avustusta saaneet tapahtumat, osuus nousee lähes 90 prosenttiin. Suurimman avustuksen saajan, Savonlinnan Ooppera-

juhlien avustus on vuosittain pysynyt jokseenkin samalla tasolla liikkuen 750 000 euron molemmin puolin (2014 hintaan). Vuonna 2013 Savonlinnan avustussummaa kuitenkin supistettiin ja se laski reaalisestikin alle vuoden 2000 tason. Vuonna 2014 avustus oli 722 000 euroa. Tapahtuman osuus koko ajanjakson jakosummasta on kaikkiaan lähes 16 prosenttia (pudonnut jakson aikana liki 20 prosentin osuudesta 13:een). Muita suuria, kunakin tarkasteluvuonna yli 100 000 eurolla avustettuja festivaaleja ovat olleet Tampereen Teatterikesä, Kuhmon Kamarimusiikki, Kuopio tanssii ja soi, Kaustinen Folk Music Festival sekä Tampereen elokuvajuhlat – Tampere Film Festival. Myös Helsingin juhlatuokkien, Pori Jazz Festivalin sekä Sodankylän elokuvajuhlien avustukset ovat 2000-luvun puolestavälistä lähtien ylittäneet 100 000 euroa. SES:n suurimmat avustuksensaajat ovat olleet Tampereen elokuvajuhlat ja Sodankylän elokuvajuhlat.

Avustettujen tapahtumien joukkoon on tullut tarkastelujaksolla vuosittain muutamia uusia saajia. Niistä osa on äskettäin perustettuja, osa jo vakiintuneempia. Toisaalta lähes joka vuosi joukosta on myös pudonnut joitakin pois – avustushan on harkinnanvarainen. Jonkin tapahtuman avustaminen on jäänyt yhteen kertaan, jotkin vakiintuneet tapahtumat taas ovat lakkauttaneet toimintansa. Lisäksi pudokkaiden joukossa on muutama useana vuonna avustettu, edelleen olemassa oleva tapahtuma; tällainen on esimerkiksi vuosina 2006–2012 avustettu Sysmän Suvisoitto. Taustalla viimeksi mainituissa tapauksissa voivat olla muutokset festivaalin omissa rakenteissa tai toiminnassa, ei välttämättä avustuslinjausten muuttuminen.

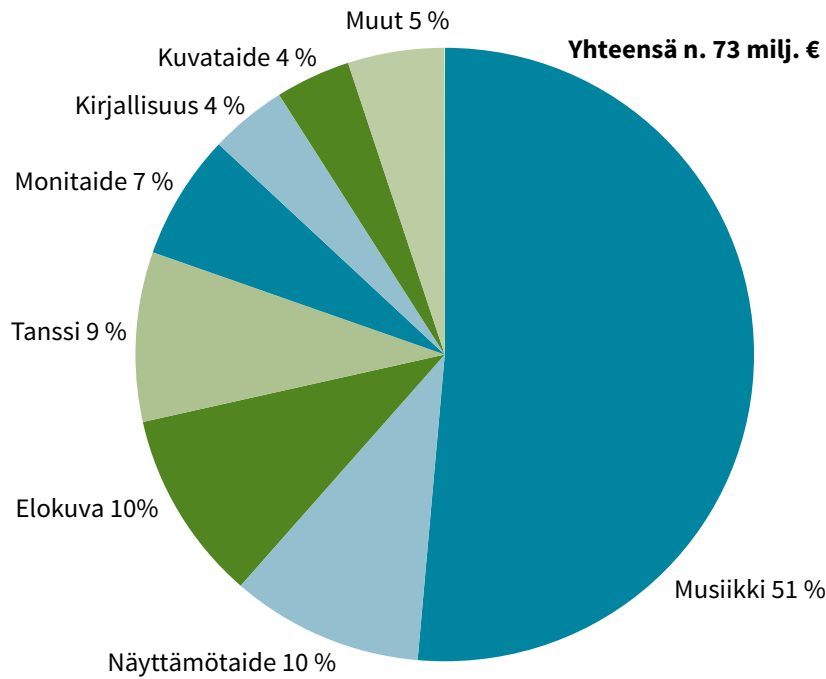
7.4 Avustukset ja avustuksensaajat taiteenaloittain

Avustusten lukumäärät ja avustussummat

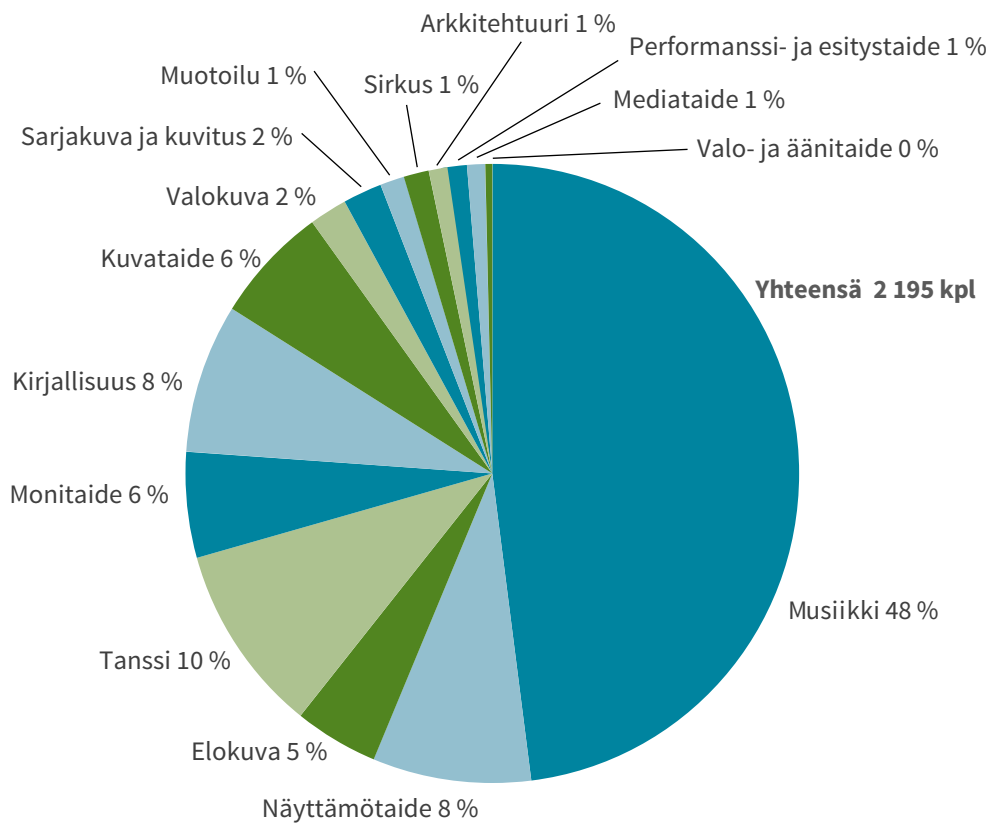
OKM:n ja SES:n tapahtuma-avustuksia on myönnetty useille eri taiteen- ja kulttuurialoille⁶⁶. Musiikkialan osuus myönnettyistä tapahtuma-avustuksista vuosina 2000–2014 oli kaikista suurin. Musiikki sai sekä euro- että lukumääräisesti noin puolet valtionavustuksista (ks. kuviot 10 ja 11; liitetaulukko 2). Muiden yksittäisten alojen osuudet jäivät useita kymmeniä prosenttiyksiköitä matalammiksi.

---

66 Luokitus perustuu Taiken uusimpaan, vuoden 2015 alusta voimaan tulleeseen toimikunta- ja jaostojakoon. Lisäksi on hyödynnetty FF:n jaottelua (erityisesti musiikkitapahtumien kohdalla) sekä asiantuntijoiden näkemyksiä (OKM, Taike). Joidenkin tapahtumien luokittelu ei ole ollut itsestään selvää. Esimerkiksi useat tässä monitaiteeseen luokitellut tapahtumat sisältävät runsaasti musiikkitarjontaa (esim. Helsingin juhlatuokki). Lasten- ja monikulttuurisuustapahtumia on tarkasteltu selvityksessä erikseen sen lisäksi, että ne on purettu eri taiteenaloihin.

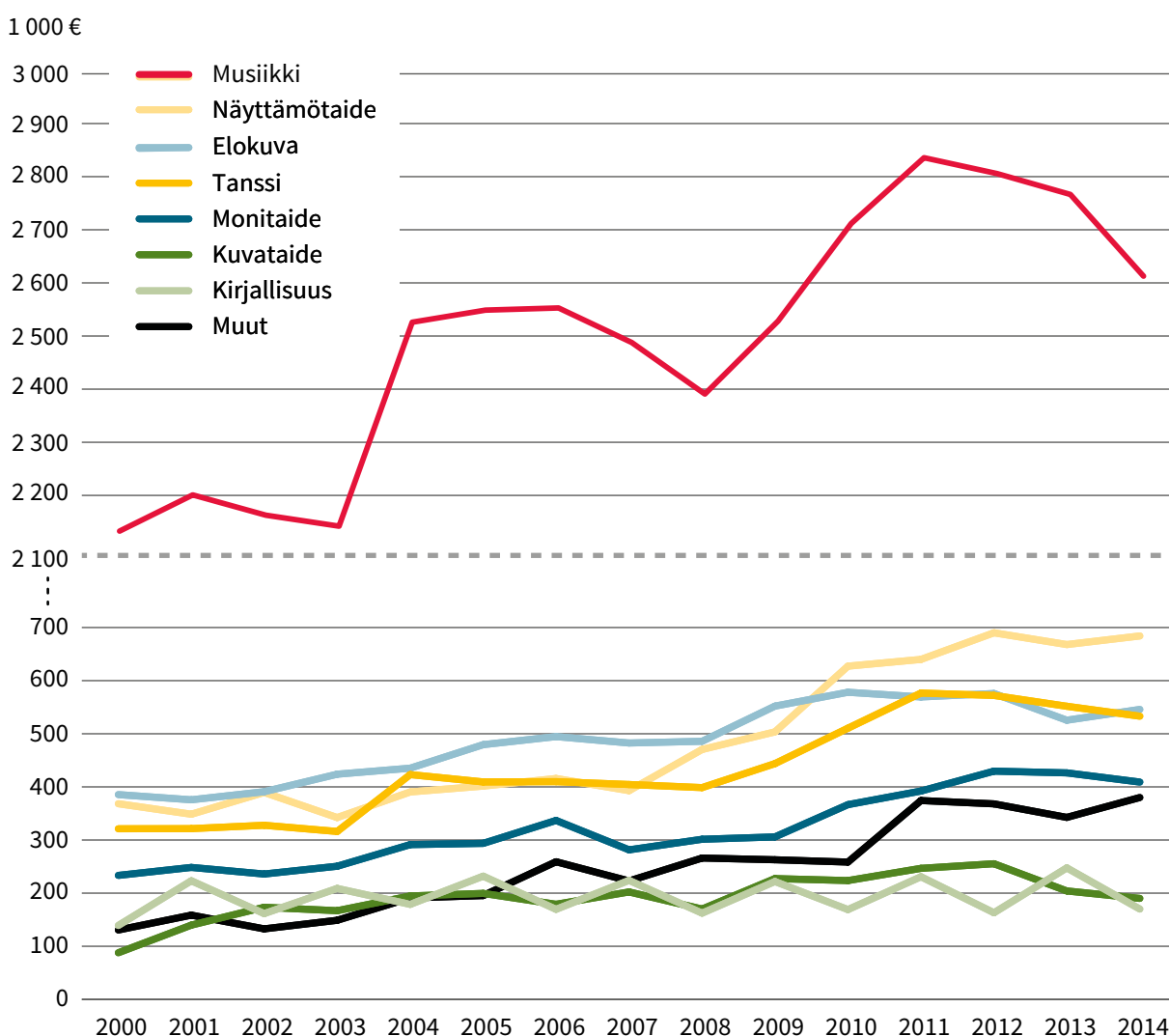
Kuvio 10. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (euroa) jakautuminen taiteenaloittain (%) vuosina 2000-2014 (OKM & SES).

Kuvio 11. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (myöntöjen lkm) jakautuminen taiteenaloittain (%) vuosina 2000-2014 (OKM & SES).

Avustussummien kehitys ajanjaksolla

Vuotuiset avustussummat ovat kasvaneet tarkasteluajanjaksolla kaikilla taiteenaloilla (kuvio 12). Suhteellinen kasvu on ollut voimakkainta niin sanotuilla uusilla taiteenaloilla (sirkus, mediataide, performanssi- ja esitystaide), joita ei 2000-luvun alkuvuosina avustettu välttämättä lainkaan⁶⁷. Näiden alojen tapahtumia ovat esimerkiksi vuonna 2002 perustetut ANTI – Contemporary Art Festival ja Pikseliähky – Pixelache sekä 2005 perustettu Circus Ruska Festival. Edelleenkin ne saavat vain muutaman prosentin avustuksista. Euromääräisesti avustussumma on kasvanut vuosien 2000 ja 2014 välillä eniten musiikin, näyttämötaiteen, tanssin, monitaiteen ja elokuvan aloilla, jotka jo tarkastelujakson alkupäässä olivat eniten avustettuja. Joillakin taiteenaloilla joka toinen tai kolmas vuosi järjestettäville tapahtumille myönnettyt avustukset näkyvät selvänä vaihteluna avustussummissa.

* Muut = arkkitehtuuri, mediataide, muotoilu, performanssi- ja esitystaide, sarjakuva ja kuvitus, sirkus, valo- ja äänitaide sekä valokuva.

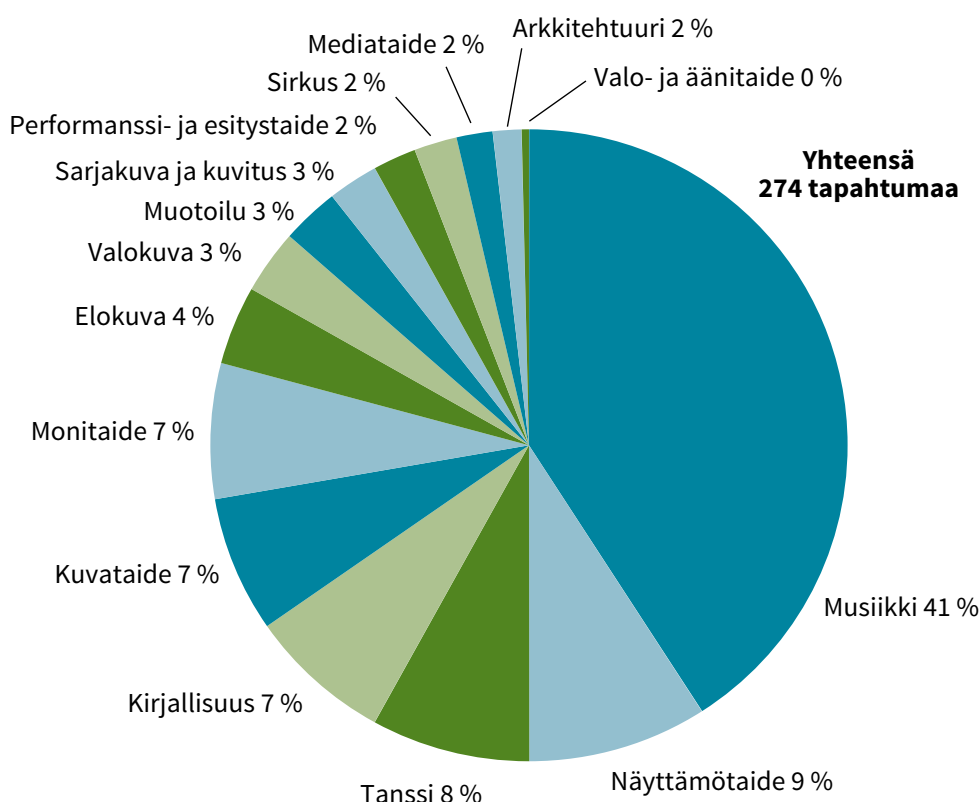
Kuvio 12. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (1 000 euroa) kehitys vuosina 2000–2014 taiteenaloittain (pl. musiikki) (OKM & SES).

67 Valo- ja äänitaiteen alalla avustusta on saanut vain yksi tapahtuma vuosina 2002–2009 (Valon voimat -kaupunkitapahtuma). Myös arkkitehtuurin alan tapahtumat ovat jääneet ilman avustuksia useana vuonna (2001, 2004, 2005, 2007).

Avustetut tapahtumat

Avustettuja tapahtumia oli jakson aikana yhteensä 274⁶⁸. Niistä yli sata edusti musiikkia (41 %) (kuvio 13). Seuraavana tuli näyttämötaide, mutta sen osuus jäi 9 prosenttiin. Noin puolet musiikitapahtumista oli klassista musiikkia. Ne saivat yli 70 prosenttia musiikitapahtumille myönnettyistä avustuksista ja noin 37 prosenttia kaikista kulttuuritapahtuma-avustuksista. Musiikin jälkeen rahapotista eniten saivat näyttämötaide ja elokuva (kumpikin 10 %), mutta lukumääräisesti elokuvatapahtumia on huomattavasti niitä vähemmän (4 %). SES:n avustuksensaajat ovatkin tiukasti valikoituja ja myönnetty avustukset ministeriön jakamia keskimäärin selvästi suurempia.

Lastenkulttuuri- ja monikulttuuritapahtumat ovat edellisissä kuvioissa luokiteltuna taiteenaloittain. Ajanjaksolla on avustettu kaikkiaan 26 lastenkulttuuritapahtumaa. Niille on myönnetty yhteensä noin 3,8 miljoonaa euroa. Avustusta saaneiden tapahtumien määrä ja avustummääräraha ovat kasvaneet tasaisesti. Monikulttuurisiksi luokiteltuja tapahtumia on ollut avustettavien joukossa 13 (noin 629 000 euroa). Myös niissä on tapahtunut ajanjaksolla pientä lisäystä.

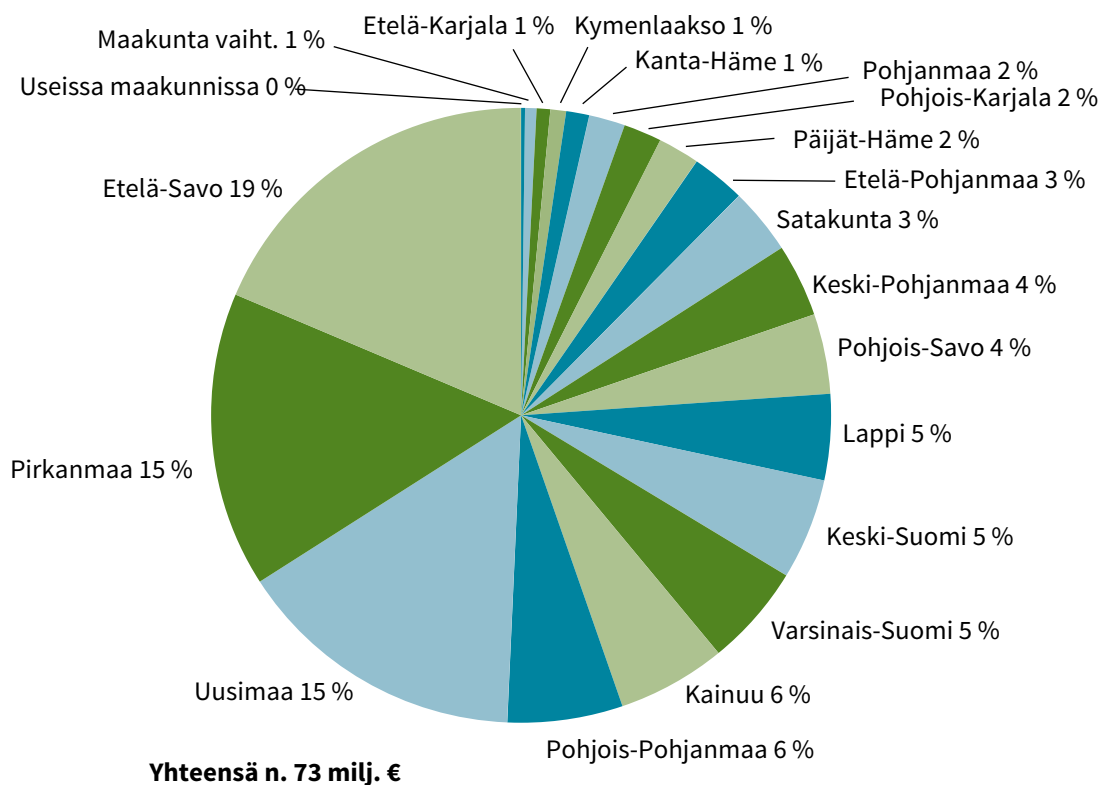
Kuvio 13. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusta saaneiden tapahtumien jakautuminen taiteenaloittain (%) vuosina 2000-2014 (OKM & SES).

68 Avustettujen festivaalien ja tapahtumien kokonaismäärä voi vaihdella hieman laskutavasta riippuen. Ajanjaksolla on esimerkiksi tapahtunut muutamia avustettujen festivaalien yhdistymisiä. Koska ne ovat tarkasteluajanjaksolla kuitenkin olleet myös erillisiä tapahtumia, on ne laskettu kokonaismäärään erillisinä. Tulkinvaraisuutta on myös siinä, lasketaanko esimerkiksi Pispalan Sottiisi ja Pispalan Sottiisiin Tanssimania yhdeksi vai kahdeksi tapahtumaksi (tässä on päädytty kahteen).

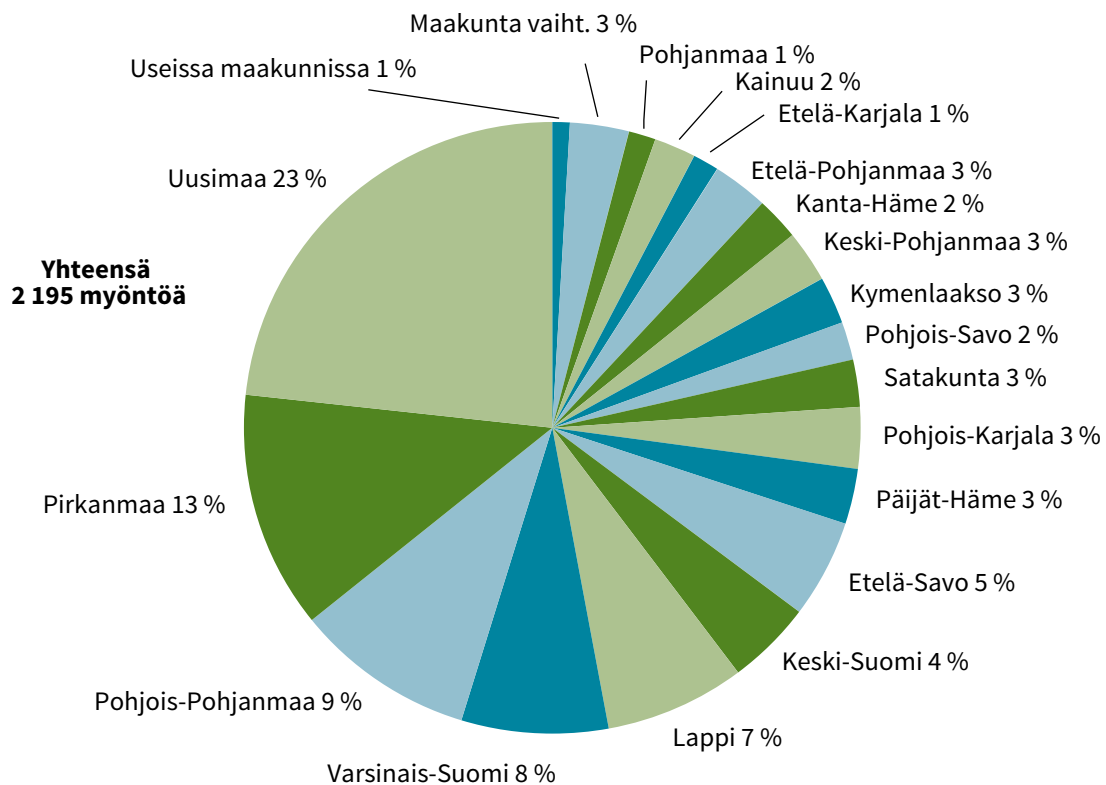
7.5 Avustukset ja avustuksensaajat maakunnittain

Avustusten lukumäärät ja avustussummat

Eniten avustusrahaa on kulkeutunut Etelä-Savon, Pirkanmaan ja Uudenmaan maakunnissa järjestettäville tapahtumille, jotka ovat saaneet avustuksista ajanjaksolla yhteensä noin puolet (kuvio 14; liitetaulukko 3). Kukin on saanut yli 10 miljoonaa euroa, ensiksi mainittu kaikkein eniten. Etelä-Savon saamaa avustussummaa nostavat Savonlinnan Oopperajuhlien avustukset, sillä maakunnassa avustettuja tapahtumia on ollut ajanjaksolla vain 11 kappaletta. Lukumääräisesti eniten avustusta saaneita tapahtumia on ollut Uudellamaalla, yli 70 (kuvio 15). Pirkanmaata tuettiin toiseksi eniten sekä euro- että saajamääräisesti. Tapahtumien lukumääriä tarkastellessa Pohjois-Pohjanmaa sijoittuu kolmanneksi. Suhteutettaessa avustusraha asukaslukuun kärkikolmikoon muodostavat Etelä-Savo, Kainuu ja Keski-Pohjanmaa (liitetaulukko 3). Asukasluvultaan pienimmät maakunnat Kainuu ja Keski-Pohjanmaa sijoittuvat toiseksi ja kolmanneksi eniten avustusta asukasta kohden saaneiksi maakunniksi. Pirkanmaa on saanut asukasta kohden neljänneksi eniten avustusrahaa, mutta Uudenmaan sijoitus on selvästi alempi.

Kuvio 14. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (euroa) jakautuminen maakunnittain (%) vuosina 2000-2014 (OKM & SES).

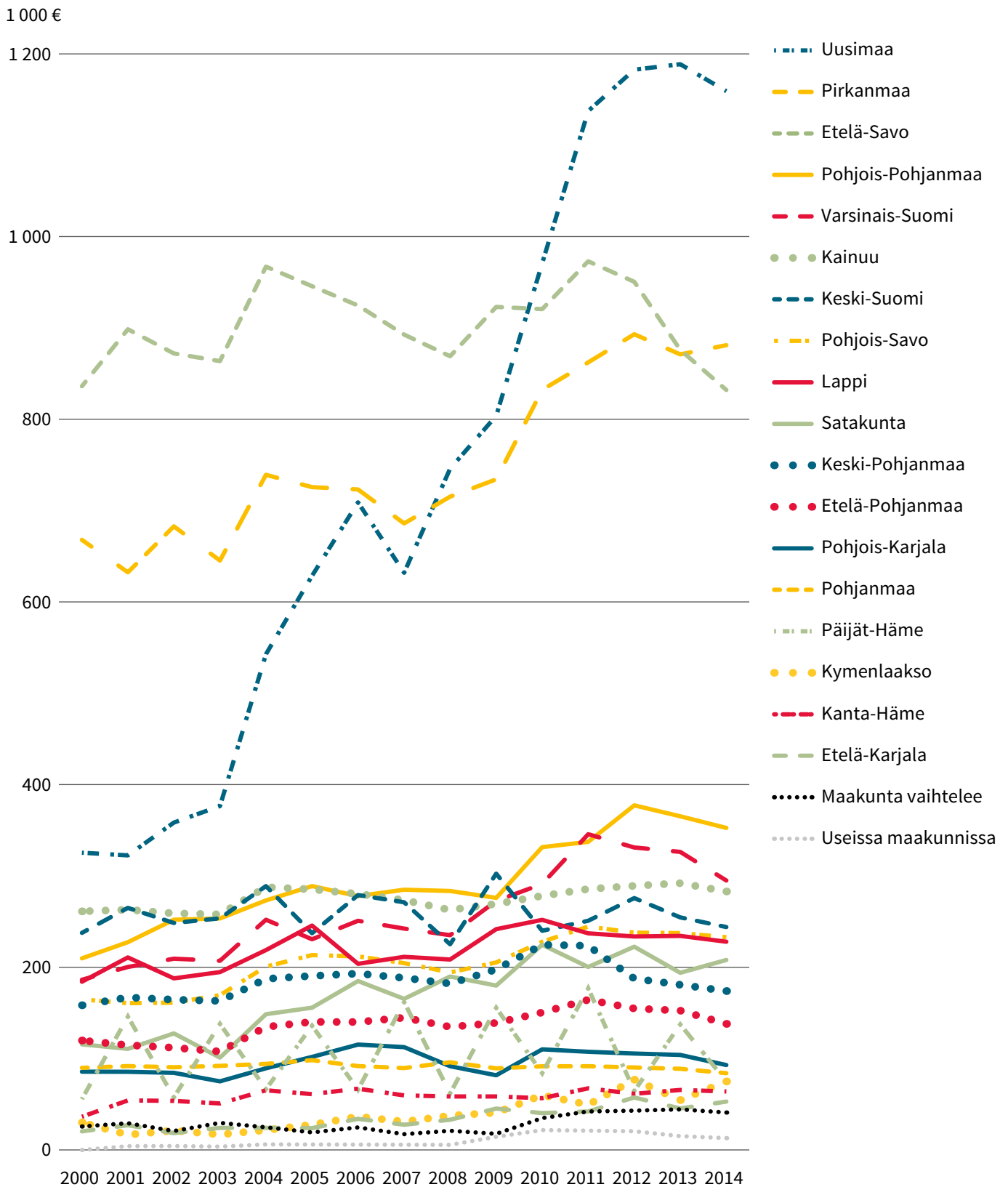

Kuvio 15. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (myöntöjen lkm) jakautuminen maakunnittain (%) vuosina 2000-2014 (OKM & SES).

Avustussummien kehitys ajanjaksolla

Useimmissa maakunnissa avustussumma on ajanjaksolla kasvanut (kuvio 16). Poikkeuksia on kuitenkin joukossa. Tuen kasvusta suurin osa on ohjautunut Uudenmaan tapahtumille. Avustussumma alueelle on jopa 3,5-kertaistunut (325 400 eurosta lähes 1,2 miljoonaan euroon). Uudenmaan osuus koko avustussummasta on tarkastelujaksolla kasvanut 8,5 prosentista 21 prosenttiin. Joidenkin maakuntien tuen voimakas vaihtelu johtuu joka toinen tai joka kolmas vuosi järjestettävien tapahtumien avustuksista. Päijät-Hämeen saama avustussumma vaihtelee suuresti joka toinen vuosi, mitä selittää parittomina vuosina järjestettävä, noin 70 000 euron avustusta joka toinen vuosi saanut Lahden kansainvälinen kirjailijakokous.

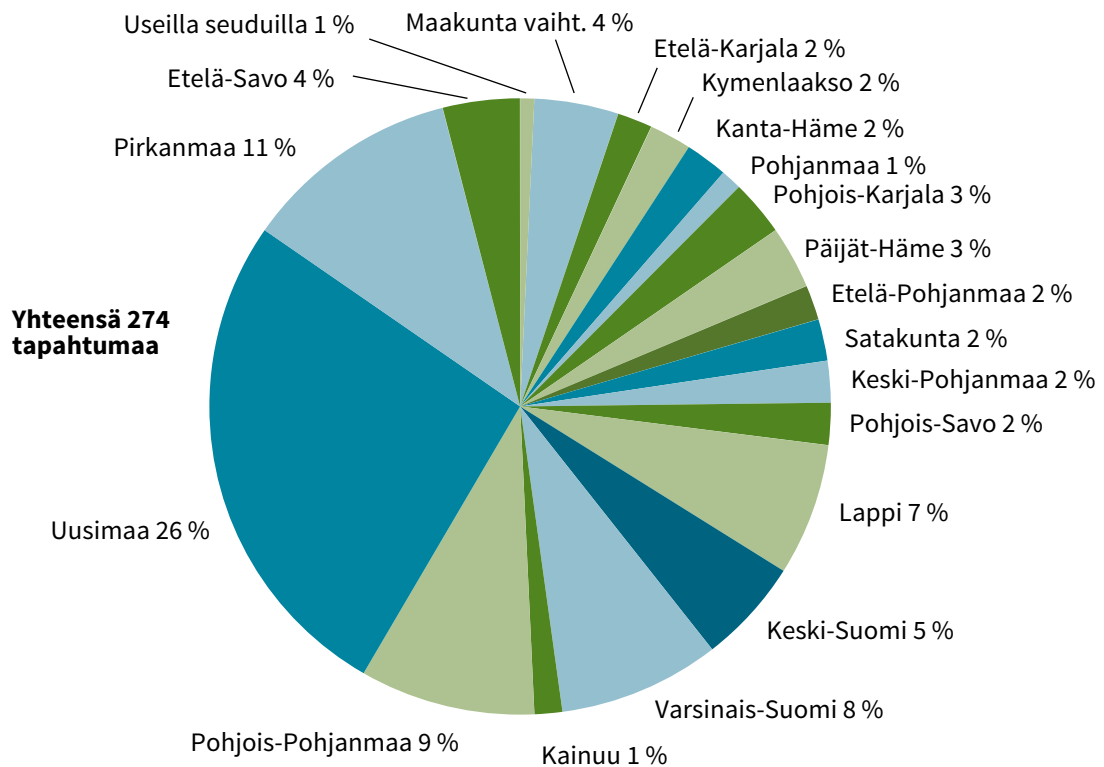

Kuvio 16. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (1 000 euroa) kehitys vuosina 2000-2014 maakunnittain (OKM & SES).

Avustetut tapahtumat

OKM:n ja SES:n tapahtuma-avustuksen saajia on kaikissa Manner-Suomen maakunnissa (ks. kuvio 17). On huomattava, että joukossa on myös muutamia tapahtumia, joiden järjestämispaikkakunta tai jopa -maakunta on tarkasteluajanjaksolla muuttunut. Osalla näistä tapahtumista paikka vaihtelee vuosittain (kuten Spelmansstämma tai Ylioppilasteatterifestivaali), osalla järjestämispaikka on kokonaan vaihtunut.

Kuvio 17. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusta saaneet tapahtumat vuosina 2000–2014 maakunnittain (%) (OKM & SES).

8 VALTIONAVUSTUKSET VALTAKUNNALLISILLE KULTTUURITAPAHTUMILLE 2014

Tässä luvussa tehdään edellistä lukua laajempi tarkastelu vuoden 2014 valtakunnallisten kulttuuritapahtumien avustuksiin. Tarkastelussa on tällöin voitu hyödyntää avustuksensaajia ja avustussummia koskevan tiedon ohella valtionavustushakemuksia, FF:n jäsentietoja sekä tapahtumien verkkosivuilta saatavia tietoja.

8.1 Avustushakemukset ja -myönnöt

OKM:n ja SES:n avustuksia haettiin vuodelle 2014 yhteensä 268 tapahtuman järjestämiseen. Haettu summa nousi yhteensä noin 10,1 miljoonaan euroon (keskimäärin 38 000 euroa, mediaani 20 000 euroa). Avustuksia myönnettiin noin 5,5 miljoonaa euroa (55 % haetusta kokonaissummasta), josta OKM:n osuus oli noin 5 miljoonaa euroa ja loput puoli miljoonaa jakoi SES. Myönteisen avustuspäätöksen sai 179 tapahtumaa (67 % hakijoista). Myönnetty avustus oli keskimäärin 30 900 euroa (mediaani 14 000 euroa).

Valtaosa myönnettyistä avustuksista oli suuruudeltaan muutamia kymmeniä tuhansia euroja (taulukko 2). Pienin avustus oli 3 000 euroa, suurin 722 000 euroa. Suurin avustuksensaaja oli aiempien vuosien tapaan Savonlinnan Oopperajuhlat. Muita suuren avustuksen saaneita tapahtumia olivat Kuopio tanssii ja soi, Helsingin juhaviikot, Tampereen Teatterikesä sekä Kuhmon Kamarimusiikki (vähintään 187 000 euroa). SES:n suurin avustusten saaja oli Tampereen elokuvajuhlat (150 000 euroa).

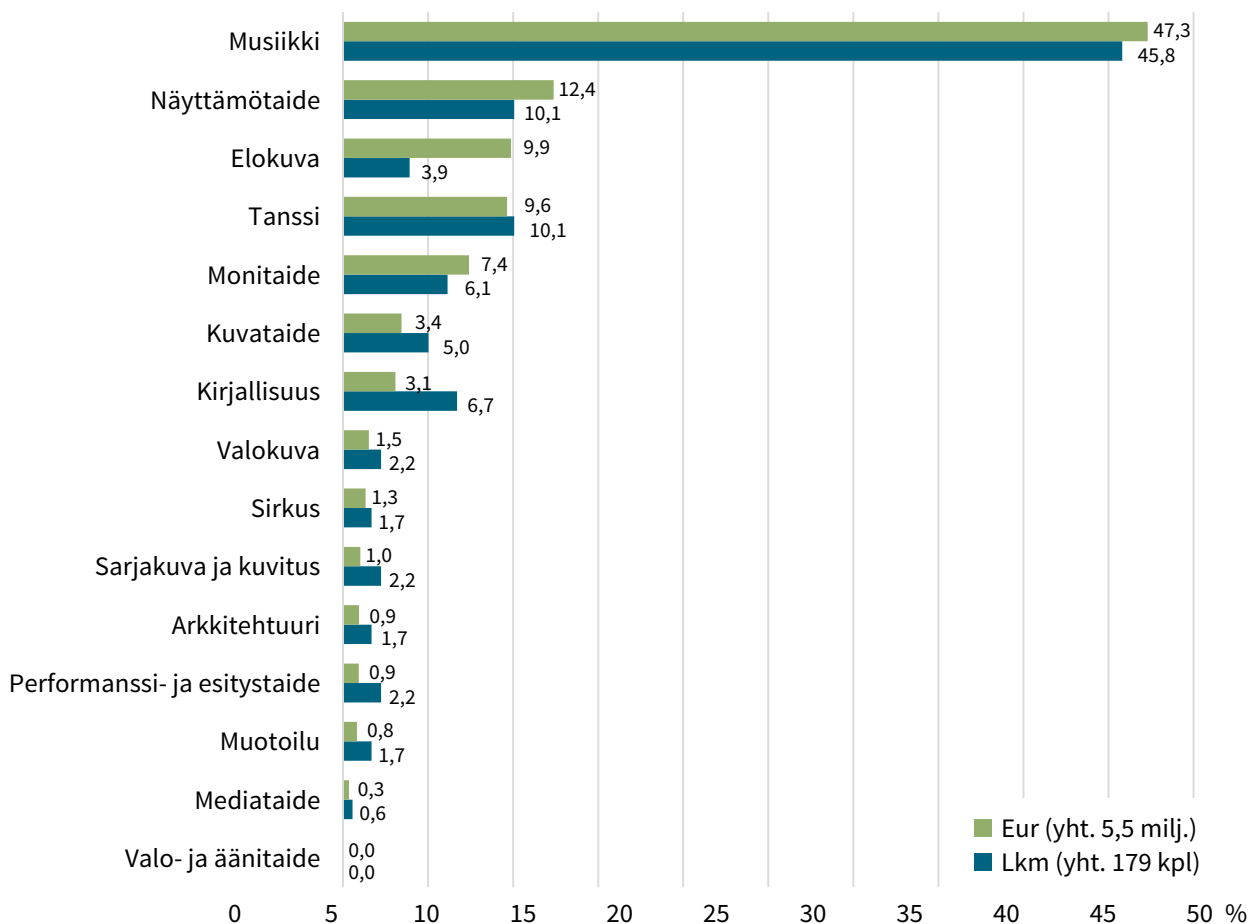
Taulukko 2. Valtakunnallisille kulttuuritapahtumille myönnettyjen valtionavustusten jakauma vuonna 2014 (OKM & SES).

Myöntösomma (€)	OKM				SES			
	Lukumäärä	%	Myönnöt yhteensä	%	Lukumäärä	%	Myönnöt yhteensä	%
Alle 10 000	50	29	315 000	6				
10 000–49 999	102	59	1 870 000	38	2	29	73 200	13
50 000–99 999	13	8	975 000	20	3	43	207 500	38
100 000–199 999	5	3	838 000	17	2	29	265 000	49
200 000–299 999	1	1	252 000	5				
Yli 300 000	1	1	722 000	14				
Yhteensä	172	100	4 980 000	100	7	100	545 700	100

8.2 Avustukset taiteenaloittain

Kuten edellisten 15 vuoden aikana, myös vuonna 2014 jaetuista tapahtuma-avustuksista musiikkitapahtumien osuus oli suurin. Musiikkitapahtumille myönnettiin lähes puolet avustuksista, sekä luku- että euromääräisesti (82 kpl; 2,6 milj. euroa) (kuvio 18; liitetaulukko 4). Klassisen musiikin tapahtumat saivat lähes 70 prosenttia musiikkitapahtumien avustuksista. Musiikin jälkeen seuraavaksi eniten tukea jaettiin näyttämötaiteelle, elokuvalle, tanssille ja monitaiteelle, joista kukin sai noin 0,5 miljoonaa euroa (kullekin enintään 10 % kokonaissummasta). Kaikille muille taiteenaloille jäi kokonaissummasta yhteensä reilu kymmenesosa.

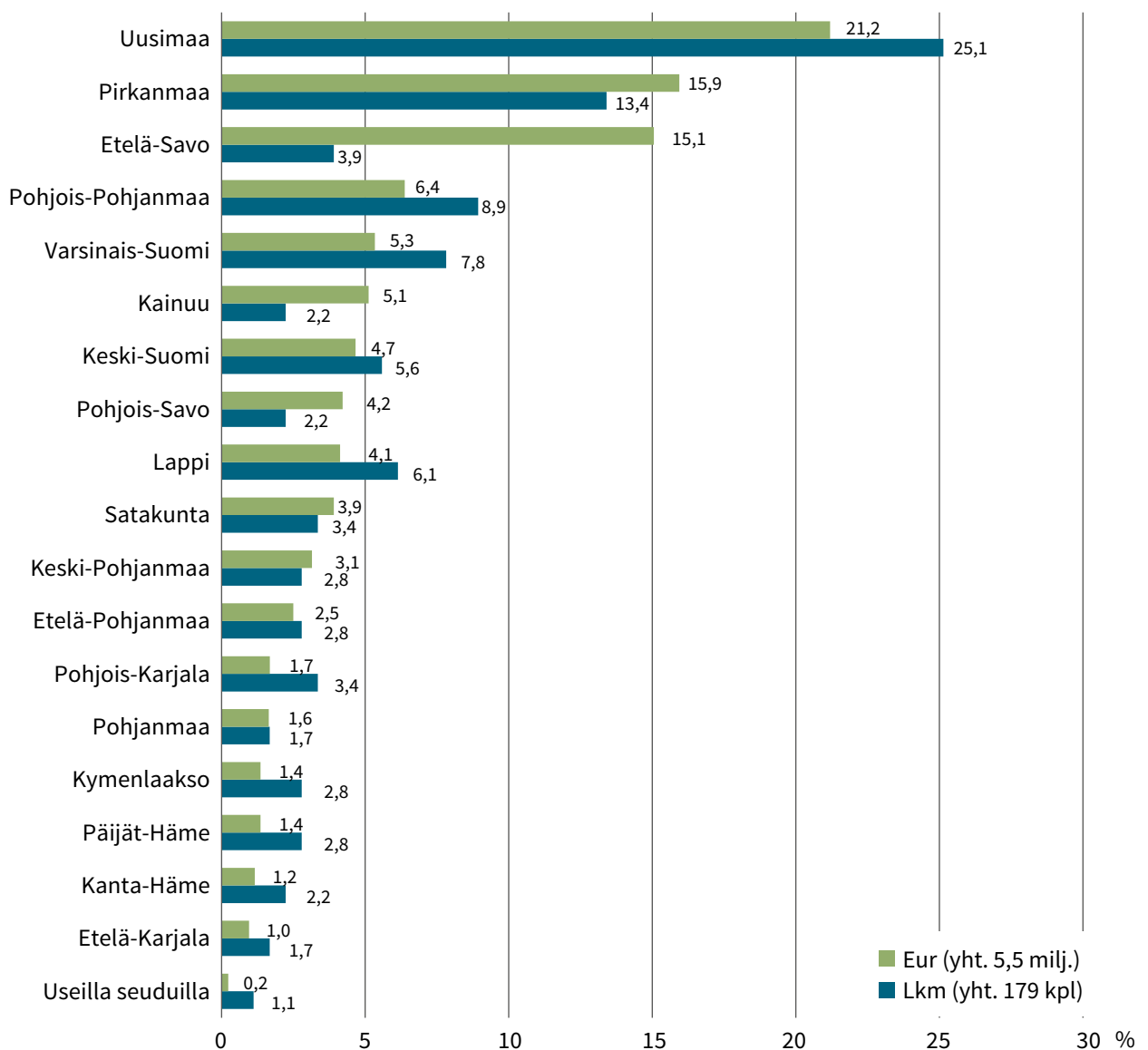
Eri taiteenalojen lastenkulttuuritapahtumille, joita oli 16 kappaletta, myönnettiin avustuksia runsaat 300 000 euroa. Todettakoon, että useilla muillakin tapahtumilla oli tarjonnassaan ohjelmaa ja sisältöjä lapsille ja nuorille. Monikulttuuriseksi luokiteltuja tapahtumia oli valtionavustusta saavissa neljä (52 000 euroa). Määrittelystä riippuen niiden lukumäärä voisi olla myös hieman korkeampi.

Kuvio 18. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (lkm, euroa) jakautuminen taiteenaloittain (%) vuonna 2014 (OKM & SES).

8.3 Avustukset maakunnittain ja alueittain

Vuonna 2014 valtionavustusta saaneet 179 kulttuuritapahtumaa sijaitsivat runsaan 80 kunnan alueella, pääasiassa kaupunkimaisissa kunnissa (70 %) ja etenkin maakuntakeskuksissa. Eniten avustusrahaa meni Helsingissä, Savonlinnassa ja Tampereella järjestettäville tapahtumille, kullekin kaupungille yli 600 000 euroa. Lukumääräisesti avustusta saaneita tapahtumia oli selkeästi eniten Helsingissä ja Tampereella. Kuopio sai neljänneksi eniten avustusta mutta edellisiä huomattavasti vähemmän (215 000 euroa). Muita yli 150 000 euroa avustusta saaneita olivat Kuhmo, Oulu, Pori ja Turku. Eniten avustuksia saaneet kunnat olivat myös asukasluvultaan suurimpien kuntien joukossa, Kuhmoa ja Savonlinnaa lukuun ottamatta. Niiden sijoituksia selittävät yksittäiset suuren avustuksen saaneet tapahtumat. Kaupunkimaisissa kunnissa järjestettävien tapahtumien avustukset olivat kuitenkin keskimääräistä suurempia ja maaseutumaisissa järjestettävien vastaavasti keskimääräistä pienempiä.

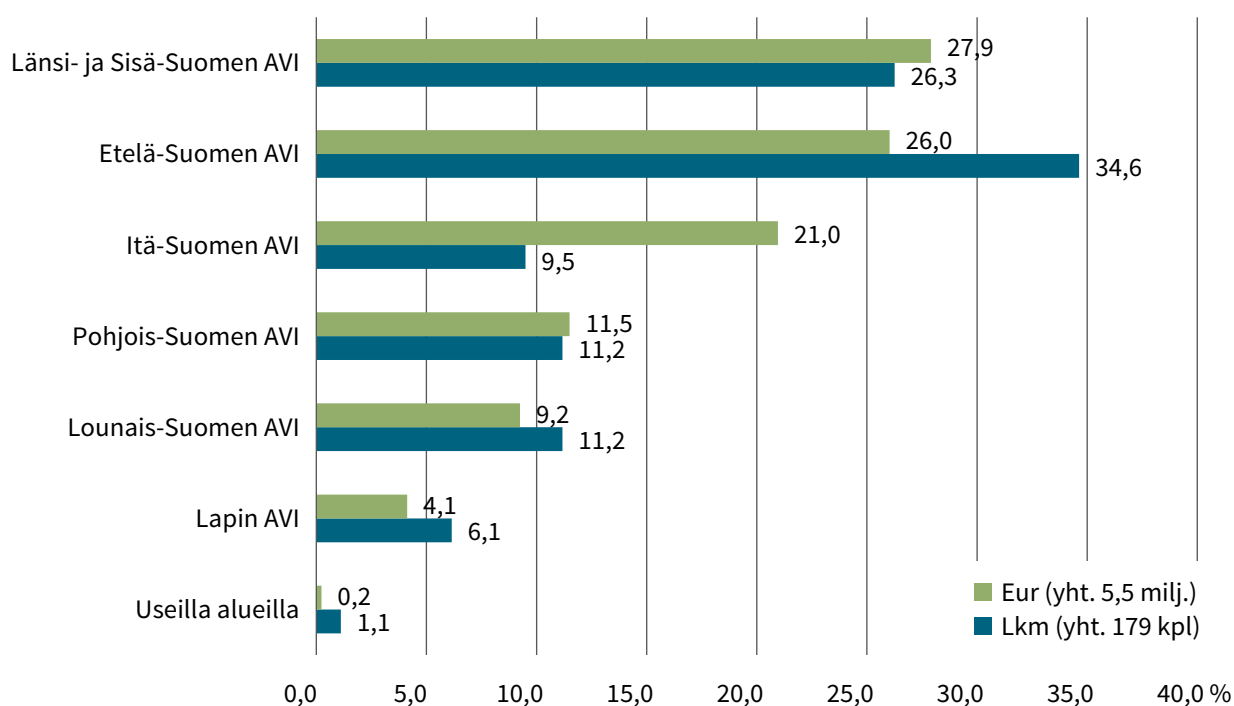

Kuvio 19. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (lkm, euroa) jakautuminen maakunnittain (%) vuonna 2014 (OKM & SES).

Jokaisessa Manner-Suomen maakunnassa avustettuja tapahtumia oli vähintään kolme. Suurimmat avustussummat menivät Etelä-Savoon, Pirkanmaalle ja Uudellemaalle, kahdelle jälkimmäiselle myös lukumääräisesti eniten (kuvio 19; liitetaulukko 5; liitekartat). Asukaslukuun suhteutettuna Etelä-Savon rinnalle suurimpina avustuksen saajina nousevat Kainuu ja Keski-Pohjanmaa, Pirkanmaan ja etenkin Uudenmaan sijoitukset taas putoavat. Euromäärältään vähiten avustuksia päätyi Kymenlaakson, Päijät-Hämeen, Kanta-Hämeen, Etelä-Karjalan, Pohjois-Karjalan ja Pohjanmaan maakuntiin, jotka jäivät hänille myös asukaslukuun suhteutettuna.

Aluehallintovirastojen toimialueiden mukaan tarkasteltuna eniten valtionavustuksia meni Länsi- ja Sisä-Suomen sekä Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueilla järjestettävillä tapahtumilla, edelliselle reilut 1,5 miljoonaa (47 tapahtumaa) ja jälkimmäiselle yli 1,4 miljoonaa euroa (62 tapahtumaa) (kuvio 20). Itä-Suomen AVI tuli kolmantena lähes 1,2 miljoonalla eurolla. Muiden aluehallintovirastojen toimialueet jäivät avustussummaltaan muutamiin satoihin tuhansiin euroihin.

Jokaisessa maakunnassa avustetaan vähintään yhtä musiikkitapahtumaa. Myös tanssi- ja näyttämötaidetapahtumat saivat valtionavustuksia useimmissa maakunnissa. Kirjallisuuden, kuvataiteen ja monitaiteen tapahtumia avustettiin kutakin 7–8 maakunnassa. Muiden alojen avustetut tapahtumat sijaitsivat korkeintaan muutamassa maakunnassa. Eräillä taiteenaloilla avustetut tapahtumat keskittyivät muita taiteenaloja vahvemmin Uudellemaalle. Näin oli etenkin sellaisilla aloilla, joilla avustettuja tapahtumia oli ylipäättään vähemmän (kuten elokuva ja sirkus). Maakuntaan sijoittui myös avustettujen tapahtumien ainoa mediataidetapahtuma. Kuvataidetta lukuun ottamatta Uudellamaalla sijaitsevat tapahtumat edustivat kaikkia taiteenaloja.

Kuvio 20. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (lkm, euroa) jakautuminen aluehallintovirastojen (AVI) toimialueittain (%) vuonna 2014 (OKM & SES).

8.4 Muita avustuksensaajien piirteitä

Tapahtuma-avustuksen saajina on monenlaisia yhteisöjä: yhdistyksiä, julkishallinnon organisaatioita, osakeyhtiöitä ja osuuskuntia. Osalle niistä tapahtumanjärjestäminen on päätoimintaa, osalle yksi toiminto muiden joukossa. Muutamissa tapauksissa tapahtumanjärjestäjä toteuttaa useita tapahtumia, myös valtionavustusta saaneita. Tällaisia ovat esimerkiksi Helsinki-viikon säätiö (Helsingin juhlatviikot, Musica Nova) sekä Kajaanin kaupunki (Kajaani Tanssii ja Uudet tanssit, Kajaanin Runoviikko Sana ja Sävel). Valtaosa (noin 80 %) avustuksensaajista oli organisaatiomuodoltaan yhdistyksiä. Yhdistysten saamat avustukset muodostivat kokonaissummasta samaten noin 80 prosenttia. Säätiöt saivat avustussummasta lähes kymmenesosan. Kunnat tai kuntayhtymät sekä osakeyhtiöt saivat kumpikin vain viitisen prosenttia avustuksista.⁶⁹

Yli puolet tuetuista tapahtumista on perustettu 1990-luvulla tai sen jälkeen (kuvio 21). Tästä huolimatta yli 70 prosenttia tukisummasta meni vanhoille, viimeistään 1980-luvulla perustetuille tapahtumille. Ne saivat siis keskimääräistä huomattavasti suurempia avustuksia. Kesätapahtumat myös saivat suurimpia avustuksia, kaikkiaan 75 prosenttia tukisummasta (kuvio 22). Suurin osa tuetuista tapahtumista järjestetään kesällä (yli 60 %).

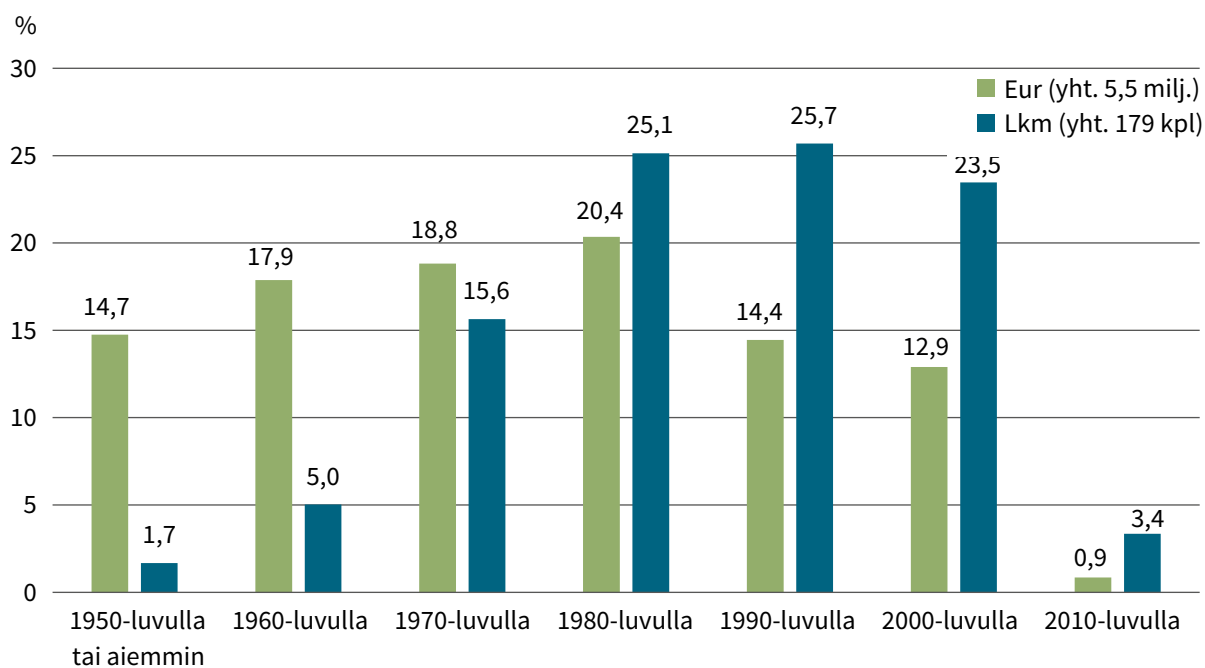
Avustusta saaneista 38 prosenttia oli FF:n jäseniä myöntövuonna (70 kpl⁷⁰). Ne saivat avustussummasta noin 64 prosenttia. Lähes kaikki tukea hakeneet jäsentapahtumat saivat kulttuuritapahtuma-avustusta (ilman tukea jäi vain 7 FF-hakijaa). Jäsenet myös saivat selkeästi muita suurempia avustuksia ja saadun tuen suhde haettuun oli keskimääräistä parempi (lähes 70 %). Keskimäärin FF:n jäsenten saama avustus oli noin 55 000 euroa, kun muiden tapahtumien saama keskimääräinen avustus oli alle 40 000 euroa. Tapahtuman jäsenyys FF:ssa näyttää siten olevan yhteydessä avustuksen saantiin sekä avustuksen suuruuteen. Jäseniksi hyväksytään vakiintuneita ja laadukkaiksi määriteltyjä tapahtumia⁷¹.

FF:n jäsenistä on saatavilla muita tapahtumia laajemmin vertailukelpoista tietoa, kuten myydyt liput ja kokonaiskävijämäärä. Avustettujen tapahtumien kävijämäärät olivat yhteensä useita miljoonia. Avustettujen FF:n jäsenten yhteenlaskettu kokonaiskäyntimäärä vuonna 2014 oli noin 1,8 miljoonaa. Kävijämäärältään isoimmista valtionavustusta saavista tapahtumista suu-

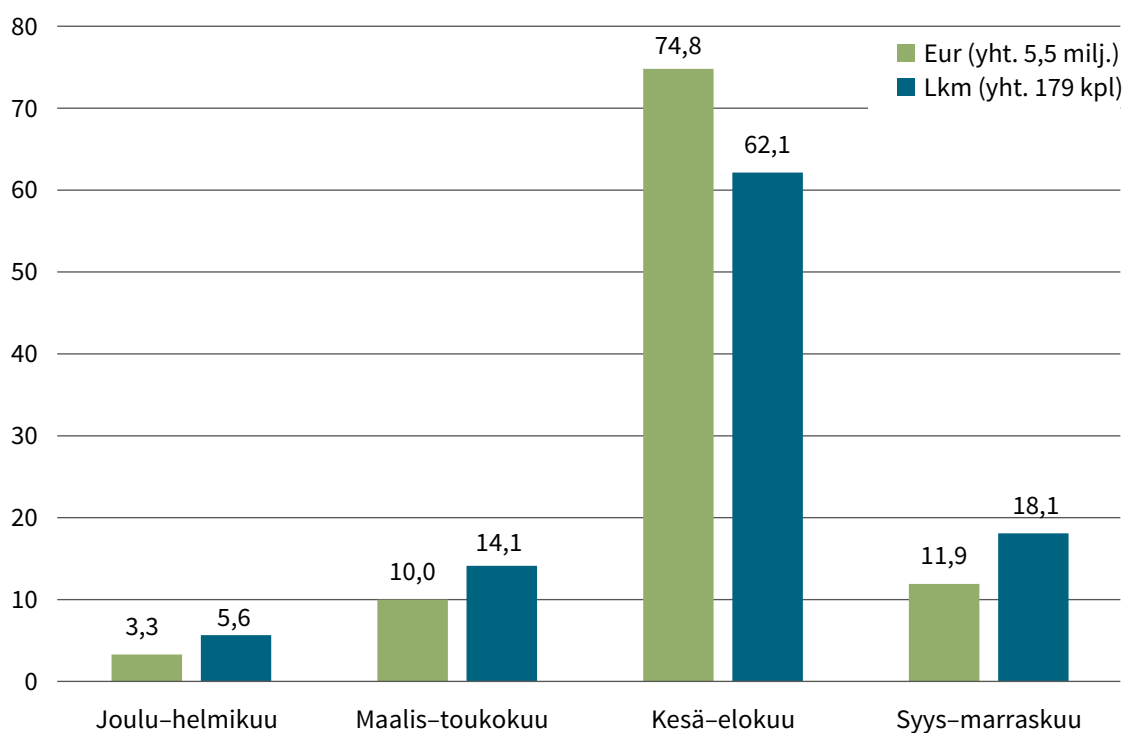
69 Osalle valtakunnallista tapahtuma-avustusta vuonna 2014 OKM:lta tai SES:stä saaneista tapahtumajärjestäjistä on myönnetty samana vuonna samaan tapahtumaan tai johonkin tapahtuman yhteydessä toteutettavaan osa-alueeseen myös muuta valtion harkinnanvaraista avustusta. Tapahtumat ovat saaneet Taikesta yhteisöjen erityisavustuksia tai OKM:stä muita taiteen ja kulttuurin harkinnanvaraisia (erityis)avustuksia, kuten Kulttuurin matkailullinen tuotteistaminen, Kulttuuriviennin kärkihankkeet tai Vammaisyhteisöjen kulttuuritoiminta ja saavutettavuus.

70 Avustettujen tapahtumajärjestäjien tapahtumista kaksi ovat Finland Festivalsin jäsenen Oriveden Suvi -tapahtumakokonaisuuteen kuuluvia tapahtumia, jotka laskettu tässä kahdeksi.

71 ”Finland Festivals (FF) hyväksyy vuosittain uusia jäseniä ja jäsenyys alkaa yhteisesti sovitulla päivämäärällä. Uusiksi jäseniksi voidaan hyväksyä festivaaleja, jotka ovat vakiinnuttaneet asemansa, osoittautuneet ammattitaitoisesti järjestetyksi ja lajissaan sisällöltään korkeatasoisiksi. Jäsenyyttä haetaan vapaamuotoisella hakemuksella, jossa on selvitettävä seuraavat asiat: 1) taustayhteisö, taloudellinen pohja, aikaisempi toiminta ja tulevaisuuden suunnitelmat vähintään kolmeksi vuodeksi sekä 2) ohjelmallinen ajattelu, turvallisuusjärjestelyt, ympäristöstrategia, esteettömyys ja saavutettavuus (eri väestöryhmien huomioiminen)”. (Sähköposti Kai Amberlalta 29.4.2014.)

Kuvio 21. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (lkm, euroa) jakautuminen tapahtumien perustamisvuosien mukaan (%) vuonna 2014 (OKM & SES).

Kuvio 22. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten (lkm, euroa) jakautuminen tapahtumien järjestämisvuodenajan mukaan (%) vuonna 2014 (OKM & SES).

rin osa kuului vuonna 2014 FF:iin (paitsi Ruisrock, Flow, Rakkautta & Anarkiaa ja Ilosaarirock⁷²). FF:n jäsenten saamat avustukset vaihtelivat kuudesta sentistä lähes 60 euroon kävijää kohti (keskimäärin 5,79 euroa/kävijä).

72 Ruisrock ja Ilosaarirock liittyivät Finland Festivalsiin vuonna 2015.

8.5 Avustuksensaajien arvioidut budjetit

Avustettujen tapahtumien hakemuksissaan esittämien talousarvioiden skaala on laaja ulottuen muutamasta tuhannesta eurosta useisiin miljooniin (keskimäärin n. 370 000 euroa)⁷³. Kahdella kolmasosalla tapahtumista arvioitu budjetti oli alle 200 000 euroa (taulukko 3). Suurimmat budjetit olivat musiikin ja monitaiteen tapahtumilla (keskimäärin yli 500 000 euroa) ja elokuva-tapahtumilta (keskimäärin yli 400 000 euroa). Kolmen miljoonan euron rajan ylittivät seuraavat tapahtumat: Savonlinnan Oopperajuhlat, Helsingin juhaviikot, Pori Jazz, Flow Festival, Ruisrock ja Ilosaarirock.

Taulukko 3. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten saajat arvioidun budjetin mukaan vuonna 2014 (OKM & SES)*.

Tapahtuman arvioitu budjetti, €	Lukumäärä	%
Alle 100 000	72	40,4
100 000–200 000	47	26,4
200 000–300 000	20	11,2
300 000–500 000	12	6,7
500 000–1 miljoona	16	9,0
1–2 miljoonaa	5	2,8
2–3 miljoonaa	–	–
Yli 3 miljoonaa	6	3,4
Yhteensä	178	100,0

* Yhden tapahtuman arvioitua budjettia ei tiedossa; yhdellä tapahtumalla kyseessä koko järjestävän yhdistyksen budjetti. Lähde: OKM:n valtionavustushakemukset, SES.

Myös avustuksen osuus arvioidusta budjetista vaihteli suuresti: alle 0,5 prosentista yli 60 prosenttiin (keskimäärin 16 %). Pääasiassa avustus kattaa vain pienen osan tapahtumien budjeteista, sillä reilulla kahdella kolmasosalla tuki oli alle 20 prosenttia budjetista (taulukko 4). Avustusten osuus tapahtumien budjeteista oli keskimäärin suurinta näyttämö-, elokuva-, tanssi-, kirjallisuus-, sirkus- ja muotoilutapahtumilla (kullakin vähintään 20 %, ks. liitetaulukko 6). Suurimmat avustuksen osuudet (yli 50 %) oli seuraavilla tapahtumilla: Päätaloviikko (budjetti 8 250 euroa), Oulun kansainvälinen lasten- ja nuortenelokuvafestivaali (123 050 euroa), Seinäjoen harrastaja-teatterikesä (33 450 euroa). Erityisesti pienillä tapahtumilla avustuksen osuus nousee helposti suureksi ja vastaavasti suurilla osuus voi jäädä hyvinkin pieneksi. Alle yhden prosentin osuudet

73 Huom! Tapahtumien lopulliset budjetit ovat voineet muuttua arvioiduista ja budjetit voivat sisältää eri toimijoilla eri asioita, joten niiden vertailu on tässä lähinnä suuntaa antavaa. Budjetti ei aina kerro koko totuutta tapahtuman kokonaistilanteesta. Esimerkiksi joillakin tapahtumilla on paljon vapaaehtoistyövoimaa tai kaikki kustannukset eivät näy budjetissa (jos sisällytetty toimijan koko toiminnan budjettiin tai toimintoja on jaettu eri organisaatioiden alle).

Taulukko 4. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustusten osuus avustuksen-
saajien arvioidusta budjetista vuonna 2014 (OKM & SES)*.

Avustuksen osuus tapahtuman arvioidusta budjetista	Lukumäärä	%
Alle 10 %	67	37,6
10–19 %	63	35,4
20–29 %	27	15,2
30–39 %	17	9,6
40–49 %	1	0,6
50–59 %	2	1,1
60–100 %	1	0,6
Yhteensä	178	100,0

* Yhden tapahtuman arvioitua budjettia ei tiedossa; yhdellä tapahtumalla kyseessä koko järjestävän yhdistyksen budjetti.

Lähde: OKM:n valtionavustushakemukset, SES.

olivat seuraavilla tapahtumilla: Ruisrock, Flow Festival, Ilosaarirock, Seinäjoen Tangomarkkinat sekä Provinssirock. Niistä jokaisen budjetti oli useiden miljoonien eurojen luokkaa. Savonlinnan Oopperajuhlien saaman avustuksen osuus sen arvioidusta budjetista oli 9 prosenttia.

9 SELVITYKSEN YHTEENVETO JA POHDINTAA TAPAHTUMIEN JA VALTIONAVUSTUSTEN VAIKUTTAVUUDESTA

Selvityksessä haettiin vastauksia kysymyksiin kolmen aihepiirin tiimoilta: 1) kulttuuritapahtumien ja festivaalien tietopohja ja sen antama kuva tapahtumista, 2) kulttuuritapahtumien harrastajien varaiset valtionavustukset ja valtionavustuspolitiikka sekä 3) festivaalien ja tapahtumien kulttuuripoliittinen merkitys sekä valtionavustustoiminnan vaikuttavuus. Seuraavassa kootaan selvitystyössä esiin nousseita seikkoja näiden teemojen mukaisesti.

9.1 Kulttuuritapahtumia ja festivaaleja koskeva tietopohja ja sen antama kuva tapahtumista

Tilastoinnin ja tutkimuksen tila

Suomalaisista kulttuuritapahtumista ja festivaaleista löytyy runsaasti tietoa niin tilastoista kuin erilaisista tutkimuksista, mutta tieto on hajallaan ja kokonaisuutta on vaikea hahmottaa. Kulttuuritapahtuma-käsitteen erilaiset määrittelyt sekä tapahtumien moninainen luonne heikentävät tietojen käytettävyyttä, vertailukelpoisuutta ja yleistettävyyttä. Tutkimuksissa ja selvityksissä käytetyt menetelmät ja aineistot ovat monenkirjavia. Tietopohjassa on myös selkeitä puutteita lähtien kulttuuritapahtumien kokonaismäärästä määriteltynä niin, että se palvelisi julkisen festivaalipolitiikan kehittämistä. Julkisen kulttuuripolitiikan näkökulmasta on tarvetta kehittää kulttuuritapahtumia ja festivaaleja koskevaa yhdenmukaista tilastointia ja vertailukelpoista tutkimusta, jota tuotettaisiin säännöllisin väliajoin.

Kulttuuritapahtumiin ja festivaaleihin liittyvää tietoa seuraa ja tilastoi Suomessa usea taho. Kulttuuritapahtumien kattojärjestö Finland Festivals on kehittänyt jäsentapahtumiaan koskevaa tilastointia etenkin kävijämäärien ja talouslukujen osalta. Kulttuuripoliittisesti kiinnostavia tietoja esitysten lukumäärästä ja lajityypeistä tai taiteilijoiden lukumäärästä, taiteenaloista, asuinpaikasta ja vaikkapa sukupuolijakaumasta Suomen festivaaleilla ei sen sijaan ole kattavasti tarjolla. FF:n ulkopuolella toimii lukuisia erilaisia pieniä ja suuria festivaaleja, jotka myös keräävät tietoa toiminnastaan mutta vaihtelevin menetelmin. Suomen elokuvasäätiö julkaisee tietoja avustamiensa festivaalien kävijöistä ja lipunmyynnistä, mutta näidenkin tietojen vertailukelpoisuutta voitaisiin parantaa.

Tilastokeskuksen vapaa-aikaa ja ajankäyttöä koskevista tutkimuksista on saatavilla aikasarjatietoa kulttuuritapahtumiin osallistumisesta 1980-luvulta saakka. Tiedontuotannon tulevaisuus on turvattu, jotta osallistumisen kehitystä väestötasolla voidaan seurata. Kulttuuritapahtumiin osallistumisesta on kartoitettu myös muutamissa muissa säännöllisesti toteutetuissa

tutkimuksissa, mutta niiden määrittelyt jäävät osin hämäräksi eivätkä vastaa käsillä olevan selvityksen tarkoituksia. Tulevaisuudessa erilaiset uuden teknologian tuomat mahdollisuudet tutkimuksessa, kuten iso data (*big data*) ja paikkatieto, voivat antaa paljon lisätietoa kulttuuri-tapahtumiin osallistumisesta ja niiden merkityksestä ihmisten vapaa-ajassa.

Tietoa kulttuuritapahtumien julkisesta tuesta on saatavilla vaihtelevasti. OKM:n ja SES:n valtionavustuksista valtakunnallisille taide- ja kulttuuritapahtumille on yksityiskohtaista tietoa pitkältä ajalta. Taike sen sijaan ei erittele tilastoissaan tapahtumille ja festivaaleille myöntämiään avustuksia. Myöskään kuntien avustuksista ei ole saatavilla yhdenmukaista ja kattavaa tietoa. EU:n tukea joudutaan samoin aina erikseen selvittämään. Säätiöiden ja yritysten tuesta tapahtumille ja festivaaleille ei ole tehty kokoavaa tutkimusta eikä säännöllistä tilastointia ole.

Festivaalien ja kulttuuritapahtumien aluetaloudellisista vaikutuksista on saatavilla runsaasti tutkimustietoa. Tutkimukset ja selvitykset kuitenkin vaihtelevat käytetyiltä menetelmiltään ja näkökulmiltaan. Tutkimukset ovat myös hajallaan eikä kattavaa ja vertailukelpoista tietoa ole tarjolla. Lisäksi joissakin tutkimuksissa käytetään menetelmiä, jotka voivat liioitella tapahtumien vaikutuksia. Festivaalitutkimukseen on kuitenkin viime vuosina kehitetty kunnianhimoisia metodologioita, joilla olisi mahdollista tutkia tapahtumia vertailukelpoisilla ja toistettavilla tavoilla. Näitä olisi syytä yhteisvoimin hioa edelleen ja ottaa laajasti käyttöön. Myös esimerkiksi pohjoismaista vertailevaa tutkimusta kannattaa harkita.

Tapahtumien sosiaalisia ja kulttuurisia vaikutuksia on tutkittu selkeästi vähemmän kuin aluetaloudellisia vaikutuksia. Näitä ulottuvuuksia koskevaa tietoa löytyy silti eri tutkimusaloilta jonkin verran, osin varsinaisen tapahtuma- tai festivaalitutkimuksen ulkopuolelta. Kulttuuripolitiikan näkökulmasta tapahtumien eri vaikutuksia ei ole aiemmin kootusti tarkasteltu. Tapahtumien ympäristövaikutuksia ei myöskään ole Suomessa liiemmin tutkittu, vaikka tapahtumakentällä vastuuntunto on herännyt jo aikaa sitten ja myös valtio edellyttää avustuksensaajia kiinnittämään huomiota näihin seikkoihin.

Tietopohjan antama kuva Suomen kulttuuritapahtumista

Selvitykseen kootun aineiston perusteella suomalainen kulttuuritapahtumakenttä on erittäin laaja ja monipuolinen. Kirjo ulottuu pienistä, ruohonjuuritasolta lähtevistä tapahtumista isoihin, ammattimaisesti järjestettyihin kansainvälisiin festivaaleihin. Tapahtumia järjestetään paitsi kaikilla taiteenaloilla myös erinäisillä kulttuurinlohkoilla; lisäksi monialaiset tapahtumat ovat nykyään yleistymässä. Määritelmästä riippuen tapahtumien määrä voidaan laskea jopa tuhansissa, ja se on useiden eri mittarien mukaan kasvussa. Kävijämäärät yksittäisissä tapahtumissa vaihtelevat alle sadasta useisiin satoihin tuhansiin. Suomalaisista yhä suurempi osa käy

vuosittain tapahtumissa, nuorista jopa yli puolet. Kaikkiaan vuotuiset käynnit suomalaisissa tapahtumissa nousevat useisiin miljooniin.

Suurin kulttuuritapahtumien kattojärjestö Suomessa on Finland Festivals, johon kuuluu merkittävä osa suurimmista suomalaisista kulttuuritapahtumista ja festivaaleista. Lisäksi löytyy muita merkittäviä alueellisia tai taiteenalakohtaisia tapahtumajärjestöjä, kuten Pirfest ry. Festivaalien keskinäinen yhteistyö ja verkostoituminen muiden kulttuuri-, matkailu- ja aluetoimijoiden kanssa on kasvussa.

Taide- ja kulttuuritapahtumia järjestetään eri puolilla Suomea. Esimerkiksi OKM:n tukemia tapahtumia, joita oli vuonna 2014 yhteensä liki 180 kappaletta, järjestettiin jokaisessa Manner-Suomen maakunnassa ja kaikkiaan yli 80:ssä eri kunnassa. Tapahtumia järjestetään ympäri vuoden, joskin valtaosin kesäisin. Tapahtumissa käy kaikenikäisiä ja taustoiltaan erilaisia ihmisiä. Festivaalikävijöiden joukko on sosioekonomisen aseman, asuinpaikan, koulutuksen, iän ja sukupuolen suhteen keskivertokulttuuriyleisöä laajempaa. Eri tapahtumatyyppien yleisöt kuitenkin poikkeavat melkoisesti toisistaan, joten yleistyksissä on oltava varovainen. Tapahtumissa kulttuurin vastaanotto koetaan yhteisölliseksi, elämykselliseksi ja kokonaisvaltaiseksi. Kokeimuksia jaetaan samanaikaisesti sosiaalisen median kautta. Tapahtumissa käyminen ilmentää osallisuuden ja elämyksellisyyden nousua kulttuurin kulutuksessa ja vapaa-ajan viettämisessä.

Tapahtumaa järjestävien organisaatioiden vakinainen, ympärivuotinen henkilöstö on pieni mutta työntekijöitä palkataan sesongin ajaksi. Lisäksi apuun tulee suuri joukko talkootyöläisiä. Suurin osa tapahtumanjärjestäjistä on yhdistyksiä, joille tapahtuma voi olla toiminnan päätarjoitus tai yksi muiden joukossa. Siitä, kuinka monelle taiteilijalle tapahtumat antavat työ- ja esiintymistilaisuuksia ja toimeentuloa, ei ole saatavilla aineistoa. Myöskään esitysten määrästä, lajityypeistä tai muista yksityiskohdista ei ole riittävästi tietoa.

Tutkimukset osoittavat, että monet tapahtumat kytkeytyvät olennaisesti järjestämispaikkakuntansa ja alueensa imagoon ja voivat olla merkityksellisiä paikallisen identiteetin vahvistamisessa. Usea paikkakunta on tunnettu nimenomaan tapahtumastaan. Tutkimusten mukaan monet kulttuuritapahtumat ovat matkailun ja aluetalouden kannalta merkittäviä ja alueille kannattava investointi. Ne houkuttelevat alueelle ja paikkakunnalle vierailijoita, jotka käyttävät rahaa tapahtumassa sekä erilaisiin palveluihin. Myös tapahtumajärjestäjät tarvitsevat alueen palveluita ja työllistävät siten alueen yrittäjiä. Tapahtumien myötä syntyvät erilaiset verkostot ovat merkityksellisiä myös sosiaalisen ja kulttuurisen pääoman muodostumisen kannalta. Tapahtumissa ihmisillä on mahdollisuus jakaa kokemuksia ja muodostaa yhteisöjä. Osallistumisella on myös henkilökohtaisia vaikutuksia kuten hyvinvointi ja terveys. Tapahtumilla voi olla myös negatiivisia vaikutuksia, etenkin ympäristön kannalta. Kaikki tapahtumat eivät myöskään onnistu tuottamaan kaikkia mahdollisia tapahtumiin liitettyjä hyötyjä. Erityyppisten festivaalien

vaikutukset ja niiden painotukset voivat ylipäättään vaihdella paljonkin. Laajoja yleistyksiä kulttuuritapahtumien ja festivaalien vaikutuksista on siten haastavaa ja lähes mahdotonta tehdä.

9.2 Harkinnanvaraiset valtionavustukset kulttuuri-tapahtumille ja valtionavustuspoliittika

OKM:n budjetissa on ollut määrärahaa kulttuuritapahtumien tukemiseen 1960-luvulta lähtien. Vuonna 1999 valtakunnallisten elokuvafestivaalien tuki delegoitiin SES:lle. Vuosina 2000–2014 valtio (OKM ja SES) myönsi harkinnanvaraisia avustuksia taide- ja kulttuuritapahtumille yhteensä runsaat 72 miljoonaa euroa (vuoden 2014 hintaan). Myöntöjä oli kaikkiaan lähes 2 200 kappaletta. Vuonna 2014 avustuksia myönnettiin noin 5,5 miljoonan euron verran. Avustuksen saaneita tapahtumia oli koko tarkastelujakson aikana yhteensä 274; vuonna 2014 niitä oli 179. Huomattava osa tapahtumista oli saanut avustusta toistuvasti, lähes jokaisena tarkasteluvuotena, ja näiden vakiosaaajien osuus jakson aikana jaetusta summasta oli lähes 80 prosenttia. Vuonna 2014 myönnetty avustukset vaihtelivat suuruudeltaan 3 000:sta 722 000 euroon.

Vuonna 2014 musiikkitapahtumille myönnettiin valtionavustuksista noin puolet, sekä luku- että euromääräisesti. Seuraavaksi eniten avustusrahaa myönnettiin näyttämötaiteelle, elokuvalle ja tanssille, noin kymmenen prosenttia kullekin. Avustettuja tapahtumia oli kaikissa Manner-Suomen maakunnissa vähintään kolme kappaletta. Tapahtumia järjestettiin, kuten sanottua, yli 80 kunnan alueella. Lukumääräisesti avustusta saaneita tapahtumia oli eniten Uudenmaan ja Pirkanmaan maakunnissa ja kunnista vastaavasti Helsingissä ja Tampereella. Euromäärissä huipulla olivat Uudenmaan ja Pirkanmaan ohella Etelä-Savo, jossa sijaitseva Savonlinna nosti samalla asukasluvuun suhteutettuna Etelä-Savon maakuntien listan kärkeen.

Valtiolla ei ole erillistä kulttuuritapahtumapoliittista ohjelmaa, mutta parhaillaan asiaa pohtii vuonna 2015 asetettu työryhmä, jonka raportin tulisi valmistua vuoden 2016 loppuun mennessä. Kulttuuritapahtumia ja festivaaleja koskevia linjauksia löytyy kuitenkin useista kulttuuripoliittisista ohjelmista ja strategioista. Usein tapahtumat kytketään aluekehittämiseen ja kulttuurivientiin, mutta viittauksia tehdään myös kulttuurin saatavuuden ja saavutettavuuden edistämiseen, tarjonnan monipuolistamiseen ja taiteilijoiden työllistämiseen. Tapahtumilla nähdään olevan rooli myös kulttuurin instituutio- ja rahoitusrakenteiden kehittäjänä ja uudistajana.

OKM laati muutama vuosi sitten erillisohjeen taide- ja kulttuuritapahtumien valtionavustuksen hakuun. Siinä tapahtumat kytketään jokaiseen ministeriön vuonna 2009 laatiman *Kulttuuripoliittikan strategia 2020* -asiakirjan vaikuttavuustavoitealueeseen: 1) kulttuurisen perustan vahvistaminen, 2) luovan työn tekijät, 3) kulttuuri ja kansalaiset sekä 4) kulttuuri ja talous. Tapahtumat nähdään siis Suomen kulttuuripoliitikassa hyvin monipuolisena välineenä.

OKM myöntää tapahtuma-avustusta varsin runsaslukuiselle ja sekalaiselle joukolle, minkä vuoksi sitä on kritisoitu linjausten puutteesta. Avustusten saajajoukko on ollut hyvin vakiintunut, mistä syystä avustuksen harkinnanvaraisuus on asetettu kyseenalaiseksi. Selvitysaineisto on osoittanut, että tuettujen tapahtumien kirjo on laaja ja moniulotteinen. Toiset tapahtumat kytkeytyvät vahvemmin kansalaisten omaan tekemiseen, toiset ammatilliseen elinkeinotoimintaan ja kansainväliseen näkyvyyteen. Jotkin tapahtumat on suunnattu laajoille joukoille, toiset tavoittelevat erikoistuneiden harrastajien tai ammattilaisten piirejä. Joukossa on niin kansan kuin eliitinkin kulttuuria. Osa pitkän listan tapahtumista on ainutlaatuisia, osa joltisenkin samankaltaisia mutta toteutuu eri puolilla maata (vrt. Bonet 2014). Tapahtumissa käymisen motiivit vastaavasti vaihtelevat suuresti eri tapahtumien ja myös eri kävijäryhmien välillä.

9.3 Festivaalien ja tapahtumien kulttuuripoliittinen merkitys sekä valtionavustustoiminnan vaikuttavuus

Tapahtumat kulttuurielämässä ja -politiikassa

Viimeaikaisen kehityksen myötä kulttuuritapahtumista ja festivaaleista on tullut paitsi kulttuurielämän myös kulttuuripolitiikan kannalta entistä merkittävämpiä. Tapahtumat ovat yksi keskeisistä kulttuurin tuotannon, tarjonnan, vastaanoton ja osallistumisen muodoista ja alustoista. Tapahtumat ja festivaalit rinnastetaankin monissa yhteyksissä merkitykseltään taide- ja kulttuurilaitoksiin. Festivaalit täydentävät, monipuolistavat ja uudistavat taiteen ja kulttuurin kenttää sekä toimintatavoiltaan että sisällöltään. Tapahtumilta odotetaan myös monenlaisia laajempia vaikutuksia. Aluekehittämisen niin kutsutun kulttuurisen käänteen myötä tapahtumat ja festivaalit ovat nousseet laajemmin julkisen vallan kiinnostuksen kohteeksi.

Festivaalit ja tapahtumat tarjoavat taide- ja kulttuurityöntekijöille työ- ja esiintymismahdollisuuksia. Ne tilaavat, tuottavat ja kantaesittävät teoksia. Samoin ne antavat nouseville kyvyille mahdollisuuksia kokeilla siipiään. Useilla taiteen- ja kulttuurialoilla festivaalit monipuolistavat tarjontaa. Diversiteetin lisääminen on keskeinen motivaatio esimerkiksi elokuva-alalla festivaalien järjestämisessä ja rahoittamisessa. Festivaaleilla sanotaan olevan tärkeä tehtävä taiteenalojen kehityksessä ja nostavan esiin uusia ilmiöitä, joihin laitoskenttä reagoi hitaammin. Näitä seikkoja on kuitenkin tutkittu Suomessa vain vähän.

Uusien ja pääosin laitosten ulkopuolisten taiteenalojen lisäksi myös monelle vakiintuneelle taiteenalalle, kuten teatterille, festivaalit ovat uudistumisen, kehittymisen ja verkostoitumisen alustoja. Tapahtumat ovat monesti erikoistuneempia kuin laitokset, ja niiden luonne on usein tilapäinen, ohimenevä ja siten joustavampi. Monet tapahtumat ovat innokkaiden ammattilaisten ja muiden asianharrastajien synnyttämiä. Tapahtumia voidaan synnyttää nopeastikin täyt-

tämään jokin tietty tarve tai aukko taiteen ja kulttuurin kentällä. Toisaalta myös niiden lopettaminen on yleensä helpompaa.

Osallistumisen kynnys on tapahtumissa usein suhteellisen matala, niinpä monilla taiteen- ja kulttuurinaloilla tapahtumat kasvattavat yleisöpohjaa. Tapahtumia suunnataan monenlaisille kohderyhmille, ja esimerkiksi lastenkulttuurin alueella tapahtumilla on tärkeä rooli. Tapahtumat sisältävät usein myös ilmaisohjelmaa, ja joillakin tapahtumilla nykyisin tarjontaa myös verkossa. Perinteisen kävijänä osallistumisen lisäksi tapahtumat tarjoavat kansalaisille mahdollisuuksia myös vapaaehtoistyöhön.

Tapahtumat täydentävät kulttuuritarjontaa ja tuovat palveluita myös sellaisille alueille, joilla niitä ei muutoin välttämättä olisi. Joskus tapahtumien järjestämisellä saatetaan kuitenkin peittää näkyvistä alueen pysyvien kulttuuriaktiiviteettien puutetta. On myös tapahtumia, joiden kävijöistä suuri osa tulee alueen ulkopuolelta ja jotka paikalliset kokevat itselleen vieraisiksi. Jotkin tapahtumat ovat kalliita tai kulttuurisesti poissulkevia.

Valtionavustustoiminnan vaikuttavuus

Vaikuttavuuden arvioinnissa tarkastellaan sitä, onko toiminnalle asetetut tavoitteet saavutettu. Kyse on myös laaja-alaisista ja pitkäaikaisista tavoitteista eikä vain yhden vuoden toiminnan tuotoksista. Arvioinnin pohjana on tässä käytetty OKM:ssä kulttuuritapahtuma-avustukselle vuonna 2012 laadittuja hakuohjeita. Niissä tapahtumat kytetään kaikkiin OKM:n kulttuuripolitiikan strategiassa (2009a) määriteltyihin vaikuttavuustavoitealueisiin. Arvioinnin taustalla on hyödynnetty myös OKM:n määrittelemien vaikuttavuusindikaattorien (2009b) kulttuuritapahtumiin liittyviä indikaattoreita. Vaikuttavuuteen vastataan selvitykseen kootun aineiston perusteella. Lopuksi pohditaan avustuksen merkitystä tapahtumille ja niiden järjestämiselle.

Kulttuurisen perustan vahvistaminen

Kulttuuritapahtumien ja festivaalien määrä ja kirjo ovat lisääntyneet Suomessa merkittävästi, ja ne kattavat yhä suuremman osan kulttuuritarjonnasta. Tapahtumat ovat myös osa aineeton kulttuuriperintöä. Valtionavustusta saaneiden tapahtumien joukossa on eri vuodenaikoina järjestettäviä tapahtumia, mutta pääasiassa tapahtumat järjestetään kesäisin, jolloin ne täydentävät esimerkiksi laitosten tarjontaa ja tehostavat julkisen tai julkisesti tuetun infrastruktuurin käyttöä.

Perinteiset taiteenalat ovat olleet avustusta jaettaessa vahvoilla, erityisesti klassinen musiikki ja teatteri, joita myös muu valtion tuki (erityisesti valtionosuudet taide- ja kulttuurilaitoksille) suosii. Ne saavat eniten ja suurimpia tukia (ja ovat vanhimpien joukossa). Toisaalta esimerkiksi

teatterin osalta festivaalituki ohjautuu enimmäkseen niin sanotuille lainsuojattomille ja vapaille toimijoille, joten tässä mielessä avustus laajentaa ja täydentää muuta valtion tukea. Viime vuosina avustuksia on myönnetty yhä useammin myös niin kutsuttuja uusia taiteenaloja (kuten performanssi- ja esitystaide) edustaville tapahtumille. Avustus voi myös luoda mahdollisuuksia erityyppisille sisällöille ja ohjelmistoille sekä laadun kehittymiselle taiteenalojen sisällä. Useimmat valtionavustusta saaneet tapahtumat ovat Taiken lausuntojen mukaan taiteenalallaan merkittäviä. OKM on kuitenkin myöntänyt valtionavustusta toisinaan myös sellaisille tapahtumille, joita Taike ei ole puoltanut.

Valtionavustuksen ohjeistuksessa viitataan siihen, että festivaalit ja tapahtumat kehittävät kulttuurin organisaatioita ja tapoja toimia. Tapahtumia verrataan kulttuuripoliittisessa keskustelussa usein kulttuurilaitoksiin. Festivaaleja pidetään keveinä, ketterinä ja kustannustehokkaina organisaatioina. Niiden avustamisen sanotaan olevan julkiselle vallalle halpa vaihtoehto kulttuuripalveluiden järjestämiseen. ”Festivaalimuoto” on hybridi. Järjestävä taho on useimmiten yhdistysmuotoinen, rahoituspohja on laaja kattaen sekä yksityisen sektorin että kunnat ja valtion, minkä lisäksi talkootyötä tehdään paljon. Festivaaliorganisaatiot tekevät nykyisin kuntien kanssa palvelusopimuksia. Kehitys johtaa usein toiminnan ammattimaistumiseen. Monet festivaalit ja tapahtumat ovat laajentuneet ajallisesti ja vakiintuneet, suorastaan institutionalisoituneet. Tällöin erilaiset määritelmät ja raja-aidat niiden ja laitosten välillä alkavat hämärtyä. Perinteinen käsitys tapahtumista ja festivaaleista ”projekteina” on siten osin vanhentunut, sillä monet niistä pohjaavat toimintansa pysyviin rakenteisiin.

Luovan työn tekijät

Tapahtumanjärjestäminen on muiden kulttuurialojen tapaan työvoimaintensiivistä. Taiteilijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden (kuten kulttuuri- ja tapahtumatuottajien) lisäksi tapahtumat työllistävät runsaasti muiden alojen työntekijöitä sekä suoraan että välillisesti. Suurimmat tapahtumat, joita on myös tuettujen tapahtumien joukossa, työllistävät jopa ympärivuotisesti. Tuetuista tapahtumista suuri osa on yhdistysten toteuttamia, jolloin etenkin niiden järjestämiseen osallistuu runsaasti vapaaehtoisia ja talkoolaisia, jotka voivat saada tätä kautta arvokasta osaamista.

Valtionavustusta saaneiden tapahtumien joukossa on tapahtumia, jotka antavat taiteilijoille ja luovan työn tekijöille myös näkyvyyttä, edistävät verkostoitumista, osaamisen kehittämistä, kouluttautumista (kuten asiantuntijatapaamiset ja mestarikurssit), osallistumista kilpailuihin, tilaustöitä, kansainvälisyyttä ym. Tapahtumat voivat mahdollistaa myös uudet ja kokeilevat tuotannot, erilaiset innovaatiot sekä taiteenalojen kehityksen (eksellenssi). Osa tapahtumien vaikutuksista koituu siten taiteen itsensä eduksi, vaikka usein kyse on taiteen ja kulttuurin välisestä käytöstä taloudellisten ja sosiaalisten hyötyjen saavuttamiseksi.

Kulttuuri ja kansalaiset

Kulttuuritapahtumiin ja festivaaleille osallistuminen on lisääntynyt väestötasolla merkittävästi. Valtionavustusta saaneiden tapahtumien kävijämäärät ovat suuria ja joukossa on myös ilmaistapahtumia. Lisäksi joillain tuetuilla tapahtumilla on tarjontaa verkossa. Useat avustusta saaneista tapahtumista ovat yhdistysten järjestämiä, ja niissä toimii runsaasti vapaaehtoisia ja talkoolaisia. Kulttuuriosallistumisella on tutkimusten mukaan selkeitä terveys- ja hyvinvointivaikutuksia, ja tapahtumilla on vaikutusta muun muassa alueelliseen identiteettiin ja asukkaiden yhteisöllisyyteen ja sosiaaliseen pääomaan. Joskus paikalliset asukkaat voivat kaikesta huolimatta kokea tapahtumien vaikutukset kielteisinä.

Tapahtumissa ja festivaaleilla käy monen ikäisiä ja erilaisista taustoista tulevia ihmisiä. Useiden suurimpia valtionavustuksia saavien tapahtumien tyypillinen kävijä on kuitenkin keski-ikäinen tai vanhempi nainen (kuten muussa valtion tukemassa kulttuurissa) (esim. Savonlinnan Oopperajuhlat). Tähän syynä on etenkin tiettyjen taiteenalojen, erityisesti klassisen musiikin, dominointi avustuksissa, sillä monet muut ihmisryhmät eivät joko erilaisista sosiaalisista syistä tai kiinnostuksen puutteesta johtuen ole niiden keskeistä yleisöä. Kaikki vähemmistöt eivät ylipäätään koe kulttuuritapahtumia itselleen tarkoitetuiksi. Heidän tapauksessaan tapahtumien kautta ei saada edistettyä tasa-arvoa kulttuurin vastaanottamisessa. Toisaalta tuettujen tapahtumien joukossa on varsin monenlaisia ja erilaisille kohderyhmille suunnattuja tapahtumia, kuten useita lastenkulttuuritapahtumia ja muutamia monikulttuurisuustapahtumia. Ilmaistapahtumissa osallistumiselle ei ole ainakaan taloudellista estettä.

Valtionavustusta saaneita tapahtumia löytyy jokaisesta Manner-Suomen maakunnasta ja hyvin erilaisilta paikkakunnilta (mutta pääasiassa kaupunkimaisista ja maakuntakeskuksista) eli tässä suhteessa alueellinen saatavuus toteutuu. Maakunnat ovat tuensaajina kuitenkin jossain määrin eriarvoisessa asemassa. Valtionavustus keskittyy sekä euro- että lukumääräisesti samoille alueille kuin esimerkiksi kulttuurilaitosten tuki, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Osa suurimmista tuista on ohjautunut myös kasvukeskusten ulkopuolisille tapahtumille. Asukaslukuun suhteutettuna tilanne jossain määrin tasoittuu, mutta muutamat maakunnat jäävät edelleen tarkastelun hännille.

Kulttuuri ja talous

Tutkimusten mukaan tapahtumien aluetaloudelliset vaikutukset ovat merkittäviä. Alueille tapahtumat ovat kannattava investointi, kun tapahtumiin sijoitettu raha tulee alueelle moninkertaisesti takaisin. Tapahtumilla on matkailullista merkitystä eli ne houkuttelevat alueelle kävijöitä ja sitä kautta tuovat alueelle rahaa sekä työllisyys- ja imagoaikutuksia. Usein tapahtumat houkuttelevat matkailijoita kuitenkin vain kotimaasta, vaikka joillain tapahtumilla ulkomaisten kävijöiden määrä on kasvanut merkittävästi. Tapahtumat ja festivaalit ovat osa luovien alojen liiketoimintaa ja nykyään myös kulttuurivientiä. Viime aikojen ilmiöihin kuuluu, että tapahtu-

makonsepteja ”monistetaan” ja viedään ulkomaille (esimerkiksi Flow Festival Oy järjesti tapahtuman vuonna 2015 myös Sloveniassa).

Aluetaloudellisten vaikutusten tutkimuksia on laadittu myös useista valtion tukemista tapahtumista, tapahtumajoukoista tai -klustereista. Kokonaisarviota on niiden pohjalta kuitenkin käytännössä mahdotonta tehdä, koska teoreettiset painotukset ja metodologiset ratkaisut vaihtelevat suuresti. Talousvaikutustutkimuksia on myös kritisoitu liiallisesta positiivisten talousvaikutusten korostamisesta.

Valtionavustuksen merkitys tapahtumille

Valtionavustuksen merkitys eri tapahtumille vaihtelee suuresti. Eniten tukea saavienkin joukkoon kuuluu tapahtumia, joiden rahoituksessa valtio on lähinnä täydentävässä roolissa. Kunnat ylipäättään tukevat tapahtumia enemmän kuin valtio. Yritysyhteistyöllä voi myös olla iso rooli. Selvityksessä ilmeni, että suurella osalla tapahtumista valtionavustuksen osuus budjetista on hyvin pieni, jopa alle yhden prosentin. Tällöin ei juuri voida puhua tapahtumatuen suorasta taloudellisesta vaikutuksesta. Valtionavustus voi kuitenkin auttaa neuvotteluissa muusta rahoituksesta ollen eräänlainen laadun tae (kynnysraha). Valtionavustuksen symbolinen merkitys voi myös olla suuri, sillä se voidaan nähdä tunnukseksi tehdystä työstä ja tapahtuman merkityksestä (”legitimaatio”).

On myös tapahtumia, joiden budjetista valtionavustus muodostaa merkittävän osuuden. Tämä koskee etenkin pieniä tapahtumia. Ilman avustusta tapahtuma voisi jäädä järjestämättä tai se toteutettaisiin suppeampana. Pienikin avustus voi mahdollistaa tapahtuman järjestämisen. Avustus voi myös pitää lippujen hinnat kohtuullisina ja antaa mahdollisuuden ilmaisesityksille.

Valtionavustuksen kokonaismerkitys tapahtumien järjestämisessä on vaikea arvioitava, ainakin tässä selvityksessä käytetyn aineiston perusteella. Silti uskalletaneen väittää, että avustusmuodolla on suomalaiselle kulttuuritapahtumakentälle suuri merkitys. Valtion asettamien tavoitteiden toteutumista arvioitaessa on muistettava myös, että tapahtumanjärjestäjät ovat yleensä kansalaisyhteiskunnan toimijoita, joilla on omat pyrkimyksensä ja syynsä olemassaololleen. Mukana on myös muita rahoittajia omine toiveineen. Kuntien rahoitusosuus on tapahtumien ja festivaalien tapauksessa suurempi kuin valtion. Sponsoroinnilla ja yritysyhteistyöllä on festivaalikentällä myös iso merkitys.

Vaikuttavuuden kehittämiskysymyksiä

Se, että valtiolla ei ole eksplisiittistä festivaali- ja kulttuuritapahtumapolitiikkaa, hankaloittaa tapahtumien ja tapahtuma-avustamisen vaikuttavuuden arvioimista. Kun toiminnan tavoitteet

eivät ole selkeitä tai ne ovat hyvin laaja-alaisia, on vaikeaa sanoa, missä määrin ne ovat toteutuneet. Kulttuuritapahtuma-avustuksen käytänteitä samoin kuin koko avustusmuotoa olisi kehitettävä, jotta vaikuttavuus paranisi ja sen arvioiminen helpottuisi.

Avustusmuodon kehittämiskysymykset ja ongelmat liittyvät yleiseen kulttuuripolitiikan ja -rahoituksen rakenteelliseen jähmeyteen. Avustusmuodon kehittämisestä on keskusteltu toistuvasti ja jo parin vuosikymmenen ajan, mutta se ei ole johtanut vielä merkittäviin muutoksiin. Keskustelua on hallinnut kaksi teemaa: päätöksentekojärjestelmän yksinkertaistaminen sekä pitkäjänteisemmän tukipolitiikan luominen. On myös pohdittu sitä, millä taholla olisi paras asiantuntemus. Taiteen edistämiskeskuksessa on toivottu, että sen päätösvaltaa lisättäisiin.

Tapahtuma-avustuksen tarkoitusta saattaisi selkeyttää se, että käytäisiin avoimesti keskustelua erityyppisistä tapahtumista ja eriteltäisiin niiden tukemisen tavoitteita. Aiemmin on moneen kertaan ehdotettu, että osa tapahtumista erotettaisiin kokonaisuudesta strategisesti muita tärkeämmiksi. Niiden rahoittaminen ja tavoiteohjaaminen jäisi ministeriölle, ja muiden tapahtumien tukeminen olisi Taiken tehtävä. Keskeisten tapahtumien rahoituksesta tehtäisiin useampivuotisia päätöksiä. OKM:n työryhmä ehdotti vuonna 2011, että seitsemän suurinta (eniten rahoitettua) tapahtumaa irrotettaisiin eräänlaisiksi pysyviksi instituutioiksi. Vuonna 2014 näiden osuus OKM:n tapahtumatuesta oli runsaat 36 prosenttia.

Tavoitteiden moninaisuus ja laajuus tekevät vaikuttavuuden arvioinnista tällä hetkellä haastavaa. Avustuksen vaikuttavuustavoitteita tulisikin terävöittää ja konkretisoida nykyisestä. Laaja-alaisista linjauksista on vaikea löytää painopisteitä, ja toisaalta linjaukset voivat olla keskenään vastakkaisiakin. Seurannassa voisi hyödyntää myös laajemmin erilaisia indikaattoreita. Toisaalta, kuten tässäkin selvityksessä on todettu, festivaalit ja tapahtumat itse ovat hyvin moninainen ilmiö. Tapahtumien järjestäjillä itselläänkin on hyvin erilaisia tavoitteita, jotka valtion yhtenä osarahoittajista tulisi ottaa huomioon. Se ei voi sanella tavoitteitaan tapahtumakentän toteutettavaksi, vaan sen täytyy neuvotella ja hakea kumppanuutta.

LÄHDEKIRJALLISUUS

- Aluehallintovirastojen keskeiset arviot peruspalvelujen tilasta 2013* (2014). Pohjois-Suomen aluehallintoviraston julkaisu 14/2014.
<https://www.avi.fi/documents/10191/1056378/Aluehallintovirastojen+keskeiset+arviot+peruspalvelujen+tilasta+2013/8f3ce5bb-147f-4f30-b8b1-44c353d53385>
- Andersson, H. (2013). *Turku 2011 – Arviointiohjelman loppuraportti*. Turun yliopisto, Turku.
<http://www.utu.fi/fi/Ajankohtaista/Uutiset/Documents/arvio2011.pdf>
- Andersson, T. D., D. Getz & R. J. Mykletun (toim.) (2012). *Festival and Event Management in Nordic Countries*. 288 s. Routledge, London.
- Arcodia, C. & Whitford, M. (2006). Festival attendance and the development of social capital. *Journal of Convention and Event Tourism* 8: 2, 1–18.
- Arola, E. (2014). *Tampere Jazz Happening verkostoissa*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, musiikin laitos, musiikkitiede, Jyväskylä.
- Arts and Culture in Helsinki* (2014). Helsingin tietokeskus ja Helsingin kulttuurikeskus, Helsinki.
http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/14_12_03_Arts_and_Culture_in_Helsinki.pdf
- Auvinen, J. (2014). *Rokkia ja roskia – festivaalikävijät osana vastuullisen tapahtuman rakentumisesta*. Pro gradu -tutkielma. Vaasan yliopisto, kauppatieteellinen tiedekunta, markkinointi.
- Bennett, A., J. Taylor & I. Woodward (toim.) (2014). *The Festivalization of culture*. 279 s. Ashgate, Dorchester.
- Brown, S. & D. Trimboli (2011). ‘The real “worth” of festivals: challenges for measuring socio-cultural impacts’. *Asia Pacific Journal of Arts & Cultural Management* 8: 1, 616–629.
- Bonet, L. (2014). *Why, What and How: The Barcelona festival experience and strategies in the European context*. JOHDE Final Seminar – The strategic management and best practices in event cities. Esitys 5.2.2014, Helsinki.
<http://www5.siba.fi/documents/87219/0/Bonet-Barcelona+Festival/2612422d-533f-4b97-848d-0dc4d93b978c>
- Cantell, T. (1993). *Musiikkijuhlien yleisöt: Kaustinen, Kuhmo, Viitasaari*. Tilastotietoa taiteesta nro 7. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki.

- Cantell, T. (1996). *Kaupunkifestivaalien yleisöt: Kuopio Tanssii ja Soi, Tampereen Teatterikesä, Turun musiikkijuhlat, Ruisrock*. Tilastotietoa taiteesta nro 14. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki.
- Cantell, T. (1998). *Yleisfestivaalien yleisöt: Helsingin juhlatviikot, Joensuun Laulujuhlat*. Tilastotietoa taiteesta nro 19. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki.
- Cantell, T. (1999). *Helsinki suurtaapahtumien näyttämönä*. Tutkimuskatsauksia 1999/1. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.
- Cantell, T. & H. Schulman (toim.) (2001). *Mitä oli kulttuurivuosi? : kirjoituksia Euroopan kulttuuri-kaupunkivuodesta Helsingissä*. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.
- Cantell, T. (2003). *Nykytanssin yleisöt: tutkimus Tanssiareena 2000 -festivaalin kävijöistä*. Tilastotietoa taiteesta nro 31. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki.
- Cantell, T. (2007). Uusiutuva ja sitoutunut yleisö – tarkastelussa Helsingin Juhlaviikkojen kävijät. *Teoksessa* Silvanto, S. (toim.) *Festivaalien Helsinki. Urbanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat*, 166–173. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.
- Crompton, J. (2006), “Economic Impact studies: Instruments for Political Shenanigans?” *Journal of Travel Research* 45: 1, 67–82.
- Cummings, J. (2007). We’re All in This Together: The Meanings Festivalgoers Attribute to Their Music Festival Participation. *Teoksessa* Kallioniemi, K, K. Kärki, J. Mäkelä & H. Salmi (toim.) *History of Stardom Reconsidered*, 153–157. International Institute for Popular Culture, Turku.
- Dredge, D., & M. Whitford (2010). Policy for sustainable and responsible festivals and events: institutionalization of a new paradigm – a response. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events* 2: 1, 1–13.
- Dwyer L., P. Forsyth & R. Spurr (2005). Estimating the Impacts of Special Events on an Economy. *Journal of Travel Research*, 43: 4, 351–359.
- Dwyer L., P. Forsyth & R. Spurr (2006). Assessing the Economic Impacts of Events: A Computable General Equilibrium Approach. *Journal of Travel Research* 45: 1, 59–66.
- Elderens, L. P. van (1997) *Suddenly One Summer. A Sociological Portrait of the Joensuu Festival*. Joensuu University Press, Joensuu.

- Eronen, A. & Ruoppila, S. (2008). *Ulkomaalaiset matkailijat suomalaisissa kulttuurikohteissa ja tapahtumissa*. MEK A:162. Matkailun edistämiskeskus.
<http://www.mek.fi/wp-content/uploads/2013/04/A162-Ulkomaalaiset-matkailijat-suomalaisissa-kulttuurikohteissa.pdf>
- European Arts Festivals. Strengthening cultural diversity* (2011). Studies and Reports. Directorate-General for Research and Innovation. European Commission, Brussels.
https://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/policy_reviews/euro-festival-report_en.pdf
- Fabiani, J.-L. (2013). Festivals, local and global: Critical interventions and the cultural public sphere. *Teoksessa* Giorgi, L., Sassatelli, M. & Delanty, G. (toim.) (2011). *Festivals and the Cultural Public Sphere*, 92–107. Routledge Advances in Sociology. London, New York.
- Falassi, A. (1987). Festival: Definition and Morphology. *Teoksessa* Falassi, A. (toim.) *Time Out of Time: Essays on the Festival*. University of New Mexico Press, Albuquerque.
- Final report – EURO-FESTIVAL (Art Festivals and the European Public Culture)* (2011).
http://cordis.europa.eu/publication/rcn/16752_en.html
- Finni (2008). *Motivation of Volunteers in Cultural Events – Case Study on Finnish Film Festivals*. Pro gradu -tutkielma. Sibelius-Akatemia, Arts Management, Helsinki.
- Foley, M., D. McGillivray & G. McPherson (2009). Policy, politics and sustainable events. *Teoksessa* R. Raj & J. Musgrave (toim.) *Event Management and Sustainability*, 9–21. GABI, Wallingford.
- Getz, D. (2008). Event tourism: Definition, evolution, and research. *Tourism Management* 29: 3, 403–428.
- Getz, D. (2009). Policy for sustainable and responsible festivals and events: institutionalization of a new paradigm. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events* 1: 1, 61–78.
- Getz, D. (2011). The Nature and Scope of Festival Studies. *International Journal of Event Management Research* 5: 1–47.
- Getz, D. (2012). Event studies: Discourses and future directions. *Event Management* 16: 2, 171–187.

- Giorgi, L., Sassatelli, M. & Delanty, G. (toim.) (2011). *Festivals and the Cultural Public Sphere*. Routledge Advances in Sociology. London, New York.
- Grönroos, T.-M. (2011). *Yleisöt musiikkifestivaalien toiminnassa: Kaustinen Folk Music Festivalin, Kuhmon Kamarimusiikin, Pori Jazzin ja Ruisrockin yleisöt, yleisöjen odotukset ja niihin vastaaminen festivaalijärjestäjien näkökulmasta*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, musiikin laitos, musiikkitiede, Jyväskylä.
- Grünstein, R. & E. Aulanko (2004). *East Side Story*. Kulttuuriyhteistyö Itä-Suomen kehittäjänä. Image Match Oy.
- Haaga-Perho (2009). *Kaustisen kansanmusiikkifestivaalien vaikutukset vuonna 2007*. Haaga-Perho sarja, Helsinki.
- Haatainen, J. (2011). ”Tekijät tapahtumien takana”. *Raportti keskisuomalaisista kulttuuriyhdistyksistä*. Keski-Suomen taidetoimikunta.
<http://www.kstaide.net/tiedotteet/Kulttuuriyhdistysraportti.pdf>
- Hahtola, H. & J.-P. Äijälä (2015). *Tapahtumien Oulu – Tapahtumien vaikuttavuus ja tapahtumiin liittyvä yritystoiminta Oulussa*. Tapahtumat, kumppanuudet ja kaupunkikulttuuri -tiimi, Oulun kaupunki.
http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=40bfc4da-f7c0-4c7c-bd28-7df4b-2d91bef&groupId=6281062
- Hakala, T. (2006). *Lyhytelokuvan ammattilaiset festivaalilla – tutkimus ammattiyhteisöstä, modernista totemismista ja festivaalista rituaalina*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, sosiologia, Jyväskylä.
- Hako, P. (2007). Kulttuurin takapajulasta musiikin eturintamaan. Teoksessa Silvanto, S. (toim.) *Festivaalien Helsinki – Urbanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat*, 50–57. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.
- Halonen, K. (2004). *Huomisen rientoja tuottamassa. Tapahtumatuottajien ammatin kehitystrendejä tuottajia kouluttavien ammattikoreakoulujen näkökulmasta*. Cuporen julkaisu 5/2004.
http://www.cupore.fi/documents/Cupore_Julkaisu_5_2004.pdf
- Halonen, K. (2005). *Visioita ja valintoja. Tapahtumatuotannon tulevaisuus helsinkiläisten tuottajien arvioimana*. Cuporen julkaisu 10/2005, Helsinki.
http://www.cupore.fi/documents/CUPORE_10_Visioita_ja_valintoja.pdf

- Halonen, K. (2007a). Yleismies jantusista festarispesialisteiksi? Tapahtumatuottajan toimenkuvat. Teoksessa Silvanto, S. (toim.) *Festivaalien Helsinki. Urbanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat*, 144–149. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.
- Halonen, Katri (2007b). Open Source and New Media Artists. *Human Technology. An Interdisciplinary Journal on Humans in ICT Environments* 3:1, 98–114.
- Halonen, K. (toim.) (2010). *Kulttuuri kokoaa. Kulttuuritapahtumien muuttuvat verkostot*. Tuottaja 2020-hanke. Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kulttuuri ja luova ala.
http://tuottaja2020.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Kokoaa/1_Kulttuuri_kokoaa_Halonen_WEB.pdf
- Halonen, K. (2011). *Kulttuurituottajat taiteen ja talouden risteyskohdassa*. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 411. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
- Halonen, K. (toim.) (2012). Kulttuurituottajakoulutuksen suuntaviivoja. Tuottaja2020-hankkeen loppuraportti. Metropolia ammattikorkeakoulu, Helsinki.
http://tuottaja2020.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/katalysoi/12_suuntaviivoja_VALMIS.pdf
- Halonen, K. (2014). Tapahtumajohtajasta yleisömanageriksi. Teoksessa Luonila, M. (toim.). *Tapahtumakaupungin hyvät käytännöt – keskustelua suomalaisista tapahtuma- ja festivaalikaupungeista*. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 16/2014. Taideyliopiston Sibelius-Akatemia, Helsinki.
- Hallitusohjelman strateginen toimeenpanosuunnitelma – Kärkihankkeet ja vastuut* (2011). Valtioneuvoston periaatepäätöksiä 5.10.2011.
<http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/321857/Hallitusohjelman+strateginen+toimeenpanosuunnitelma/780ab6d0-00ec-4681-aa2a-4c6fc740783b>
- Halonen, K. (toim.) (2012). *Tuottaja2020 -hankkeen loppuraportti*. Hartikainen, S. (2008). *Musiikkifestivaalin toiminnanjohtajan ammattikuva*. Pro gradu -tutkielma. Taiteiden tutkimuksen laitos, Musiikkitiede, Helsingin yliopisto.
- Haverinen A. (2010). Aurinkoa, hengailua ja fiilistelyä – tunnelmointia jazz-festivaaleilla mobiilivideoiden välityksellä 2009. Teoksessa Multisilta, J.; M. Mäenpää; J. Suominen (2010) *Yhdessä ja liikkeellä – mobiili sosiaalinen media*. Kulttuurituotannon ja maiseman tutkimuksen koulutusohjelma, Julkaisu 21. Tampere.

- Haverinen & Oksman (2008). *Ilosaarirockin aluetaloudelliset vaikutukset Joensuun kaupungissa heinäkuussa 2007*.
- Heikkinen, M. (1996). *Tilastotietoa kulttuuritapahtumista*. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki.
- Heino, N. (2010). *Suomalaisten ja virolaisten verkostoyhteistyö kulttuurikohteiden ja -tapahtumien kehittämisen välineenä*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, Geotieteiden ja maantieteen laitos.
- Heinonen (2012). Seinäjoki tanssii ja soi – Kaupunkitilan festivalisoituminen Tangomarkkinoiden aikana. *Teoksessa* Kärjä, A.-V. & K. Åberg (toim.) *Tango Suomessa*, 181–217. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 108. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
- Heiskanen, I, A. Kangas & R. Mitchell (toim.) (2015). *Taiteen ja kulttuurin kentät – Perusrakenteet, hallinta ja lainsäädäntö*. Tietosanoma, Tallinna.
- Hellman, T. (2007). *Festivaali-ilmio – helsinkiläinen festivaalibuumi esteettisen kokemuksen ja taidemaailman näkökulmasta*. Pro gradu -tutkielma. Estetiikka, Helsingin yliopisto.
- Henttonen, M. (2012). Yhteiskuntavastuu tapahtumaverkoston toiminnassa, Case: Flow Festival. Pro gradu -tutkielma. Liiketaloustiede, markkinointi, Turun kauppakorkeakoulu, Turun yliopisto.
- Herranen, K. & Karttunen, S. (2014). Parantaako valtion tapahtumatuki kulttuurin saavutettavuutta? *Tieto & trendit*,
- Hitters. E. (2007). Porto and Rotterdam As European Capitals of Culture: Towards the Festivalization of Urban Cultural Policy. *Teoksessa* G. Richards (toim.) *Cultural Tourism: Global and Local Perspectives*, 281–301. Haworth Press, New York.
- Hirvonen, T. (2002). ”Tiältä kuuluu soiton jytkä ja rallatuksen ääni” – kansanmusiikkifestivaali Kihauksen kehityksen ja äänimaiseman etnografinen tarkastelu. Pro gradu -tutkielma. Joensuun yliopisto, Humanistinen tiedekunta, Suomen kielen ja kulttuuritieteiden laitos, Perinteentutkimus.
- Honkanen (2009). Itäsuomalaiset kulttuuritapahtumat ja tapahtumamatkailijoiden segmentointi matkailumotivaatioiden avulla. East Side Story – Puhtia itäsuomalaiseen tapahtumamatkailuun hankkeen tutkimusraportti.

- Horsti, K. (2000): *Maailma kylässä – ei jäämässä. Kulttuurisen moninaisuuden ohittaminen mediassa*. Teoksessa: Tapper, Helena (toim.): *Me median maisemissa. Reflektioita identiteettiin ja mediaan*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hottinen, M. (2003). *Instituutio ja uudistuminen – uuden musiikin rajankäyntiä Helsinki biennale-/Musica nova Helsinki -festivaalilla 1981–2001*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, Taiteiden tutkimuksen laitos, musiikkitiede, Helsinki.
- Hopper (2006). *The audience of metal music – a survey of the Tuska Open Air Metal Festival audience*. Pro gradu -tutkielma.
- Hujanen (2006). *Tädit seikkailevat bussilla – eli keski-ikäisten kuvataiteen harrastajien taidematka omin sanoin*. Pro gradu -tutkielma.
- Hunyadi, Z, P. Inkei & J. Z. Szabó (2006). *Festival-world Summary Report – National Survey on Festivals in Hungary, including deliberations on public funding, evaluation and monitoring*. The Budapest Observatory, Budapest.
- Huttunen, O. (2001). *Julkinen tuki kulttuurille – taloustieteellisiä perusteluja sekä kuntien, valtion ja Euroopan unionin tukijärjestelmien toiminta*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, Kansantaloustiede, makrotalousteorian linja, Helsinki.
- Hämäläinen & Kemppe (2008). *Lasten taidefestivaali Hippalot – Kävijätutkimus*. Opinnäytetyö, Liiketalouden koulutusohjelma, Kulttuuri- ja kongressipalveluiden suuntautumisvaihtoehto. Pirkanmaan ammattikorkeakoulu.
- Härkönen, T. (2013). *Festivaalien tulevaisuus – osallistamisen ja elämyksellisyyden merkitys festivaalituotannossa*. Pro gradu -tutkielma. Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Taiteen laitos, Porin yksikkö, Creative Business Management.
- Ikonen, R. (2006). *Klassisen musiikin festivaalien markkinointi Kuhmon Kamarimusiikin ja Savonlinnan Oopperajuhlien näkökulmasta*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, musiikin laitos, musiikkitiede, Jyväskylä.
- Ilkczuc, D. & Kulikowska, M. (2007). *Festival jungle, policy desert? Festival policies of public authorities in Europe*. Circle.
<http://www.efa-aef.eu/newpublic/upload/efadoc/11/interarts14.pdf?session=s:5871000F1b2d11401ERqFFBE7A94>

- Ilmonen, K., Kaipainen, J. & Tohmo, T. (1995). *Kunta ja musiikkijuhlat*. Kunnallisan kehittämistäitiön tutkimusjulkaisu 1995/6. Gummerus, Jyväskylä.
- Ilmonen, K., Luoto, I. & Rosenqvist, O. (2010). *Maaseutumaisen kulttuuritapahtuman olemus, kehitys ja menestys. Kymmenen kehityskertomusta Suomesta, Skotlannista, Norjasta ja Uudesta-Seelannista*. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja 2010/4. Helsinki.
- Ilmonen, J. (2015). *Taide- ja kulttuurialan verkostot festivaaliorganisaation näkökulmasta*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kauppakorkeakoulu, liiketaloustiede, markkinointi, Pori.
- Iso-Aho, J. (2011). *Kulttuuri kutsuu. Vapaaehtoiset tapahtumien voimavarana ja hengenluojina*. Tuottaja 2020-hanke, osaraportti 6. Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kulttuuri ja luova ala.
http://tuottaja2020.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/6_Kulttuuri_kutsuu_iso-aho_KEVYT2.pdf
- Iso-Aho, J. (2014). Tapahtumamaakunta-hankkeen loppuraportti. Humanistinen ammattikorkeakoulu.
http://www.ekarjala.fi/liitto/wp-content/uploads/2013/10/2012_006-Tapahtumamaakunta.pdf
- Iso-Aho, J. & Juhola, E. (toim.) (2012). *Kulttuuria vapaaehtoistyönä!* Sarja F. Katsauksia ja aineistoja 15. Humanistinen ammattikorkeakoulu.
www.humak.fi/sites/default/files/liitteet/kulttuuria-vapaaehtoistyona-2012.pdf
- Iso-Aho, J. & Kinnunen, J. (2011). *Tapahtumatuotannon palapeli – Näkökulmia merkityksiin, muutokseen ja kehittämiseen*. Sarja F, Katsauksia ja aineistoja 4, 2011. 85 s. Humanistinen ammattikorkeakoulu, Helsinki.
- Iso-Pietilä (2008). *”Hauskaa meininkiä... vaikka työnteko onkin välillä raskasta” – Vuoden 2006 toimitsijoiden motiivit osallistua vapaaehtoistyöhön Pori Jazz- festivaaleilla*. Pro gradu -tutkielma. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitos, Turun yliopisto.
- Jakonen, O. & Mitchell, R. (2014). Kulttuuri alueellisen kehityksen moottorina. Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoittamat kulttuurihankkeet Manner-Suomen rakennerahastokaudella 2007–2013. Cuporen verkkojulkaisuja 25. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämistäitiö, Helsinki.
http://www.cupore.fi/documents/Kulttuurialueellisenkehityksenmoottorina_v06.pdf

Jakonen, O. & Mitchell, R. (2015). Kulttuuripolitiikan yhteys EU:n innovaatio- ja aluepolitiikkaan. EU:n rakennerahastojen ja maaseudun kehittämisohjelman lisäarvo kansalliselle kulttuuripolitiikalle. Cuporen verkkojulkaisuja 29. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämistäitiö, Helsinki.

http://www.cupore.fi/documents/Kulttuuripolitiikan_yhteys_EUn_innovaatio_ja_aluepolitiikkaan.pdf

Jakonen, O. (2015). Kulttuurin kehittäminen maaseudulla. Kulttuurihankkeet Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmassa kaudella 2007–2013. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2015:12.

<http://www.cupore.fi/documents/okm12.pdf>

Jalava, K. (1992). *Kulttuuritapahtuman paikalliset vaikutukset – Maailmankarnevaali-tapahtuma Seinäjoella*. Helsingin yliopisto. Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus. Raportteja ja artikkeleita 17. Helsingin yliopisto, Seinäjoki.

Jansson, Mari (2014). *Mittaamattoman arvokasta? Taiteen ja kulttuurin vaikutustutkimuksia ja -metodologioita*.

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/135814/Kokos_2_2014.pdf?sequence=1

Jialin (2011). *Strategic long-term arts and business partnerships in international arts festival settings – case studie in Finland and China*. Pro gradu -tutkielma.

Johansson, M. (2010). *Det finlandssvenska festivalfältet*. Universitetstryckeriet, Helsingfors.

Johansson, M. (2014). *Det är publiken som gör festivalen – En publikundersökning av fjorton festivaler*.

Järvelä & Rosenqvist (2007). *Ikääntyvien kulttuuritoiminta maaseutukuntien voimavarana*. Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Kokkola.

Kaartinen, S. & Linnapuomi, A. (2015). *Tapahtumia kaikille! Opas saavutettavan kulttuurifestivaalin järjestämiseen*. Kulttuuria kaikille -palvelu, Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta.

Kainulainen, K. (2004). *Elämyksistä elinkeinoja. Kulttuuritapahtumien paikallistaloudelliset merkitykset maaseutukunnille ja kaupungeille*. Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus, Julkaisuja 2. Helsingin yliopisto, Seinäjoki.

Kainulainen, K. (2004). Kulttuuriteollisuuden ja aluetalouden kehityksen moniulotteinen yhteys. *Teoksessa* Sotarauta, M. & K.-J. Kosonen (toim.) *Yksilö, kulttuuri, innovaatio-*

ympäristö. Avauksia aluekehityksen näkymättömään dynamiikkaan, 170–201. Tampere University Press, Tampere.

Kainulainen, Kimmo (2005). *Kunta ja kulttuurin talous. Tulkintoja kulttuuripääoman ja festivaalien aluetaloudellisista merkityksistä*. Väitöskirja. Tampereen yliopisto, Tampere.

Kainulainen, K. (2007). Juureva festivaali ja vetovoimainen kaupunki. Teoksessa Silvano, S. (toim.) *Festivaalien Helsinki. Urbanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat*, 176–181. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.

Kainulainen, K. (2014). Teoksessa Luonila, M. (toim.). *Tapahtumakaupungin hyvät käytännöt – keskustelua suomalaisista tapahtuma- ja festivaalikaupungeista*. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 16/2014. Taideyliopiston Sibelius-Akatemia, Helsinki.

Kangas, A. (2005). Arvioinnin kontekstit kulttuuripoliitikassa. Teoksessa Häyrynen, S. (toim.) *Kulttuurin arviointi ja vaikutusten väylät*, 103–127. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämistäitiö. Cuporen julkaisuja 12. Yliopistopaino, Helsinki.

Kangas, A. & E. Pirnes (2015). Kulttuuripoliittinen päätöksenteko, lainsäädäntö, hallinto ja rahoitus. Teoksessa Heiskanen, I., A. Kangas & R. Mitchell (toim.) *Taiteen ja kulttuurin kentät. Perusrakenteet, hallinta ja lainsäädäntö*, 23–108. Tietosanoma, Helsinki.

Karjalainen, T. (1991). *Kuhmo Chamber Music Festival – The structure of the festival ´s economy and the economic impact of festival*.

Karjalainen, R. (2008). *Kuvia lumessa – Skabmagovat- alkuperäiskansojen elokuvafestivaalin mediarepresentaatio valtaväestön sanomalehdissä 1999–2007*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto, Giellagas-instituutti, saamen kieli ja saamelainen kulttuuri.

Karjalainen, R. (2015). *Saamen kielet pääomana monikielisellä Skabmagovat -elokuvafestivaalilla*. Väitöskirja.

Karppinen, M. (2012). *Tapahtumapaikasta elämyspaikaksi – festivaalin ja tapahtumakaupungin elämyksellisen vuorovaikutuksen kehittäminen*. Pro gradu -tutkielma. Vaasan yliopisto, kauppatieteellinen tiedekunta, markkinointi, Vaasa.

Karppinen, M. & Laaksonen, P. (2013). Irrallinen tapahtumatila vai kaupunkilähtöinen elämys? – paikan rooli kulttuuritapahtumaan liittyvissä kulutuskokemuksissa. *Kulutustutkimus*. *Nyt* 1–2/2013, 44–64.

- Karppinen, A. & Luonila, M. (2014). *Tapahtuma- ja festivaaliklusterin laskennallinen aluevai-
kutusmalli*. Oulu, Pori ja Seinäjoki. Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksikön
julkaisusarja A. Nro A 46/2014. Pori: Turun yliopiston kauppakorkeakoulu.
[http://www.siba.fi/documents/87219/841761/Tapahtuma+ja+festivaaliklusterin+
laskennall+aluevaikmalli/5266ff0a-7a09-49a7-bc82-01a8b8182d7c?version=1.0](http://www.siba.fi/documents/87219/841761/Tapahtuma+ja+festivaaliklusterin+laskennall+aluevaikmalli/5266ff0a-7a09-49a7-bc82-01a8b8182d7c?version=1.0)
- Karttunen, Sari (2010). Kulttuuri-indikaattorien politiikkaa. *Hyvinvointikatsaus* 1/2010, 41–45.
- Karttunen, S. (2011). *Kuntien kulttuuripalveluiden indikaattorit: raportti 22 kaupungin yhteisen
vertailevan tietokannan ja internetportaalin perustamisesta*.
[http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/opeku/kulti/kulttuuri/kulti-indikaattorit/
Documents/Indikaattoriraportti%202011.pdf](http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/opeku/kulti/kulttuuri/kulti-indikaattorit/Documents/Indikaattoriraportti%202011.pdf)
- Karttunen, S. & Kontkanen, R. & Saukkonen, P. (2014). *Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuriin
ja taiteeseen liittyvät valtionavustukset. Selvitys avustustoiminnasta strategisuuden ja vai-
kuttavuuden lisäämisen näkökulmasta*. OKM:n asettaman Taiteen ja kulttuurin toimialan
valtionavustuspolitiikan kehittäminen ja uudistaminen -työryhmän käyttöön tarkoitettu
luonnos, julkaisematon. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore, Helsinki.
- Keskinen, V. (toim.) (2008). *Täydet pisteet – Eurovision laulukilpailut Helsingissä 2007 = Twelve
points – Eurovision song contest in Helsinki 2007*. 148 s. Helsingin tietokeskus.
- Keskinen, V. & Kotro (2014). *Kohti yhteisöllistä kaupunkikulttuuria – Mielipiteitä Helsingistä kult-
tuurikaupunkina*. Tutkimuskatsauksia 4/2014. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.
[http://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/14_06_09_Tutkimuskatsauksia_4_14_
KeskinenKotro.pdf](http://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/14_06_09_Tutkimuskatsauksia_4_14_KeskinenKotro.pdf)
- Kilpeläinen, P., Kostiainen, E. & Laakso, S. (2012). *Kaupungissa tapahtuu. Tapahtumaklusteri ja
tapahtumien vaikutukset Helsingissä*. Kaupunkitutkimus TA Oy.
http://www.visithelsinki.fi/sites/visithelsinki.fi/files/files/tapahtumien_vaikuttavuus.pdf
- Kinnunen, M. (2013). ”*Todella hyvä meininki kylällä*” – Kulttuuritapahtuman kokonaiselämyk-
seen vaikuttavat tekijät. Pro gradu. Lapin yliopisto.
[http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/88795/Kinnunen_gradu%5B1%5D.pdf?
sequence=1](http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/88795/Kinnunen_gradu%5B1%5D.pdf?sequence=1)
- Kinnunen, M. & A. Haahti (2013). *Total experience framework: experiencing cultural festivals of
Finnish summer*. Extended abstract for 2nd World Research Summit for Hospitality and
Tourism, December 15–17, 2013, Orlando, U.S.A.

- Kinnunen, M. & A. Haahti (2014). Experiencing community festivals and events. Insights from Finnish summer festivals. *Teoksessa* Jepson, A. & A. Clarke (toim.) *Exploring community festivals and events*, 31–53. Routledge, London.
- Kinnunen, M. & A. Haahti (2015). Visitor discourses on experiences: reasons for festival success and failure. *International Journal of Event and Festival Management*, 6: 3, 251–268.
- Kinnunen, M. & M. Luonila (2015). Festivaalibarometri 2014: Kävijöiden segmentointi. *Julkaisussa* Luonila, M. & J. Koivisto (toim.) *Rock, ra(u)ha ja rakkaus – Festivaalibarometri 2014 ja katsaus tapahtumien muuttuvaan toimintaympäristöön*, JOHDE II – Tapahtumatuotannon muutosjohtaminen -hankkeen loppujulkaisu, 30–46. Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksikön julkaisu, sarja A50:2015.
- Kinnunen, M., M. Luonila, S. Rumpunen & J. Koivisto (2015). Festivaalibarometri 2014: Tuloksia. *Julkaisussa* Kinnunen, M. & M. Luonila (toim.) *Rock, ra(u)ha ja rakkaus – Festivaalibarometri 2014 ja katsaus tapahtumien muuttuvaan toimintaympäristöön*, JOHDE II – Tapahtumatuotannon muutosjohtaminen -hankkeen loppujulkaisu, 7–24. Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksikön julkaisu, sarja A50:2015.
- Kirjonen (2001). *Vexilla Regis XX Anni – Lohtajan Kirkkomusiikkijuhlat 1979–1998*. Pro gradu -tutkielma.
- Kivenmaa, A. (2013). *Kymmenen vuotta vastavirtaan – Miksi järjestää ilmaisfestivaaleja?* Pro gradu -tutkielma. Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Taiteen laitos, Porin yksikkö, Creative Business Management.
- Klaic, D. (2014). *Festivals in Focus*. 131 s. The Budapest Observatory, Budapest.
- Koivaara, S. O. (2011). *Kehollisia avauksia Turku 2011-kulttuuripääkaupunkivuoteen – eurocultured-katufestivaalin nuorten tanssityöpajan kehollisten käytäntöjen kertomaa*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto, maantieteen ja geologian laitos, Turku.
- Koivisto & Luonila (2015). Musiikkialan talous Suomessa 2014. Tunnuslukuja ja tutkimuksia 10. Music Finland.
https://www.uniarts.fi/sites/default/files/Tunnuslukuja_ja_tutkimuksia_10_Musiikkialan-talous2014.pdf
- Kojo, L. (2015). *Kylä ja kulttuuri – paikalliset tapahtumat osana kylätoimintaa Pudasjärven Livon kylässä*. Pro gradu -tutkielma. Maantieteen laitos, Oulun yliopisto.

- Koljonen, Veli-Matti (2009). *Kulttuurimittarit – Selvitys kulttuuritapahtumien vaikuttavuudesta alueiden yritystoimintaan*.
http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/1150/Kulttuurimittarit_lopullinen-1.pdf
- Koponen, Aki & Lehtonen, Annina (2012). *Turku 2011-hankkeen pitkän aikavälin taloudelliset vaikutukset. Yhteenvedo haastatteluista ja johtopäätöksistä*. Turku: Turun kauppakorkeakoulu.
http://www.turku2011.fi/sites/default/files/liitteet/turku_2011_pitkan_aikavalin_taloudelliset_vaikutukset_koponen__lehtonen_20120515ak_0.pdf
- Koski, A.-K. (2012). *Taiteella töissä – Taiteen kentän uuden kolmannen sektorin organisaatioiden toimijuuden määrittäminen nykyaikaisen taiteen suuntausten jalanjäljissä*. Pro gradu -tutkielma. Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Taiteen laitos, Taiteen kuratointi ja näyttelypedagogiikka.
- Kukkonen, Tiina (2000). *Festivaalit 1996–2000. Tilastotietoa kulttuuritapahtumien julkisesta tuesta, taloudesta ja yleisöistä*. Työpapereita no 36. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki.
- Kukkonen, Tiina (2001). *Festivaalien talous 1999. Finland Festivals ry:n jäsenten talouden rakenne 1999 ja kehitys vuodesta 1993*. Työpapereita No 37. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki.
- Kukkonen, Tiina (2002) *Festivaalien avustusten haku opetusministeriöltä pitkän aikavälin yhteistoiminnallisena pelinä*. Pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto, taloustieteiden tiedekunta, kansantaloustiede, Jyväskylä.
- Kulttuuria kaikille (2011). *Kulttuurifestivaalien ja -tapahtumien saavutettavuus Keväällä 2011 toteutetun kyselyn tulokset*. Kulttuuria kaikille -palvelun verkkojulkaisuja 3:2011. Kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet KEHYS, Valtion taidemuseo.
http://www.cultureforall.info/doc/tutkimukset_ja_raportit/Kulttuurifestivaalien_ja_tapahtumien_saavutettavuus.pdf
- Kumpulainen, K. (2012). *Kylätoiminta ja aktiivisen kylän tuottaminen*. 165 s. Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
- Kunnas, O., Kuokkanen, T., Mönkkönen, R., Perttola, W. & Äikäs, T. (2011). Sinusta jää jälki. Arkeologit tutkimassa Provinssirockin festivaalialuetta. *Muinaistutkija* 2011: 1, 21–34.
- Kuusi (2007). Ainutlaatuista ja ajankohtaista – Katsaus helsinkiläisiin festivaaleihin. *Teoksessa* Silvanto, S. (toim.) *Festivaalien Helsinki*. Urbanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat, 16–25. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.

- Kyheröinen, T. (2007). Ruisrock ristitulessa – diskurssianalyttinen tutkielma festivaalin media-
kuvan ja identiteetin muotoutumisesta 1970–1972 ja 2004–2005. Pro gradu -tutkielma.
Turun yliopisto, musiikkitiede, Turku.
- Kyllönen, T. (2006). *Festivaaliorganisaation ja median kohtaaminen: median käsityksiä lehdistö-
toimiston työntekijöiden viestintäosaamisen tasosta*. Pro Gradu -tutkielma. Jyväskylän
yliopisto, viestintätieteiden laitos, puheviestintä, Jyväskylä.
- Kyllönen, S. (2009). *Lyhytelokuva ja genren merkit – Diskurssianalyttinen tutkimus
lyhytelokuvan käsitteestä festivaalikäytäntöjen rakentamana*. Pro gradu -tutkielma.
Helsingin yliopisto, Valtiotieteellinen tiedekunta, viestinnän laitos, viestintä, Helsinki.
- Laakso, S., Kilpeläinen, P., Kostiainen, E. & Susiluoto, I. (2006). *Yleisurheilun MM2005-kisojen
aluetaloudelliset vaikutukset*. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU, Jyväskylä.
- Laakso, S. & Kilpeläinen, P. (2008). *Eurovision Song Contest Helsinki 2007: Laulukilpailut yleisön,
yritysten ja yhteistyökumppanien näkökulmasta*. Tutkimuskatsauksia 2008:4. Helsingin
kaupungin tietokeskus, Helsinki.
- Lagerspetz, M. (2011). *Vironkielisten maahanmuuttajien osallistuminen kulttuuri- ja yhdistys-
elämään*. Tuglas-seura, Helsinki.
- Lammi, A. & Protassova, E. (2011). Suomen venäjänkieliset kulttuuripalveluiden käyttäjinä ja
tuottajina. Venäjän ja Itä-Euroopan Instituutti, Helsinki.
[www.kulttuuriakaille.info/doc/monikulttuurisuus_kansio/suomen_venajankieliset_
kulttuuripalveluiden_kayttajina__ja_tuot.pdf](http://www.kulttuuriakaille.info/doc/monikulttuurisuus_kansio/suomen_venajankieliset_kulttuuripalveluiden_kayttajina__ja_tuot.pdf)
- Langen, F. & Garcia, B. (2008). Measuring the Impacts of Major Cultural Events: A Literature
Review. *Arts Research Digest* 44.
[https://www.liverpool.ac.uk/media/livacuk/impacts08/pdf/pdf/Langen_and_
Garcia_2008_ARD_Literature_Review.pdf](https://www.liverpool.ac.uk/media/livacuk/impacts08/pdf/pdf/Langen_and_Garcia_2008_ARD_Literature_Review.pdf)
- Laitinen, T. (2007). *Itä-Suomen tapahtumamatkailun toimintakenttä ja kehittämisen kohteet*.
Esitys tapahtumamatkailun kehittämishankekokonaisuudeksi lähtökohtana Itä-Suomi
-ohjelman M9: East Side Story. Savonlinnan koulutus- ja kehittämiskeskus, Joensuu
yliopisto.
[https://www2.uef.fi/documents/1145891/1362833/eastsidestory_tauustaselvitys_
final300407.pdf/432a8118-37e1-4e1f-b72f-31b4bc9faf24](https://www2.uef.fi/documents/1145891/1362833/eastsidestory_tauustaselvitys_final300407.pdf/432a8118-37e1-4e1f-b72f-31b4bc9faf24)

- Lassila, S., K. Lindroth & T. Rantanen (2013). Events as a contributor to social capital. Teoksessa Richards, G., M. P. de Brito & L. Wilks (toim.) *Exploring the Social Impacts of Events*, 31–42. Routledge, New York.
- Lehto, A.-M. (2014). *International Branding Strategies for Finnish Cultural Destinations*. Pro gradu -tutkielma, Tritonia.
- Lehtovuori, P. (2000). Tapahtuma – toinen paikka? Teoksessa Stadipiiri (toim.). *URBS: kirja Helsingin kaupunkikulttuurista*. Helsingin kaupungin tietokeskus. Edita, Helsinki.
- Leinonen, P. (2007). *Kaupunki-imago kulttuuritapahtumissa – Vertaileva tutkimus Turusta ja Krakovasta*. Pro gradu -tutkielma. Kansatiede, Turun yliopisto.
- Lemmetyinen, A., F. Go & M. Luonila (2013). The relevance of cultural production – Pori Jazz – in boosting place brand equity. *The Journal of Place Branding and Public Diplomacy* 9: 3, 164–181.
- Levula, Elina (2009). *Greening event – environmental management in event management. Case study Jyväskylä rock festival*. Pro gradu -tutkielma. Taloustieteiden tiedekunta, yritysten ympäristöjohtaminen, Jyväskylän yliopisto.
- Liikanen, H.-L. (2010). *Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia – ehdotus toimintaohjelmaksi 2011–2014*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2010:1, Helsinki.
- Liikkanen, M., R. Hanifi & U. Hannula (toim.) (2005). *Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä. Vapaa-ajan muutokset 1981–2002*. Tilastokeskus, Helsinki.
- Liikkanen, M. (toim.) (2009). *Suomalainen vapaa-aika. Arjen ilot ja valinnat*. Gaudeamus, Helsinki.
- Linko, M. & S. Silvanto (2007). ”Ilman festivaaleja stadi ei olisi stadi.” Festivaalit pääkaupunki-seudun asukkaiden silmin. Teoksessa Silvanto, S. (toim.) *Festivaalien Helsinki. Urbanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat*, 152–165. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.
- Linko, M. & Silvanto, S. (2011). Infected by arts festivals: Festival Policy and Audience Experiences in the Helsinki Metropolitan Area. *The Journal of Arts Management, Law and Society* 41:4, 224–239.

- Linna, E. (2003). *Kulutus ja rockfestivaali – Provinssirock 2002 elämyskuluttamisen pelikenttänä*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, taloustieteen laitos, kuluttajaekonomia, Helsinki.
- Linna, E. (2007). Rockfestivaalit kulutuksen pelikenttänä. Teoksessa Heinonen, V. & J. Kortti (toim.) *Vaikuttamista ja valintoja – monitieteisiä näkökulmia mainontaan ja kulutukseen*. Gaudeamus, Helsinki.
- Linnainsaari, A. (2000). *Matkakohteen elinkaari : Pori Jazz -festivaalin kehitys vuosina 1966–1999*. Pro gradu -tutkielma. Turun kauppakorkeakoulu, Markkinointi.
- Lipas, L. (2003). *Rauhaa, rakkautta, musiikkia ja monikulttuurisuutta – musiikin ja ideologian kohtaaminen Faces -etnofestivaalilla*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, Taiteiden tutkimuksen laitos, musiikkitiede, Helsinki.
- Lundman, R. (2012). Kaupunki leikkikenttänä – Kriittisen leikin ja kaupunkitilan vuorovaikutteisuus Turku365-taidehankkeessa. *Alue ja ympäristö* 41: 1, 3–13.
- Lundman, R. (2013). *Julkiseen tilaan liittyvät vastuukysymykset kaupunkilaisten omaehtoisessa kulttuuritoiminnassa*. Tutkimuskatsauksia 2/2013. Turun kaupunki, Kaupunkitutkimusohjelma.
- Luoma, H. (2011). *Imatra Big Band Festivalin epäsuorat taloudelliset vaikutukset ja festivaaliyleisön musiikilliset mieltymykset kesällä 2010*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, musiikin laitos, musiikkitiede, Jyväskylä.
- Luonila, M. (toim.) (2014) *Tapahtumakaupungin hyvät käytännöt – keskustelua suomalaisista tapahtuma- ja festivaalikaupungeista*. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 16/2014. Taideyliopiston Sibelius-Akatemia, Helsinki.
<http://www.siba.fi/documents/87219/841761/Tapahtumakaupungin+hyvat+kaytannot/42e0d191-a277-498f-b498-07a6e3c72816?version=1.0>
- Luonila, M. (2014). Luovan tuotannon pirullinen ongelmallisuus – tapausesimerkkinä festivaalit. Teoksessa Lemmetyinen, A. & A. Hautaniemi (2014): *HITTI – hyvinvointipalvelujen innovatiivinen johtaminen ja kehittäminen (2011–2014) -projektin loppuraportti*, 36–43. Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksikön julkaisusarja A.
- Luonila, M. & Johansson, T. (2013). Orchestrating institutionalized cultural-production (eco) systems: Cases of opera and music festival, *Proceedings of the 22nd Nordic Academy of Management Conference*, Reykjavik.

- Luonila, M. & Johansson (2014). Tapahtumakaupungit Pori ja Seinäjoki strategisesti ja käytännössä – festivaalituotannon keskustelu strategiateksteissä sekä käytännön toiminnassa. Teoksessa Luonila, M. (toim.). *Tapahtumakaupungin hyvät käytännöt – keskustelua suomalaisista tapahtuma- ja festivaalikaupungeista*. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 16/2014. Taideyliopiston Sibelius-Akatemia, Helsinki.
- Luonila, M. & Johansson, T. (2015). The Role of Festivals and Events in the Regional Development of Cities – Cases of Two Finnish Cities, *Event Management*.
- Luonila, M. & J. Koivisto (toim.) (2015). 'ROCK, RA(U)HA JA RAKKAUS' Festivaalibarometri 2014 ja katsaus tapahtumien muuttuvaan toimintaympäristöön. Johde II – Tapahtumatuotannon muutosjohtaminen -hankkeen loppujulkaisu. Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksikön julkaisu, sarja A50:2015.
http://www.uniarts.fi/sites/default/files/Rock%2C%20Ra%28u%29ha%20ja%20Rakkaus_1.pdf
- Luonila, M., Suomi, K. & Johansson, M. (tulossa). Creating a Stir: The Role of Word of Mouth in Reputation Management in the Context of Festivals. *Scandinavian Journal of Hospitality & Tourism*.
- Lyck, L., Long, P. & Grige, A. X. (toim.) (2012). *Tourism, Festivals and Cultural Events in Times of Crisis*. Copenhagen Business School Publications, Copenhagen.
http://www.encatc.org/pages/fileadmin/user_upload/2012/Tourism_Festivals_and_Cultural_Events_in_Times_of_Crisis.pdf
- Mair, J. & M. Whitford (2013). An exploration of events research: event topics, themes and emerging trends. *International Journal of Event and Festival Management*, 4: 1, 6 – 30.
- Matkailun edistämiskeskus (2014). *Kulttuurimatkailun kehittämisstrategia kansainvälisille matkkinoille 2014–2018*.
<http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2014/03/Kulttuurimatkailun-kehitt%C3%A4misstrategia-2014-20183.pdf?dl>
- Mattila (2014). Tapahtumakaupunki Pori – Kaupunkibrändin kehittäminen Porissa. Pro Gradu -tutkielma.
- Mielonen, H. (2011). Docpoint-festivaalin markkinointitutkimus opinnäytetyönä. Teoksessa Lindholm, A., Simovaara, J., Cantell, T. & Mielonen, H. (2011). *Yleisötutkimus kulttuurialan opinnäytetyönä*. Sarja C. Oppimateriaaleja 27. Humanistinen ammattikorkeakoulu, Helsinki.

<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/34195/978-952-456-115-0.pdf?sequence=1>

Mikkonen, J., Pasanen, K. & Taskinen, H. (2008). *Itäsuomalaisten tapahtumien asiakasprofiilit ja aluetaloudellinen vaikuttavuus*. ESS vaikuttaa – tapahtumien arviointihankkeen tutkimusraportti. Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitoksen julkaisuja n:o 1. Savonlinna: Joensuun yliopisto.

http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-219-163-2/urn_isbn_978-952-219-163-2.pdf

Mikkonen, J., Pasanen, K. & Hakola, E.-M. (2009). *Finnish Event Evaluation Tool (FEET) -käsi- kirja*. East Side Story – Puhtia itäsuomalaiseen tapahtumamatkailuun -hankkeen raportti. Savonlinna: Joensuun yliopisto.

http://www.uef.fi/documents/1145891/1362833/FEET_k%C3%A4sikirja.pdf/bb15cb39-d943-48f6-9338-7145dd9d2933

Mikkonen, J. & Pasanen, K. (2010). *Economic and socio-cultural impacts of two leading cultural festivals in Savonlinna*. Centre for Tourism Studies. University of Eastern Finland, Savonlinna, Finland. Paper for Global Congress IV: Events and Festivals Research: State of the Art. Leeds, 14–16 July 2010.

Mikkonen, J., Pesonen, J. & Honkanen, A. (2015). *Kulttuurimatkailun vaikuttavuusindikaattorit – Esiselvityshankkeen loopuraportti 2013 – 2015*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2015 :20.

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2015/liitteet/okm20.pdf?lang=fi>

Mikkonen & Lahovuori (2015). *Tapahtumat matkakohteen imagon rakentajina -hankkeen loppuraportti*.

Mustonen (2006). *Tapahtumamarkkinointi kulttuuridemokratian välineenä : Kuopio Tanssii ja Soi ry:n Avaa ovi tanssiin -markkinointikiertue keväällä 2005*. Pro gradu -tutkielma.

Myllyniemi (2009). *Taidekohtia – Nuorisobarometri 2009*.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/barometrit/liitteet/Nuorisobarometri_2009.pdf

Myllyniemi (toim.) (2012). *Nuorisobarometri 2012 – Monipolvinen hyvinvointi*.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/barometrit/liitteet/Nuorisobarometri_2012_Verkkojulkaisu.pdf

- Mäenpää, P. (2007). Festivaalit ja kaupunkipolitiikan uusi kulttuuripuhe. Teoksessa Silvanto, S. (toim.) *Festivaalien Helsinki. Urbanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat*, 182–192. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.
- Négrier, E., L. Bonet & M. Guérin (toim.) (2013). *Music Festivals, a Changing World. An International Comparison*. 330 s. Éditions Michel de Maule, Paris.
- Negrier, E. (2015). Festivalisation: Patterns and Limits. Teoksessa Newbold, C., J. Jordan, F. Bianchini & C. Maughan (toim.) (2015). *Focus on Festivals. Contemporary European Case-Studies and Perspectives*, 18–27. Goodfellow Publishers Limited, Oxford.
- Nemeth, A. (2010). *ECOC 2.0 – the online imprint of Pecs 2010 and Turku 2011 cultural mega-events*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto, European Heritage, Digital Media and the Information Society.
- Neulaniemi (2010). *Mielikuvia ja kokemuksia Turun kaupunkitiloista Olohuone 306,4km² kaupunkitaidetapahtumassa – ympäristöestetiikan ja humanistisen maantieteen tulkintoja turkulaisista kaupunkitiloista uuden julkisen taiteen kontekstissa*. Pro gradu -tutkielma.
- Newbold, C., J. Jordan, F. Bianchini & C. Maughan (toim.) (2015). *Focus on Festivals. Contemporary European Case-Studies and Perspectives*. Goodfellow Publishers Limited, Oxford.
- Niemi, A. (2003). ”Det medeltida Åbo” : historiskt iscensättande som folknöje och stads-profilerande resurs. Pro gradu -tutkielma. Åbo Akademi.
- Nikula (2012). *Quantitative Surveys vs. Behavioural Analysis Studying Audiences Case : Espoo Ciné International Film Festival 2010*. Pro gradu -tutkielma.
- Nylund, M., Laakso, S. & Ojajärvi, S. (2006). *Urheilu, maine ja raha. Tutkimuksia vuoden 2005 yleisurheilun MM-kisoista*. Helsinki: Gaudeamus.
- Oikarinen, E., Lehtonen, A. & Koponen, A. (2013). Turun kulttuuripääkaupunkivuoden taloudelliset vaikutukset. Julkaisussa Vahlo & Ruoppila (toim.) *Turku 2011 – Tieteen kulttuuripääkaupunki*, 48–71. Turku 2011 -säätö.
- Oikarinen, Elias (2012). *Turun kulttuuripääkaupunkihankkeen taloudellisten vaikutusten jälkiarviointi – päätulokset*. Turku: Turun kauppakorkeakoulu.
http://www.turku2011.fi/sites/default/files/liitteet/esitys_oikarinen_turku2011_1.pdf

- Oksanen, M. (2013). *Miten saadaan uutta yleisöä kulttuuritapahtumaan? Tarkastelussa kaupunkifestivaali Jyväskylän Kesän ei-kävijät*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, musiikin laitos, musiikkitiede.
- Opetusministeriö (2006a). *Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus -toimenpideohjelma 2006–2010*. http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2006/liitteet/opm_18_opm6.pdf?lang=fi
- Opetusministeriö (2006b). *Kansainväliset suur tapahtumat Suomessa. Ehdotus kansalliseksi strategiaksi*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006: 27. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2006/liitteet/tr27.pdf>
- Opetusministeriö (2009a). *Kulttuuripolitiikan strategia 2020*. Opetusministeriön julkaisuja 2009: 12. Helsinki.
- Opetusministeriö (2009b). *Vaikuttavuusindikaattorit kulttuuripolitiikan tietopohjan vahvistajana*. Opetusministeriön julkaisuja 2009: 57, Helsinki. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm57.pdf?lang=fi>
- Opetusministeriö (2009c). *Päin näköä! Visuaalisten alojen taidepoliittinen ohjelma*. Opetusministeriön julkaisuja 2009: 53, Helsinki. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/OPM53.pdf?lang=fi>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2011a). *Valtioneuvoston selonteko kulttuurin tulevaisuudesta*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2011:8, Helsinki.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2011b). *Kulttuuritapahtumien avustusjärjestelmän uudistaminen. Nykytilan ja muutostarpeiden kartoitus*. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011: 24. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2011/liitteet/OKMtr24.pdf?lang=fi>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2012a). *Kulttuuria kartalla. Valtion osarahoittamien kulttuuripalvelujen sijainti ja kulttuurin kustannukset Suomen kunnissa*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:32, Helsinki.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2012b). *Audiovisuaalinen kulttuuri digitaalisessa toimintaympäristössä – Poliittiset linjaukset*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:31. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/okm31.pdf?lang=fi>

- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2013). *Matkailu ja kulttuurin syke – Kulttuurin matkailullinen tuotteistaminen -toimintaohjelman 2009–2013 loppuraportti*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2013:6.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2013/liitteet/OKM6.pdf?lang=fi>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2014a). *Valtionavustusten käytäntöjen ja vaikuttavuuden kehittäminen*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2014:24.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2014b). *Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus -loppuraportti*.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:15, Helsinki.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2014c). *Suomen elokuvasäätien tukitoiminta: hallintotapa, tavoitteet ja tuloksellisuus*. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014: 1.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2015). *Kulttuuritapahtumien järjestäminen – Sääntelyn ja byrokratian purkamisen purkamisen tarpeita koskeva kartoitus*. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:21.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2015/liitteet/tr21.pdf?lang=fi>
- Oulun kulttuuritapahtumayhdistys ry (2014). *KUVE-hankkeen esiselvitys*.
<http://documents.tips/documents/oulu-juhla-kuve-esiselvitys.html>
- Packer, J. & Ballantyne, J. (2010) The impact of music festival attendance on young people's psychological and social well-being. *Psychology of Music*, 39: 2, 164–181.
- Parametra (2008). Kotimaisen elokuvan yleisöt -tutkimus 2008. Suomen elokuvasäätö.
http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Kotimaisen_elokuvan_yleisot_tutkimus.pdf
- Parametra (2010). Kotimaisen elokuvan yleisöt -tutkimus 2010. Suomen elokuvasäätö
http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Kotimaisen_elokuvan_yleisot_2010.pdf
- Parametra (2013). Kotimaisen elokuvan yleisöt -tutkimus 2013. Suomen elokuvasäätö
http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Kotimaisen_elokuvan_yleisot_2013.pdf
- Parametra (2015). Kotimaisen elokuvan yleisöt -tutkimus 2015. Suomen elokuvasäätö
http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Kotimaisen_elokuvan_yleisot_raportti_2015.pdf

- Parvinen, M. (2014). *Taiteen ja liiketoiminnan välinen jännite ja sen vaikutus organisaation ohjaukseen – case-tutkimus taiteellisen organisaation kokonaisohjauksesta*. Väitöskirja.
- Pasanen, K., Mikkonen, J. & Taskinen, H. (2008). Itäsuomalaisten tapahtumien vaikutukset – tapahtumien vaikutusten arviointityökalun kehittäminen. *Muuttuva matkailu – tietoa matkailusta ja matkailuelinkeinosta* 2008: 1, 38–51.
- Pasanen, K., Taskinen, H., Mikkonen, J. (2009). Impacts of cultural events in eastern Finland – development of a Finnish event evaluation tool. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism* 9: 2–3, 112–129.
- Pasanen, K. & Hakola, E.-M. (2009). *Suomalaisten kulttuuritapahtumien matkailullinen merkittävyys ja kansainvälinen potentiaali*. MEK: A:166. Helsinki: Matkailun edistämiskeskus. www.mek.fi/wp-content/uploads/2013/04/A166-Kulttuuritapahtumien-matkailullinen-merk_2009.pdf?dl
- Pasanen, K. & Hakola E.-M. (2012). The Finnish Cultural Events: characteristics, touristic significance and international potential. *Teoksessa Lyck, Grige & Long (toim.) Tourism, Festivals and Cultural Events in times of crisis*, 145–162. Copenhagen: Copenhagen Business School Publications,.
- Peltomäki, V. (2008). *Kansainvälisen kulttuuritapahtuman markkinaorientaatio sponsoreiden suhteen – Case: Pori Jazz*. Pro gradu -tutkielma. Turun kauppakorkeakoulu, Kansainvälinen liiketoiminta.
- Penttinen (2002). *Helsingin juhlatapahtumien kehityskaari kolmen eri toiminnanjohtajan aikana*. Pro gradu -tutkielma.
- Picard, D. & M. Robertson (2006). Remaking Worlds: Festivals, Tourism and Change. *Teoksessa Picard, D. & M. Robertson (toim.) Festivals, Tourism and Social Change. Remaking Worlds*, 1–31. Channel View Publications, Clevedon.
- Pirkanmaan festivaalien ja kulttuurikohteiden vaikuttavuus 2013* (2014). Culture Tampere Region – Pirkanmaan kulttuurimatkailun kehittäminen. http://www.pirfest.fi/wp/wp-content/uploads/2014/04/Pirkanmaan_kulttuurikohteiden_vaikuttavuus2013.pdf
- Pirkanmaan festivaalit ry: Kävijäkyselytutkimukset 2010 ja 2011*. Voimaa verkostoista -hanke. <http://www.pirfest.fi/wp/wp-content/uploads/2011/12/Pirkanmaan-festivaalien->

kavijatutkimus-2010.pdf <http://www.pirfest.fi/wp/wp-content/uploads/2013/09/VV-kavijakysely2011.pdf>

Piekkola, H., Suojanen, O. & Vainio, A. (2013). *Museoiden taloudellinen vaikuttavuus*. Vaasan yliopisto, Vaasa.

<http://www.museoliitto.fi/doc/MuseoidenTaloudellinenVaikuttavuus.pdf>

Pola, H. (2015). *Suomalaisten teatterifestivaalien verkkoläsnäolo*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto, digitaalinen kulttuuri, Pori.

Purhonen, S., Gronow, J., Heikkilä, R., Kahma, N., Rahkonen, K. & Toikka, A. (2014) *Suomalainen maku. Kulttuuripääoma, kulutus ja elämäntyylien sosiaalinen eriytyminen*. Gaudeamus, Helsinki.

Pynnönen, K. & Mitchell, R. (2012). *Ikääntyvät ja ikääntyneet taiteen ja kulttuurin kentillä. 50+-kulttuuribarometrin tuloksia*. Cuporen julkaisuja 20. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö, Helsinki.

Pärjälä, E. (2015). *Jazzfestivaali elämysten lähteenä – Koli Jazz -festivaalikokemukset ja festivaalin merkitykset osana länsimaista elämysyhteiskuntaa*. Pro gradu -tutkielma. Kulttuurintutkimus, etnomusikologia, Itä-Suomen yliopisto.

Pääkkönen, H. & R. Hanifi (2011). *Ajankäytön muutokset 2000-luvulla*. Tilastokeskus, Helsinki. http://tilastokeskus.fi/tup/julkaisut/tiedostot/isbn_978-952-244-331-1.pdf

Pöyry (2015). *Maailma kylässä -festivaalin monet kasvot – Diskurssianalyttinen tutkimus tapahtuman uutisoinnissa rakentuneista monikulttuurisuuden ulottuvuuksista*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, yhteiskuntapolitiikka, Jyväskylä.

Quinn, B. (1996) Re-thinking arts festival policy in Ireland. *International Journal of Cultural Policy*, 3: 1, 91–107.

Quinn, B. (2010). Arts festivals, urban tourism and cultural policy. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events* 2: 3, 264–279.

Rautiainen, P. (2010). *Valtion tuki kulttuuritapahtumille 2000–2008*. Työpapereita 48. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta, Tutkimusyksikkö. http://www.taike.fi/documents/10162/76105/no_48.pdf

- Richards, G. (toim.). (2007) *Cultural Tourism: Global and Local Perspectives*. Haworth, New York.
- Rinta-Kauhajärvi, T. (2015). *Mediasuhteet festivaalien brändipääoman rakentamisen keinona*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kauppakorkeakoulu, liiketaloustiede, markkinointi, Pori.
- Robertson, M., Rogers, P., & Leask, A. (2009). Progressing socio-cultural impact evaluation for festivals. *Journal of Policy Research in Leisure, Tourism and Events* 1: 2, 156–169.
- Ruokolainen, V. (2007). *Intressit, into ja institutionalisoituminen: toimintojen vakiintuminen ja muutos Äänekoski Jazz ry:ssä*. Pro gradu.
- Rumpunen, S. (2014). Laadukas palvelutuotanto festivaalikontekstissa. Teoksessa Luonila, M. (toim.) *Tapahtumakaupungin hyvät käytännöt – keskustelua suomalaisista tapahtuma- ja festivaalikaupungeista*. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 16/2014, 44–50. Taideyliopiston Sibelius-Akatemia, Helsinki.
<http://www.siba.fi/documents/87219/841761/Tapahtumakaupungin+hyvat+kaytannot/42e0d191-a277-498f-b498-07a6e3c72816?version=1.0>
- Ruusuvirta, M., P. Saukkonen & S. Karttunen (2013). *Tuumasta toimeen – Välineitä kuntien kulttuuripolitiikan seurantaan ja arviointiin*. Cupore ja Suomen kuntaliitto. Kuntaliiton verkkojulkaisuja. Suomen kuntaliitto, Helsinki.
http://shop.kunnat.net/download.php?filename=uploads/kulttuuripolitiikka_ebook.pdf
- Rykkja, A. & J. Vaagland (2014). *A review of Norwegian festival research, policy and funding mechanisms*. Norske Festivaler, Lillehammer.
- Räisänen, E. (2015). *Pasimusic-festivaali*. Uuden festivaalin ja sen rahoitusmallin kehittäminen. Opinnäyte. Kulttuurituotannon koulutusohjelma, Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Saahkari, L. (2013). *Musiikkimatkailijan muotokuva – Viitasaaren Musiikin aika -festivaali 1992 ja 2007*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, musiikin laitos, musiikkitiede, Jyväskylä.
- Saarisalo, P. (2000). *Kuopio tanssii ja soi – etnografinen analyysi kaupunkifestivaalista*. Pro gradu -tutkielma. Joensuun yliopisto, Humanistinen tiedekunta. Suomen kielen ja kulttuuritieteiden laitos. Perinteentutkimus, Joensuu.

- Sailavuo (2007). *Audiovisual heritage and digitisation : a case study of Pori Jazz Festival*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos, digitaalinen kulttuuri.
- Sairanen (1988). *Tutkimus Savonlinnan Oopperajuhlilla*. Matkailun koulutus- ja tutkimuskeskus, sarja A:6, Savonlinna.
- Salokangas, M. (1996). Sodankylän henki – Yhteisyys ja yksilöllisyys elokuvajuhlilla. *Sosiologia* 1, 23–33.
- Sassatelli, M. (toim. (2008). *European Public Culture and Aesthetic Cosmopolitanism*. Euro-festival Project, Deliverable 1.1.
- Satokangas, P. (2015) *Luosto Classicin, Pyhä Unpluggedin ja Staalon teatterifestien talousvaikutukset vuonna 2014*. Tapahtumien aluetalousvaikutusten arviointi -hankkeen selvitysraportti. Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti MTI, Rovaniemi.
<http://www.lapinamk.fi/loader.aspx?id=56f6f3ea-03c8-4c42-907a-5b1d1a4f0cc4>
- Saukkonen, P. (2014) *Vankka linnake, joustava sopeutuja vai seisova vesi? Suomalaisen kulttuuripolitiikan viimeaikainen kehitys*. Cuporen verkkojulkaisuja 23. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämässätiö Cupore, Helsinki.
<http://www.cupore.fi/documents/Kulttuuripolitiikankehitys.pdf>
- Schaumann, L. (2014). *Asukkaiden kaupunginosaviikot – tarkastelussa kaupunginosa-identiteetti ja osallisuus paikallisessa kulttuuritapahtumassa*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto, maantieteen ja geologian laitos, Turku.
- Segal, J. & Giorgi, L. (2009). *European Arts Festivals from a Historical Perspective*. Euro-festival Project, Deliverable 2.1.
- Sherwood, P. (2007). *A triple bottom line evaluation of the impact of special events: the development of indicators*. PhD thesis, Victoria University.
- Silvanto, S. (toim.) (2007). *Festivaalien Helsinki. Urbanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat*. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.
- Silvanto, S. & Hellman, T. (2004). Helsinki – festivaalikaupunki. Teoksessa *Kulttuuri ja taide Helsingissä 2004*. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskuksen tilastoja 2005: 3, 4–9.

- Sjöroos, Suvi (2011). Elämyksen hinnoittelu kulttuurin ja liiketoiminnan yhteenliittymänä – case: Satakunnan alueen musiikkifestivaalit. Pro gradu-tutkielma. Turun yliopiston kauppakorkeakoulu, liiketaloustiede, laskentatoimi ja rahoitus, Pori.
- Small, K., D. Edwards & L. Sheridan (2005). A flexible framework for evaluating the socio-cultural impacts of a (small) festival. *International Journal of Event Management Research* 1: 1, 66–76.
- Soininen & Leskinen (2004). *Taloudellisen vaikuttavuuden tutkimus – Lähetysjuhlat, Mikkelin musiikkijuhlat, St. Michel -ravit, Farmari Suomen maatalousnäyttely, XI Marski Cup*. Mikkelin ammattikorkeakoulu.
- Sokka, S., A. Kangas, H. Itkonen, P. Matilainen & P. Räisänen (2014). *Hyvinvointia myös kulttuuri- ja liikuntapalveluista*. Kunnallisan kehittämissäätiön Tutkimusjulkaisu-sarjan julkaisu nro 77. KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiö. Vammalan kirjapaino Oy, Vammala.
- Sorjonen, H. (2004). *Taideorganisaation markkinaorientaatio – markkinaorientaation edellytykset ja ilmeneminen esitystaideorganisaation ohjelmistosuunnittelussa*. Acta Universitatis Oeconomicae Helsingiensis A-247. Helsinki School of Economics, Helsinki.
- Suomen elokuvasäätiö (2015). Elokuvuvuosi 2014 – Facts and Figures.
http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Elokuvuvuosi_2014_Facts___Figures.pdf
- Suomen Kulttuurirahasto (2015). *Rahan kosketus. Miten taidetta Suomessa rahoitetaan?*
https://skr.fi/sites/default/files/tiedostot/Rahan_kosketus.pdf
- Suominen, Suominen, S. (2013). *Essays on the Demand for Cultural Performances – Esseitä kulttuuritapahtumien kysynnästä*. Väitöskirja. Vaasan yliopisto.
http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-483-4.pdf
- Synergos (2009). *Sata-Häme soi -festivaalin asiakasprofiili ja taloudelliset vaikutukset Ikaalisissa*.
- Tahvanainen, K. (2002). *Ilosaarirock, kulttuuria talkootyönä. Festivaali tekijöidensä kokemana*. Pro gradu -tutkielma. Joensuun yliopisto, Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, Yhteiskuntapolitiikan laitos, Joensuu.
- Tahvanainen, K. (2005). Kulttuuria talkootyöllä – Ilosaarirock. *Teoksessa Ilvonen, A. (toim.) Yksilö, yhteisö ja kansalaisyhteiskunta*, 28–40. Opintotoiminnan Keskusliitto ry, Vantaa.

- Tahvanainen (2013). *ELÄMYKSIÄ, IRTIOTTOJA – Japanilaisen populaarikulttuurin harrastaja-tapahtumat Suomessa*. Pro gradu -tutkielma.
- TAK Oy (2015). Visit Finland Matkailijatutkimus 2014. Visit Finland tutkimuksia 1.
<http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2015/06/Visit-Finland-Matkailijatutkimus-2014.pdf?dl>
- Taloustutkimus Oy (2014). Oulun tapahtumat 2013 – kävijäkyselyt. Music Finland ry / Oulun kaupunki.
http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=dda602b3-3a76-4efd-81fc-7fc9486b35db&groupId=6281062
- Taskinen, H. (2004). *Valokuvatriennaali Lumo 2001 kulttuurituotantona – työryhmän toiminta projektinhallinnan näkökulmasta*. Pro gradu -tutkielma. Taidehistoria. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
- Taskinen, H. (2008). *Pieni kulttuuriorganisaatio oppivana organisaationa – Case: elokuvafestivaali Vilimit, Kuopio*. Pro gradu -tutkielma. Taidehallinto, Sibelius-Akatemia, Kuopion yksikkö.
- Taylor, L. (2008). *Indigenous film as a tool for developing and maintaining indigenous culture and identity – how do indigenous films and indigenous film festivals as non-governmental organisations develop and maintain indigenous culture and identity?* Pro gradu -tutkielma. Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta, kansainväliset suhteet.
- Terho, H. (1999): *”Kun kaupunki on sekaisin ja ihan hurlumhei” – Down by The Laituri 1988–1997: ohjelmisto, kulttuuripolitiikka ja kaupunkitila*. Julkaisematon lisensiaatintyö. Kulttuurihistoria, Turun yliopisto.
- Terho, H. (2002). Festivaali kaupungissa. Down by the Laituri, Turku ja kaupunkitila. *Teoksessa* Syrjämaa, J. & T. Tunturi (toim.) *Eletty ja muistettu tila*, 307–322. SKS, Helsinki.
- Terho, H. (2004). Katujen kulkijat ja näyttämöt kaupunkifestivaalissa. *Teoksessa* Laitinen, R. (toim.) *Tilan kokemisen kulttuurihistoriaa*, 77–93. Kulttuurihistoria. Turun yliopisto, Vantaa.
- Tiainen, M. (2003). *Kaikki yhden ja yksi kaikkien puolesta? Selvitys Etelä-Savon kulttuuritapahtumien yhteistyöverkostoista*. Mikkelin ammattikorkeakoulu, B: artikkelita, opinnäytetöitä, tiedotteita 90. Kopio Oswald Valokopiolaitos. Mikkeli.

- TSN Gallup (2008). *Kansalaisten käsitykset kulttuuripalveluista 2008*. Akavan erityisalat ry. Helsinki.
- TNS Gallup (2011). *Kansalaisten käsitykset kulttuuripalveluista 2011*. Akavan Erityisalojen selvityksiä 1/2011. Akavan erityisalat ry. Helsinki.
- TSN Gallup (2012). *Kansalaisten käsityksiä kulttuuripalveluista ja kuntahallinnosta 2012*. Akavan erityisalat ry. Helsinki.
- TNS Gallup (2013). *Suomalaisten näkemykset kulttuurista*. Suomen Kulttuurirahasto, Helsinki.
https://skr.fi/sites/default/files/Suomalaisten_n%C3%A4kemykset_kulttuurista_2013.pdf
- Tohmo, T. (2002). *Kulttuuri ja aluetalous – vaikutukset ja käyttäjien kokema hyöty*. Lisensiaatin työ. Jyväskylän yliopisto, taloustieteiden tiedekunta, Julkaisuja 131.
- Tohmo, T. (2005). Economic impacts of cultural events on local economics: an input-output analysis of Kaustinen Folk Music Festival. *Tourism Economics* 11: 3, 431–452.
- Tohmo, T. (2007). *Regional economic structures in Finland: Analyses of location and regional economic impact*. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13202/9789513928773.pdf?sequence=1>
- Toivanen, Reetta (2012). *Romanit ja kulttuuri – Selvitys romanien osallisuudesta ja osallistumisesta kulttuuritoimintaan Suomessa*. Ihmisoikeusliiton selvitys 1/2012. Ihmisoikeusliitto, Helsinki.
www.kulttuuriakaikille.info/doc/monikulttuurisuus_kansio/Romanit_ja_kulttuuri.pdf
- Tolvanen, H. (2011). *Tilastojen sinfonia – Musiikkielämä numeroina*. Sibelius- Akatemian selvityksiä ja raportteja 14/2012.
<http://www5.siba.fi/documents/10157/19692/Tilastojen+sinfonia+SibA+14-2012-1.pdf/8c66242a-eab7-45ff-bf9e-3a26153ac7b9>
- Tolppanen, E. & T. Tuomainen (2012). *Musiikkialan talous Suomessa 2011*. Tunnuslukuja ja tutkimuksia 2. Music Finland.
http://musicfinland.fi/fi/media/dokumentit/tunnuslukuja_ja_tutkimuksia2.pdf
- Tuukkanen, J. (2013). *”Vedet seisahtuu, liikenteet pysähtyy” – kokemuksia uuden julkisen taiteen kohtaamisesta ANTI – Contemporary Art Festivalilla*. Pro gradu.

- Tuuri, H., S. Rumpunen, A. Kortesuoma & M. Katajavirta (2012). *Etelä-Pohjanmaan kesätapahtumat 2012 – Kävijäprofiili, kävijättyytyväisyys ja aluetaloudellinen vaikuttavuus*.
<http://www.seamk.fi/matko/tutkimukset/Kes%E4tapahtumat2012.pdf>
- Tyni, M. (2005). *Itäsuomalaisten tapahtumien ominaispiirteitä*. Savonia-ammattikorkeakoulun julkaisusarja D 1/2005.
- Tyni, M. & S. Aho (1999). *Sodankylän elokuvajuhlat – yleisön rakenne ja arviot sekä talousvaikutukset 1999*. Lapin yliopiston matkailun osaamiskeskuksen tiedotteita 5/99. Lapin yliopisto, Rovaniemi.
- Työ- ja elinkeinoministeriö (2014). Valtioneuvoston periaatepäätös aineettoman arvonluonnin kehittämisohjelmasta.
https://www.tem.fi/files/39580/vnp_aineettoman_arvonluonnin_kehittamisohjelmasta.pdf
- Törmä, H, S. Määttä, T. Suutari, O. Ruokolainen & J. Kolehmainen (2012). *Rytmimusiikkiklusterin aluetaloudellinen vaikuttavuus ja merkitys*. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti. Tampereen yliopisto, Sente / Johtamiskorkeakoulu.
http://www.helsinki.fi/ruralia/uutiset/2013/Rytmimusiikki_25022013.pdf
- Uimaniemi (2013). *Sodankylän hengessä – tulkintoja Sodankylän elokuvajuhlien kulttuurista, kertomuksista ja yhteisöstä*. Pro gradu -tutkielma. Lapin yliopisto, taiteiden tiedekunta, audiovisuaalinen mediakulttuuri, Rovaniemi.
- UNESCO (2015). Festival Statistics. Key Concepts and current practices. Unesco framework for cultural statistics handbook 3.
<http://www.uis.unesco.org/culture/Documents/fcs-handbook-3-festival-statistics.pdf>
- Unkuri (2003). *Rakkautta & anarkiaa – korkea vai matalaa? Elokuva festivaalin katalogit distinctiön ilmentäjinä*. Pro gradu.
- Uotila, Pekka (2011). *Kulttuuri kyydittää. Kulttuuriekosysteemi ja matkailu*. Tuottaja 2020 -hanke, osaraportti 7. Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kulttuuri ja luova ala.
http://tuottaja2020.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/katalysoi/7_Kulttuuri_kyydittaa_Uotila_WEB.pdf
- Vahlo, J. & Ruoppila, S. (toim.) (2013). *Turku 2011 – The Capital of Science and Culture*. Turku 2011 Foundation, Turku.

- Valkama, L. (2003). *Musiikkifestivaalit yritysten sponsoroinnissa*. Lisensiaatintyö. Jyväskylän yliopisto, musiikin laitos, musiikkitiede.
- Valkonen, K. & M. Valkonen (1994). *Yhtä juhlaa – Finland Festivals*. Otava, Helsinki.
- Valtonen, A. & Haanpää, M. (2013). Volunteers as co-creators of cultural events: the case of the Midnight Sun Film Festival in Sodankylä, Lapland. *Teoksessa* M. Solomon, G. Bamossy, S. Askegaard & M. K. Hogg (toim.). *Consumer behavior. A European perspective*, 637–638. Pearson, Harlow.
- Vartiainen, P. (toim.) (2007). *Kulttuurituottajan kyydissä – alueellisen kulttuuritapahtuman tuotanto*. Humanistinen ammattikorkeakoulu, 5/2007. Helsinki.
- Vehkaperä, M. (2003). *Public-private partnership ja festivaalit alueellisen kehittämisen välineenä – Esimerkkinä suomalaiset klassisen ja kansanmusiikin festivaalit*. Pro gradu -tutkielma. Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta, matkailun koulutusohjelma, hallintotiede, Rovaniemi.
- Viero, S. (2012). *Aurinko ei laske koskaan – Tapaustutkimus festivaalien palvelun laadusta ja asiakastyytyväisyydestä Simerock-festivaaleilla 2010*. Pro gradu -tutkielma, kauppatieteet/markkinointi.
- Vuorimäki, S. (2014). *Avaimet menestykseen. Tapaustutkimus kolmen lappilaisen kulttuuritapahtuman menestystekijöistä*. Pro gradu.
- Väntänen, A. (2001). *Hippi-invaasiosta instituutioksi : Ruisrock-festivaalin yhteiskunnallinen luonne vuosina 1970–1999*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto, sosiologia.
- Waterman, S. (1998). Carnivals for élites? The cultural politics of arts festivals. *Progress in Human Geography* 22, 54–74.
- Wilks, L. (2011). Bridging and bonding: Social capital at music festivals. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events* 3: 3, 281–297.
- Ylikauma, M. (2012). *Musiikkifestivaalit oppivina organisaatioina – Tutkimuskohteina Savonlinnan Oopperajuhlat ja Haapavesi Folk Music Festival*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, musiikin laitos, musiikkitiede, Jyväskylä.
- Äikäs, T., T. Kuokkanen, W. Perttola, R. Mönkkönen, O. Kunnas & J. Okkonen (2011). ”The sole you found was the soul of the festival” – Paikan muuttuvat merkitykset Provinssirockin festivaalialueella. *Etnomusikologian vuosikirja* 2011: 23, 54–80.

Liitetaulukko 1. Opetus- ja kulttuuriministeriön avustukset valtakunnallisille kulttuuritapahtumille 2000-2014.

* Vuoden 2014 hintaan. Muunnokset on tehty Tilastokeskuksen elinkustannusindeksin avulla.

Kulttuuri-tapahtuma	Järjestäjä	Tapah-tuman sijainti-paikka-kunta	Tapah-tuman sijain-timaa-kunta	Taiteen-ala	2014	2013*	2012*	2011*	2010*	2009*	2008*	2007*	2006*	2005*	2004*	2003*	2002*	2001*	2000*
5-3-1 Uuden Jongleerauksen Festivaali	Uuden jongleerauksen yhdistys ry	Helsinki	Uusimaa	sirkus	14,0	15,2	15,4	14,8	13,1	11,0	8,8	9,2	9,4	9,6	9,7				
Aasia Helsingissä -festivaali	Aasia Helsingissä yhdistys ry	Helsinki	Uusimaa	monitaide	14,0	15,2	15,4	15,8	14,2	12,1	12,1	12,6	51,8	13,2	13,3	12,1	12,3	12,5	10,7
Alternative Party	Alternative Party ry	Helsinki	Uusimaa	media-taide		13,1	10,3	10,5											
Alvar Aalto Design Seminar	Alvar Aalto Säätiö / Alvar Aalto Akatemia	Jyväskylä	Keski-Suomi	muotoilu		35,4			27,3			23,0			42,3			39,7	
Alvar Aalto Meeting on Modern Architecture	Alvar Aalto Säätiö / Alvar Aalto Akatemia	Jyväskylä	Keski-Suomi	arkkitehtuuri	33,0			31,6			27,6						39,1		
Alvar Aalto Symposium	Alvar Aalto Säätiö / Alvar Aalto Akatemia	Jyväskylä	Keski-Suomi	arkkitehtuuri			35,9			55,2			58,9			60,6			40,7
Amorph! – kansainvälinen performanssitaitteen festivaali	Muu ry	Helsinki	Uusimaa	performanssi- ja esitystaide	8,0			13,7			14,4		11,8			12,1		10,4	
Animatricks-festivaali	Palikka ry	Helsinki	Uusimaa	elokuva								11,5							
Animecon (järj. vuoteen 2011 pl. 2010 Finncinin oheistapahtumana)	Anime- ja Mangaseura Tsukiai ry (2007); Anime- ja Mangayhteisö Hidoi ry (2006)	Paikkakunta vaihdellut	Maakunta vaihdellut	sarjakuva ja kuvitus								5,7	5,9						
ANTI – Contemporary Art Festival	Anti – Contemporary Art Festival ry	Kuopio	Pohjois-Savo	performanssi- ja esitystaide	28,0	30,3	27,7	28,5	26,2	19,9	18,8	13,8	14,1	14,4	12,1	6,1			
April Jazz Espoo	Espoo Big Band ry EBB	Espoo	Uusimaa	musiikki	20,0	21,2	21,5	22,1	19,6	16,6	16,6	17,2	17,7	18,0	18,1	14,5	14,4	14,6	12,8
Arktiset Askeleet -lastentanssitahtuma	Oulun läänin tanssialan tuki ry	Oulu	Pohjois-Pohjanmaa	tanssi	14,0	15,2	15,4	15,8	16,4	14,4	13,2	13,8	14,1	14,4	14,5	14,5	14,4	14,6	15,0
ARS-Baltica -romanikirjailijakongressi	Kansainvälinen Romanikirjailijajaliitto	Raasepori (Tammisaari)	Uusimaa	kirjallisuus											9,7				
Avanti!n Suvisoitto (ent. Porvoon Suvisoitto)	Avanti! Ry	Porvoo	Uusimaa	musiikki	33,0	35,4	35,9	36,9	38,2	33,1	33,1	34,5	35,3	36,0	33,8	30,3	28,7	29,2	25,7
Avanto Helsinki Media Art Festival	Mediataideyhdistys Avanto ry	Helsinki	Uusimaa	media-taide							15,5	16,1	16,5	12,0	12,1				
Baay Fall -kulttuuritilaisuus	Association of African Arts ry	Helsinki	Uusimaa	monitaide									3,5						
Backlight-valokuvatapahtuma	Valokuvakeskus Nykyaika ry	Tampere	Pirkanmaa	valokuva	24,0	15,2	10,3	26,4	10,9		27,6			13,8			7,3		
Baltic Circle – International Theatre Festival	Q-teatteri ry	Helsinki	Uusimaa	näyttämötaide	63,0	65,7	61,5	63,2	54,5	55,2	55,2								
Baltic Jazz	Intresseföreningen för jazzmusik i Dalsbruk rf	Kemiön-saari	Varsinais-Suomi	musiikki	9,0	10,1	10,3	10,5	9,8	7,7	6,6	5,7	5,9	5,4	5,4	3,6			

Kulttuuri- tapahtuma	Järjestäjä	Tapahtuman sijainti- paikkakunta	Tapahtuman sijainti- maakunta	Taiteen- ala	2014	2013*	2012*	2011*	2010*	2009*	2008*	2007*	2006*	2005*	2004*	2003*	2002*	2001*	2000*	
Bomban juhla- viikot – Suomalais- ugrialaisten kansojen teatteri- ja kulttuurifestivaali	Karjalainen kulttuurikeskus Bomba ry	Nurmes	Pohjois-Karjala	näyttämötaide													14,4	14,6	15,0	
Bravo! Kansainvälinen lasten- ja nuorten teatterifestivaali	Suomen Assitej-keskus ry	Helsinki, Espoo, Vantaa	Uusimaa	näyttämötaide	15,0		15,4		16,4	5,5			5,9	6,0	7,3		6,1		15,0	
BRQ Vantaa (ent. Vantaan musiikkijuhlat)	BRQ Vantaa ry (2014-); Suomalaisen barokkiorkesterin kannatusyhdistys ry (-2013)	Vantaa	Uusimaa	musiikki	20,0	21,2	21,5	21,1												
Circus Ruska Festival	Circus Ruskan kannatusyhdistys ry	Tampere	Pirkanmaa	sirkus	19,0	20,2	20,5	10,5	8,7											
Cirko-festivaali (ent. Helsingin nykyisirkusfestivaali)	Cirko – Uuden Sirkuksen Keskus ry	Helsinki, Espoo	Uusimaa	sirkus	40,0	41,4	42,0	42,2	32,7	16,6	13,2	13,8	11,8							
Crusell-viikko	Crusell-seura ry	Uusikaupunki	Varsinais-Suomi	musiikki	27,0	28,3	28,7	29,5	27,3	27,6	27,6	28,7	29,4	30,0	30,2	29,1	28,7	29,2	27,8	
Desucon	Kehittyvien conien Suomi ry	Lahti	Päijät-Häme	sarjakuvaja kuvitus				15,8												
DocPoint – Helsingin dokumenttielokuva-festivaali	DocPoint – Helsingin dokumenttielokuva-festivaali ry	Helsinki	Uusimaa	elokuva	71,0	69,2	75,9	74,8	73,1	70,7	62,7	57,4	60,1	49,1	37,5	27,9				
Elektronisen kulttuurin festivaali manSE-DANse	Elektronisen musiikin ja taiteen edistämisyhdistys Madass Revir ry	Tampere	Pirkanmaa	media-taide			5,1													
Elojazz (ent. Elojazz & Blues)	Jazz20 ry	Oulu	Pohjois-Pohjanmaa	musiikki	10,0	10,1	10,3	9,5	7,6	5,5	5,5	5,7	5,9	6,0	6,0	4,2	4,3	4,2		
Espoo Ciné International Film Festival	Espoon elokuvajuhlat ry	Espoo	Uusimaa	elokuva	48,0	45,5	51,3	52,7	54,5	53,5	45,3	39,1	41,2	36,0	32,6	30,3	30,5	26,1	27,8	
Eteläpohjalaiset Spelit	Eteläpohjalaiset Spelit Kansanmusiikkiyhdistys ry	Paikkakunta vaiht. (2014 Ilmajoki)	Etelä-Pohjanmaa	musiikki	17,0	18,2	18,5	19,0	17,5	11,0	6,6	5,7	9,4	9,6	9,1	7,9	8,3	8,3	10,7	
Etno-Espa	Etno-Espa yhdistys ry	Helsinki	Uusimaa	musiikki	11,0	12,1	12,3	10,5	8,7	6,6	6,6	4,6	4,7							
Etnosoi!	Maailman musiikin keskus ry	Helsinki	Uusimaa	musiikki	14,0	15,2	14,4	13,7	13,1	11,0	11,0	11,5	11,8	12,0	12,1	10,9	10,3	10,4	9,6	
Euroopan nais-teatterifestivaalit	Teatteriyhdistys Elämys Eukot ry	Tornio, Haaparanta	Lappi	näyttämötaide									4,8							
Faces Etno-festival	Kulturföreningens Etnokult Kulttuuriyhdistys ry	Raasepori	Uusimaa	musiikki		22,2	17,4	17,9	18,5	11,0	6,6	5,7	5,9	6,0	6,0					
Fest Afrika – Afrikkalaisten festivaali	Fest Afrika ry	Tampere	Pirkanmaa	monitaide	9,0	10,1	10,3													
Finncon (Vuoteen 2011 pl v. 2010 oheistapahtumana järjestetty myös Animecon)	Finncon-yhdistys ry	Paikkakunta vaihtelee (2014 Jyväskylä)	Maakunta vaihtelee (2014 Keski-Suomi)	kirjallisuus	7,0	7,1	6,2	6,3	6,5	6,6	5,5									

Kulttuuri- tapahtuma	Järjestäjä	Tapahtuman sijainti- paikkakunta	Tapahtuman sijainti- maakunta	Taiteen- ala	2014	2013*	2012*	2011*	2010*	2009*	2008*	2007*	2006*	2005*	2004*	2003*	2002*	2001*	2000*
Fiskarsin kesä- näyttely	Fiskarsin kä- sityöläisten, muotoilijoiden ja taiteilijoiden osuuskunta	Raasepori	Uusimaa	muotoilu	28,0	30,3	30,8	26,4	27,3	27,6	27,6	24,1	22,4	22,2	18,1		7,3		
Flow Festival	Flow Festival Oy	Helsinki	Uusimaa	musiikki	20,0	25,3	28,7	29,5	30,5	11,0	8,8	4,6	4,7	4,8					
Flux Aura 2000 -ympäristötaide- tapahtuma	Turun Taiteilija- seura ry	Turku	Varsinais- Suomi	kuvataide															4,3
Funky Elephant Festival	Funky Amigos ry	Helsinki	Uusimaa	musiikki	7,0	7,1	7,2	7,4	5,5	5,5	2,2	2,3	5,9	6,0	4,8				
Graphica Creati- va – Kansainvä- linen grafiikka- triennaali	Jyväskylän kaupunki/ taidemuseo	Jyväskylä	Keski- Suomi	kuvataide			24,6			22,1				18,0			18,3		
Haapavesi Folk Music Festival	Haapavesi Folk ry	Haapavesi	Pohjois- Pohjan- maa	musiikki	34,0	35,4	35,9	34,8	33,8	30,9	30,9	26,4	22,4	22,8	23,0	17,0	16,5	16,7	12,8
Haihatus-kesä- näyttely	Haihatuksen Henki ry	Joutsa	Keski- Suomi	kuvataide	7,0	7,1	10,3	10,5	10,9	8,8									
Hailuoto Teatterifestivaali	Luovontunki ry	Hailuoto	Pohjois- Pohjan- maa	näyttä- mötaide	10,0	10,1	6,2												
Hamina Tattoo	Haminan kau- punki	Hamina	Kymen- laakso	musiikki	21,0		22,6		24,0		7,7		5,9				4,9		
Hangö Teaterträff	Hangö Teater- träff rf	Hanko	Uusimaa	näyttä- mötaide	29,0	30,3	30,8	26,4	18,5	16,6	13,2	10,3	10,6	10,8	10,9	8,1	8,2	8,3	8,6
Harrastaja- teatterikesä	Suomen Harras- tajateatteriliitto ry	Seinäjoki	Etelä- Pohjan- maa	näyttä- mötaide	17,0	18,2	18,5	19,0	21,8	21,0	21,0	21,8	22,4	22,8	23,0	21,2	21,4	23,0	23,6
Haukiputaan operettiviikot	Kiiminkijoen Opisto Oy	Oulu (Haukipu- das)	Pohjois- Pohjan- maa	musiikki							7,7	8,0							
Helsingin juhla- viikot	Helsinki-viikon säätio	Helsinki	Uusimaa	monitaide	196,0	202,1	205,1	200,3	183,2	132,5	132,5	114,9	117,8	119,9	120,9	87,2	88,0	89,7	85,6
Helsingin sarja- kuvafestivaalit	Suomen sarja- kuvaseura ry	Helsinki	Uusimaa	sarjakuva ja kuvitus	30,0	30,3	26,7	27,4	21,8	21,0	21,0	21,8	22,4	22,8	21,8	18,2	18,4	18,8	
Helsinki Klezmer Festival	Suomen Klez- mer-yhdistys ry	Helsinki	Uusimaa	musiikki											6,0				
Helsinki Photo- graphy Biennial (V. 2012 ent. Helsinki Photo- graphy Festival + Valokuvataiteen kolmivuotisnäyttely yhdistyivät)	Valokuvataiteili- joiden liitto ry	Helsinki	Uusimaa	valokuva	29,0	15,2	31,8	15,8		19,9	7,7			24,0					21,4
Hetan Musiikki- päivät	Hetan Musiikki- päivät ry	Enontekiö	Lappi	musiikki	14,0	15,2	15,4	12,6	10,9	11,0	8,8	9,2	7,1	7,2	7,3	6,1	6,1	18,8	19,3
Hiljaisuus- festivaali	Taiteilijayhdistys Hiljaisuus ry	Kittilä	Lappi	perfor- manssi- ja esitys- taide	5,0	5,1													
Hollo ja Martta – kansainvälinen kansantanssi- ja musiikkifestivaali (järj. joka toinen vuosi lastentapahtu- mana)	Hollolan Nuori- seura ry	Hollola	Päijät- Häme	tanssi	8,0	8,1		10,5	10,9										
Huima-sirkus- festivaali	PopZoo Promo- tions Oy	Helsinki	Uusimaa	sirkus										12,0					
Iitin musiikki- juhlat	Iitin Musiikki- juhlayhdistys ry	Iitti	Kymen- laakso	musiikki	13,0	13,1	13,3	10,5	8,7	5,5	5,5	5,7	5,9	6,0					
Ijahis idja – Al- kuperäiskanso- jen musiikkita- pahtuma	Anára Sámisear- vi ry	Inari	Lappi	musiikki	10,0	10,1													

Kulttuuri- tapahtuma	Järjestäjä	Tapahtuman sijainti- paikkakunta	Tapahtuman sijainti- maakunta	Taiteen- ala	2014	2013*	2012*	2011*	2010*	2009*	2008*	2007*	2006*	2005*	2004*	2003*	2002*	2001*	2000*
Ilmajoen Musiikkijuhlat	Ilmajoen Mu- siikkijuhlat ry	Ilmajoki	Etelä- Pohjan- maa	musiikki	82,0	85,9	87,2	88,5	84,0	82,8	82,8	86,2	88,3	89,9	90,7	78,7	82,2	83,5	85,6
Iloaarirock	Joensuun Pop- muusikot ry	Joensuu	Pohjois- Karjala	musiikki	15,0	20,2	20,5	21,1	21,8	9,9	9,9	10,3	10,6						
Imatra Big Band Festival	Imatra Big Band Festival ry	Imatra	Etelä- Karjala	musiikki	20,0	25,3	25,6	23,2	24,0	27,6	27,6	23,0	23,6	24,0	24,2	18,2	18,4	18,8	9,6
Irish Festival in Finland	Finnish-Irish Society r.y.	Noin 10 paikkakunnalla	Useilla seuduilla	musiikki	3,0	5,1	5,1	5,3	5,5	5,5	5,5	5,7	5,9	6,0	6,0	3,6	4,3	4,2	
Itämeren kuvan- veistopäivät (ent. Itämeren alueen Kuvanveis- totapahtuma)	Itämerikeskus- säätio	Tuusula	Uusimaa	kuvataide					5,5	5,5	5,5	5,7	5,9	6,0	6,0	6,1	6,1	6,3	
Janakkalan Barokkikesä	Janakkalan Barokkikesän Tuki ry	Janakkala	Kanta- Häme	musiikki													6,1	6,3	
Joensuu Gospel Festival	Suomen Gos- pel ry	Joensuu	Pohjois- Karjala	musiikki	11,0	11,1	11,3	10,5	10,9	5,5	5,5	5,7	5,9	6,0	4,8				
Joensuun kirjalli- suustapahtuma	Pohjois-Karjalan koulutuskun- tayhtymä	Joensuu	Pohjois- Karjala	kirjalli- suus	11,0	12,1	10,3	10,5	10,9										
Joroisten Musiikkipäivät	Joroisten Mu- siikkiyhdistys ry	Joroinen	Etelä-Savo	musiikki	8,0	8,1	10,3	9,5	7,6	7,7	7,7	8,0	8,2	8,4	8,5	6,1	6,1	6,3	6,4
Jutajaiset – Folklore Festival	Lapin Nuorison Liitto ry	Rovaniem- i	Lappi	tanssi	24,0	25,3	25,6	26,4	27,3	27,6	27,6	28,7	29,4	30,0	24,2	20,6	20,5	20,9	21,4
Jyväskylä Summer Jazz	Jyzz ry	Jyväskylä	Keski- Suomi	musiikki						9,9	9,9	10,3	10,6	10,8	12,1	10,2	10,3	10,4	8,6
Jyväskylän Kesä	Jyväskylän Festi- vaaliyhdistys ry	Jyväskylä	Keski- Suomi	monitaide	85,0	90,9	82,0	84,3	87,3	82,8	82,8	86,2	88,3	89,9	90,7	89,6	90,4	91,8	94,2
Järvenpään Sibelius-viikot	Järvenpään Sibelius-Viikot ry	Järvenpää	Uusimaa	musiikki												6,1	6,3	6,4	
Kajaani Tanssii ja Uudet Tanssit	Kajaanin kau- punki	Kajaani	Kainuu	tanssi	11,0	11,1	11,3	10,5	10,9	7,7	6,6	6,9	7,1	7,2	7,3	6,1	6,1	6,3	6,4
Kajaanin Runo- viikko Sana ja Sävel	Kajaanin kau- punki	Kajaani	Kainuu	kirjalli- suus	72,0	75,8	66,6	68,5	70,9	68,4	66,2	68,9	70,7	71,9	72,5	66,6	66,0	66,8	68,5
Kactus-nyky- tanssifestivaali	Taideoosuuskun- ta Pielos	Helsinki	Uusimaa	tanssi						5,5	2,2	2,3	2,4						
Kalottjazz & Blues Festival	Tornion kau- punki	Tornio, Haapa- ranta	Lappi	musiikki	8,0	8,1	8,2	8,4	8,7	7,7	7,7	8,0	8,2	8,4	8,5	6,1	6,1	6,3	6,4
Kangasniemen Musiikkiviikot	Kangasniemen Musiikinystä- vät ry	Kangas- niemi	Etelä-Savo	musiikki	8,0	10,1	12,3	12,6	13,1	11,0	11,0	13,8	16,5	16,8	16,9	15,1	15,4	15,7	16,1
Kansainvälinen kuvanveistotai- teen symposiumi	Pirkkalan kunta	Pirkkala	Pirkan- maa	kuvataide												6,1			
Kansainvälinen Romanimusiikin Festivaali	Romanitaiteen Keskus ry	Porvoo	Uusimaa	musiikki								5,7	5,9	6,0	6,0	4,2			4,3
Kateus ja kauna humalassa ja krapulassa -tapahtuma	Hyvinkään Kateus ja Kauna Organisaatio ry	Hyvinkää	Uusimaa	kuvataide															4,3
Kaustinen Folk Music Festival	Pro Kaustinen ry	Kaustinen	Keski- Pohjan- maa	musiikki	140,0	146,5	153,8	158,1	163,6	165,6	165,6	172,3	176,7	179,8	181,3	158,9	160,3	162,8	158,4
Kaustisen Kama- rimusiikkiviikko	Kaustisen Kamarimusiikki- yhdistys ry	Kaustinen	Keski- Pohjan- maa	musiikki	8,0	8,1	7,2	6,3	6,5	5,5	5,5	5,7	5,9	6,0	6,0	4,2	4,3	4,2	
Kehitysvammais- ten valtakunnal- liset kulttuuri- päivät	Rinnekot-Säätiö	Helsinki	Uusimaa	monitaide			5,1												
Keitele jazz	Äänekoski Jazz ry	Äänekoski	Keski- Suomi	musiikki	8,0	8,1	8,2	8,4		5,5	5,5	4,6	4,7						

Kulttuuri-tapahtuma	Järjestäjä	Tapahtuman sijaintipaikkakunta	Tapahtuman sijaintimaa-kunta	Taiteen-ala	2014	2013*	2012*	2011*	2010*	2009*	2008*	2007*	2006*	2005*	2004*	2003*	2002*	2001*	2000*
Kemijärven kansainvälinen kuvanveistoviikko (järj. joka toinen vuosi)	Kemijärven Kuvanveistovii-kot ry	Kemijärvi	Lappi	kuvataide	8,0	10,1	10,3	15,8	7,6	16,6	5,5	17,2	5,9	18,0	16,9	14,3	14,4	14,6	10,7
Kemin sarjakuva-päivät	Kemin Sarjaku-vakeskus ry	Kemi	Lappi	sarjakuva ja kuvitus	10,0	10,1	16,4	16,9	17,5	15,5	15,5	16,1	16,5	16,8	14,5	19,4	18,6	18,8	17,1
Kemiönsaaren Musiikkijuhlat – Kimitoöns Musikfestspel	Kemiönsaaren Musiikkijuhlayh-distys ry	Kemiön-saari	Varsinais-Suomi	musiikki	7,0	7,1	7,2		5,5		2,2	2,3	2,4	2,4	4,8				
Kerava Jazz -festivaali	Kerava Jazz ry	Kerava	Uusimaa	musiikki	10,0	10,1	10,3	9,5	8,7	7,7	7,7	8,0	8,2	8,4	8,5	7,3	7,2	7,3	5,4
Kieku – Ihmisen äänen juhla	Suomen Kurkkulaulajat ry	Helsinki	Uusimaa	musiikki															3,2
Kierrätystehdas-tapahtuma	Kierrätystehdas ry	Helsinki	Uusimaa	muotoilu	3,0	3,0													
Kihaus Folk Music Festival	Rääkkylä Folk yhdistys ry	Rääkkylä	Pohjois-Karjala	musiikki	8,0	10,1	12,3	12,6	16,4	16,6	22,1	40,2	41,2	41,9	42,3	36,3	33,0	33,4	32,1
Kihveli Soikoon	Kihveli Soikoon ry	Hanka-salmi	Keski-Suomi	musiikki	3,0							4,6	4,7	4,8	4,8				
Kirjaset (ent. Lasten ja nuorten kirja-päivät)	Sastamalan kaupunki	Sastamala (Vamma-la)	Pirkan-maa	kirjalli-suus			5,1	5,3	5,5	4,4	4,4	4,6	4,7	4,8	4,8				
Kirmot	Art Lumperoi-nen ry	Saarijärvi	Keski-Suomi	musiikki	7,0	7,1	7,2	5,3	5,5	5,5		3,4	5,9						
Kivi-juhlat	Nurmijärven Kivi-juhlat ry	Nurmijärvi	Uusimaa	näyttä-mötaide	8,0	8,1	8,2	8,4	5,5	5,5	5,5	5,7	5,9						
Koivu ja tähti – Lasten ja nuorten kulttuuritapahtuma	Muhoksen kunta	Muhos	Pohjois-Pohjan-maa	monitaide												3,6			
Kokkolan Oopperakesä	Kokkolan Oop-perayhdistys ry – Karleby Operaförening rf	Kokkola	Keski-Pohjan-maa	musiikki				31,6	32,7	11,0									
Kokkolan Talvi-harmonikka	Kokkolan Talvi-harmonikka ry	Kokkola	Keski-Pohjan-maa	musiikki	10,0	10,1	10,3	10,5	7,6	3,3	3,3	3,4	3,5						
Kokkolan Talvi-tanssit	Kokkolan Talvi-tanssit yhdistys ry	Kokkola	Keski-Pohjan-maa	tanssi	8,0	8,1	8,2	8,4	6,5	5,5	2,2	2,3	2,4						
Koneisto – Elek-tronisen musiikin festivaali	KP Complete Control Oy	Helsinki	Uusimaa	musiikki										6,0			4,9		
Korjaamo Teat-terin Stage-festivaali	Kulttuuritehdas Korjaamo Oy	Helsinki	Uusimaa	näyttä-mötaide	72,0	75,8	76,9	68,5	43,6	16,6									
Korpo Sea Jazz	Korpo Jazz rf	Parainen (Korppoo)	Varsinais-Suomi	musiikki				4,2											
KORU Kansain-välinen korutai-teen tapahtuma	Korutaideyhdis-tys ry (2014-); Saimaan ammattikorkea-koulu Oy (2009, 2012); Lappeen-rannan kaupun-ki/Etelä-Karjalan taidemuseo (2006)	Paikka-kunta vaiht. (2015 Imatra, 2012); Lappeen-rannan kaupun-ki/Etelä-Karjalan taidemuseo (2006)	Etelä-Karjala	muotoilu	14,0		15,4			11,0			10,6						
Kotka – Port of Art	Kotkan kaupun-ki/kulttuuritoi-misto	Kotka	Kymen-laakso	kuvataide															15,0
Kuhmon Kamarimusiikki	Kuhmon Musiik-kiyhdistys ry	Kuhmo	Kainuu	musiikki	190,0	195,0	201,0	206,6	196,3	193,2	189,9	197,6	202,6	206,1	207,9	185,3	186,9	189,9	186,3

Kulttuuri- tapahtuma	Järjestäjä	Tapah- tuman sijainti- paikka- kunta	Tapah- tuman sijain- timaa- kunta	Taiteen- ala	2014	2013*	2012*	2011*	2010*	2009*	2008*	2007*	2006*	2005*	2004*	2003*	2002*	2001*	2000*
Kuopio Tanssii ja Soi	Kuopio Tanssii ja Soi – Kuopio Dance and Music festival ry	Kuopio	Pohjois-Savo	tanssi	187,0	192,0	194,8	200,3	185,4	176,6	166,7	173,5	177,8	181,0	182,5	159,9	161,3	160,7	164,9
KUULAS – Kansainvälinen Lasten Teatteri-tapahtuma	Työväen Näyttämöiden Liitto ry	Kouvola (Kuusankoski)	Kymenlaakso	näyttämötaide	28,0	28,3	28,7	27,4	21,8	21,0	13,2	13,8	13,0	13,2	13,3	10,9	10,3	10,4	8,6
Kuurojen valtakunnalliset kulttuuripäivät	Oulun Kuurojen yhdistys ry	Oulu	Pohjois-Pohjanmaa	monitaide			5,1												
Kuusamon Luontokuva-tapahtuma	Kuusamon kaupunki	Kuusamo	Pohjois-Pohjanmaa	valokuva	19,0	20,2	20,5	21,1	21,8	22,1	22,1	23,0	23,6	24,0	19,3	14,5	14,4	14,6	12,8
Kymijoen Lohisoitto	Kymijoen Lohisoitto ry	Kotka	Kymenlaakso	musiikki	8,0	8,1	7,2	6,3	5,5	5,5	3,3	3,4	3,5						
Kärsämäen Elämäntarinafestivaali	Suomen Elämäntarinayhdistys ry	Kärsämäki	Pohjois-Pohjanmaa	kirjallisuus	5,0	5,1	5,1	5,3	5,5	3,3	3,3	3,4	3,5	3,6	3,6				
Lahden kansainvälinen Julistetriennale (ent. ... Julistebiennale)	Lahden kaupunki	Lahti	Päijät-Häme	kuvataide	11,0			12,6		11,0		11,5		4,2		10,9		10,4	
Lahden Kansainvälinen Kirjailijakokous	Lahden kansainvälinen kirjailijakokous ry	Lahti	Päijät-Häme	kirjallisuus		70,7		68,5		77,3		74,7		71,9		72,7		73,0	
Lahden Kansainvälinen Urkuviikko	Lahden Kansainvälinen Urkuviikko ry	Lahti	Päijät-Häme	musiikki	41,0	43,4	44,1	45,3	46,9	47,5	47,5	49,4	50,6	51,5	52,0	49,7	49,4	50,1	47,1
Lahden Runomaratton	Lahden Runomaratton ry	Lahti	Päijät-Häme	kirjallisuus	10,0		10,3		8,7		8,8		9,4		7,3		8,2		8,6
Lahden Runoviikko	Lahden Runomaratton ry	Lahti	Päijät-Häme	kirjallisuus		10,1		10,5		8,8		9,2		8,4		4,8		8,3	
Lainsuojattomat-teatterifestivaali	Rakastajat teatteriryhmän kannatus ry	Pori	Satakunta	näyttämötaide	43,0	45,5	46,1	47,4	43,6	38,6	37,5	33,3	28,3	24,0			9,8	8,3	
Lappeenranta K'2000 kansainvälinen keramiikatapahtuma	Lappeenrannan kaupunki/ Etelä-Karjalan taidemuseo	Lappeenranta	Etelä-Karjala	muotoilu															10,7
Lasten ja nuorten teatterifestivaali (ent. Lasten ja nuorten teatteripäivät)	Oulun Kaupunginteatteri Oy	Oulu	Pohjois-Pohjanmaa	näyttämötaide	40,0	40,4	41,0	36,9	38,2	24,3	24,3	25,3	23,6	24,0	24,2	22,4	22,6	23,0	23,6
Lasten Kalenat	Kalevan Nuorten Liitto ry	Lappeenranta	Etelä-Karjala	monitaide												6,1		8,3	
Lasten Meripäivät	Kotkan kaupunki	Kotka	Kymenlaakso	monitaide	5,0	5,1	5,1	5,3		8,8	7,7	8,0	8,2	8,4	8,5	6,1	6,1	6,3	6,4
Lasten taidefestivaali Hippalot (ent. Hämeen Linnan Lasten-tapahtuma)	Hämeenlinnan kaupunki	Hämeenlinna	Kanta-Häme	monitaide	40,0	40,4	41,0	42,2	43,6	46,4	46,4	48,3	49,5	50,3	48,4	42,4	39,1	39,7	36,4
Les Lumières – valistusajan kulttuurifestivaali ja Autonomian aika -festivaali	Helsingin Historiapäiväyhdistys ry	Helsinki	Uusimaa	monitaide	13,0	14,1	14,4	10,5	5,5	5,5	5,5								
Lieksan Vaskiviikko	Lieksan Vaskiviihkon kannatusyhdistys ry	Lieksa	Pohjois-Karjala	musiikki	41,0	43,4	44,1	45,3	43,6	44,2	40,9	42,5	43,6	41,9	42,3	38,8	37,0	37,6	38,5
Liikkeellä marraskuussa -nykytanssifestivaali	Tanssiareena ry (2004-); Teatterikeskus ry – Teatercentrum rf (2000, 2002)	Helsinki, Espoo	Uusimaa	tanssi	58,0	60,6	61,5	52,7	43,6	33,1	27,6	23,0	20,0	20,4	19,3		19,5		25,7

Kulttuuri- tapahtuma	Järjestäjä	Tapahtuman sijainti- paikkakunta	Tapahtuman sijainti- maakunta	Taiteen- ala	2014	2013*	2012*	2011*	2010*	2009*	2008*	2007*	2006*	2005*	2004*	2003*	2002*	2001*	2000*
Littera Baltica – Itämeren maiden kirjailija- ja kääntäjätapaaminen	Littera Baltica ry	Turku	Varsinais-Suomi	kirjallisuus					5,5		11,0		11,8		12,1		9,8		
Lohtajan Kirkkomusiikkijuhlat	Lohtajan Kirkkomusiikkijuhlat ry	Kokkola	Keski-Pohjanmaa	musiikki	8,0	8,1	8,2	8,4	7,6	6,6	5,5	4,6	4,7	4,8					
Loviisan Wanhat Talot	Loviisan Wanhat Talot ry	Loviisa	Uusimaa	arkkitehtuuri	14,0		15,4	15,8	10,9										
LUMO – Kansainvälinen valokuvataiteen triennaali	Jyväskylän kaupunki/taidemuseo	Jyväskylä	Keski-Suomi	valokuva								29,9			30,2				31,3
LuostoClassic	LuostoClassic ry	Sodankylä	Lappi	musiikki	13,0	14,1	14,4	14,8	13,1	8,8	5,5	5,7	5,9	6,0	6,0				
Maailma kylässä – World Village Festival	Kehitysyhteistyön palvelukeskus ry	Helsinki	Uusimaa	monitaide	19,0	20,2	20,5	17,9	16,4	8,8	5,5	5,7	4,7						
Maailmantango-festivaali	Maailmantango ry	Tampere	Pirkanmaa	musiikki	10,0	10,1	10,3												
Meidän Festivaali (ent. Tuusulanjärven kamarimusiikki)	Järvenpään Sibelius-Seura ry	Järvenpää, Tuusula	Uusimaa	musiikki	19,0	20,2	20,5	21,1	16,4	8,8	6,6	6,9	7,1	7,2	7,3	6,1			
Meri Oulu Festivaali	Meri Oulu ry	Oulu	Pohjois-Pohjanmaa	näyttämötaide												18,2	18,3		
Mikkelin kuvitstriennale	Mikkelin kaupunki	Mikkeli	Etelä-Savo	sarjakuva ja kuvitus	12,0			12,6			13,2		8,4				6,1		
Mikkelin Musiikkijuhlat	Mikkelin Musiikkijuhlien Kannatusyhdistys ry	Mikkeli	Etelä-Savo	musiikki	17,0	20,2	20,5	15,8	16,4	16,6	16,6	17,2	21,2	21,6	21,8	20,3	20,5	20,9	21,4
Miniprint Finland	Lahden Taidegraafikot ry	Lahti	Päijät-Häme	kuvataide	5,0	5,1		5,3	10,9	5,5		11,5			7,3			4,2	
MOPE – Performanssfestivaali	Platform rf	Vaasa	Pohjanmaa	performanssi- ja esitystaide							6,6			4,8					
Mukamas Nukketeatterifestivaali	Teatteri Mukamaksen kannatusyhdistys ry	Tampere	Pirkanmaa	näyttämötaide	25,0		25,6		27,3		19,9		21,2		19,3		14,7		17,1
Musica Nova	Helsinki-viikon säätio	Helsinki	Uusimaa	musiikki	11,0	20,2	12,3	21,1	7,6	11,0	5,5	11,5	11,8	12,0	12,1	8,1	8,2	8,3	7,5
Musiikin Aika	Viitasaaren kesäakatemia ry	Viitasaari	Keski-Suomi	musiikki	87,0	90,9	92,3	94,9	98,2	99,4	99,4	103,4	106,0	107,9	108,8	93,2	90,4	91,8	89,9
Musiikkia Linnassa	Musiikkia Linnassa ry	Hämeenlinna	Kanta-Häme	musiikki	3,0	3,0		5,3	5,5	5,5	5,5	4,6	4,7	4,8	4,8	4,2	4,3	4,2	
Musiikkijuhla Sommelo	Musiikkijuhlat pro Sommelo ry	Kuhmo	Kainuu	musiikki	10,0	10,1	10,3												
Musik vid havet – Meri ja musiikki	Musik vid Havet rf Meri ja musiikki ry	Inkoo	Uusimaa	musiikki	3,0	3,0		6,3	6,5	5,5	2,2	2,3	2,4	2,4					
Musikfestspelen Korsholm – Korsholman Musiikkijuhlat	Musikfestspelen Korsholm rf – Korsholman Musiikkijuhlat ry	Mustasaari, Vaasa	Pohjanmaa	musiikki	72,0	75,8	76,9	79,1	78,5	78,4	78,4	81,6	83,6	85,1	85,8	86,0	86,3	87,7	89,9
Mustan ja Valkoisen Teatterifestivaali	Mustan ja Valkoisen Teatteriyhdistys ry	Lappeenranta	Etelä-Karjala	näyttämötaide	19,0	20,2	16,4	19,0	16,4	6,6	5,5	4,6							
Mäntän kuvataideviikot	Mäntän kuvataiteen ystävät ry	Mänttä-Vilppula (Mänttä)	Pirkanmaa	kuvataide	73,0	76,8	66,6	58,0	60,0	53,0	47,5	49,4	48,3	47,9	48,4	32,7	31,2	29,2	
Mäntän Musiikkijuhlat	Mäntän Musiikkijuhlien Tuki ry MMJ	Mänttä-Vilppula (Mänttä)	Pirkanmaa	musiikki	19,0	20,2	20,5	17,9	16,4	11,0	11,0	11,5	11,8	12,0	12,1	7,3	6,1		30,0

Kulttuuri-tapahtuma	Järjestäjä	Tapahtuman sijaintipaikkakunta	Tapahtuman sijaintimaa-kunta	Taiteen-ala	2014	2013*	2012*	2011*	2010*	2009*	2008*	2007*	2006*	2005*	2004*	2003*	2002*	2001*	2000*
Naantalin Musiikkijuhlat	Naantalin musiikkijuhlasäätiö	Naantali	Varsinais-Suomi	musiikki	75,0	78,8	80,0	80,1	76,3	77,3	71,8	74,7	76,6	77,9	78,6	73,9	74,5	73,0	66,4
Nainen ja Musiikki -festivaali	Nainen ja Musiikki ry	Paikkakunta vaihdellut	Maakunta vaihdellut	musiikki														4,2	4,3
Naivistit litallasa -näyttely	Naivistit litallasa -säätiö	Hämeenlinna	Kanta-Häme	kuvataide	11,0	12,1	10,3	10,5											
Natura Lumen -luontovalokuva-tapahtuma	Karänen Rauli Juhani	Kaarina (Piikkiö)	Varsinais-Suomi	valokuva															4,3
Nauvon kamarimusiikkipäivät	Nauvon Kamarimusiikin tukiyhdistys Ry-Stöd-föreningen för Kammarmusik i Nagu Rf	Parainen (Nauvo)	Varsinais-Suomi	musiikki									2,4						
Night Visions -elokuva-festivaali	Night Visions – Yön kuvat ry	Helsinki	Uusimaa	elokuva	25,2	11,6													
Nukketeatterifestivaali Tarinoita kaukomailta	Suomen Unima ry	Helsinki	Uusimaa	näyttämötaide		5,1													
Nukketeatterijuhla TIP-Fest	The Turku International Puppetry Connection ry	Turku	Varsinais-Suomi	näyttämötaide	6,0	5,1													
Nukketeatterikatselmus	Nukketeatteriyhdistys Akseli Klontk ry	Oulu	Pohjois-Pohjanmaa	näyttämötaide									6,0						
Nuorten teatterifestivaali MURROS	Työväen Näyttämöiden Liitto ry	Tampere	Pirkanmaa	näyttämötaide	13,0	13,1	10,3	10,5	8,7										
Olohuone 306,4 km ² -kaupunkitaidetapahtuma	Taideyhdistys Olohuone ry	Turku	Varsinais-Suomi	performanssi- ja esitystaide	10,0	10,1	10,3	10,5	10,9	7,7									
OpenHouseHelsinki	Openhouse ry	Helsinki	Uusimaa	arkkitehtuuri	5,0	5,1													
Opera Cava	Oopperasäätiö Cava	Kuopio (Nielsiä)	Pohjois-Savo	musiikki								11,5	11,8	12,0					
OuDance (ent. Tanssia tyrkyllä)	JoJo – Oulun Tanssin Keskus ry	Oulu	Pohjois-Pohjanmaa	tanssi	14,0	15,2	15,4	14,8	10,9	8,8	8,8	9,2	9,4	9,6	9,7	7,3	6,1	6,3	
Oulu FERIA – Pohjoinen flamencofestivaali	Pohjoinen Flamenco -yhdistys ry	Oulu	Pohjois-Pohjanmaa	musiikki									1,2						
Oulun juhlaviikot	Oulun Kulttuuritapahtumayhdistys ry	Oulu	Pohjois-Pohjanmaa	monitaide	10,0	10,1	10,3												
Oulun kansainvälinen lasten- ja nuortenelokuvien festivaali	Oulun Elokuva-keskus ry	Oulu	Pohjois-Pohjanmaa	elokuva	63,5	64,2	70,7	69,6	72,0	70,7	69,3	73,5	76,6	74,3	72,5	72,7	75,7	68,9	74,9
Oulun Musiikkijuhlat	Oulun musiikkijuhlasäätiö	Oulu	Pohjois-Pohjanmaa	musiikki	22,0	23,2	23,6	21,1	16,4	13,2	13,2	13,8	14,1	14,4	14,5	12,1	10,3	10,4	6,4
Oulunsalo Soi – Oulun seudun musiikkijuhlat (ent. Oulunsalon kansainväliset musiikkijuhlat)	Oulun kaupunki /Oulunsalon kulttuuri-instituutti (2014); Oulunsalon kunta (-2013)	Oulu (Oulunsalo)	Pohjois-Pohjanmaa	musiikki	11,0	12,1	12,3	10,5	10,9	5,5	4,4	4,6	4,7	4,8	4,8	4,2	4,3	4,2	4,3
Pan Horama -valokuvatapahtuma	Pan Horama ry	Tampere	Pirkanmaa	valokuva															4,3
Pentinkulman päivät	Väinö Linnan seura ry	Urkala	Pirkanmaa	kirjallisuus	14,0	15,2	15,4	12,6	10,9	7,7	7,7	8,0	8,2	8,4	8,5	6,1	18,4	18,8	15,0

Kulttuuri- tapahtuma	Järjestäjä	Tapah- tuman sijainti- paikka- kunta	Tapah- tuman sijain- timaa- kunta	Taiteen- ala	2014	2013*	2012*	2011*	2010*	2009*	2008*	2007*	2006*	2005*	2004*	2003*	2002*	2001*	2000*
Pentti Haanpää 100 vuotta	Pentti Haan- pään seura ry	Siikalatva (Piippola)	Pohjois- Pohjan- maa	kirjalli- suus									4,8						
Perts ja Kilu- päivät	Kotkan kaupun- ki (parill. vuos.), Väinö Riikkilä seura (paritt.)	Paikka- kunta vaihdellut	Maakunta vaihdellut	kirjalli- suus							4,4		4,7	4,8	6,6	6,1	6,1		
PianoEspoo (ent. Espoon kansainvälinen pianoviikko)	Espoon kaupun- ki/ Espoon kulttuurikeskus	Espoo	Uusimaa	musiikki														4,2	
Pikseliähky / Pixelache -fes- tigaali	Piknik Frequen- cy ry	Helsinki	Uusimaa	media- taide	19,0	20,2	16,4	15,8	16,4	16,6	9,9	9,2							
Pispalan Sottiisi	Suomen Nuor- isoseurat ry (ent. Suomen Nuorisoseurojen liitto ry)	Tampere	Pirkan- maa	tanssi	31,0		32,8		32,7		26,5		28,3		29,0		24,7		25,7
Pispalan Sottiisin Tanssimania	Suomen Nuor- isoseurat ry (ent. Suomen Nuorisoseurojen liitto ry)	Tampere	Pirkan- maa	tanssi		32,3		33,7		28,7		27,6	28,8		25,4		25,0		
Pohjoinen valo- kuva – Mentaa- linen pohjoinen triennaalitäpah- tuma	Pohjoinen valokuvakes- kus – Nordliga fotocentret ry	Oulu	Pohjois- Pohjan- maa	valokuva															10,7
Pori Jazz Festival	Pori Jazz 66 ry	Pori	Satakunta	musiikki	125,0	131,4	133,3	137,0	141,8	127,0	127,0	126,4	129,5	125,8	120,9	96,9	96,5	98,1	96,3
Provinssirock	Seinäjoen Elävän Musiikin yhdistys ry	Seinäjoki	Etelä- Pohjan- maa	musiikki	15,0	20,2	20,5	21,1	21,8	18,8	18,8	19,5	20,0	18,0	12,1				
Puistoblues	Järvenpään Blues-Jazz Diggarit ry.	Järvenpää	Uusimaa	musiikki	12,0	12,1	12,3	12,6	13,1	11,0	11,0	11,5	11,8	12,0	9,7	6,1			
Purnu-kesä- näyttely	Aimo Tukiaisen Purnun säätiö	Orivesi	Pirkan- maa	kuvataide	14,0	15,2	15,4	15,8	16,4	11,0	11,0	11,5	11,8	12,0	12,1	12,1	12,2		12,8
Päätaloviikko (ent. Päätalopäivät)	Kalle Päätalo- seura ry	Taival- koski	Pohjois- Pohjan- maa	kirjalli- suus	5,0	5,1	5,1	5,3	7,6	7,7	14,4	14,9	15,3	15,6	15,7	14,3	14,4	14,6	12,8
Raahen Ranta- jatsit	Rajatsi ry	Raahe	Pohjois- Pohjan- maa	musiikki	8,0	8,1	8,2	8,4	8,7	5,5	5,5	4,6	4,7	4,8	4,8		4,3	4,2	
Rakkautta & Anarkiaa – Hel- sinki Internatio- nal Film Festival	Helsinki Inter- national Film Festival – R&A	Helsinki	Uusimaa	elokuva	73,0	71,2	77,4	73,8	76,3	72,3	62,7	57,4	63,6	62,3	43,5	36,3	36,7	28,2	30,0
Rauma Biennale Balticum -näyt- tely	Rauman taide- museon säätiö	Rauma	Satakunta	kuvataide	23,0		25,6		25,1		19,9		21,2		21,8		17,1		19,3
Rauma Festivo	Rauman Kon- serttiyhdistys ry	Rauma	Satakunta	musiikki	10,0	10,1	10,3	9,5	8,7	8,8									
Riihimäen Kesäkonsertit	Riihimäen Kesäkonsertit -yhdistys ry	Riihimäki	Kanta- Häme	musiikki	10,0	10,1	10,3	9,5	7,6	6,6	6,6	6,9	7,1	6,0	6,0	4,2	4,3	4,2	
Roolipelikult- tuuritapahtuma Ropecon	Ropecon Ry	Espoo	Uusimaa	perfor- manssi- ja esitys- taide		5,1													
Ruisrock	Vantaan Festi- vaalit Oy	Turku	Varsinais- Suomi	musiikki	15,0	20,2	20,5												
Runokuu- festivaali (ent. Helsingin runofestivaali)	Nuoren Voiman Liitto ry	Helsinki	Uusimaa	kirjalli- suus	7,0	7,1											3,7	6,3	8,6
Ruska Swing	RuskaSwing ry	Kemijärvi, Pelkoseniemi	Lappi	musiikki	7,0	7,1	7,2	7,4	5,5	5,5	5,5	5,7	5,9	6,0	7,3	6,1	6,1	6,3	

Kulttuuri- tapahtuma	Järjestäjä	Tapahtuman sijainti- paikkakunta	Tapahtuman sijainti- maakunta	Taiteen- ala	2014	2013*	2012*	2011*	2010*	2009*	2008*	2007*	2006*	2005*	2004*	2003*	2002*	2001*	2000*
Ruutia! -tanssi- festivaali lapsille ja nuorille	Tanssiteatteri Hurjaruuthin Kannatus ry (2003-); Teat- terikeskus ry (2001–2002)	Helsinki	Uusimaa	tanssi	15,0	15,2	15,4	15,8	16,4	11,0	11,0	11,5	11,8	12,0	10,9	8,5	8,2	8,3	
Saarijärven Teatteripäivät	Suomen Harras- tajateatterioliitto ry	Saarijärvi	Keski-Suo- mi	näyttä- mötaide						5,5		5,7		6,0					
Salo – Lasten Laulukaupunki	Salo – Lasten Laulukaupun- ki ry	Salo	Varsinais- Suomi	musiikki	12,0	12,1	12,3	12,6	10,9	5,5	5,5	5,7	5,9						
Samuelin Polo- neesi	Suomen Kan- sanmusiikkiliitto ry	Paikka- kunta vaihtelee (2014 Sa- takunta)	Maakunta vaihtelee (2014 Sa- takunta)	musiikki	8,0	8,1	7,2	6,3	5,5	4,4	4,4	4,6	4,7	4,8	4,8	4,2	4,3	4,2	4,3
Sarjakuvan estetiikan semi- naari	Kansainvälinen soveltavan estetiikan instituutti kan- natusyhdistys ry	Paikka- kunta vaihdellut	Maakunta vaihdellut	sarjakuva ja kuvitus													4,3	4,2	4,3
Sastamala Gre- goriana – Wan- han Musiikin Päivät	Sastamala Gregoriana ry	Sastamala	Pirkan- maa	musiikki	11,0	11,1	11,3	10,5	9,8	8,8									
Sata-Häme Soi	Sata-Häme Soi ry	Ikaalinen	Pirkan- maa	musiikki	67,0	70,7	66,6	63,2	65,4	61,8	61,8	64,3	66,0	67,1	64,1	61,8	61,7	62,6	64,2
Satasoitto (V. 2008 Vasket Vallassa ja Koke- mäen Satasoitto yhdistyivät)	Satasoitto- yhdistys ry (2011–2014); Sydän-Satakun- nan puhallinmu- siikkiperinne ry (2008–2010)	Kokemäki, Harjavalta	Satakunta	musiikki	7,0	7,1	7,2	6,3	5,5	5,5	5,5								
Savonlinnan Balettijuhlat	Savonlinnan Balettijuhlien Kannatusyhdis- tys ry	Savon- linna	Etelä-Savo	tanssi			20,5	21,1							24,2				
Savonlinnan kansainväliset elokuvajuhlat	Savonlinnan Elokuvajuhlat ry	Savon- linna	Etelä-Savo	elokuva														18,8	
Savonlinnan Oopperajuhlat	Savonlinnan Oopperajuhlien kannatusyhdis- tys ry	Savon- linna	Etelä-Savo	musiikki	722,0	747,7	769,0	790,6	785,3	793,8	728,7	758,3	777,3	785,0	785,7	723,0	729,4	740,9	749,4
Seikkisrock – Lasten rockfes- tivaali	Lasten- ja nuortenkulttuu- riyhdistys – Vil- peri ry	Turku	Varsinais- Suomi	musiikki	5,0	5,1	5,1	5,3	5,5	5,5	3,3	3,4	3,5	3,6					
Seinäjoen tan- gomarkkinat	Seinäjoen Tangomarkkinat Oy	Seinäjoki	Etelä- Pohjan- maa	musiikki	7,0	10,1	10,3	16,9	5,5	5,5	5,5	11,5							
Siilifolk	Savon Kansan- taide ry	Siilinjärvi	Pohjois- Savo	musiikki	3,0														
Sirkku 2001 – kansainvälinen sirkustapahtuma	Suuri Tähtiteat- teri	Oulu	Pohjois- Pohjan- maa	sirkus														4,2	
Sirkusfestivaali	Suomen Nuo- risoSirkuoliitto ry	Paikka- kunta vaihdellut	Maakunta vaihdellut	sirkus												6,1		4,2	
Sirniön seppä- päivät	Posion kunta	Posio	Lappi	muotoilu														6,3	
Sivuaskel – Side Step Festival	Zodiak Presents ry/Zodiak – Uuden tanssin keskus	Helsinki	Uusimaa	tanssi	14,0	15,2	15,4	15,8	13,1	11,0	6,6	6,9	7,1	7,2	7,3	6,1			

Kulttuuri- tapahtuma	Järjestäjä	Tapahtuman sijainti- paikkakunta	Tapahtuman sijainti- maakunta	Taiteen- ala	2014	2013*	2012*	2011*	2010*	2009*	2008*	2007*	2006*	2005*	2004*	2003*	2002*	2001*	2000*
Skidit Festarit -lastenkulttuuri- festivaali	Skidit ry	Helsinki	Uusimaa	monitaide	3,0	3,0													
Sodankylän elokuvajuhlat – Midnight Sun Film Festival	Sodankylän elokuvafesti- vaali ry	Sodankylä	Lappi	elokuva	115,0	114,2	122,0	120,2	124,3	115,9	104,7	102,3	106,0	107,9	93,1	90,8	91,6	83,5	89,9
Spelmans- stämma (Finlandssvensk riksspelmans- stämma)	Finlands svens- ka spelmansför- bund rf	Paikka- kunta vaiht. (2014 Musta- saari)	Maakunta vaihtelee (2014 Pohjan- maa)	musiikki	7,0	7,1	7,2	6,3	6,5	6,6	6,6	6,9	7,1	7,2	7,3	6,1	6,1	6,3	6,4
Spotti – Lasten teatteripäivät	Suomen Harras- tajateatteriliitto ry	Riihimäki	Kanta- Häme	näyttä- mötaide									5,9		6,0				
Suomalainen koru -kierto- näyttely	Bonde Jensen Kaarin Grethe (2001); Jyvä- skylän kaupunki/ Suomen käsi- työn museo (2003)	Paikka- kunta vaihdellut	Maakunta vaihdellut	muotoilu												7,3		6,3	
Suomalaisen elokuvan fes- tivaali	Varsinais-Suo- men elokuva- keskus ry	Turku	Varsi- nais-Suo- mi	elokuva			20,5	21,1	19,6	16,6									
Suomen kivikes- kuksen näyttely	Suomen Kivitut- kimussäätiö	Juuka	Pohjois- Karjala	kuvataide							11,0	11,5	11,8	12,0					
Suomenlinnan Oopperapäivät	Suomenlinnan Oopperapäi- vät ry	Helsinki	Uusimaa	musiikki														6,3	
Sysmän suvi- soitto	Sysmän Suvi- soitto ry	Sysmä	Päijät- Häme	musiikki			10,3	8,4	6,5	5,5	5,5	5,7	5,9						
Sång- och Mu- sikfest 2011	Finlands Svens- ka Sång och Musikförbund rf FSSMF	Turku	Varsinais- Suomi	musiikki				26,4											
Särestön Kama- rikonsertit	Särestön kama- rikonsertit -yhdistys ry	Kittilä	Lappi	musiikki					24,0	22,1	16,6	8,0	8,2	24,0	30,2	6,1	18,3	10,4	
Taidekeskus Honkahovin kesänäyttely	Mäntän Honka- hovi Oy	Jämsä (Kuore- vesi)	Pirkan- maa	kuvataide				21,1	16,4	11,0									
Taidekeskus Retretti	Campus Artis säätiö	Savon- linna	Etelä-Savo	kuvataide		20,2	51,3	42,2	32,7	33,1	33,1	34,5	35,3	47,9	48,4	47,2	47,3	48,0	
Taidekeskus Salmela	Taidekeskus Salmela Oy	Mänty- harju	Etelä-Savo	kuvataide	38,0	42,4	41,0	42,2	38,2	38,6	36,4	37,9	38,9	33,6	33,8	31,5	26,8	27,1	21,4
Tammisaaren kesäkonsertit	Suomalainen Kamariorkeste- ri-yhdistys ry	Raasepori (Tammisaari)	Uusimaa	musiikki													6,1		
Tampere Guitar Festival	Tampere Guitar Festivalin kan- natusyhdistys ry	Tampere	Pirkan- maa	musiikki	10,0	10,1	10,3	15,8											
Tampere Kuplii- sarjakuvafes- tivaali	Tampere Kuplii ry	Tampere	Pirkan- maa	sarjakuva ja kuvitus	4,0	2,0	2,1	2,1	2,2										
Tampereen elokuvajuhlat – Tampere Film Festival (ent. Tampereen kansainväliset lyhytelokuvajuhlat)	Tampereen elo- kuvajuhlat ry	Tampere	Pirkan- maa	elokuva	150,0	149,5	157,9	157,1	158,2	152,4	141,1	141,3	147,2	149,8	147,5	147,7	156,4	150,3	162,7
Tampereen Flamencoviikko	Tampereen Fla- mencoviikko ry	Tampere	Pirkan- maa	tanssi	10,0	10,1	10,3	8,4	6,5	5,5	5,5	5,7	5,9	5,4					
Tampereen musiikkijuhlat: Tampereen Sävel	Tampereen kaupunki	Tampere	Pirkan- maa	musiikki		22,2		23,2		22,1		12,6		12,0		10,9		10,4	

Kulttuuri- tapahtuma	Järjestäjä	Tapah- tuman sijainti- paikka- kunta	Tapah- tuman sijain- timaa- kunta	Taiteen- ala	2014	2013*	2012*	2011*	2010*	2009*	2008*	2007*	2006*	2005*	2004*	2003*	2002*	2001*	2000*
Tampereen musiikkijuhlat: Tampere Bien- nale	Tampereen kaupunki	Tampere	Pirkan- maa	musiikki	19,0		20,5		18,5		11,0		11,8		16,9		12,2		12,8
Tampereen musiikkijuhlat: Tampere Jazz Happening	Tampereen kaupunki	Tampere	Pirkan- maa	musiikki	30,0	30,3	30,8	31,6	24,0	22,1	22,1	23,0	23,6	24,0	25,4	20,6	20,5	20,9	19,3
Tampereen Teatterikesä	Tampereen Teatterikesä ry	Tampere	Pirkan- maa	näyttä- mötaide	252,0	257,7	256,3	263,5	261,8	261,6	247,3	249,3	255,6	260,1	262,3	241,1	243,2	240,0	235,5
Tanssiareena- nykytanssi- festivaali	Tanssiareena (2001, 2003); Tanssin Tiedo- tuskeskus ry (2000)	Helsinki	Uusimaa	tanssi												19,4		16,7	8,6
Tanssin Aika- festivaali	Tanssin aika ry	Jyväskylä	Keski- Suomi	tanssi	14,0	15,2	15,4	15,8	10,9	7,7									
Tanssivirtaa Tampereella	Tanssiteatteri Mobita/Danscon kannatusyhdis- tys ry	Tampere	Pirkan- maa	tanssi	14,0	15,2	15,4	13,7	13,1	13,2	11,0	11,5	11,8	12,0	12,1				
Taontaviikko / Taonnan sm-kil- pailu sepille?	Suomen Sep- pät ry	Petäjävesi	Keski- Suomi	muotoilu															4,3
Tarinamäen kesä- lastenkulttuuri- tapahtuma	Pieksämäen kaupunki/kult- tuuritoimi	Pieksä- mäki	Etelä-Savo	monitaide									3,5		3,6				
Tehdasfestivaali Manifesti	Pro Manillasää- tiö (Stiftelsen Pro Manilla)	Turku	Varsinais- Suomi	tanssi	19,0	20,2	20,5	21,1	17,5	17,7	19,9	20,7	21,2	21,6	21,8		20,5	20,9	17,1
The Irish Festival of Oulu	The Irish Music Society of Oulu ry	Oulu	Pohjois- Pohjan- maa	musiikki	5,0	5,1	5,1												
Tomaatteja!To- maatteja! Stand Up -festivaalit	Komiikkaa Kansalle ry	Tampere, Hämeen- linna, Kuusamo	Useilla seuduilla	näyttä- mötaide	10,0	10,1	15,4	15,8	16,4	8,8									
Tough Eye International Turku Animated Film Festival	Aboa Festi- vals ry	Turku	Varsinais- Suomi	elokuva											8,5	18,2			
Tribadien yöt ja päivät -kulttuuri- viikko	Rivinväli ry	Helsinki	Uusimaa	monitaide									3,5						
Turku Biennaali	Matti Koivurin- nan säätiö r.s.	Turku	Varsinais- Suomi	kuvataide		15,2		12,6		11,0		11,5				6,1			
Turku Jazz	Turku Jazz ry	Turku	Varsinais- Suomi	musiikki	10,0	10,1	10,3	10,5	9,8	7,7	7,7	8,0	8,2	8,4	8,5	6,7	6,1	6,3	4,3
Turun musiikki- juhlat	Turun musiikki- juhlasäätiö	Turku	Varsinais- Suomi	musiikki	87,0	90,9	92,3	89,6	81,8	77,3	69,6	72,4	74,2	75,5	76,2	63,6	63,7	64,7	62,1
Tuska Open Air Metal Festival	Finnish Metal Events Oy	Helsinki	Uusimaa	musiikki	15,0	20,2													
Työväen Musiik- kitapahtuma	Työväen Musiik- kitapahtuma ry	Valkea- koski	Pirkan- maa	musiikki	37,0	37,4	37,9	34,8	32,7	33,1	33,1	34,5	35,3	36,0	44,7	44,8	45,2	45,9	42,8
Työväen Näyttä- möpäivät	Työväen Näyt- tämöpäivien Kannatusyhdis- tys ry	Mikkeli	Etelä-Savo	näyttä- mötaide	27,0	27,3	25,6	26,4	27,3	22,1	22,1	23,0	23,6	24,0	24,2	20,3	20,5	20,9	21,4
Täydenkuun Tanssit	Pyhäsalmen Tanssi ry	Pyhäjärvi	Pohjois- Pohjan- maa	tanssi	82,0	85,9	87,2	84,3	81,8	64,0	60,7	58,6	58,9	59,9	60,4	48,4	46,4	41,7	36,4
Ung Nordisk Musik	Korvat Auki! ry	Helsinki	Uusimaa	musiikki									4,8						
UrbanApa Festival	Urbaanin taide- tanssin tuki ry	Helsinki	Uusimaa	tanssi	3,0														
Urkuyö ja Aaria	Urkuyö ja Aaria ry	Espoo	Uusimaa	musiikki	15,0	16,2	16,4	16,9	13,1	11,0	11,0	11,5	11,8	12,0	9,7	6,1	4,3	4,2	

Kulttuuri- tapahtuma	Järjestäjä	Tapahtuman sijainti- paikkakunta	Tapahtuman sijainti- maakunta	Taiteen- ala	2014	2013*	2012*	2011*	2010*	2009*	2008*	2007*	2006*	2005*	2004*	2003*	2002*	2001*	2000*
Uuden Kirjan Päivät	Kansanvalistus-seura	Orivesi	Pirkanmaa	kirjallisuus	6,0	6,1	6,2	6,3	5,5	5,5	5,5	9,2	9,4	9,0	9,1	8,1	8,2	8,3	6,4
Vaasan Kuoro-festivaali	Vaasan kaupunki	Vaasa	Pohjanmaa	musiikki	12,0	13,1	13,3	12,6	13,1	11,0	11,0	8,0	8,2	8,4	8,5	6,1	4,3	4,2	
Valokuvataiteen kolmivuotisnäyttely (yhdistyi v. 2012 Helsinki Photography Festivalin kanssa Helsinki Photography Biennialiksi)	Valokuvataiteilijoiden liitto ry	Helsinki	Uusimaa	valokuva									17,7				12,2		
Valon Voimat -kaupunkitapahtuma	Helsingin Kulttuuriyhdistys – Valon Voimat ry	Helsinki	Uusimaa	valo- ja äänitaide						9,9	9,9	10,3	10,6	10,8	10,9	4,8	4,9		
Valtakunnalliset aforismpäivät	Varsinais-Suomen aikuiskoulutussäätiö	Paimio	Varsinais-Suomi	kirjallisuus	5,0	5,1	5,1	3,2	3,3	3,3	3,3	3,4	3,5						
Valtakunnalliset Jazzpäivät	Olavin Jazz ry (2006); Hämeenlinnan Soitannollinen Kerho ry (2005); Jazzaimaa ry (2004); Pori Jazz 66 ry (2000);	Paikkakunta vaihdellut	Maakunta vaihdellut	musiikki									2,4	2,4	6,0				6,4
Valtakunnalliset kulttuuripäivät (Mielenterveyden keskusliitto)	Mielenterveyden Keskusliitto ry	Pelkonen	Lappi	monitaide										6,0					
Vanhan kirjallisuuden päivät	Suomen Vanhan Kirjallisuuden Päivät ry	Sastamala (Vammala)	Pirkanmaa	kirjallisuus	20,0	20,2	19,5	20,0	20,7	21,0	21,0	21,8	22,4	22,8	23,0	20,6	20,6	20,9	19,3
Vantaan Barokki	Vantaan Barokki	Vantaa	Uusimaa	musiikki							16,6	11,5	11,8	12,0	9,7	6,1	6,1		4,3
Vasket Vallassa (yhdistyi v. 2008 Satasoittoon)	Sydän-Satakunnan puhallinmusiikkiperinne ry	Harjavalta	Satakunta	musiikki								5,7	5,9	6,0	6,0	4,2	4,3	4,2	
Vekara-Varkaus Festivaaliviikko	Navitas Kehitys Oy	Varkaus	Pohjois-Savo	monitaide	15,0	15,2	15,4	15,8	16,4	8,8	8,8	5,7	5,9	6,0	6,0	3,6			
Velho-Ooppera	Velho-Ooppera ry	Kolari	Lappi	musiikki														18,8	19,3
Viapori Jazz	Viapori Jazz ry	Helsinki	Uusimaa	musiikki	13,0	13,1	13,3	11,6	8,7	6,6	6,6	6,9	7,1	7,2	7,3				
View – Suomalaisen mediataiteen festivaali	AV-arkki ry	Helsinki	Uusimaa	media-taide						8,8	6,6	6,9	7,1						
Vihreät niityt -iskelmäviikko	Vihreät Niityt Oy	Kiuruvesi	Pohjois-Savo	musiikki									2,4						
Volter Kilpi Kustavissa -kirjallisuusviikko	Kustavin kirjallisuusyhdistys ry	Kustavi	Varsinais-Suomi	kirjallisuus	8,0	8,1	8,2	8,4	7,6	7,7	6,6	5,7	5,9	6,0	6,0	6,1	6,1	6,3	
Vuoden Luontokuva -festivaali	Kustannus Oy Luonnonkuvaaja	Paikkakunta vaihtelee (2014 Helsinki)	Maakunta vaihtelee (2014 Uusimaa)	valokuva	12,0	15,2	15,4	15,8	10,9										
Yksin sateessa? – nykytanssin, performanssin ja improvisaation festivaali	Tanssitaiteentuki ry	Joensuu	Pohjois-Karjala	tanssi	7,0	7,1	7,2	7,4	6,5	5,5	2,2	2,3	2,4						
Ylioppilasteatterifestivaali	Ylioppilasteatteriliitto SYTY ry	Paikkakunta vaihtelee (2014 Jyväskylä)	Maakunta vaihtelee (2014 Keski-Suomi)	näyttämötaide	7,0	7,1	7,2	7,4	5,5										

Kulttuuri- tapahtuma	Järjestäjä	Tapah- tuman sijainti- paikka- kunta	Tapah- tuman sijain- timaa- kunta	Taiteen- ala	2014	2013*	2012*	2011*	2010*	2009*	2008*	2007*	2006*	2005*	2004*	2003*	2002*	2001*	2000*
Ylläs Jazz Blues (v. 2014 yhteinen avustus Ylläs Jazz Blues & Ylläs soikoon -tapah- tumille)	Ylläs soikoon ry (2006–); Ylläs Jazz Blues ry (2003–2005)	Kolari	Lappi	musiikki	14,0	8,1	7,2	7,4	6,5	5,5	5,5	4,6	4,7	4,8	4,8	3,6			
Ylläs soikoon (v. 2014 yhteinen avustus Ylläs Jazz Bluesin kanssa)	Ylläs Soikoon ry	Kolari	Lappi	musiikki		7,1	7,2	7,4	6,5	5,5	5,5	5,7	5,9	6,0	6,0	6,1	6,1	6,3	
Yrjö Kokko 100 vuotta -juhlavuoden seminaari	Yrjö Kokko -seura ry	Enontekiö	Lappi	kirjalli- suus												3,6			
Yöauringon- maa-tapahtuma	Tie Huomiseen ry	Kittilä	Lappi	monitaide												12,1			

Liitetaulukko 2. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustukset vuosina 2000-2014 taiteenaloittain: avustusten lukumäärä ja summa sekä avustusta saaneiden tapahtumien lukumäärä (OKM & SES).

Taiteenala	Valtionavustukset, lkm	%	Valtionavustukset, 1 000 eur	%	Valtionavustusta saaneet tapahtumat, lkm	%
Musiikki	1 053	48,0	37 476	51,4	112	40,9
Näyttämötaide	183	8,3	7 332	10,1	25	9,1
Elokuva	97	4,4	7 300	10,0	11	4,0
Tanssi	217	9,9	6 519	8,9	22	8,0
Monitaide	121	5,5	4 802	6,6	19	6,9
Kirjallisuus	171	7,8	2 937	4,0	20	7,3
Kuvataide	134	6,1	2 860	3,9	19	6,9
Valokuva	44	2,0	803	1,1	9	3,3
Sarjakuva ja kuvitus	45	2,1	667	0,9	7	2,6
Muotoilu	28	1,3	551	0,8	8	2,9
Sirkus	29	1,3	489	0,7	6	2,2
Arkkitehtuuri	15	0,7	448	0,6	4	1,5
Performanssi- ja esitystaide	29	1,3	396	0,5	6	2,2
Mediataide	21	1,0	264	0,4	5	1,8
Valo- ja äänitaide	8	0,4	72	0,1	1	0,4
Yhteensä	2 195	100,0	72 917	100,0	274	100,0

Liitetaulukko 3. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustukset vuosina 2000-2014 maakunnittain: avustusten lukumäärä ja summa, avustussumma asukasta kohti sekä avustusta saaneiden tapahtumien lukumäärä (OKM & SES).

Maakunta	Avustukset, lkm	%	Avustukset, 1 000 eur	%	Avustukset, eur /asukas	Avustusta saaneet tapahtumat, lkm	%
Etelä-Savo	114	5,2	13 543,8	18,6	88,8	11	4,0
Pirkanmaa	275	12,5	11 291,0	15,5	22,6	31	11,3
Uusimaa	511	23,3	11 083,4	15,2	7,0	72	26,3
Pohjois-Pohjanmaa	207	9,4	4 391,2	6,0	10,9	25	9,1
Kainuu	48	2,2	4 127,9	5,7	51,6	4	1,5
Varsinais-Suomi	169	7,7	3 876,5	5,3	8,2	23	8,4
Keski-Suomi	98	4,5	3 874,2	5,3	14,1	15	5,5
Lappi	161	7,3	3 292,7	4,5	18,0	19	6,9
Pohjois-Savo	44	2,0	3 067,3	4,2	12,3	6	2,2
Keski-Pohjanmaa	60	2,7	2 783,0	3,8	40,5	6	2,2
Satakunta	55	2,5	2 529,1	3,5	11,3	6	2,2
Etelä-Pohjanmaa	64	2,9	2 048,4	2,8	10,6	5	1,8
Päijät-Häme	64	2,9	1 618,1	2,2	8,0	9	3,3
Pohjois-Karjala	71	3,2	1 443,7	2,0	8,7	8	2,9
Pohjanmaa	31	1,4	1 370,3	1,9	7,6	3	1,1
Kanta-Häme	50	2,3	880,9	1,2	5,0	6	2,2
Kymenlaakso	55	2,5	596,1	0,8	3,3	6	2,2
Etelä-Karjala	30	1,4	516,8	0,7	3,9	5	1,8
Maakunta vaihdellut	68	3,1	435,5	0,6	.	12	4,4
Useissa maakunnissa	20	0,9	147,2	0,2	.	2	0,7
Koko maa	2 195	100	72 917	100	13,4	274	100

Liitetaulukko 4. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustukset vuonna 2014

taiteenaloittain: avustuksen saajien lukumäärä ja avustussummat (OKM & SES).

Taiteenalat	Avustukset, lkm	%	Avustukset, 1 000 eur	%
Musiikki	82	45,8	2 614,0	47,3
Näyttämötaide	18	10,1	684,0	12,4
Elokuva	7	3,9	545,7	9,9
Tanssi	18	10,1	533,0	9,6
Monitaide	11	6,1	409,0	7,4
Kuvataide	9	5,0	190,0	3,4
Kirjallisuus	12	6,7	170,0	3,1
Valokuva	4	2,2	84,0	1,5
Sirkus	3	1,7	73,0	1,3
Sarjakuva ja kuvitus	4	2,2	56,0	1,0
Arkkitehtuuri	3	1,7	52,0	0,9
Performanssi- ja esitystaide	4	2,2	51,0	0,9
Muotoilu	3	1,7	45,0	0,8
Mediataide	1	0,6	19,0	0,3
Yhteensä	179	100	5 525,7	100

Liitetaulukko 5. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustukset

vuonna 2014 maakunnittain: avustuksen saajien lukumäärä, avustussumma ja avustussumma asukasta kohti (OKM & SES).

Maakunta	Avustukset, lkm	%	Avustukset, 1 000 eur	%	Avustukset, eur/asukas
Uusimaa	45	25,1	1 171,2	21,2	0,7
Pirkanmaa	24	13,4	881,0	15,9	1,8
Etelä-Savo	7	3,9	832,0	15,1	5,5
Pohjois-Pohjanmaa	16	8,9	352,5	6,4	0,9
Varsinais-Suomi	14	7,8	295,0	5,3	0,6
Kainuu	4	2,2	283,0	5,1	3,5
Keski-Suomi	10	5,6	258,0	4,7	0,9
Pohjois-Savo	4	2,2	233,0	4,2	0,9
Lappi	11	6,1	228,0	4,1	1,2
Satakunta	6	3,4	216,0	3,9	1,0
Keski-Pohjanmaa	5	2,8	174,0	3,1	2,5
Etelä-Pohjanmaa	5	2,8	138,0	2,5	0,7
Pohjois-Karjala	6	3,4	93,0	1,7	0,6
Pohjanmaa	3	1,7	91,0	1,6	0,5
Kymenlaakso	5	2,8	75,0	1,4	0,4
Päijät-Häme	5	2,8	75,0	1,4	0,4
Kanta-Häme	4	2,2	64,0	1,2	0,4
Etelä-Karjala	3	1,7	53,0	1,0	0,4
Useissa maakunnissa	2	1,1	13,0	0,2	.
Koko maa	179	100	5 525,7	100	1,0

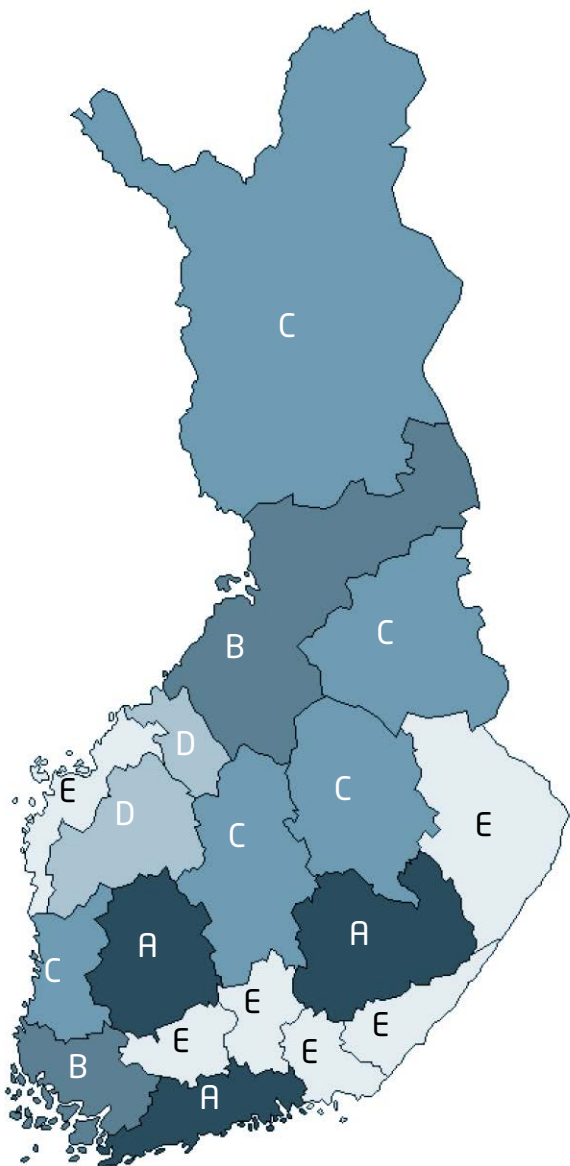
Liitetaulukko 6. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustuksen saajat vuonna 2014 taiteenaloittain: tapahtumien arvioidut budjetit ja valtionavustuksen osuus arvioidusta budjetista (OKM & SES).

Taiteenala	Valtionavustus keskimäärin, 1000 euroa	Arvioidut tapahtumabudjetit (vaihteluväli), 1000 eur*	Arvioidut tapahtumabudjetit keskimäärin, 1 000 eur	Avustuksen osuus arvioidusta budjetista (vaihteluväli), %	Avustuksen osuus arvioidusta budjetista keskimäärin, %
Musiikki	31,9	20,2–7 992,5	545,8	0,5–36 %	11,2 %
Näyttämötaide	38,0	31,0–1 173,6	250,2	3–51 %	20,0 %
Elokuva	78,0	123,1–633,0	405,8	11–52 %	21,8 %
Tanssi	29,6	38,5–887,7	169,1	3–36 %	20,6 %
Monitaide	37,2	51,2–4,4	518,4	4–29 %	10,4 %
Kuvataide	21,1	35,0–570,0	160,7	4–38 %	15,6 %
Kirjallisuus	14,2	8,3–280,0	67,8	9–61 %	24,6 %
Valokuva	21,0	56,9–267,7	155,2	11–24 %	16,8 %
Sirkus	24,3	64,0–161,2	99,7	19–30 %	24,5 %
Sarjakuva ja kuvitus	14,0	23,9–100,1	64,9	15–30 %	19,8 %
Arkkitehtuuri	17,3	124,0–161,0	146,0	3–22 %	12,0 %
Performanssi- ja esitystaide	12,8	78,1–295,9	157,1	8–13 %	10,2 %
Muotoilu	15,0	29,7–38,9	54,5	10–36 %	25,2 %
Mediataide	19,0	...	...	...	...
Kaikki	30,9	8,3–7 992,5	367,3	0,5–61 %	15,5 %

* Tiedot peräisin avustushakijoiden hakemuksista.

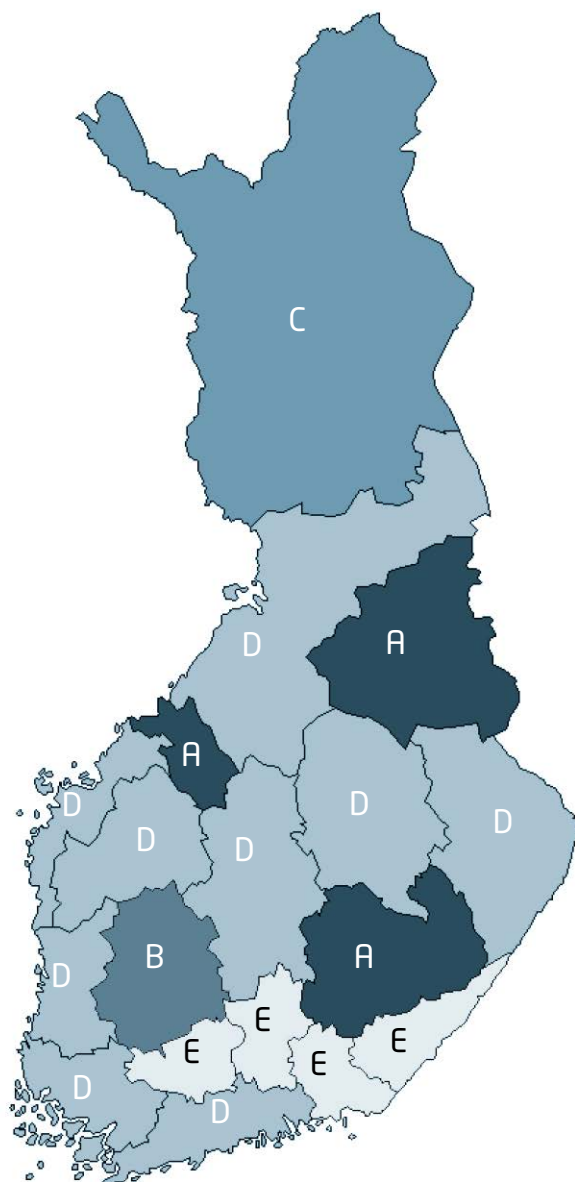
LIITEKARTAT

Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien valtionavustukset vuonna 2014 maakunnittain
(1 000 euroa, euroa/asukas) (OKM & SES).

Valtionavustukset valtakunnallisille kulttuuri-tapahtumille vuonna 2014, 1 000 euroa (OKM & SES)

A	■	yli 800 (3)
B	■	300–800 (2)
C	■	200–300 (5)
D	■	100–200 (2)
E	■	50–100 (6)

Valtionavustukset valtakunnallisille kulttuuri-tapahtumille vuonna 2014, euroa/asukas (OKM & SES)

A	■	yli 2,5 (3)
B	■	1,5–2,5 (1)
C	■	1–1,5 (1)
D	■	0,5–1 (9)
E	■	alle 0,5 (4)

cupore

Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö